

הישיבה השבעים ושמונה של הכנסת העשירית

יום רביעי, ז' בניסן התשמ"ב (31 במרס 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:05

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

כנושאים "מצוקה בגני-ילדים, גילאי שלוש – ארבע", "כית" הספר המקצועי "סליגסברג" בירושלים", "העלאת שכר הלימוד בגני-הילדים הפרטיים".

היו"ר מ' סבדור:
תודה למזכיר הכנסת.

היו"ר מ' סבדור:
חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת. הודעה למזכיר הכנסת.
מזכיר הכנסת נ' לורך:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי התנחו היום על שולחן הכנסת: מסקנות ועדת החינוך והתרבות

ב. הצעת חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1982, התשמ"ב – 1982*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מציעים לאשר רק 18.8% לשלושה חודשים במקום 20%, כפי ההצעה שלפנינו. אדוני היושב-ראש, למען האמת אני נוכח להודות ולהסכים, שלפי החשבון המדויק צודקים החברים המסתייגים. אם נחלק את התקציב לפי חודשים, הרי אתם, חברי הכנסת המסתייגים, צריכים להגיע למסקנה, שלשלושה חודשים צריכים לאשר רק 16%. למה, אם כן, הייתם אריכים וגם אתם בעצמכם הצעתם 18.8%? התשובה היא: אתם מבינים שאי-אפשר לדייק. תקציב אינו אריתמטיקה בלבד, אינו רק עניין של תחשיב. תקציב ביניים הוא בגדר מיטת-סדום, אבל גם למיטת-סדום יש גבול. אי-אפשר להפריז גם במיטת-סדום, ואתם כעצמכם הבנתם את זה, והשאתם רזרבה כדי שמשדרי הממשלה, החיים את החיים היומיומיים, את החיים הדינמיים, יוכלו להשתמש ברזרבה מסוימת ולא יעמדו במצב ללא נשוא. מטעם זה, שאתם עצמכם הבנתם אותו, בא שר האוצר, הציע 20%. זאת אומרת, יש הבדל של 1.2%, כי שר האוצר, שבחוראי אינו רוצה להודו בהוצאות, מבין שיש גבול להגבלות שאנושר להטיל על משרדי הממשלה. אני חושב שאם אנו רוצים להיות אוכייטיביים, אנו מוכרחים לבוא למיכוס, שההבדל בין 18.8% לבין 20% אינו שאלה של מדיניות כלכלית, אינו שאלה של עקרונות. זו שאלה של מידת הגמישות. אם אתם הבנתם שיש להגדיל את השיעור מ-16% ל-18.8%, הרי תבינו, בוודאי, שאני אציע שאלה לא לקבל את הסתייגותכם, ואציע להצביע בעד הצעת הממשלה בסעיף 2, לאשר 20% לשלושה חודשים. אני חושב שדבר זה מוציג מבחינה מעשית, יש כאן הגבלה, אבל זאת הגבלה במידה ובמשקל שאנחנו יכולים להיות עמם.

אני פונה במיוחד להיגיון הבריא כמה שנוגע להסתייגות שלכם לסעיף 2(ב). אתם מציעים, שגם בקשר לתמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי לא נאשר 50%, אלא 18.8% בלבד.

ראשית כול, אני רוצה להסביר את ההיגיון של הצעת הממשלה. המציעה 20% בלבד כמה שנוגע להוצאות השוטפות וכלל זאת מציעה 50% כמה שנוגע לתמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי. מדיניות הממשלה כמה שנוגע לתמיכות במחירי מצרכי היסוד היא, שבאופן הדרגתי אנוחם צריכים לצמצם ולורדת בתמיכות אלה, אבל, כדי שלא לגרום לקטסטרופה בייצור חקלאי במיוחד, אי-אפשר ללכת בדרך

היו"ר מ' סבדור:
רשות היסוד ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת שלמה לורנץ.

שלמה לורנץ (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפי מיטב זיכרוני, כאשר הובא תקציב הביניים, או שלא היו הסתייגויות בכלל או. כפי שקורה היום, שהיו מגישים הסתייגויות אולי רק כדי לצאת ידי חובה. עם כל הכבוד למסתייגים, אינני רואה הצדקה כלשהי לגופם של העניינים. אעבור על ההסתייגויות כדי לצאת ידי חובתי וכדי שלא יגידו, חס ושלום, שאני מזלזל בבעליהן.

חבר הכנסת פדר רוצה לחקן את הכותרת, כדי להביע על-ידי זה את מורת-רוחו מכך שהתקציב הוגש באיחור. אינני מסתיר את הדברים, וכבר אמרתי בהזדמנויות קודמות, שגם אני אינני מאושר מהמצב הזה. איש מאתנו אינו יכול להיות מאושר מכך שהתקציב הוגש באיחור, בסוף ינואר, בסוף פברואר, כך שלא נשאר לנו זמן לדרך בו. כדי שלא נעשה את מלאכתנו רמייה, בחיפזון, אין ברירה אלא להגיש תקציב ביניים. אני מקווה שבשנים הבאות הדבר הזה לא יקרה שוב, מטעם פשוט ביותר, כי אותם השרים, עם כל הכבוד להם, ואותם משרדי ממשלה ש"משכו" את המשא-ומתן כדי להיטיב את מצבם – ואני מאמין שהתכוונו לטובת המשרד, לטובת הנושאים שהם מייצגים – יסיקו את המסקנות ויראו, ששכרם יצא בהפסד, משום שיעטרו לחיות עם תקציב ביניים לשלושה חודשים, וזאת בוודאי מיטת סדום, והם יזדרזו כמה שנוגע לתקציב של השנה הבאה ויסיימו את המשא-ומתן עם משרד האוצר בזמן, כך ששר האוצר יוכל להכיא את התקציב לכל המאוחר בתחילת ינואר.

למען ההגיונות חייב אני לציין, שאני יודע שמשרד האוצר הכין את התקציב והיה מסוגל להגיש את התקציב כבר לפני ינואר. היה זה עניין של סתבת ושל לחצים, שלא אפשרו להביא את התקציב בזמן. כולנו מצטערים על כך, ואנחנו בטוחים שהמשנה הזה יתוקן, ואנו נדון תמיד בתקציב של שנה ולא בתקציב ביניים.

אני עובר להסתייגותם של חברי הכנסת עדיאל אמורי, ד"א אמיר, נאה ארד וכו', עשרה חברי כנסת מהמערך, אשר

קיצונית. פעמים מספר שיבחת את שר האוצר על כך שבשום צעד כלכלי הוא אינו הולך בדרך הקיצונית, יש לו תוכנית, יש לו פרוגרמה, אבל תמיד בדרך לא קיצונית, אלא בדרך הדרגתית. מתקדמים בשלבים בצורה כטוחה אל היעד, אל המטרה.

מי יכול לתאר לעצמו — כפי שאתם מציעים, חישוב על זה, חברים, ובמיוחד אלה שמייעצים את החקלאים — מה יקרה אם ינהגו כפי פנו חלחובוסן מותר להוציא גם לתמיכות במצרכי יסוד ובייצור חקלאי ברכעון הראשון 18.8% בלבד. פירוש הדבר, שיצרני החלב ויצרני הבשר יצטרכו לקצץ ולהפסיד למעלה ממחצית בין-לילה. האם אפשר למוטט את המשק החקלאי את האנשים שמתפרנסים מן החקלאות? הרי כולנו מעוררים בכל הזדמנות את החקלאות, ולא רק מטעמים כלכליים אלא, הייתי אומר, גם מטעמים חברתיים. אנחנו רואים אידיאל בכך שאנשים מתפרנסים מחקלאות. אנחנו עלולים להמיט עליהם אסון בין-לילה. האם רוצים אנו שהם יצטרכו לשנות פרות הולכות ולגרום להתמוטטות במשקים. כמושבים, בקיבוצים, בגלל הרצון לנגח את הממשלה? תארו לעצמכם מה היה קורה, אילו הממשלה לא היתה אחראית היתה רוצה — בזמן בחירות — להראות לעם מה האופוזיציה מציעה, והממשלה הקואליציה היתה מצביעה והיתה מקבלת את ההסתייגות שלכם. שגם כמה שנוגע לתמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי לא יהיה מותר להוציא אלא 18.8%. כל המשק החקלאי היה מתמוטט בין-לילה. רבותי, אני חושב, שהחברים שהציעו את ההסתייגויות האלה, נדמה לי, שלא היו אז מסוגלים לצאת לרחוב.

לכן, ארוני הוישבראש, כנסת נכבדה, באה הצעת הממשלה ואמרה: אף שאנחנו רוצים להגביל את ההוצאות ברכעון הראשון — והדבר מוצדק מבחינה כלכלית, כדי שהזדמנה לא תהיה יותר מדי חזקה, כדי שלא נשפוך שמן על גלגלי האינפלציה — הרי בכל זאת אנחנו חייבים להיות אחראיים במה שנוגע למצרכי יסוד ולייצור החקלאי. אנחנו חייבים להשאיר מסגרת, כדי שזוכל לתמוך בצורה מסיבית יותר במצרכי היסוד ובייצור החקלאי. נעבור לקיצוצים באופן הדרגתי, ברכעון השני נוציא פחות, ברכעון השלישי עוד פחות, וכך הלאה.

אף שקיבלנו את הגישה העקרונית של הממשלה בעניין זה, בכל זאת חיקנו, בוועדת הכספים, את הסעיף כדלקמן: עד 30% אנחנו נוהגים יד חופשית לממשלה ולמשרדי הממשלה, ויכולים להוציא לתמיכות במצרכי היסוד ולייצור החקלאי עד 30%, כפי שמצויאים 20% לכל הצרכים האחרים. אבל אם הממשלה, אם משרד החקלאות, ירצה להוציא מעל ל-30%, הרי שיצטרכו לקבל את האישור המוקדם של ועדת הכספים. אנחנו נדון לגופו של כל בקשה ובקשה. על-ידי כך אנחנו רוצים להבטיח, שבכל זאת יהיה פיקוח ובקרה של ועדת הכספים — קרי: הפרלמנט, כדי שלא יגזימו וישלל יוכלו להזרים כספים כלי נכול במשך הרכעון הראשון, אם אין לכך הצדקה, אם אין לכך הנמקה אשר מחייבת, למרות המדיניות הכלכלית הנכונה הבריאה, לעשות יוצא מן הכלל. זאת אומרת, לקבוע דברים שאומנם מבחינה כלכלית טהורה הם לא מוצדקים, אבל הם מוצדקים כדי שלא לגרום לאסון, לקטסטרופה, למשקים חקלאיים, שאנחנו רוצים ביקרם.

אורה נמיר (המערך):
כמה זמן זה עוד ייקח? עד שיכואו כולם?

דב זכין (המערך):
אנחנו מבינים אותך, חבר הכנסת לורינץ. תעמוד שם קצת. אנחנו מסכימים גם להסתכל עליך.

דב בן-מאיר (המערך):

אולי נקרא כמה פרקי תהלים בינתיים.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אתם רוצים שאלמד עכשיו דף גמרא? — אני מוכן.

כדי לכבד כל מסתייג ומסתייג, כפי שזה אומנם מגיע לו, אני עובר עכשיו להסתייגות לסעיף קטן (ג). המסתייגים, עשרה במספר, מציעים גם במה שנוגע לפיתוח, שאנחנו נאשר לרכעון הראשון 18.8% בלבד.

עדיאל אמוראי (המערך):

המסתייגים הסתייגו במשך שמינית מהזמן שלוקח לך להשיב.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

רבותי, זו הפריבילגיה שלי. הלא גם אני צריך להרוויח את לחמי. ליושבי ראש ועדת הכספים יש פריבילגיה מיוחדת, ורק לעתים רחוקות מאוד אני נמצל אותה. האמינו לי שאם תקשיבו לדברי, לא תהיו נפסדים. הפרלמנט לא יפסיד, ייתכן שההכרעות האלה חשובות גם לציבור העוקב אחר מדיניות הממשלה.

יחזקאל זכאי (המערך):

כן, זה חשוב מאוד.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

הצעת הממשלה, ידידי חבר הכנסת זכאי, במה שנוגע להוצאות פיתוח, היא שאפשר יהיה להוציא ברכעון הראשון 50% במקום 18.8%. חברי ועדת הכספים יודעים, שקיימנו בנושא זה דיון שארך הרבה יותר זמן מזה שאגזול מכם היום בדברי מעל דוכן זה.

חברי כנסת רבים היו בדעה, שאנחנו צריכים לצמצם את הממשלה גם בעניין הזה, ולא לאפשר הוצאת 50% ללא אישור מוקדם של ועדת הכספים. עלי להסביר מדוע נענינו בעניין זה להצעת הממשלה, בניגוד למה שעשינו בסעיף הקודם, הנוגע לתמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי. רבותי, אי אפשר לחתוך בפיתוח לפי מחשב. כאשר מדברים על בניית גן ילדים, מעוניים אנו בתי-חולמים ודברים דומים, או כאשר מדברים בפיתוח במישור הצבאי, אי-אפשר לבנות 18.8% של הבניין. לא ייתכן שלאחר שהוצאנו את הכסף על 18.8% של הבניין, נפסיק את הבנייה ונחכה עד שיביאו את התקציב השנתי.

אברהם כ"ץ-יעוז (המערך):

ואך אפשר לבנות 20%?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

כל אחד מבין, שאי-אפשר לעשות את הדבר בדרך זו. זאת ועוד: לא יימצא במדינה קבלן שיהיה מוכן לחתום על חוזה של בניית 18.8% של בניין.

אברהם כ"ץ-יעוז (המערך):

אתה צודק, אנחנו מורידים את ההסתייגויות.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

רבותי, אולי זה ילמד אתכם שלא להציע בפעם הבאה הסתייגויות לא גיוניות. גם אם תסירו עכשיו את ההסתייגויות, היות שהדבר כבר הועלה, אני חייב להסביר את הדברים למליאה כולה, כי חברי הוועדה שמעו את הסברי בוועדה, ובאמצעות המליאה — לציבור הרחב, שאם לא כן, תהיה בעיניהם פליאה, מה ראתה ועדת הכספים, שהיא די מחמירה עם שר האוצר ומשרד האוצר, ולרעתי שלא בצדק, ושר האוצר לפעמים כועס ומבקר אותנו ואנחנו לא מקבלים את זה, מדוע

אנחנו מחמירים בכל הזדמנות, ואילו הפעם קיבלנו את דעת האוצר בעניין זה.

התשובה על כך, אדוני היושב ראש, היא, שכמה שנוגע לפיתוח, מן הדין היה שאנחנו נאשר הוצאה או התחייבויות או רשות להתחייב אפילו עד ל-100%. שאם לא כן, אי אפשר לעסוק בפיתוח. אני חושב ששר הביטחון מר אריק שרון יסכים אתי, שהוא אינו מסוגל לחתום על הסכמים על 18.8% בלבד כמה שנוגע לפיתוח. הדבר הזה הוא כלתי אפשרי.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מותר לשאול אותך שאלה?

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

כן, בהחלט, אפילו רצוי.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אדוני יושב ראש ועדת הכספים, אני קשוב מאוד להסברים שלך ואני מנסה להשתכנע. אני מבין ששר הביטחון באמת אינו יכול לתכנן את תקציב הביטחון רק על 18.8%, אבל לא הצלחתי להבין מדוע הוא כן יכול לעשות זאת כשמדובר ב-20%. הנקודה הזאת עדיין אינה ברורה לי. אולי אתה מוכן לחזור על זה פעם נוספת?

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

התשובה על שאלתך, חבר הכנסת כץ-עוז, היא, שאין הוא יכול לעשות זאת גם ב-20%, גם לא ב-30%, משום כך קיבלנו בעניין זה את הצעת שר האוצר, ואנחנו נותנים כאן הרשאה ל-50%.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

ואיך זה אפשרי ב-50%?

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

ב-50% הדבר אפשרי ברבעון הראשון. כאשר חותמים הסכם, יש מקום להניח, שתקופת הביניים איננה שישנה חודשים, אלא, במקרה הטוב ביותר — שנה. אף-על-פי שאינני קבלן אני מבין, ורואי כולנו מבינים, שברבעון הראשון הקבלן בוודאי לא יבנה יותר מ-50%, ולכן הלכנו כאן לקולא.

יחזקאל זכאי (המערך):

הוא עלול לגמור בשלושה חודשים 51% של בנייה. מה נעשה אז? נכנס באופן דחוף את ועדת הכספים?

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

אם הוא יסיים 51% של הבנייה ברבעון הראשון, הוא עצמו יצטרך לשאת בהוצאה של האחוז הנוסף עד שנאשר את התקציב השנתי.

יעקב גיל (המערך):

חבר הכנסת לוריצן, יש רמז שאחא יכול לגמור.

אמנון לין (הליכוד):

אני אומנם לא הגשתי הסתייגות, אבל היות שזה תקציב מעבר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לעניין מסוים. ואני מאוד מבקש שתתייחס לשאלה שלי. בתקופה האחרונה אנחנו ערים לחובה שלנו להגביר את הפעילות במגזר הערבי על כל האספקטים שלה: בנייה, פתרונות לבעיות חינוך, תשתית בכפרים הערביים וכו'. אני מצטער לומר, שבהצעת התקציב אינני רואה התייחסות לגדל התפקידים שאני. על כל פנים, הייתי ממליץ שהמדינה תיטול במגזר הערבי, אולי תוכל להרחיב את הדיבור לגבי אפשרויות הפיתוח בהגדלת התקציב.

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת לין, להצעתך היה מקום כאשר דנו על התקציב השנתי בקריאה ראשונה, אבל אני רוצה להניח את

דעתך. איך אומרים? כל דעבר רחמנא, לטב עבד. כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה, בדיעבד, אנו, כאופטימיסטים, צריכים לקבל לטובה. העובדה שאיננו מאשרים עכשיו תקציב שנתי זהו מעשה שלא ייעשה. זוהי תופעה שלילית. אבל יש בה משהו לטובה — שלא איחרת את המועד, ותוכל להגיש לוועדת הכספים הצעות לתיקונים ולשינויים בתקציב. הכול פתוח לפניך. אני מתייחס אליך בכל הכבוד. אני יודע שאתה עומד על המשמר בכל הנוגע למצבו של המגזר הערבי. בעניינים רבים אני שותף אתך. אני חושב שצריך להיות שוויון בין כל אזרחי המדינה, יהודים וערבים.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

האם התשובה מספקת אותך, חבר הכנסת לין?

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

אני מזמין אותך, חבר הכנסת לין, לעמוד על המשמר. ללמוד את התקציב, ואם תיווכח לדעת שהתקציב גורם לאפליה במישור כלשהו, יש באפשרותך לתקן את הדברים. אני רק מצוץ לך לעמוד על המשמר, וכך אולי תוכל לעזור לחוגים מסוימים להסיר אפליות גם אם הם נולדו כיהודים. יש לנך הצדקה.

אני חוזר לצד הכלכלי. לאחר שהסברתי שמוצדק לאשר 50% במה שנוגע לתקציב הפיתוח — — —

יחזקאל זכאי (המערך):

עדיין זה פיתוח?

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

יש הרבה כסף לפיתוח.

חבר הכנסת לין, שכחתי קודם לציין, שגם במשך שלושה חודשים, עוד לפני שנגיע לתקציב השנתי, יש דרכה. אם תשכנע את ועדת הכספים ואת הכנסת, שיש לעשות פעולה מסוימת בתקופה של שלושת החודשים, יש אפשרות לאשר סכום מסוים למטרה הזאת.

אורה נמיר (המערך):

יש סימני שהוא הגיע.

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

מי, משיח הגיע? אם משיח הגיע, נלך לבית-המדרש. אצלנו כאשר אומרים "הוא הגיע", זה המשיח, אין אתר.

בכל הנוגע לפיתוח, אישרנו 50%. אשר לתמיכות במצרכי יסוד ובייצור חקלאי, אישרנו אומנם 50%, אבל כל הוצאה מעל 30% טעונה פיקוח ואישור פרלמנטרי.

היורד מ' סכידור:

חבר הכנסת לוריצן, גוואלד.

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

חברי הכנסת, היות שאנו מצוירים על "טרחא דציבורא", וכיוון שיש לי הרשם הברור שלא הארכת בדברי לשווא, אלא שכנעתי את רוב חברי הכנסת להצביע בעד הצעת הממשלה ולדחות את כל ההסתייגויות, ולאחר שבאתי על סיפוקי בשכנוע הרוב בבית, הרי אני יכול להסתפק בדברים שאמרתי ולסיים את דברי התשובה שלי.

אני מבקש מהיושב ראש להעמיד להצבעה את ההסתייגויות, ואני מציע לדחות אותן אחת אחת ולאשר את הצעת הממשלה.

היורד מ' סכידור:

אני עוברים להצבעה. אני ממנה שני מונים. את חברי הכנסת אהוד אולמרט ואמרי רון. לשם החוק יש הצעה לחבוי כנסת שונים. אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

אורה נמיר (המערך):
או יהיה.

היו"ר מ' סבידור:

לסעיף 4 יש הסתייגות של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון. אנו נצביע עליה.

ה צ ב ע ה

התיקון של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון לסעיף 4 לא נתקבל.

סעיף 4. כהצעת הוועדה. נתקבל.

סעיף 5. כהצעת הוועדה. נתקבל.

התיקונים של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון לסעיף 6 לא נתקבלו.

סעיף 6. כהצעת הוועדה. נתקבל.

סעיפים 7 ו-8. כהצעת הוועדה. נתקבלו.

היו"ר מ' סבידור:

אנו עוברים עכשיו להצבעה על החוק בקריאה שלישית. מי בעד אישור חוק תקציב ביניים לשנת הכספים 1982, התשמ"ב—1982?

אריה נחמקין (המערך):
אני מבקש למנות.

היו"ר מ' סבידור:

אני ממנה את חברי הכנסת פנחס גולדשטיין ויעקב ד'אק אמיר.

ה צ ב ע ה

בעד החוק 59 —

נגד 58 —

מדרכי בן-פורת (תל"ם):
מי נמנע?

היו"ר מ' סבידור:
מי נמנע?

ה צ ב ע ה

נמנעים 1 —

חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1982, התשמ"ב—1982. נתקבל.

היו"ר מ' סבידור:

ב-59 מול 58 ונמנע אחד אושר חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1982.

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר, א' רון לשם החוק 53 —

נגד 59 —

נמנעים 5 —

התיקון של חברי הכנסת הנ"ל לשם החוק לא נתקבל.

שם החוק, בנוסח הוועדה. נתקבל.

היו"ר מ' סבידור:

לסעיף 1 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה.

שמעון פרס (המערך):

אני מבקש למנות את הקולות.

היו"ר מ' סבידור:

אבקש מן המונים לספור את הקולות.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 1 59 —

נגד 58 —

סעיף 1. נתקבל.

היו"ר מ' סבידור:

לסעיף 2 יש הסתייגות של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

התיקונים של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון לסעיף 2 לא נתקבלו.

התיקונים של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 2 לא נתקבלו.

סעיף 2. כהצעת הוועדה. נתקבל.

התיקונים של חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון לסעיף 3 לא נתקבלו.

הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 3 לא נתקבלה.

סעיף 3. כהצעת הוועדה. נתקבל.

היו"ר מ' סבידור:

ברוב קולות הוחלט לאשר את סעיף 3 כמוצג על-ידי הוועדה.

שלמה הלל (המערך):

זה רוב של קול אחד.

היו"ר מ' סבידור:

אין מושג כזה.

ג. שאלות ותשובות

2. איזה חלק מהחוב שהוטל על מר בן-ציון כבר שולם?
3. מה הוא הסכום שמר בן-ציון עדיין חייב?
4. עד מתי יימשכו הליכי המימוש, ומה בדעת השר לעשות כדי לקצר את משך זמן פירעון החוב?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מטעם הנושים יש שני עורכ־דין, המכהנים כנאמנים בפשיטת הרגל, והם משקיעים עבודה רבה ומאמצים למימוש נכסי פושט הרגל ומנהלים את המשפטים הרוכזים בכך. הנאמנים גם ביקשו, בין היתר, שכית המשפט ייתן צו המונע את יציאתו של מר בן-ציון מהארץ, אך בית המשפט העליין ביטל צו זה. כל הליכי פשיטת הרגל מתנהלים בהתאם להוראות בית המשפט, וכמובן, אין ביכולתנו לשנות מהוראות בתי המשפט. הנאמנים הצליחו לממש סכומי כסף ניכרים, וחילקו דיבידנד ראשון בשיעור של 5% מהוכחות החוב שאושרו, בסך כולל של יותר ממיליון שקל. בקרוב יוכרו על דיבידנד נוסף.

838. גיל האחריות הפלילית

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר המשפטים ביום כ"ח בשבט התשמ"ב (21 בפברואר 1982):

עבירותיו הנורע מצויה בקו עלייה מתמיד. "חוק יצחקי" אף הירע את המצב, משום שלא נוספו כלים, כהצעתו היסודית של המחוקק, כדי להרגיע את המצב.

כבעל ניסיון מהשטח המוניציפלי בנושא, הנני לשאול אז כבוד השר:

1. האם עונה "חוק יצחקי" על הציפיות?
2. האם יש סיכוי שיוכנסו לחוק אלמנטים חינוכיים וטיפוליים מיוחדים, בהתאם לכוננה המקורית?
3. אם התשובה על שאלה 1 שלילית, האם בדעת משרד ליוזם הצעת חוק להורדת גיל האחריות הפלילית של בני הנוער?

שר המשפטים מ' נסים:

1. למרבה הצער לא ענה "חוק יצחקי" על הציפיות. הסיבות לכך אינן בתחום השליטה של משרד המשפטים.
2. הנושא אינו בתחום סמכותו של שר המשפטים.
3. משרד המשפטים בוחר את שאלת גיל האחריות הפלילית. תוצאות הבריקה יגובשו בהצעת חוק.

979. מצב ההוצאה לפועל

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר המשפטים ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

בתוכנית "כלבוטק", ששודרה בטלוויזיה הישראלית ב-9 בפברואר 1982, תואר מצב מזעזע בהוצאה לפועל. למעשה תואר מצב של לית דין ולית דיין ולית אונק פסק־דין במדינת ישראל.

שאלות:

1. האם משרד מרצה מצב העניינים בתחום ההוצאה לפועל?
2. אם לא, אילו יוזמות מתכוון המשרד ליוזם לשינוי המצב ועל־פי איזה סדר עדיפויות?

הו"ר מ' סבירד:

אנו עובדים לסעיף הבא בסדר־היום: שאלות ותשובות. אני מזמין את שר המשפטים.

526. תשלום אגרת בתי־דין לעבודה על־ידי נוער עובד חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר המשפטים ביום י"ח בטבת התשמ"ב (13 בינואר 1982):

נוער עובד לא נתבע עד כה לשלם אגרה עם הגשת תביעה משפטית לבית־הדין לעבודה. הנוהג הקיים עד כה היה, שעם מתן פסק־הדין, השופט שחרר את הנער/ה מחשלוש אגרת משפט. שהוא סכום לא־מבוטל. לאחרונה מסרבת מזכירות בתי־הדין לעבודה לקבל כתבי אישום נגד מעסיקים ללא תשלום האגרה, דבר המונע מנערים/ות לממש את זכויותיהם שנתקפחו. ראוי לציין, שרוב בני הנוער המגיעים לבתי־הדין לעבודה עובדים במקומות עבודה בלתי מאורגנים, ידיעת חוקי עבודה הנוער וזכויותיהם רחוקה מהם, וכמו כן הם כאים ממשפחות מרובות ילדים וממצב כלכלי קשה. כך שאין באפשרותם לממן את תשלום האגרה. עוד אציין, כי כדי לפתור את הבעיה אין צורך בשינוי חקיקה. תשלום האגרה בא בהתאם לתקנות בתי־דין לעבודה, כך ששר העבודה והרווחה יכול להוסיף בתקנות סעיף, שיש לשחרר נוער עובד מגיל 15 עד 18 מתשלום האגרה.

רצוני לשאול את השר:

מדוע לא תבטל אגרת בתי־דין לעבודה לנוער עובד?

שר המשפטים מ' נסים:

האגרות בעבור הליכים בבית־הדין לעבודה נקבעו בתקנות בית־הדין לעבודה (אגרות), התשכ"ט — 1969. פרט למדינה ולמוסד לביטוח לאומי, אין בתקנות פטור מאגרה או אפשרות לדחות תשלום אגרה לפי אישיותו של התובע. הכללים לפטור מתשלום או לדחיית תשלום אגרה מתבססים על מהות נושא ההליך הנדרש מבית־הדין או על שיעור סכום התביעה. אין אפשרות להעדר תביעות מסוימות על פני אחרות רק משום שהתובעים הם בני נוער.

על־פי חקנה 6(א) לתקנות ניתן כיום לדחות תשלום אגרה בגין תביעה להלנת שכר רק כשהשכר המולך הנתבע, למעט פיצויי ההלנה, אינו עולה על 1,000 שקלים. הליכים לתקין התקנה הנ"ל, במגמה להעלות את סכום התביעה שבגינו ניתן לדחות את האגרה ל-10,000 שקלים, נמצאים בשלב מתקדם. עם התקבל התקין ניתן יהיה אפוא לדחות את אגרת התביעה לגבי מרבית תביעות הלנת השכר של בני הנוער.

657. פירעון חובותיו של יהושע בן־ציון

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר המשפטים ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

ביום 3 בדצמבר 1980 ענה השר על שאלתא בעניין קנס שהוטל בזמנו על־ידי בית־המשפט על יהושע בן־ציון. בתשובתו אמר השר, שבזמן הוא שמר בן־ציון טרם שלם את הקנס שהטיל עליו בית־המשפט. כמורכן אמר השר: "לשם גביית הקנס — — — הוכרו (מר בן־ציון) פושט רגל. במסגרת הליכי פשיטת הרגל מונע, ביחזמת פרקליטות המבח, נאמנים שתפקידם לכנס את רכושו ולממשו. הליכים אלה עדיין בעיצומם, ועד כה מומש חלק קטן יחסית".

בהמשך לדברים אלה, אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם חלה התקדמות בהליכי מימוש רכושו של מר בן־ציון, וכמה מן הרכוש מומש עד כה (הערכה מספרית בשקלים)?

שר המשפטים מ' נסים:

הנהלת בתי המשפט יזמה כעבר ויוזמת גם כיום פעולות לשיפור ההוצאה לפועל. התשובות שבהן הן: א. הסבת העבודה הידנית כלשכת ההוצאה לפועל בתל-אביב, המרכז כ-50% מכל פעולות ההוצאה לפועל בארץ, לעבודה באמצעות המחשב — פעולה זו זוכה את המערכת בפרס קפלן; ב. הפעלת קבלנים להוצאת מעוקלים ומחסנים לאחסון המעוקלים שהוצאו בכל הארץ; ג. תיקונים בחוק ההוצאה לפועל ובתקנות ההוצאה לפועל לצורך פישוט הגבייה וייעולה.

במאמר מוסגר אציין, שבתוכנית "כלבוטק" לא הייתה תמונה מלאה של פעולות ההוצאה לפועל, אלא תמונה של נושאים שרובם בשולי הפעולות ההוצאה לפועל. בדרך-כלל פועלת ההוצאה לפועל במידה משביעה רצון, אך יש לזכור, כי ההוצאה לפועל חלודה בגורמים שמחזק למערכת, והסיוע הניתן להוצאה לפועל על-ידי גורמים אלה אינו משביע רצון.

היור"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבת רייס.

שבת רייס (המערך):

מה דעתו של שר המשפטים על חיפוש דרך של איחוד גורמי ההוצאה לפועל העיקרים — המשטרה וגורמים אחרים? מתוך ידיעה יש לי הרגשה, שאיחוד כזה יגרום לחיסכון ולזירוז ההליכים.

שר המשפטים מ' נסים:

אני מודה לך על שאלתך. דעתי כדעתך. לפני זמן קצר מיניתי צוות בכיר מאוד של עובדי מדינה, לרבות נציב מס ההכנסה ומנהל בתי המשפט, לבחון הצעה זו מתוך מגמה ליישמה.

היור"ר מ' שחל:

אני מודה לך על שאלתך. אני מבקש מסגן השר לקליטת העלייה להשיב על שאלתך אחת.

666. מגורי עולים במרכז קליטה ובדיירות שכורות

חבר הכנסת ח' הרצוג שאל את השר לקליטת העלייה כיום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

לפי דיווחים שפורסמו לאחרונה, למרות עודף הדיירות בשוק נמצאים עולים רבים במרכז קליטה, במקרים מסוימים עד שלוש שנים, ורבים אחרים מתגוררים בדיירות שכורות.

אבקש לדעת מכבודו:

1. כמה עולים נמצאים היום במרכז קליטה?
2. מה היא התקופה הממוצעת של שהייתם במרכזים?
3. מה הוא משך הזמן הארוך ביותר שבו נמצא עולה במרכז קליטה?
4. כמה עולים שוכנו בדיירות שכורות?

סגן השר לקליטת העלייה א' און:

1. מספר השוהים במרכז קליטה — 2,072 יחידות משפחתיות, שכן 5,030 נפש.

2. התקופה הממוצעת של שהייתם היא 14 חודש.
3. משך הזמן הארוך ביותר הוא 4 שנים, מינואר 1978.
4. בשכירות פרטית נמצאות 13,000 יחידות משפחתיות, מזה 60% בדורים (7,800 נפש) ו-40% משפחות (15,600 נפש) — סך הכול 23,400 נפש.

היור"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חיים הרצוג.

חיים הרצוג (המערך):

המצב המצטבר מתשובותי של כבוד סגן השר הוא חמור ומגוחך. מצד אחד יש בארץ דירות ריקות, ומצד שני יש הממתינים במרכז קליטה עד ארבע שנים. האם פנית אל שר השיכון בנדרון — ומה היתה עמדתו?

סגן השר לקליטת העלייה א' און:

אני מסכים שהמצב חמור. אנחנו מנהלים דיונים מתקדמים למדי עם אנשי משרד השיכון והאוצר, כדי לקבוע נקודות זכאות לעולים, חקרה ורצפה במשכנתה, בין היתר כדי לנצל את המלאי הגדול של הדירות העומדות למכירה, של קבלנים פרטיים ולא כשיכון ציבורי.

היור"ר מ' שחל:

אני מודה לסגן השר. אני מבקש משר הבריאות להשיב על ארבע שאלות.

519. ריסוס מן האוויר

חבר הכנסת מ' בן-פורת שאל את שר הבריאות כיום י"ח בטבת התשמ"ב (13 בינואר 1982):

לאחרונה רבו המקרים שאזרחים נפגעו מתרסיס רעיל שפוזר על-ידי מטוסי ריסוס. כתוצאה מריסוס לא-זהיר נפגעו תלמידים, וחלקם נזקקו לאשפוז בבית-חולים.

בתקנות הגנת הצומח, התשל"ב — 1971, נאמר, כי "לא ירסס אדם מן האוויר ולא יסייע ולא יגרום לריסוס כאמור, ברדיוס של 120 מ' מבית המשמש כמקום מגורים, בית ספר או גן-ילדים או מכל מקום אחר המשמש כבית הגוער לבני-אדם".

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם אין מקום להגדיל את שיעור הרדיוס שבו אסור לרסס?

2. האם אין מקום להגביל את טיסות מטוסי הריסוס מעל בתי-מגורים בגובה נמוך?

3. האם אין מקום לבדוק את רישיון הטיס של חברת "מרום", אשר מטוסייה היו מעורבים כשניים מן המקרים שפורסמו לאחרונה?

שר הבריאות א' שוסטק:

1. משרדנו מינה ועדה לבדוק עניין זה.

2. רישיונות טיס וכללי טיס הם בסמכות משרד התחבורה. רק כאשר מרססים בניגוד לחוק, אנו נוקטים את כל ההליכים הקבועים בחוק.

777. הדלפת תוכן שאלון-בחינה ברפואת אף, אוזן וגרון
חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר הבריאות כיום י"ח בטבת התשמ"ב (21 בפברואר 1982):

שאלון הבחינה לקבלת תואר "מומחה" ברפואת אף, אוזן וגרון, שנערכה ל-17 מתמחים ביוני 1981, הועבר לפני הבחינה על-ידי שניים מחברי ועדת הבחינות למתמחים, שהתמחו במחלקות אף, אוזן וגרון של אותם חברי ועדה. בדרך זו השיגו שני המתמחים הללו ציונים מעולים בבחינה, אך 13 אחרים נכשלו בה ושניים נוספים עברו אך בקושי.

שאלותי הן:

1. האם המידע דלעיל מדויק?
2. כיצד בדעת השר למנוע הישנות תופעה חמורה זו, אם אכן אירעה?
3. אילו הליכים, אם כן, מתכוון השר לנקוט נגד הגורמים שהדליפו את שאלון הבחינה?

היור"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת תמר אשל.

תמר אשל (המערך):

כבוד שר הבריאות, האם אתה שבע־רצון ממספר התחנות, וכמה תחנות חדשות אתם מתכננים לפתוח?

שר הבריאות א' שוסטק:

אינני שבע־רצון ממספר התחנות הקיימות. לפני עטרה ימים היתה ישיבה עם נציגי הוועדה הבין־משרדית בהשתתפות הפרופסור מן, אנשי משטרה ואנשי משרד המשפטים, ואנו ממתינים להחלטות הוועדה בקשר לתוכנית־אב, שבה מתייכנס להקים בארץ עוד כמה תחנות.

859. מצב הבטיחות בבית־החולים "הקריה"

חבר הכנסת פ' גולדשטיין שאל את שר הבריאות ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):
בעיתונות פורסם, כי בית־החולים ליולדות "הקריה" אינו עומד בתנאי הבטיחות הדרושים למען אלפי העובדים והמאושפדים בו באורח שוטף.

לפיכך, אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם יש אמת בפרסומים אלה?
2. מה מתכוון השר לעשות כדי לשנות את המצב?
3. מה היא אחריות עיריית תל־אביב למצב בטיחות זה?
4. תוך כמה זמן אפשר לשנות מצב בטיחות כנ"ל?

שר הבריאות א' שוסטק:

1. הידיעה נכונה בחלקה.

2. הנהלת משרד הבריאות השקיעה רבות בשיפור מצב הבטיחות בבית־החולים ליולדות "הקריה" בתל־אביב, ותעשה כך גם בעתיד.

3. התפעול השוטף של בית־החולים העירוניים־הממשלתיים הוא באחריות משרד הבריאות.

4. תוכנית שיפור מצב הבטיחות בבית־החולים ליולדות "הקריה" בתל־אביב היא רב־שנתית. היא מתבצעת בהתמדה. במקביל מושקעים מאמצים רבים להעברת בית־החולים ליולדות "הקריה" לתחום בית־החולים "איכילוב".

היור"ר מ' שחל:

אני מודה לשר הבריאות. אני מזמין את סגנית שר הדין והתביעה להשיב על 23 שאלות. איננה כאולם. אני אנהג כלפיה בעניין זה כפי שנוהגים כלפי חבר הכנסת.

קראה:

אינך יכול.

היור"ר מ' שחל:

אני בהחלט יכול. סגנית שר הדין והתביעה צריכה להיות באולם נכונה להשיב על שאלות. השאלה היא כאן, את מי אני מעניש?

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

דרוש ממנה להיכנס לאולם.

היור"ר מ' שחל:

אדרוש, אבל בינתיים לא נעצור את מתן את התשובות. אני מזמין את שר הפנים להשיב על 24 שאלות.

4. עלי־פי אילו קריטריונים בוחרת המועצה המדעית להקטדרות הרפואית את ועדת הבחינות?

5. לאור כישלונם של הרוכ המכריע של המתמחים, האם אין מקום להטיל דופי בטיב הבחינות ובטוהר שיקולי מחבריהן, או לחלופין, ברמת ההתמחות והמתמחים במחלקות אף, אוזן וגרון?

שר הבריאות א' שוסטק:

1. המידע הנכון הוא 13 לעומת 5.

2. 3. הוקמה ועדת חקירה משותפת של משרד הבריאות והמועצה המדעית. מסקנותיה היו, כי אי־סדרים מסוימים נמצאו במהלכים אחרים של הבחינה. אך היו אלה מעשים בתום לב, ללא זדון. אי־סדרים לא השפיעו על תוצאות הבחינה, דהיינו — איש מן הנבחנים לא נכשל בגללם או לא עבר בגללם. לפיכך החליטה המועצה המדעית לגזור בחברי הוועדה, כמו כן, מתוכננת הרחבת הוועדה בחברים נוספים, דבר אשר יבטיח עוד יותר כי אכן בעתיד יימנעו אי־סדרים כליל. לאור מה שקרה, ועדת הבחינות של המועצה המדעית חזרה ושינתה את ההוראות החוקיות הקיימות לגבי שמירת סודיות הבחינות על־ידי כל חברי ועדת הבחינות.

4. יושב־ראש הוועדה נבחר על־ידי יושב־ראש המועצה המדעית בהמלצת ועדת הבחינות. לפי קריטריונים של וחק במקצוע, מעמד אקדמי וניסיון בהוראה ובבחינות.

5. אין בחינה אחת יכולה ללמד על טיב הבחינה או על רמת הנבחנים.

783. מתן סמים חלופיים לסמים קשים לנרקומנים

חברת הכנסת ת' אשל שאלה את שר הבריאות ביום כ"ח בשבט התשמ"ב (21 בפברואר 1982):

ידוע כי יש סמים חלופיים לסמים קשים. סמים אלה מזיקים פחות, והשימוש בהם עשוי להפחית את ההשלכות של ההתמכרות לסמים קשים על תופעות חברתיות שליליות כמו שוד, אלימות ופשעים אחרים.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. אילו סמים חלופיים נוהג משרד הבריאות לתת לנרקומנים?

2. מי רשאי להחליט על מתן סם חלופי לנרקומן?

3. מי רשאי לתת סם חלופי לנרקומן?

4. האם יש פיקוח על הנרקומנים המקבלים סמים חלופיים?

5. האם עורך משרד מעקב אחר נרקומנים המקבלים סמים חלופיים? אם לא — מדוע?

שר הבריאות א' שוסטק:

1. משרד הבריאות נותן לנרקומנים את הסם החלופי מסדון (אדולן) במינון מבוקר בשלושה מרכזים בארץ.

2. רופא בעל רישון מוסמך להחליט על מתן הסם החלופי. עם זאת, אנו נמצאים בתהליך חקיקה אשר יגביל את מספר הרופאים המורשים לכך.

3. הסם ניתן במשרד הבריאות בפיקוח רפואי על־ידי עובד סיעודי או עובד רפואי.

4. 5. הנרקומנים המקבלים סמים חלופיים נמצאים תחת פיקוח ומעקב של המרכזים שבהם ניתנים הסמים. הפיקוח כולל בדיקות רפואיות ושיחות טיפוליות אחת לכמה ימים.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם יש לשוטרים הוראה להעיר לאנשים או לתבוע מהם להפסיק לעשן? אם לא — מדוע?
2. האם הובאו אנשים אשר עישנו במקומות אסורים לדיון?
3. אם כן — כמה אנשים הובאו לדיון?
4. האם ניתן, לדעת השר, לאכוף את החוק בצורה שתבטיח את בריאות הנמנים מעישון?

שר הפנים י' בורג:

1. כן.

2. בשנת 1981, לפי נתונים חלקיים, הוגשו 388 דוחות נגד מעשנים באוטובוס: חלקם הובאו לדיון, וחלקם הסתיימו בבדיקת קנס.

3. לא ניתן לאכוף באופן מוחלט את מכלול החוקים האוסרים עישון ברשות הרבים.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת חמר אשל.

חמר אשל (המערך):

לא קיבלתי תשובה על כל השאלות. האם האנשים שעישנו במקומות אסורים לעישון הובאו לדיון, ואם כן — כמה?

שר הפנים י' בורג:

ענתי ש-388 הוגשו נגדם דוחות. חלקם הובאו לדיון ולגבי חלקם נסתיים העניין בבדיקת קנס.

חמר אשל (המערך):

אין לך מספר, כמה הובאו לדיון?

שר הפנים י' בורג:

אם זה כל כך חשוב, אתן תשובה.

701. ביצוע החלטת של המועצה המקומית אופקים

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר הפנים ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

מליאת המועצה המקומית אופקים (בהחלטה מס' 162 מיום 21 ביולי 1981, פרוטוקול 29) החליטה להכיר בבית הספר הממלכתי בשכונת בן-גוריון באופקים כבית-ספר רשמי. עד עצם היום הזה לא בוצעה החלטה, ולא נעשו כל צעדים לביצועה.

שאלתי היא:

מדוע הממונה על מתח הדרום ומשרד הפנים אינם פועלים באמצעים שבידם לביצוע החלטות חוקיות של המועצה?

שר הפנים י' בורג:

הנושא בעיקרו נמצא בתחום סמכותו וטיפולו של משרד החינוך. החלק הנוגע למשרד הפנים הוא ביצוע החלטות המועצה. ההחלטה מה-21 ביולי 1981 שונתה בישיבת המועצה ב-15 במרס 1982. משרד הפנים בודק אם דרך קבלת ההחלטה היתה חוקית, ואם ההחלטה תוכר כחוקית. יעקב משרד הפנים אחר ביצועה.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת שולמית אלוני.

שולמית אלוני (המערך):

כמה זמן לוקח למשרד הפנים לברוק דברים מסוג זה?

שר הפנים י' בורג:

זה תלוי במקרה.

219. רחיית הבחירות לרשויות המוניציפליות לשנת 1985
חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוחלנו שאלה את שר הפנים ביום א' בכסליו התשמ"ב (27 בנובמבר 1981):

בעיתונות ובאמצעי התקשורת נמסר, שסגן ראש הממשלה ושר החקלאות, מר שמחה ארליך, מסר בישיבת המפלגה הליברלית, שיש ככוונת הממשלה לדחות את הבחירות לרשויות המוניציפליות, שצריכות להתקיים בהתאם לחוק בחודש נובמבר 1982, ולהצמידן לבחירות לכנסת ה-11, העתידות להתקיים ב-1985.

רצוני לשאול:

1. האם הכרזת סגן ראש הממשלה מר ארליך ניתנה על סמך החלטה מוסמכת של ממשלת ישראל?

2. האם ההכרזה ניתנה בידעתו ובהסכמתו של שר הפנים, האחראי מבחינה מיניסטראלית לבחירות לרשויות המוניציפליות?

3. אם כן — מה הסיבות המחייבות את רחיית הבחירות לרשויות המוניציפליות?

4. אם ההכרזה ניתנה ללא תיאום עמך, האם כבודו עומד להסתייג ממנה?

שר הפנים י' בורג:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת י' גיל)

משרד הפנים עושה מצדו את כל ההכנות הדרושות לקראת קיום הבחירות לרשויות המקומיות במערך.

267. מליו תפקיד ציבורי עליי אדם שעבר עבירה שיש עמה קלון

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הפנים ביום ח' בכסליו התשמ"ב (4 בדצמבר 1981):

בהתאם לחוק, לא יכהן במועצת עירייה אדם שעבר עבירה שיש עמה קלון. התפלאתי לקרוא כי אדם אשר כיהן בתפקיד סגן ראש עיריית בני-ברק ועבר, על-פי הודאתו במשטרה, עבירה שיש עמה קלון, התפטר אומנם מתפקידו כסגן ראש העירייה אך ממשיך לכהן בתפקיד חבר מועצת העירייה.

אני מבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. מדוע לא יפסיק השר לאלתר את חברותו של האדם הנ"ל במועצת עיריית בני-ברק?

2. מדוע קיבל הנ"ל שכר מקופת העירייה במשך תקופה ארוכה מיום הודאתו באשמה, אף שכמעט שלא הופיע במשך כל אותה תקופה לעבודתו וממילא לא מילא כפועל את תפקיד סגן ראש עיריית בני-ברק?

תשובת שר הפנים י' בורג:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. לשר הפנים אין סמכות לכך.

2. ככל הידוע לשר הפנים, האדם המוזכר בשאלתא קיבל ומקבל מקופת העירייה גמלאות ולא שכר.

616. אכיפת איסור העישון במקומות ציבוריים

חברת הכנסת ח' אשל שאלה את שר הפנים ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

כידוע יש הוראות ואסורות עישון בבתי-הקולנוע ובאוטובוסים עירוניים, ובאוטובוסים בין-עירוניים מוקצה למעשנים מקום מיוחד. הוראות אלו נועדו להגן על בריאותם של הנמנים מעישון מתוך הכרה בנזק הכרוך בו.

בישיבת פיוס שהתקיימה בין המחלוקת ומשפחתו ובין נציגי המועצה האזורית ואחרים, השתתף גם מפקד חננת המשטרה במקום.

היו"ר מ' שחל: רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשיון):
אדוני השר, האם ישיבת פיוס מבטלת את המעשה הפלילי של עקירת 150 עצים?

שר הפנים י' בורג:

מעשה פלילי נשאר תמיד מעשה פלילי, ופיוס הוא פיוס. עניתי שהחקירה עדיין נמשכת. עדיין לא נמצאו החשודים במעשה. פיוס הוא דבר טוב בכל מקום ובכל שעה.

745. משמעותו של ה"אישור על מסירת הודעה על אובדן/גנבה"

חבר הכנסת ר' מגן שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

תושב גבעתיים, אשר ארנקו (וכו רשיון הנהיגה ומסמכי הרכב) אבד לו, הודיע על כך לתחנת משטרה, אשר צידדה אותו באישור כי נמסרה לה הודעה על אובדן המסמכים. התיושב התלונן בפניו, כי בסמוך לאותו מועד נדרש לשלם קנס בסך 100 שקל על נהיגה ללא נשיאת מסמכים (רשיון נהיגה ורשיון רכב).

אודה לכבודו אם יואיל להשיב:

1. לשם מה מנפיקה משטרת ישראל "אישור על מסירת הודעה על אובדן/גנבה"?

2. מדוע עלות חתוקן תקנה המונעת ענישה בגין אי-נשיאת מסמכים שאבדו או נגנבו והסידורים לחידושם החלו?

שר הפנים י' בורג:

1. משטרת ישראל נותנת לנהגים "אישור על מסירת הודעה על אובדן/גנבה" לצורך מתן אסמכתה לרשות הרישוי להוציא כפל תעודת במקום תעודת מקורית שאבדה או הושחתה, וזאת בהתאם להוראות תקנה 12 לתקנות התעבורה. כפל התעודה בא כדי להסדיר את חובת נשיאת תעודות הקבועות בהוראות תקנה 9 לתקנות התעבורה. אישור המשטרה בדבר אובדן התעודה אין בו כדי לפתור נוהג רכב מהחובה הקבועה בתקנה 9 האמורה.

2. השאלה איננה בתחום סמכותה של משטרת ישראל, הממונה על אכיפתן של תקנות תעבורה ולא על התקנתן.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

מדוע לא תהיה בטופס האישור שהמשטרה מנפיקה אזהרה לאזרח, שאין באישור זה כדי לשחרר אותו מהחובה לשאת רשיון רכב?

שר הפנים י' בורג:

אני חושב שזה מובן מאליו, כי אם יש חובה — היא קיימת. אבל אני מוכן בהחלט לכבד את זה נחמן. אם כן, יכולים לעשות זאת.

746. טיפול המשטרה במקרי גנבות רכב

חבר הכנסת ר' מגן שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

אבקש לדעת:

1. כמה כלי רכב נגנבו במהלך שנת 1981 (מינואר עד דצמבר)?

אורה נמיר (המערך):

התלמידים מובטלים מלימודים. אתה יודע מה זה?

שר הפנים י' בורג:

אני מורה במקצועי. יש לי גם תלמידים לא טובים. אבל אני מורה. התלמידים שלי שנמצאים בכנסת, כולם היו תלמידים טובים. חבר הכנסת וירשובסקי הוא תלמיד שלי.

אורה נמיר (המערך):

ואלה שלא היו תלמידים שלך?

שר הפנים י' בורג:

הם הפסידו.

704. יחס המשטרה לאימאם של יפו

חבר הכנסת מ' וילנר שאל את שר הפנים ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

תושבים מיפו התלוננו בפני על כך שבתאריך 7 בינואר 1982 זומן האימאם של יפו לחקירה במשטרת יפו. בחקירה, שנוהלה על-ידי הקצין מאיר, ניסו לטפול על השיית האשמות של "הסתת תושבים", וזאת על סמך דברים שאמר בדרשה, שבה הוקיע את האפליה שהתושבים הערבים ביפו סובלים ממנה. התושבים טוענים, שאין זו הפעם הראשונה שהמשטרה מתנכלת לאימאם של יפו ומנסה למצוא עילה כדי לסלקו מתפקידו.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מדוע זומן האימאם של יפו לחקירה ומה הם החשדות שיוחס לו?

2. האם מוכן השר להורות על הפסקת החקירות והפגיעות החוזרות ונשנות בכוונה הדת, האימאם של יפו?

שר הפנים י' בורג:

האימאם של יפו לא הוזמן למשטרת יפו, לא נוהלה נגדו כל חקירה והוא לא הואשם בהסתת התושבים. למשטרת ישראל אין כל עניין וכל כוונה להעבירו מתפקידו.

705. טיפול המשטרה בתלונה של תושב ינוח

חבר הכנסת מ' טובי שאל את שר הפנים ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

במכתב שקיבלתי מתושב הכפר ינוח (העתק צורף למקור) הוא מספר על עקירת כ-150 עצי זית מחלקת אדמה השייכת לו, שנעשתה, לטענתו, על-ידי תושבים מהמושב השכן, לפידות. הוא התלונן במשטרת מעונה, ובעקבות כך נעצר חשוד אחד מחברי המושב, אך שוחרר כעבור 24 שעות מומן מעצרו. כן מספר תושב הכפר ינוח, שלפי אינפורמציה שנמסרה לו על-ידי המושב, — העצים נעקרו על-פי החלטת ועד המושב.

הנני שואל את כבודו:

1. האם חקרה המשטרה את תלונת תושב ינוח ומה הן תוצאות החקירה?

2. על יסוד מה שוחרר החשוד 24 שעות לאחר המעצר?

3. האם מוכן השר לפעול לזירוז החקירה בתלונה של תושב הכפר ינוח?

שר הפנים י' בורג:

1. החקירה לאיתור החשודים במעשה עדיין נמשכת.

2. החשוד שוחרר לאחר שהוברר שאין לו כל קשר למעשה.

3. החקירה מתנהלת כמקובל.

שר הפנים י' בורג:

זו שאלה מעניינת בשביל שר האוצר, לא כשבילי.

רענן נעים (המעריך):

האם תמליץ בפני שר האוצר לעשות זאת?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

האם לא עושים גם שם ישיבת פיוס?

שר הפנים י' בורג:

זה רעיון שצריך להיבדק בכל הרצינות. אמרתי שאני בעד פיוס בכל שעה ובכל מקום. אתן לך אפילו היחר לעשות פיוס בשבת.

749. מצבם הבריאותי של האסירים הערבים מהגדה

חבר הכנסת מ' טובי שאל את שר הפנים כיום י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

קיבלתי תלונות ממספחותיהם של אסירים ערבים-פלשתינאים מהגדה המערבית על אודות המצב הבריאותי הקשה של האסירים בגלל המצב הירוד של תנאי המאסר, רמת התזונה והעדר טיפול רפואי העונה על הצרכים.

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם קיים בכל בתי-הסוהר שירות רפואי העונה על הצרכים של כל האסירים, ללא הבדל?

2. האם קיים רופא צמוד לכל בית-סוהר, ואם אין — מה ברעת השר לעשות כדי להבטיח זאת?

3. האם די בשירותי האשפוז הקיימים אך ורק בבית-הסוהר ברמלה?

4. נוכח תלונותיהם של אסירים רבים, שאין הם מקבלים את הטיפול הרפואי הדרוש, מה ברעת השר לעשות כדי להרחיב את השירות הרפואי בבתי-הסוהר?

5. מדוע לא תרשה הנהלת בתי-הסוהר למשפחותיהם של אסירים לדאוג לעזרה ולסיוע רפואי של רופאים מחוץ לכותלי בית-הסוהר?

שר הפנים י' בורג:

תנאי המאסר, התזונה והטיפול הרפואי של אסירי השטחים הם ברמה סבירה ונאותה. שירותי בתי-הסוהר מאפשרים לארגון הצלב האדום הכין-לאומי לבקר ולבחון נושאים אלו.

1. בכל בית-סוהר יש מרפאה כללית, מרפאת שיניים וצוות חובשים העומד לרשות האסירים 24 שעות ביממה. בכל בית-סוהר מבקרים רופא כללי ורופא שיניים באופן קבוע, ורופאים מומחים — בעת הצורך. כמו כן מקבלים האסירים שירותי אשפוז וטיפול בבתי-החולים בכלא רמלה ובבתי-חולים בחוץ. בקרוב בית-הסוהר.

2. כיום אין רופא צמוד בכל בית-סוהר, אולם המגמה היא להצמיד רופא לכל בית-סוהר בעתיד.

3. אסירי השטחים, ככל האסירים, מקבלים שירותים רפואיים הן בבדיקות ובטיפולים בבתי-הסוהר והן בשירותי אשפוז, ניתוח ובדיקות בבתי-החולים של רמלה, בבתי-חולים ממשלתיים ובבתי-חולים של יקפות-חולים הסמוכים לבתי-הכלא.

5. במקרים שבהם יש הצדקה רפואית ואין מניעה ביטחונית, שירות בתי-הסוהר מאפשר לרופאים מומחים, בהתאם לבקשת האסירים או משפחותיהם, לערוך בדיקה רפואית של האסיר בבית-הסוהר.

2. כמה מהם נמצאו ישירות על-ידי משטרת ישראל וכמה באמצעות הורעות של אזרחים?

3. האם משטרת ישראל מבצעת פעולה מיוחדת לאיתור כלי רכב גנובים בסני?

שר הפנים י' בורג:

1. 16,088.

2. אין למשטרת ישראל המידע המבוקש.

3. כן.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

איי-אפשר שלא לשאול את השאלה המתבקשת לאור תשדיר טלוויזיה שהיה אתמול, אשר הכהיר שיש מקרים שבהם נמצאים כלי רכב כשמונה חודשים בתחנות משטרה, והיו מקרים כאלה, בלי שהאזניה מקבל הורעה שהרכב נמצא.

שר הפנים י' בורג:

קשה לי לתאר שמקרה כזה קורה, אבל היות שהמהימנות של הטלוויזיה אינה עומדת לוויכוח, העניין הזה ייבדק.

747. חבלות במטעי, היישובים בגוש-עציון

חבר הכנסת ר' נעים שאל את שר הפנים כיום י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

נודע לי כי ביישובי גוש-עציון חיבלו לאחרונה אלמונים במטעים: לפני שנה וחצי נעקרו במגדול-עז 800 עצי אפרסק בני שנתיים; לפני חודש וחצי נעקרו בכפר-עציון 350 עצי אפרסק בני שלוש שנים; לפני שבועיים נעקרו שוב במגדול-עז 260 עצי אפרסק ואגוז בני 4 שנים. בכל המקרים הוגשו תלונות לצבא ולמשטרה.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם ידיעות אלה נכונות?

2. אם כן — מה הם האמצעים שננקטו כדי להבטיח שלא יישנו מקרים כאלה?

3. האם גילתה המשטרה את המחבלים?

4. מדוע לא יורה השר להציב יחידת "משמר יישובים" כדי להגן על יישובי הגוש ועל אדמותיו?

5. האם פוצו היישובים הנ"ל על הנוקים שנגרמו להם?

שר הפנים י' בורג:

1. כן.

2. נערכה חקירה מעמיקה, גלויה וסמויה, וכן התקיימה פעולה רחבת ממדים בשיתוף פעולה צבאי ומשטרי לאיתור החשודים.

3. עד כה נעצרו 10 חשודים. החקירה עדיין נמשכת.

4. הגנת יישובי הגוש נעשית בשיתוף פעולה עם כוחות הממשל.

5. הנושא אינו בתחום סמכותה של המשטרה.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רענן נעים.

רענן נעים (המעריך):

בכל זאת, נגרמו להם נזקים. האם ממשלת ישראל מתכוונת לפצות אותם על הנוזקים האלה?

היור' מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

איתן לכני (הליכוד):
איך כבוד השר יכול להתייחס לאירוע שעדיין לא קרה?
בשאלה 2 בשאלתא נאמר: מדוע תקפו הסוהרים ב"ו
בדצמבר 1982 את האסירים בתאם כבית הסוהר באשקלון —
— וכו'.

היור' מ' שחל:

אני מתאר לעצמי שזאת טעות בהדפסה. אפילו שר הפנים,
שיש לו בדרך כלל ראייה למרחוק, אינן יכול להתייחס לאירוע
שיתרחש בעוד שמונה חודשים.

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד השר, אתה דיברת על הפרת סדר. מה היתה הפרת
הסדר? לפי מה שידוע לי, האסירים עשו בתאם מסיבת תה ושוויון
שירים. זו כל הפרת הסדר הידועה לי. מה היתה הפרת הסדר
הידועה לך?

שר הפנים י' בורג:

זו שאלה נוספת, ועם כל ההערכה למסיקליות של חבר
הכנסת טובי, והוא מתאר כאן אידיליה עם שירים ליריים, אינני
יכול לענות בלי שאדע את התווים המיוחדים ואת ההרמוניה
ששררה באותו מעמד.

751. בדיקת טענה של אנשי חבורת מע"צ

חבר הכנסת צ' ביטון שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט
התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

במחצית הראשונה של שנת 1978 נחשפה חבורה בשם
מע"צ, אשר נחשדה בשרפת מבנים מסחריים וציבוריים,
כנייה בניין עיתון "הארץ", חברי החבורה טענו, כי מאורזי
מרבית פעילותם, ובפרט שרפת בניין העיתון, עמדה אישיות
בכירה ממרכז מפלגת הליכוד, והם מסרו את שמה של אותה
אישיות.

מאחר שמעשיה של אותה אישיות הם מעשים פליליים,
שואל אני את כבודו:

1. האם נערכה חקירה בכיוון גילוי אישיות זו?
2. האם הופעלה מערכת הקלסטרון בפני חברי התכנון?
3. מאחר שחברי החבורה טענו, כי הם ראו את אותה
אישיות בסרט התעמולה של המפלגה, שלה משתייכת אותה
אישיות (בתעמולה הבחירות של 1977), האם הוצג בפניהם
הסרט הנ"ל?

4. אם כן, מה היו התוצאות?

שר הפנים י' בורג:

כן.

2. לא.

כן.

4. הטענה הופרכה לחלוטין לאחר שנבדקה ביסודיות.

752. הביגוד המסופק לאסירים הערבים

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט
התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

לאחרונה נשמע חלונות רבות של האסירים הערבים-
הפלשטינאים מהגדה המערבית ומרצועת עזה, הכלאים
בבתי הסוהר בישראל, בגדה ובצדעה, על הביגוד הירוד
שהנהלות בתי הסוהר מספקות להם. מחזשים להם רק פעמיים
בשנה את הביגוד, ולא מאפשרים למשפחות לספק להם בגדים
או מגבות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
האם כבוד השר יודע, שרבים הם המחכים בתור חודשים
על גבי חודשים כדי להיכנס לניתוח או לבית החולים ברמלה?
ומה הפתרון שיש להנהלת בית הסוהר למצב זה?

שר הפנים י' בורג:

אני רוצה לענות שני דברים: א. ציפייה בתור לניתוחים
אינה מנת חלקם הבלעדית של האסירים שאתה מדבר עליהם.
יש ציפייה בתור גם בין אנשים שמהלכים חופשי בחצרות חל-
אביב, חיפה וכו'; ב. כבר אמרתי מעל במה זו, שכל מקרה
ספציפי שיש בו אספקט הומני, אני מוכן תמיד לבדוק.

750. התנהגות הסוהרים בבית הסוהר אשקלון

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט
התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

אסירים בבית הסוהר אשקלון (שמותיהם מצורפים) קבלו
בפני עורכת-הדין שלהם, פליציה לנגר, בעת ביקורה אצלם ב-
21 בינואר 1982, על ההתנהגות של הנהלת בית הסוהר. הם
טענו, כי ב-10 בדצמבר 1981, בעת היותם עם אסירים אחרים
בתאם, וכשהכינו בתאם תה, כמקובל, תקפו אותם הסוהרים
בתאם בפצצות גז מדמיע ובסילוני מים. 30 אסירים נשפטו
והוכנסו לצינוק והם שרויים בו עד היום. הנהלת בית הסוהר גם
אסרה ביקורי משפחות למשך חודש ימים. ביטלה את זכות
האסירים לקנות בקנטינה למשך חודשים, וקיצצה את זמן
הטיול היומי לשעה במקום שעתים כמקובל.

הנני שואל את כבודו:

1. האם נכונה הידיעה?
2. אם כן — מדוע תקפו הסוהרים בתאריך 10 בדצמבר
1982 את האסירים בתאם בבית הסוהר כגז מדמיע ובסילוני
מים וגרמו להם חבלות ונזקים פיסיים?
3. מדוע נשפטו והוכנסו לצינוק 30 אסירים?
4. מדוע נאסרו ביקורי בני משפחה לחקופה של חודש
ימים, והאם מותר להנהלת בית הסוהר להעניש גם את בני
המשפחה המבקרים?
5. האם מוכן השר לפעול לכיטול עונשים אלה?

שר הפנים י' בורג:

1. ביום 10 בדצמבר 1981 בשעות הערב החלו
האסירים בתאם מספר בבית הסוהר אשקלון בפעולות של
הפרת הסדר והמשמעת. הם נתבקשו פעמים מספר על-ידי
הנהלת בית הסוהר לחדול מן ההפרעות, ואולם כל הפניות לא
נענו אלא להתפרעות הלכה וגברה. גם התזת סילוני מים לעבר
האסירים המתפרעים לא העילה, והם אף הגבירו את פעולות
הפרת הסדר. הסגל השתמש באמצעים שבידו, לרבות שימוש
בגז מדמיע בכמות סבירה, כלפי האסירים המתפרעים כדי
להשקיטם. איש מהאסירים לא נפגע באירוע זה.

3. חלק מהאסירים המתפרעים, כ-30 במספר, הועברו
לאחר האירוע להפרדה לחודש ימים כעונש על ההתפרעות.

4. נגד האסירים המתפרעים ננקטו צעדים משמעתיים
בהתאם לפקודות המחייבות בבתי הסוהר כלפי מפירי הסדר
המשמעת: נמנע מהם לקבל ביקורי משפחה במשך חודש
ימים; נשללה מהם זכות הרכישה בקנטינה למשך חודשים;
הטיול היומי צומצם לשעה אחת למשך שבועיים.

5. כיום לא ננקטים כל צעד ענישה או הנבלות לגבי
האסירים שלקחו חלק בהתפרעות.

הנני שואל את כבוד:

1. מדוע לא מאפשרת הנהלת בתי-הסוהר לבני משפחה להעביר דרך הנהלת בית-הסוהר ביגוד חם ומתאים?
2. האם השר מוכן לבדוק את האפשרות של אספקת ביגוד לאסיר על-ידי משפחתו?

שר הפנים י' בורג:

שירות בתי-הסוהר מספק לכל האסירים, ובכלל זה אסירי השטחים, את מלוא צורכיהם לביגוד, למשפחות אסירי השטחים מאפשר שירות בתי-הסוהר — לקראת הקיץ והחורף — להכניס פריטי לבוש לאסירים, אסירים אשר אינם מקבלים את פריטי הלבוש מהמשפחה, מקבלים אותם מנציגות הצלב האדום הבין-לאומי.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית שלום ולשוויון):

האם אני מבין מהתשובה של כבוד השר, שלבני המשפחה מותר להכניס ביגוד לאסירים?

שר הפנים י' בורג:

תלוי איזה ביגוד. אם אתה רוצה ספציפיקציה, שאל ותקבל תשובה.

753. תנאי הביקורים אצל האסירים הערבים בכלל נפחא

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

משפחות האסירים הערבים הפלשתינאים הכלואים בבית-הסוהר נפחא העלו בפני טענות קשות על תנאי הביקורים אצל קרוביהם האסירים. המשפחות משכס, למשל, נוסעות מ"ד בבוקר לכלל נפחא, הנמצא במדבר הנגב, כ־60 ק"מ מאר-שבע, וחוזרות מאוחר כלילה. כדי לזכות בביקור של 15 עד 30 דקות, גם תנאי הביקור הם קשים: מאחורי סורגים, ואסורה נשיקה לכן או לחיצת יד. גם בגלל תדירות הביקורים המותרים — פעם בשבועיים — וגם בגלל הגבלת המבקרים לשלושה, נבצר מבני משפחה קרובים ביותר, כמו אם, אחות או בן, לראות את יקירם. אין מאפשרים גם כל יציאה לחופשה, כפי שמקובל לגבי כלל האסירים בישראל.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מדוע לא יוארך זמן הביקור לבני המשפחה המבקרים בבית-הסוהר נפחא, וייקבעו סדרים אנושיים יותר לביקורים אלה?

2. מדוע לא יותר לאסירים בבית-הסוהר נפחא לקבל חופשות לביקור משפחה כעת חגים ומעדים?

שר הפנים י' בורג:

1. האסירים בבית-הסוהר נפחא, בדומה לכלל האסירים, מקבלים ביקורים משפחות אחת לשבועיים במשך חצי שעה על-ידי שלושה מבוגרים וילד או שני מבוגרים ושני ילדים. אין להפלות לטובה את אסירי בית-הסוהר הזה מכלל יתר האסירים. בבית-הסוהר יש סידורים נאותים למשפחות: הדר המתנה מוצל, גישה לשירותים ולמים, אין מרשים מגע פיסי בין המשפחות לאסירים עקב סיכוח ביטחוניות.

2. אין אפשרות למתן חופשות לאסירים אלו עקב סיכוח ביטחוניות.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית שלום ולשוויון):

השאלה היא, האם אין להתחשב במרחק הגדול שבין נמצא בית-הסוהר ממקומותיהם של המשפחות? על רקע זה באה התביעה להאריך את זמן הביקור. האם השר, או הנהלת בתי-הסוהר, אינם מוכנים להתחשב בצמצום הזה?

שר הפנים י' בורג:

הסיפור מתחיל בזה, שהאסיר הביטחוני היה צריך להתחשב בדברים אחרים ואז לא היה יושב שם. אם הנהלת בתי-הסוהר, לפני זמני, התחילה לבנות שם, הרי בוודאי ידעו את המרחקים השונים. ברם, אם נפלה בגלל מרחק גיאוגרפי ונכדיל בין משפחה למשפחה, אני כבר רואה את השאילתא של חבר הכנסת תופיק טובי, למה לא נותנים לאסיר שיושב ברמלה אותן זכויות שנותנים לאסיר שיושב בנפתא, ועל כן מוטב שלא להתחיל באבחנות ובדיסקרימינציות.

754. מתן אפשרות ללימודים גבוהים לאסירים מהגדה ומהרצועה

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982):

קרוביהם של כמה אסירים ערבים מהגדה ומהרצועה התלוננו על שוין מאפשרים לאסירים צעירים בעלי השכלה תיכונית להצטרף, בהיותם בכלא, לאוניברסיטה וללמוד בתקופת מאסרם. אוניברסיטת בירזית הודיעה, שהיא מוכנה לעשות הסדרים מתאימים עם הנהלת בתי-הסוהר והאסירים, ולאפשר להם לימודים אוניברסיטאיים בקורסים עיוניים.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מדוע לא תסכים הנהלת בתי-הסוהר לקביעת הסדרים ותנאים שיאפשרו לאסירים בעלי כישורים ללמוד לימודים גבוהים בעת מאסרם?

2. האם מוכן כבודו להנהיג הסדרים ללימודים גבוהים בקרב האסירים הערבים מהגדה והרצועה, כפי שזה נהוג לגבי כלל האסירים בישראל?

שר הפנים י' בורג:

כן. שירות בתי-הסוהר מאפשר לאסירים מהשטחים המבקשים זאת להירשם לאוניברסיטת בירזית וכן ללמוד ולהיבחן באמצעות התכתבות. כן מעמיד שירות בתי-הסוהר ללומדים את מירב האפשרויות על-ידי אספקת ספרים, חומר לימודי, הקצאת מקום ללימודים ולבחינות וכד'. לימודים אלה הופסקו לזמן מה עקב סגירת האוניברסיטה הנ"ל.

819. פעילות המועצה לביקורת סרטים ומחזות

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הפנים ביום כ"ח בשבט התשמ"ב (21 בפברואר 1982):

ב־1981 הוקמו בפני חברי המועצה לביקורת סרטים ומחזות 235 סרטים. מתוכם הותרו רק 172 סרטים לכל הציבור, והוגבלו 63 סרטים, שהם כ־27%. 54 סרטים הוגבלו לגילאי 18 ומעלה, 7 סרטים הוגבלו לגילאי 16 ומעלה, והיתר נפסלו.

שאלתי לכבודו:

מה הם הקריטריונים המדריכים את חברי המועצה בקביעותיהם?

שר הפנים י' בורג:

המועצה פועלת לפי קריטריונים רחבים, המכוונים למנוע פגיעה בנורמות, בערכים מקובלים ובשלוש הציבור. עם זאת, כל סרט בפני עצמו — והוא הדין לגבי מחזות — עומד ונבחן, שכן בדרך כלל יותר מאשר ה"מה" המוצג קובע ה"איך" וההצגה בכללותה. מתוך כך אין קריטריונים המגדירים מראש את כל פרטי המותר והאסור.

5. האם ידוע לשר, כי בשטח מצומצם זה מתכננים גם הקמת פנימייה למגורים, ובכלל זה סידורי אכילה?

6. האם יורה כבודו על הפסקת הבנייה הנ"ל, החורגת מכל הכללים הנהוגים באזור מגורים?

שר הפנים י' בורג:

1. הוועדה המחוזית אינה עוסקת במתן היתרי בנייה. ההיתר להקמת "תלמוד תורה כתב סופר" ניתן על-ידי הוועדה המקומית לחכנון ולבנייה, בני-ברק.

2. כהתאם לתוכנית המתאר של בני-ברק מותרת באזור מגורים הקמת גן-ילדים. אין בתוכנית קביעה בדבר הגודל המינימלי של המגרש המיועד למטרה זו.

3. בשלב זה המכונה הוא כשלבי הקמה, ולכן עדיין לא נעשה בו כל שימוש.

4. בקשתם של תושבי הסביבה למתן צו מניעה זמני שיאסור את בניית המבנה נדחתה בבתי-המשפט השלום והמחוזי בתל-אביב. היועצים המשפטיים של משרד הפנים לא השתכנעו כי ההיתר שניתן על-ידי הוועדה המקומית הוא בלתי חוקי. על כן רשאים מקבלי ההיתר להמשיך בבנייה.

5. כאמור, המבנה בשלבי הכנה. אם לאחר השלמתו ייעשה כמבנה שימוש בלתי חוקי, יהיה על רשויות הוביעה לתת את הדעת על הצעדים שיהיה עליהן לנקוט.

6. לאור הנאמר, אין מקום לנקיטת צעדים להפסקת הבנייה.

887. קידום בדרגה של שוטרים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הפנים ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):

בתוך פתוח מיממה הצליחו שוטרי תחנת באר-שבע ללכוד שני שודדים, אשר שרדו בליל כ"א בשבט התשמ"ב (14 בפברואר 1982) מורס בבתי-הספר "מצדה".

בהמשך לשאלתא שהגשתי לכבודו בתאריך 19 בינואר 1982, אבקש לדעת:

האם פעולה מוצלחת זו תורמת לקיצור פרק זמן ההמתנה של שלושת השוטרים הנ"ל עד לעלייתם בדרגה?

שר הפנים י' בורג:

השוטרים הנזכרים בשאלתא עשו את המוטל עליהם, כדוגמת שוטרים אחרים שמילאו את חובתם כראוי. הפעולה מוזכרת אולם בהעריכה, אשר כבוא העת אמורה לשמש אחד המרכיבים בשיקול לקידום, אולם לא השיקול הבלעדי.

888. כתבה בעיתון על אודות אלימות שוטרינו

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר הפנים ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):

כ"מערב" מיום ו', 19 בפברואר 1982, נתפרסמה כתבה שכותרתה "שוטרים מעל לחוק". בכתבה זו מובאים שלושה מקרים שאנשי משטרה פגעו באזרחים ואף בילד.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם האמור בכתבה נכון הוא?

2. אם כן — מדוע הצעדים שנקטו נגד אותם שוטרים היו "הערה" בלבד?

3. מה בדעת משרדך לעשות כדי שמקרים דומים לא יישנו?

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה: נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אדוני שר הפנים, האם תוך כדי ניסיון מצטבר במשך יותר מ-30 שנה, אינך מגיע למסקנה, שהמוסד הזה אולי לא נחוצ?

שר הפנים י' בורג:

אני בא למסקנה שהוא נחוץ, ונחוץ ביותר. אנחנו מדינה שמתרכזת בשטח גיאוגרפי קטן. יש הרבה בעיות והרבה אנשים נושאי בעיות. יש מתח ומתיחות — פעם על רקע דתי, פעם על רקע בין-דתי; פעם על רקע לאומי, פעם על רקע אדומי; פעם על רקע דתי, פעם על רקע עדתי ופעם על רקע אדומי. אם כן, בדברים כאלה אנחנו מעוניינים שגם ביצירת האווירה לא יהיה יותר מדי ניגוד ולא תהיה יותר מדי שלהבת שמשלהבים אותה.

821. חקיקה לגבי כיצוד חוקן באסירים שלא בהסכמתם חברת הכנסת ש' ארבל-אלמולחני שאלה את שר הפנים ביום כ"ח בשבט התשמ"ב (21 בפברואר 1982):

לאור המלצתו של בית-המשפט העליון, מיום 10 באפריל 1980, לשנות את החוק האוסר על שירות בתי-הסוהר לבצע חוקן באסיר ללא הסכמתו ושלא מטעמים רפואיים, ולאור העובדה שהיתה החלטה בהנהלת שירות בתי-הסוהר להכין הצעה לתיקון החוק, שעל-פיו יורשו הסוהרים, במקרים המתאימים, לערוך חיפוש סמים באמצעות חוקן, רצוני לשאול את כבודו:

1. האם הוכנה הצעת חוק כזאת?

2. אם לא — מדוע לא היתה עד היום יוזמת חקיקה בנושא זה?

3. האם מתכוון כבודו לפעול למען שינוי החוק בנושא זה ולהביא הצעת חוק לכנסת?

תשובת שר הפנים י' בורג:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הוכנה הצעת חוק כזאת. בדיונים שהתקיימו עם היועץ המשפטי לממשלה והוחלט להשהות את הטיפול בתיקון החוק. זאת כדי: א. לבדוק היבטים שונים שטרם נבדקו בכל הנוגע לשימוש באמצעי זה; ב. לבחון דרכים חלופות למניעת השימוש בסמים בבתי-הסוהר.

885. הקמת מבנה חינוך שלא לפי תוכנית המתאר

חבר הכנסת א' לבני שאל את שר הפנים ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):

הובא לידיעתי, כי תושבי רחוב סוקולוב מס' 23 — 27 והסביבה בבני-ברק מחלונים על הקמת תלמוד תורה "כתב סופר" באזור מסוג ג', המיועד למגורים בלבד, בגוש 6122 חלקה 1249.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מדוע התירה ועדת בניין ערים המחוזית להקים מבנה על שטח של פחות מחצי דונם למטרת גן-ילדים ותלמוד-תורה גם יחד?

2. הידוע לכבודו, כי תוכנית המתאר מאפשרת בנייה לבתי-ספר ולבתי-אולפנה על שטח של שלושה דונמים ומעלה?

3. הידוע לכבודו כי התלמידים אינם תושבי הסביבה אלא מובאים בכלי רכב ממרחקים?

4. מדוע נמשכת הבנייה למרות ערעורי השכנים שמנוחתם מוטרת?

שר הפנים י' בורג:

1 ו' 2. בהיות המשטרה גוף שהוסמך על-פי חוק לערוך חקירות בעבירות פליליות, ומאחר שרק למשטרה הכישורים המיומנות לערוך חקירות מעין אלו, אין לראות כל פגם בכך שחקירות נגד אנשי משטרה נערכות על-ידי המשטרה.

3. המשטרה הפעילה לאחרונה חוליה, שמתפקידה לחקור שימוש לא מוצדק בכוח מצד שוטרים כלפי אזרחים. הקמת החוליה נעשתה בעקבות המלצת ועדת סירוטה-איתן והיא על דעת היועץ המשפטי לממשלה.

4. יש להבחין בין תלונות שנושאות פגיעה בטוהר המידות, המתבררות על-ידי היחידה לחקירות פנים במשטרה, ובין תלונות שעניינן כיצוע תפקיד, שימוש בכוח והתנהגות לא נאותה של שוטרים, המתבררות על-ידי הממונה על תלונות הציבור במשטרה.

בשנת 1981 נרשמו ביחידה לחקירות פנים 179 תלונות על פגיעה בטוהר המידות. מתוכם, 47 הם תיקים שבהם הועלו חשדות כלליים או בלתי מבוססים נגד שוטרים. בין במכתבים אנונימיים ובין בתלונות שאינן מהוות עבירות. 2,281 תלונות, שנושאות אופן כיצוע תפקיד משטרה, שימוש בכוח והתנהגות בלתי נאותה, הוגשו בשנת 1981 ללשכת הממונה על תלונות הציבור. מתוך 2,210 תלונות, שהטיפול בהן הסתיים בשנת 1981, 541 תלונות, שהן 24.5%, התבררו כמוצדקות בעיקרן ובחלקן.

896. הכפר אליחוסנייה בגליל

הבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):
בכפר אליחוסנייה בגליל (שם היישוב של ערב אליסואעד על הריכמאנה) חיים מדורי דורות יותר מ-200 איש. בכפר שטחים נרחבים ורשומים בטאבו בבעלותם, ובחלק מאדמות אלה הם אף נטעו ויתים. משרדן מסרב להכיר בשטח הכפר כיישוב מוכר, ולכן אין הוא מאשר רישונות בנייה. אין מחברים מים לבתים הקיימים שכן מאשרים סלילת כביש, אף שהוקם בקרבת מקום מצפה תחבורה למים ולחשמל ומוביל אליו כביש. מצב זה מקשה מאוד על חיי התושבים, ולא רק מונע התפתחות אלא מעמיד את הכנינים הקיימים תחת איומי הריסה מתמידים.

הנני שואל את כבודו:

1. מדוע לא מאשר משרדן מתן רישונות בנייה לתושבי הכפר אליחוסנייה?
2. מדוע לא נענית דרישתם של תושבי הכפר אליחוסנייה להכיר בכפר כיישוב מוכר?
3. האם מוכן השר לפעול כדי להחליט על הגדרת שטח השיפוט של כפר אליחוסנייה ומה הם הצעדים שינקטו בכיוון זה?

שר הפנים י' בורג:

1-3. ריכוז אליחוסנייה נמצא מדרום-מערב לכרמיאל. האזור שבין כרמיאל לסכנין ורוע ריכוזים דומים של בדואים בבנייה ישנה ובבנייה בלתי חוקית. בשל הפיזור הרב והבלתי מאורגן של הבנייה אין אפשרות לגבש מרקם מתוכנן של יישוב, ואין אפשרות להכין תוכנית פיתוח בתנאים אלה. במסגרת הוועדה הבין-משרדית המטפלת באוכלוסייה הכדואית, הוכנה תוכנית נהל צלמון, האמורה לקלוט את המשפחות הכדואיות של האזור המעוניינות לבנות בית. הוועדה המחוזית אישרה את התוכנית, והפיתוח בשטח כבר נעשה מטעם המדינה. התוכנית אמורה לקלוט גם את

שר הפנים י' בורג:
1 ו' 2. לאחר בדיקה יסודית ומקיפה של נסיבות המקרים הגיע הממונה על תלונות הציבור במשטרה למסקנה, שיש לנקוט צעדים משמעותיים להולמים את עובדות המקרה על כל צדדיו והיבטיו.

3. המשטרה נוקטת אמצעים הסברתיים מקיפים בכל מסגרות ההדרכה חן עיסוק בנושאי טוהר המידות, השימוש בכוח, כיצוע התפקיד והתנהגות בלתי נאותה של אנשי משטרה.

889. מעמדו של ילד שנולד להורים ישראלים בחוץ-לארץ
הבר הכנסת ד' זיגרמן שאל את שר הפנים ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):
בתחום לחוק, ילד הנולד להורים ישראלים בתפוצות אינו יכול לעלות לישראל ולזכות במעמד של תושב ארצי אלא עליו להתגייס מייד לצה"ל. חוק זה מונע מנערים רבים המגיעים לגיל 18 לנסות ולעלות לארץ.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

האם בדעתו לשנות תקנה זו ולהעניק לנער, שהוריו ישראלים ונולד בחוץ-לארץ, מעמד שווה לזה של עולה חדש?

שר הפנים י' בורג:

אין זה נכון שילד הנולד להורים ישראלים בתפוצות אינו יכול לעלות לישראל כתושב ארצי. המדובר הוא אף ורק באזרחי ישראלי, והדבר מוכן, כי אזרח אינו יכול להיות כעת ובעונה אחת גם אזרח עם כל הזכויות והחובות וגם תושב ארצי.

זאת ועוד: כדי להתגבר, ולו רק במעט, על הקושי, תוקן חוק האזרחות כבר בשנת 1980, ולפי תיקון זה, ילד שנולד להורים ישראלים בחוץ-לארץ רוכש אוטומטית את האזרחות הישראלית רק אם ההורים אינם מודיעים על אי-הסכמתם לכך. כתוצאה מכך, ילד לא יהיה אזרח ישראל אם ההורים אינם רוצים זאת, ובכבוד העת יוכל לבוא לארץ כתושב ארצי.

בעיית ילדי היורדים הרוצים לשוב לארץ נמצאת בדיון מעמיק זה כמה חודשים במשרד הפנים במאמץ למצוא פתרונות נוספים להתחרותם לארץ.

בנוסף יש לציין שהנושא הוא בין-משרדי ושאלת גיוסם לצה"ל איננה בתחום משרד הפנים.

892. חקירת המשטרה את עצמה

הבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר הפנים ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):
בזמן האחרון אירעו מקרים רבים, שאנשי משטרה סרחו או שהוגשו נגדם תלונות. בכל המקרים האלה חקרה המשטרה למעשה את עצמה, מאחר שאין כיום גוף אחר המוסמך לעשות כן.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האומנם חוקרת כיום המשטרה את עצמה?
2. האם, לדעת השר, לא ראוי להקים יחידה מצומצמת, קשורה למשרד המשפטים, שתהיה מוסמכת לקבל תלונות אזרחים ולנהל חקירות נגד שוטרים וקצינים במקרה הצורך?
3. מה עלה בגורל הצעת משרד המשפטים בזמנה, להקים יחידה נפרדת לצורכי חקירות אלה?
4. מה היה היקף התלונות של אזרחים נגד שוטרים וקצינים, או שוטרים נגד מפקדיהם, במשך השנה האחרונה?

3. כמה כסף יעלו אירועים אלו?

4. מאיזה תקציב הם ימומנו?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עספה:
להלן התשובה שקיבלתי ממוזיאון תל-אביב.

המוזיאון יחגוג את יובלו בעת מושב חבר הזמנים השמיני, אשר יתקיים בין א' ל-ד' בסיוון התשמ"ב, 26—27 במאי 1982. הנהלת המוזיאון מתכננת סדרת תערוכות לציון המאורע, ואלו הן: שנות העשרים באומנות הישראלית: אוסף היובל — מבחר מאוסף המוזיאון, תרומות מיעדות והשאלות מיוחדות בתחום האומנות הבין-לאומית: תיאטרון בובות בארץ ובעולם: ה"סציון" הברלינאי — תערוכה גרפית. בשיתוף עם מערכת החינוך יארגן המוזיאון "שבוע מוזיאון תל-אביב בבתי-הספר" בעיר וסביבותיה. הוסכם עם השירות הכולאי על הנפקת שלושה כולים שנושאם אומנים ישראליים. כמו כן יתקיימו ימי אירועים תרבותיים נוספים.

אירועים אלה ימומנו מתרומות של ידידים בארץ ובעולם. מתרומות של קרנות, מתקציב התערוכות השוטף ומהקצבה מיוחדת של חצי מיליון שקל שהובטחה על-ידי ראש העיר תל-אביב.

היו"ר מ' שחל:

לא קיבלתי תשובה מפי סגנית השר על שאלה 3: כמה כסף יעלו אירועים אלה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עספה:
תיכף, יש עוד שאלות, אולי שם תהיה התשובה.

אורה נמיר (המעריך):
יש עוד שאלות, אבל זו לא אותה השאלה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עספה:
ובכן, התשובה על שאלה 3 היא, שעדיין לא ידוע כמה זה יעלה. המימון יהיה מהתרומות אשר תענה, אבל מה שבטוח הוא, שעיריית תל-אביב תוסיף על זה חצי מיליון שקל.

אורה נמיר (המעריך):
זה בכל זאת לא עונה על שאלה 3. האם אפשר לבקש מהם שייתנו את התשובה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עספה:
צריך לשאול כמה תרומות יגיעו.

אורה נמיר (המעריך):

מאחר שאני מכירה מקרוב את מוזיאון תל-אביב, יש לי מקום להניח שלא כל כך הרבה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלוריה-עספה:
אני אכבדך זאת.

872. רכישות יצירות של אמנים ישראלים למוזיאונים הציבוריים

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות, כיום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):
אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מה הוא הסכום מתקציב כל אחד מהמוזיאונים הציבוריים, בכסף ובאחוזים, שהוקדש בכל אחת מהשנים 1979, 1980, 1981, לתצוגות של אמנות ישראלית?

2. כמה כסף מתקציב הרכישות של אותם מוזיאונים באותן השנים הוקדש לרכישת יצירות של אמנים ישראליים?

3. האם יועדו תקציבים אחרים לרכישת יצירות של אמנים ישראלים למוזיאונים הציבוריים?

האכלוסיה מאל-חוסנייה. לאור הנ"ל אין בדעת משרד הפנים לקבוע יחידה יישובית באל-חוסנייה, הן מבחינה תכנונית והן מבחינה מוניציפלית.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חופיק טובי.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני השר, מדוע ל-200 איש, שיש להם כל הסיכויים להתפתח ולגדול ולהוות יישוב מוכר ומבוסס, לא נותנים להתפתח, ולעומת זאת מקימים מצפים שבהם 15 נפשות. מתכננים אותם ומספקים להם את כל השירותים? מדוע לאלה מותר ולא להם אסור?

שר הפנים י' בורג:

ובכן, נדמה לי שכבר השכתי קודם לכן, חלק מהבנייה הזאת היא בנייה כלת חוקית, וקיים גם שינוי מקומות, בה בשעה שהמצפים שאתה שואל עליהם הוקמו לפי תכנון. זה כל ההבדל.

957. התנהגות של קצין משטרה במגרש כדורגל

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הפנים ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

על-פי תלונה שקיבלתי מקבוצת אזרחים מקריית-גת, אשר ביקרו במגרש הכדורגל בבית-שאן ביום שבת, 13 בפברואר 1982, נמנע מהם לקבל פרטים מזהים של שוטר שנכח במקום ופגע בהם בעצם אי-מילוי תפקידו, בהתנהגות שאינה הולמת ובביטויים גסים. לקראת סופו של האירוע מסר השוטר את מספרו האישי, אולם לאחר דקות מספר הועבר קצין משטרה מהמקום בעניין והחרים את הפתק שעליו נרשמו הפרטים. לאחר שאיים במפורש, כי יעצור את האיש שרשם את מספרו של השוטר, אם לא יחזיר לו את הפתק (פרטיו של האיש צורפו למקור).

אם כבוד השר יסיק, כי קצין המשטרה בבית-שאן פעל שלא כשורה אבקש לדעת:

מה הם האמצעים שנקטו כלפי קצין משטרה זה?

שר הפנים י' בורג:

תוכן התלונה המפורטת בשאלתך הועבר לקצין תלונות הציבור במטה מרחב העמקים. עם תום הכירור יוחלט בהתאם לממצאים, האם התנהגות הקצין היתה כלת נאותה, ואם כן — אילו אמצעים משמעתיים יש לנקוט נגדו.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לשר הפנים על תשובותיו ומאחל לו תג שמח וכשר. אני מניח שעד הנה לא תהיה לו עוד הזדמנות להשיב על שאלתך.

אני מזמין את סגנית שר החינוך והתרבות להשיב על 23 שאלות, מתוכן 11 של חברת הכנסת אורה נמיר.

867. חגיגת יובלו החמישים של מוזיאון תל-אביב

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ח' באדר התשמ"ב (3 במרס 1982):

נמיר לי כי מוזיאון תל-אביב מתכוון לחגוג את יובל החמישים לייסודו.

מאחר שאנו עדים לאחרונה לאירועים ראוווניים לציון יובלות של מוסדות שונים במציאות של מצוקה תקציבית חמורה ביותר, וכזה הוא מצבו של מוזיאון תל-אביב, אבקש תשובת השר על שאלות אלה:

1. באיזו צורה מתכוון מוזיאון תל-אביב לחגוג את יובלו?

2. אילו אירועים יקיים המוזיאון לציון המאורע?

4. אם כן — עליידי מן וכמה?

היורר מ' שחל:

אבקש מסגנית שר החינוך והתכנות להשיב על שאלתא מס' 872.

סגנית שר החינוך והתכנות מ' גלזר-תעסה:

חברת הכנסת אורה נמיר, אולי, ברשותך, אעביר את התשובה לפרוטוקול? היא ארוכה מאוד.

אורה נמיר (המערך):

אפשר.

היורר מ' שחל:

אולי בכלל, חברת הכנסת אורה נמיר, האם את מסכימה, שחלק מהתשובות על השאלות תועברנה לפרוטוקול וחלק תושמענה בעל-פה?

אורה נמיר (המערך):

אומר אחת אחת. כשיש חומר רב, אסכים בהחלט שהתשובה תועבר לפרוטוקול.

תשובת סגנית שר החינוך והתכנות מ' גלזר-תעסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במוזיאון ישראלי — בשנת 1980/81 היתה תצוגת יצירות של אמנים ישראליים, שעלותה היתה 208,784 שקל, שהם 0.75% מתקציב המוזיאון לאותה שנה. יצירות אמנות ישראלית נרכשו ב-50,102 שקל, שהם 0.18% מתקציב המוזיאון לאותה שנה; בשנת 1981/82 הציגו ב-756,132 שקל, שהם 1.18% מתקציב שנה זו. נרכשו יצירות ב-3,300,668 שקל, שהם 5.15% מהתקציב. לא יועדו תקציבים אחרים לרכישת יצירות של אמנים ישראליים.

במוזיאון תל-אביב — בשנת 1979/80 הוצאו לרכישת יצירות אמנות ישראלית 145,451 שקל, שהם 2% מהתקציב. בשנת 1980/81 הוצאו 243,731 שקל, שהם 2% מהתקציב. בשנת 1981/82 הוצאו 650,000 שקל, שהם 2% מהתקציב. בשנת 1979/80 הוצאו לתערוכות ישראליות 129,120 שקל, שהם 2% מהתקציב. בשנת 1980/81 הוצאו 183,340 שקל, שהם 1% מהתקציב. בשנת 1981/82 הוצאו 1,077,150 שקל, שהם 3% מהתקציב. כמו כן הוצאו לצורך רכישת אמנות ישראלית מקרנות של המוזיאון מיולי 1981, מקרן פונדק 34,000 שקל, מאפרייל 1981 מקרן אוחנה 50,000 שקל, מאפרייל 1981 מקרן קולב — 10,000 שקל. כל הרכישות של המוזיאון הן אך ורק רכישות ישראליות. נוסף על כך, מקבלים מתנות רבות של אמנים ישראליים.

932. פטור מאגרת טלוויזיה לחירשים-אילמים

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתכנות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

על-פי תקנה 5(ג) לתקנות רשות השידור (אגרות, פטורים, קנסות והצמדה), התשל"ד-1974, לא מוטלת אגרת טלוויזיה על מקלט המוחזק על-ידי חירש-אילם. הובא לתשומת לבי תזכיר של ארגון כבדי שמיעה ומתחרשים בישראל, המצביע על הקשיים והבעיות הניצבים בפני כבדי שמיעה ומתחרשים.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

האם יש מקום לתקן את התקנות הנ"ל ולקבוע בהן פטור מאגרת טלוויזיה גם על מקלט המוחזק על-ידי כבדי שמיעה ומתחרשים (חירשים אורליים)?

סגנית שר החינוך והתכנות מ' גלזר-תעסה:

להלן התשובה שנמסרה לי על-ידי רשות השידור: הוועד

המנהל של רשות השידור נתן דעתו בזמנו לעניין הפטורים, והחליט שעקרונותיו אין רשות השידור הכתובת להיענות לצרכים של קבוצות שונות באוכלוסייה לפטור מאגרת הטלוויזיה. דעתו היתה, שהכתובת לכך היא המוסדות השונים במדינה המטפלים בזקקים למיניהם. כן בוטלו בזמנם כל מיני פטורים, ביניהם, למשל, פטורים לנכים. המוסדות הנוגעים בדבר הם המממנים את תשלומי האגרות שלהם. לפי אותה גישה עצמה אישרה ועדת הכספים של הכנסת, לפני שנה בערך, גם ביטול פטורים לנכים לגבי אגרת רדיו ברכב מנועי. לפיכך, אם יש צורך להרחיב את מסגרת הסיוע ולעזור גם לכבדי שמיעה בתשלום אגרת הטלוויזיה, לא רשות השידור היא שצריכה לשאת בזה.

היורר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):

גברתי סגנית השר, עד כמה שזכור לי, לנושא של חירשים-אילמים, ולא לנושא הנכים, היה סידור מיוחד עם רשות השידור, והיתה היענות מצד רשות השידור. לכן אני מאוד מתפלאת לקבל תשובה זו.

אבל שאלתי הנוספת היא: אם אכן זה כך, אל מי צריך לפנות ועד או ארגון החירשים-אילמים כדי לחדש את הסידור שהיה קיים ולקבלו?

סגנית שר החינוך והתכנות מ' גלזר-תעסה:

אני צריכה לברר זאת, ואתן לך תשובה.

933. המרכזיה הפדגוגית בנצרת

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתכנות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

נמסר לי כי המרכזיה הפדגוגית הערבית בנצרת עומדת להיסגר, מאחר שמנהלה, שעבר בחצי משרה, התפטר, ועקב התפטרותו בוטלה המשרה.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?

2. אם כן — האם מרכזיה זו עומדת להיסגר?

3. אם לא — מה בדעת השר לעשות כדי למנוע את סגירתה של המרכזיה הפדגוגית בנצרת?

סגנית שר החינוך והתכנות מ' גלזר-תעסה:

1. כן.

2. ייתכן שהיא אומנם תיסגר.

3. משרדנו מתפש דרך להבטיח את המשך הפעלתה של המרכזיה, על-ידי העסקת עובד הוראה במסגרת של "מורה בתפקיד הוראה".

934. האירועים בברכת-השולטן בירושלים

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתכנות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

בקץ האחרון התקיימו אירועי תרבות בברכת-השולטן בירושלים.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. מה היה תקציב האירועים?

2. מאילו מקורות מומן?

3. מה היתה ההכנסה?

4. האם היה גירעון?

5. אם כן — מה הוא שיעור הגירעון?

6. מי יכסה גירעון זה?

7. האם מתעדרת עיריית ירושלים לקיים פסטיבל זה גם בקיץ הקרוב?

8. אם כן — א. באיזו מתכונת? ב. מה יהיה התקציב? ג. מה יהיו מקורות המימון?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

האירועים בברכת-השולטן בוצעו כיוזמת "קרן ירושלים", אשר ניסתה להפעיל תוכנית אמנותית לקהל רחב מאוד באתר ברכת-השולטן. הפעולות בשנה זו נבחנו כניסיון ראשון להפעיל את הברכה במסגרת עונה שלמה.

הפעולות ממומנות כולן על-ידי תורמים פרטיים — במסגרת "קרן ירושלים" — אשר היו מעוניינים לנסות בשנה הראשונה מגוון הופעות רחב, כדי להפיק לקחים וללמוד מהי מתכונת הפעולה הנאותה לשנים הבאות. לפיכך תוכננה הפעולה מראש כפעולה בלתי מאוונת, שתישען על תרומות הנרכבים.

הפעולה לוותה על-ידי ועדה שהורכבה מנציגים של "קרן ירושלים", עיריית ירושלים, תיאטרון "החאן" והנהלת "פסטיבל האביב".

עיריית ירושלים מתכוונת להפעיל את הכרזה גם בקיץ זה, במתכונת שעלתה מתוך לימוד הלקחים בשנת הפעולה הראשונה. העירייה תגייס לכך תרומות של תורמים פרטיים באמצעות "קרן ירושלים" ולא תסתייע בתקציב ציבור לצורך מימון הפעולות.

אורה נמיר (המעריך):

גברתי סגנית השר, לפי אינפורמציה שכירי, היו גירעונות גבוהים מאוד לאירוע הזה בברכת-השולטן. נמסר לי, שהם נפלו בחלקם על תיאטרון "החאן" ובחלקם נתבקש האגף לאמנות ותרבות לשאת. זו גם הסיבה להגשת השאלתא. הייתי מבקשת מאוד להחזיר את שתי השאלות שלי למי שהכין את התשובה, ולבקש תשובה נוספת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני גם מציעה, שמה שאמרת עכשיו, תגידי במפורט. אימרי מה השאלה.

אורה נמיר (המעריך):

זה נרשם בפרוטוקול. אני יכולה לכתוב שאלתא נוספת, אבל אין צורך. למעשה לא קיבלתי תשובה עניינית על השאלתא ששאלתי. שאלתי נרשמה בפרוטוקול. אני מוכנה — — —

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

השאלתא בידי: מה היה תקציב האירועים, מאילו מקורות מומן, מה היתה ההכנסה, האם היה גירעון? אם כן — מה שיעורו? מי יכסה את הגירעון? לפי זה לא היה גירעון. זה הכול.

אורה נמיר (המעריך):

אני חוזרת ואומרת — — —

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אז אולי "החאן" אמר מה שאמר. את יודעת שלא תמיד זה בדוק.

אורה נמיר (המעריך):

סליחה, אדוני היושב-ראש.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אז תגישו שאלתא נוספת.

אורה נמיר (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):
סליחה, אני מדברת עכשיו עם היושב-ראש.

היו"ר מ' שחל:

כן, חברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המעריך):

אסור לי לשאול עוד שאלה נוספת. אני מבקשת מאוד, אם אני שואלת שאלה נוספת ואדוני היושב-ראש אינו פוסל את השאלה הנוספת, אולי תדריך אותי מה אני צריכה לעשות. ואם אני יכולה לקבל תשובה על השאלה הנוספת, אם אין תשובה במקום, אז שאני צריכה להגיש שאלתא חדשה. אעשה לפי פסיקת היושב-ראש. מה אומר התקנון?

היו"ר מ' שחל:

התקנון אומר, שהשואל רשאי לשאול שאלה נוספת, הנובעת מהתשובה של השר או של סגן השר. לא נאמר מה זוכן התשובה שהשר או סגן השר צריכים להשיב.

במקרה הנוכחי, אם את טוענת שיש לך אינפורמציה האומרת שהיה גירעון, וסגנית שר החינוך והתרבות אומרת שלא — הברירה בידיה, היא יכולה להגיד, שהיא מוכנה לברר ולהשיב לך; והיא יכולה להגיד שהיא מסתפקת בתשובה שהיא קיבלה. במקרה השני, לדעתי, עליך יהיה להגיש שאלתא נוספת ולדרוש תשובה קונקרטית על השאלה הזאת. אין דרך אחרת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני יכולה לומר משהו?

היו"ר מ' שחל:

בבקשה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

לגבי שאלות, לא ייתכן שלא מבררים קודם אם הפרטים נכונים ושואלים שאלות ואחר כך אומרים: אבל אני שמעתי. לא יכול להיות דבר כזה.

אורה נמיר (המעריך):

— — —

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אבל שמעתי.

היו"ר מ' שחל:

סליחה, חברת הכנסת אורה נמיר, אני מבקש מסגנית שר החינוך והתרבות — אני התרשמתי שחברת הכנסת אורה נמיר מסתמכת על מידע בטוח וברור שיש בידיה.

אורה נמיר (המעריך):

בהחלט.

היו"ר מ' שחל:

והיא שאלה את השאלה.

אורה נמיר (המעריך):

נכון מאוד.

היו"ר מ' שחל:

לי נדמה שהיה נכון — ואיני רוצה להתערב — — —

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

להזכיר את הפרטים שם.

היור"ר מ' שחל:

היה נכון. לאור הביטחון שיש לחברת הכנסת אורה נמיר כשאלה שלה, שאת תכדקי מחדש — הרי אחרי הכול את מקבלת דיווח ממישהו — האם הנתונים, לאור השאלה הנוספת, אינם מחייבים בדיקה נוספת כדי לוודא שהדברים נכונים.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

בסדר, אינני מנסחת לחברת הכנסת אורה נמיר את השאלות. אבל אם המידע הוא כל כך מפורט, אני חושבת שהיא היתה צריכה לומר: נודע לי ש"החאן" טוען כך וכך. אבל לומר שיש גירעון? אולי אין זה גירעון.

היור"ר מ' שחל:

אבל היא חוזרת ואומרת כאן, שידוע לה שיש גירעון.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אז שתגיש שאלתא נוספת.

אורה נמיר (המעריך):

— — —

היור"ר מ' שחל:

טוב, לא אפסוק ביום האחרון לפני צאתה של הכנסת לפגרה, ולא אכנס לסוגיה כזאת.

אורה נמיר (המעריך):

— — — איראפשר גברתי, שכל הזמן תחלקי ציונים ותאמרי אין לכתוב שאלתא.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

את יכולה לומר "נמאסו" או "לא נמאסו".

היור"ר מ' שחל:

רבתי.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

לא ייתכן, כל מכתב שמגיע זו שאלתא, ואם עשרה קבין של שאלות ירדו לכנסת, תשעה קבין הם שלך. זו זכותך אומנם.

אורה נמיר (המעריך):

אבקש ממך שלא לחלק לי ציונים. אין לך שום רשות — — — אותי.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

מותר לי להגיד, מה יש, אסור לי להגיד?

היור"ר מ' שחל:

גברתי סגנית שר החינוך והתרבות, אני באמת מבקש.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

אלעזר גרנט (המעריך):

איוה מין הערה זאת?

אורה נמיר (המעריך):

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת הגנה על חברי הכנסת.

היור"ר מ' שחל:

כלי הערות, בבקשה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חברת הכנסת אורה נמיר, סגנית השר לא אמרה דבר לגנאי.

אורה נמיר (המעריך):

סלח לי.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת גולדשטיין, כרגע אינך עוזר לי, אתה רק מסבך את העניין.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

היחסים ביני לבין חברת הכנסת אורה נמיר הם כאלה — — —

היור"ר מ' שחל:

אינני רוצה לדעת אילו יחסים יש לך עם חברת הכנסת אורה נמיר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני דווקא מעריך את זה שתשעה קבין של שאלות את שואלת. זה טוב. הלוואי שכולם היו כך.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת גולדשטיין, ביום האחרון של מושב זה אתה מגלה פעילות, קול צלול וחזק, שפשוט אינם מתאימים ליום האחרון.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

זה לכבוד החג.

היור"ר מ' שחל:

אני מבקש מסגנית שר החינוך והתרבות להימנע מהערות אישיות. אני חושב שהן באמת לא במקומן.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אבל היא אמרה שהתשובות נמאסו. אינני מוכנה לעבור על זה לסדר-היום.

שלמה הלל (המעריך):

כפי שכתוב בתקנון — ואני מצטט מתוך הזיכרון — התשובות של שר, ולפי זה גם של סגן שר, צריכות להיות ענייניות, לא קנטרניות. כך כתוב במפורש, והמנהג הזה שפשוט — — —

היור"ר מ' שחל:

לא, חבר הכנסת שלמה הלל, אני מצטער.

שבח וייס (המעריך):

זה נאמר על השאלות, לא על התשובות.

היור"ר מ' שחל:

נכון, זה נאמר על השאלות, לא על התשובה. על התשובה לא נאמר דבר וחצי דבר.

שלמה הלל (המעריך):

— — — תשובות קנטרניות על שאלות.

היור"ר מ' שחל:

רבתי, אני מבחין בין שני דברים. לא נאמר דבר בתקנון לגבי תשובות שר או סגן שר, ואני זוכר מקרים ששרים — כחלקם אינם בחיים וזיכרונם לברכה, אבל הוותיקים בינינו וזכרים זאת — ענו: כן, לא, כן, לא. זה היה אצלם נוהג קבוע.

אני הערתי הערה לגבי הסגנון שהתפתח בדו-שיח, ברויכות שהיה כאן, וביקשתי מסגנית השר להימנע מהערות אישיות, שלדעתי, אינן במקומן. אלה שני דברים נפרדים.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אדוני היושב-ראש, אתה לא שמעת, היא אמרה שהתשובות נמאסו. לא אעבור על הערה כזאת לסדר-היום. אני מצטערת. המיקום הגיאוגרפי, אם זה פה או פה, אינו משנה.

היור"ר מ' שחל:

גברתי סגנית השר, אני מציע שלא נפתח כאן דו-שיח ללא סוף בנושא הזה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
בסדר.

היו"ר מ' שחל:
אחרי הכול אני גם רוצה לסיים את הישיבה האחרונה ברוח טובה.

אבקש מסגנית השר להשיב על שאלתא מס' 935 של חברת הכנסת אורה נמיר.

935. פעילותם של תיאטרונים בארץ

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):
אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה היה תקציבם של התיאטראות "הקאמרי", "הבימה", חיפה, באר-שבע ו"החאן" בשנת 1980/81?

2. מה היה חלקה של הקצבת הממשלה לכל אחד מהתיאטראות הנ"ל, בכסף ובאחוזים?

3. כמה, בכסף ובאחוזים, היה תקציב כל אחד מהתיאטראות הנ"ל לשכר, וכמה להפקות?

4. כמה הפקות ואילו העלה כל אחד מהתיאטראות הנ"ל בשנת 1980/81?

5. כמה הצגות הציג כל אחד מהתיאטראות הנ"ל בשנת 1980/81, ומה היה מספר המבקרים בהצגות אלה?

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מדברת אליך, אני מסכימה שהתשובה על שאלתא הזאת תועבר לפרוטוקול.

היו"ר מ' שחל:
החשובה תועבר לפרוטוקול.

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. "הבימה" — 18 מיליון שקל; "הקאמרי" — 17 מיליון שקל; חיפה — 14 מיליון שקל; באר-שבע — 6 מיליון שקל; "החאן" — 7 מיליון שקל (על-פי נתוני "החאן" אוקטובר 1980 — ספטמבר 1981).

2. "הבימה" — 9.5 מיליון שקל; "הקאמרי" — 8.5 מיליון שקל; חיפה — 4.5 מיליון שקל; באר-שבע — 2.6 מיליון שקל; "החאן" — 3.3 מיליון שקל.

3. "הבימה": לשכר — 12.9 מיליון שקל שהם 71% להפקה — 894,000 שקל שהם 5%; חיפה: לשכר — 8 מיליון שקל שהם 57%, להפקה — 900,000 שקל שהם 6%; "הקאמרי": לשכר — 10.7 מיליון שקל שהם 63%, להפקה — 1.2 מיליון שקל שהם 7%; באר-שבע: לשכר — 3.6 מיליון שקל שהם 61%, להפקה — 682,000 שקל שהם 12%. "החאן": לשכר — 3.6 מיליון שקל הם 51%, להפקה — 398,000 שקל שהם 0.5%.

4. ראי הרשימה המצורפת.

5. "הבימה": 622 הצגות — 326,000 צופים; "הקאמרי": 582 הצגות — 329,000 צופים; חיפה: 592 הצגות — 261,000 צופים; באר-שבע: 357 הצגות — 72,000 צופים; "החאן": 502 הצגות (מהן 204 סדנאות, 298 הצגות) — 87,000 צופים.

936. הזכרת שמות בשידורי חדשות

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):
מדי פעם בפעם נוהגים לצרף לחדשות המשודרות ברדיו

ובטלוויזיה, אל שמות האנשים המוזכרים בחדשות בקשר לאירועים שונים, ובכלל זה כרוניקה פלילית, את שמות בני משפחתם, בעיקר את שמות אבותיהם המפורסמים. כך קרה באופן שיטתי, כאשר דמות על משפטו והרשעתו של סגן א' גורן, העובדה שהוא בנו של בכור הרב הראשי שלמה גורן אוזכרה כל פעם, בדרך זו נוצרת אווירה של הכפשה קולקטיבית בנוסח של "חטא אבות על בנים".

שאלתי:

מה היא מדיניות רשות השידור בסוגיה זו?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
להלן התשובה שנמסרה לי על-ידי רשות השידור: קשר משפחה מוזכרים אך ורק כאשר הם רלבנטיים לנושא.

שבח וייס (המערך):

זו כל התשובה?

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אינני עומד על כך, גברתי, שהשם המופיע בשאלתא יופיע בתשובה, אבל לדעתי יש פה שאלה עקרונית, של הקריטריונים לקביעה שהשם הוא רלבנטי. פה למעשה בנים אכלו בוסר ושני אבות חתקניה. זה מה שקורה במקרים רבים. האם אפשר לגרום שיהיה בנושא זה טיפול, כלי לפגוע בחופש הביטוי, חס וחלילה? יש פה בעיה אנושית.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני מסכימה אתך במאה אחוז. אבל זאת התשובה. זה רלבנטי או לא רלבנטי, מי קובע? — הם. זה חופש הביטוי.

937. ביצוע יצירות ישראליות בתזמורות ובתיאטרונים בישראל
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):
אודה לשר אם ישיב לי:

1. כמה יצירות ישראליות, במספר ובאחוזים, בוצעו בשנים 1979, 1980, 1981 בכל אחת מהתזמורות הציבוריות בארץ?

2. כמה מחזות מקריים הועלו בכל אחד מהתיאטראות הציבוריים — מכלל ההצגות שהועלו בהם — בכל אחת מהשנים הנ"ל?

היו"ר מ' שחל:

אבקש מסגנית השר להשיב על שאלתא מס' 937 של חברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):

אפשר להעביר את התשובה לפרוטוקול.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני מוכנה להעביר את עשרת הדפים של התשובה לפרוטוקול.

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. להלן הנתונים שנמסרו לנו על-ידי הנהלות התזמורות:
התזמורת הפילהרמונית: ב' 1979/80 בוצעו 92 יצירות, מתוכן 3 ישראליות, שהן 3.2%; ב' 1980/81 בוצעו 96 יצירות, מתוכן 8 ישראליות, שהן 8.3%; ב' 1981/82 בוצעו 93 יצירות, מתוכן 7 ישראליות, שהן 7.5%.
התזמורת הקאמרית: ב' 1979/80 בוצעו 45 יצירות, מתוכן 4 ישראליות, שהן 8.8%; ב'

3. 64 הופעות: 5 לקהל הרחב, 39 לתלמידי בתי-הספר ו-20 בחוץ-לארץ.

4. ביולי 1981 לקהל הרחב: במרס 1982 לבתי-הספר.

940. אישור תוכנית השלמה על-פי תורת "זרם העובדים" חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

קראתי בדאגה רבה, כי בבית-הספר הממלכתי "גבעת גונן" שבירושלים הוחלט לחנך את הילדים על-פי תורת "זרם העובדים", כמסגרת תוכנית השלמה שאושרה לבית-הספר.

אבקש לדעת:

1. אם נכונה טענה של הנהלת בית-הספר, כי שר החינוך והתרבות אישר את "תוכנית ההשלמה", אבקש לדעת מה טעם מצא בכדור לאשר תוכנית המחדשת למעשה את "זרם העובדים", פוגעת בעיקרון של אחדות החינוך הממלכתי ופותרת פתח מסוכן לפוליטיזציה של מערכת החינוך?

2. מה יהיה גורל הילדים בבית-הספר הנ"ל, כאשר בשנת הלימודים התשמ"ג יצו, ככל הנראה, רוב הורי תלמידי כיתה א' (לכשתפתח) לאשר תוכנית השלמה לחינוך לאומי דווקא?

3. האם הרישום לבתי-הספר הממלכתיים בירושלים לא נעשה בהתאם למפה המגדירה אזורי רישום?

4. האם, לנוכח הסכנה לפוליטיזציה של בתי-הספר בכל הארץ, תבוטל תוכנית ההשלמה הפועלת בשנת הלימודים התשמ"ב בבית-הספר הנ"ל?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן, השר אישר "תוכנית השלמה" לכיתות א', ב' וג', והדבר נעשה בהתאם לחוק. התוכנית שהוגשה אינה תוכנית של "זרם העובדים" לשעבר, אלא יש בה דגש בחינוך לעבודה. יש במערכת החינוך מוסדות, שבהם ההורים מנצלים את זכותם למימוש תוכנית השלמה. בירושלים, מפאת הרכבויות של אוכלוסייתה, יש בית-ספר "מסורתי" ובית-ספר ניסויי פתוח ובתי-ספר לחינוך דתי מוגבר, והגיוון רב ביותר.

2. אם בשנת הלימודים התשמ"ג יצו הורים של תלמידי כיתות א', או אחת מהן, לממש "תוכנית השלמה" שונה מן הנהוג, הם יוכלו לעשות כן, כי "תוכנית השלמה" אינה מחייבת את המוסד אלא את הכיתה שהורי הילדים רוצים בכך.

3. הרישום נעשה על בסיס אזורי רישום, אך ישנם בתי-ספר על-יסודיים, וקיימת על-פי החוק אפשרות לבקש העברה ממוסד למוסד.

4. אין כאן סכנה של פוליטיזציה. לפיכך לא תבוטל "תוכנית ההשלמה" כל עוד ההורים רוצים בה.

941. תפקידו של האחראי לאירועים במוזיאון תל-אביב חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

נמסר לי כי האחראי על האירועים במוזיאון תל-אביב מרכז עתה במשרד עיריית תל-אביב את "פסטיבל האביב" של העירייה.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. מה הוא תפקידו המדויק של האחראי על האירועים במוזיאון תל-אביב?

2. האם הוא עובד במוזיאון במשרה מלאה?

1980/81 בוצעו 45 יצירות, מתוכן 8 ישראליות, שהן 17.7%; כ"ה 1981/82 בוצעו 42 יצירות, מתוכן 8 ישראליות, שהן 19%. התומרות הסימפוניות ירושלים: כ"ה 1979/80 בוצעו 110 יצירות, מתוכן 15 ישראליות, שהן 12.5%; כ"ה 1980/81 בוצעו 97 יצירות, מתוכן 18 ישראליות, שהן 17.5%; כ"ה 1981/82 בוצעו 110 יצירות, מתוכן 21 ישראליות, שהן 23%. תומרות חיפה: כ"ה 1979/80 בוצעו 113 יצירות, מתוכן 24 ישראליות, שהן 21.2%; כ"ה 1980/81 בוצעו 175 יצירות, מתוכן 59 ישראליות, שהן 33.7%; כ"ה 1981/82 בוצעו 97 יצירות, מתוכן 28 ישראליות, שהן 28.8%. תומרות באר-שבע: כ"ה 1979/80 בוצעו 60 יצירות, מתוכן 8 ישראליות, שהן 13.3%; כ"ה 1980/81 בוצעו 65 יצירות, מתוכן 8 ישראליות, שהן 12.5%; כ"ה 1981/82 בוצעו 70 יצירות, מתוכן 14 ישראליות, שהן 20%.

2. "הכימה": 15 מחזות: מקוריים יהודיים מתוך 31; "הקאמרי": 14 מחזות: מקוריים ויהודיים מתוך 33; חיפה: 14 מחזות: מקוריים ויהודיים מתוך 25; באר-שבע 2 מחזות: מקוריים ויהודיים מתוך 32; "החאן": 8 מחזות: מקוריים ויהודיים מתוך 18.

המחזות עוברים מעונה לעונה ולפיכך לא ניתן לעשות הפרדה ברורה לפי שנים. המספרים הנ"ל נכונים למספר ההפקות מעונת התשל"ט ועד היום.

938. הקצבות המשרד למוסד "קרית הילד" חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):
אודה לשר אם ישיב לי:

כמה כסף הועבר מתקציב משרד החינוך והתרבות למוסד "קרית הילד" בכל אחת מהשנים: 1977, 1978, 1979, 1980, 1981?

היו"ר מ' שחל:
אבקש להשיב על שאלתא מס' 938 של חברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המעריך):
גם תשובה זו אפשר להעביר לפרוטוקול.

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לצורך הקמת מבנה לחטיבת בנינים בשטח של 2,794 מ"ר שוחררו התקציבים האלה: כ"ה 1979 — 1 מיליון שקל; כ"ה 1980 — 4,615,000 שקל; כ"ה 1981 — 12,665,000 שקל. (בשנים 1977, 1978 הם לא תוקצבו).

939. פעילותה של להקת "ענבל"

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):
אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מה היה תקציבה של להקת "ענבל" בשנים 1981 — 1982?

2. מאילו מקורות מומן?

3. כמה הופעות היו ללהקה בשנים 1980 — 1981?

4. מתי הופיעה להקת "ענבל" לאחרונה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. 4,100,000 שקל.

2. משרד החינוך — 3,900,000 שקל; הכנסה עצמית

ועזרה — 200,000 שקל.

3. האם הוא מקבל את שכרו ממוזיאון תל-אביב?

4. מי אישר את העברתו לריכוז "פסטיבל האביב" של עיריית תל-אביב?

5. האם הוא ימשיך למלא את תפקידו כאחראי על האירועים במוזיאון תל-אביב?

6. אם כן — האין פירושו של דבר, שעבודתו כאחראי על האירועים במוזיאון תל-אביב לא היתה עבודה מלאה?

7. אם כן — האם אין מקום, לאור מצוקתו התקציבית הקשה של מוזיאון תל-אביב, לבטל משרה זו?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. אחראי על תוכניות ואירועי התרבות, קונצרטים, תיאטרון, מחול, קולנוע, הרצאות, סרטי אמנות ואירועים מיוחדים.

2. כן.

3. כן.

4. הכנת הפסטיבל היא כעבודה נוספת על-פי בקשת ראש העיר, שהוא גם יושב-ראש מועצת המנהלים של המוזיאון.

5. כן.

6. ראי תשובתי על שאלה 4.

7. המחלקה האחראית לאירועים במוזיאון כוללת 3.5 משרות (ובכללן העובד הנ"ל), ועל כן אין מקום לצמצם את הצוות.

942. הסקת בית-הספר החינוך בפקיעין

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):
הנני שואל את כבוד השר:

1. האם מוכן כבודו לפעול כדי שמשדרו יספק חימום לבית-הספר החינוך בכפר פקיעין, שבחודשי החורף מגיעה בו הטמפרטורה ל-3 מעלות צלסיוס?

2. מה ברצת השר לעשות כדי לממש את המטרה הנ"ל?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

תקציבי החימום מחושבים על-פי קריטריונים של משרד החינוך והשלטון המקומי.

אהרן נחמיאס (המערך):

הבל הבלים.

היורר מ' שחל:

מה קרה? עוד מעט תקראו פרקי תהלים.

קריאה:

קוהלת.

היורר מ' שחל:

אבקש לאפשר לסגנית שר החינוך והתרבות להשיב על השאלתא.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

שנתיים עונים על שאלות, בואו נגמור זאת.

היורר מ' שחל:

באיו מסגרת אתה פונה אלי?

שבח וייס (המערך):

תחינה.

היורר מ' שחל:

מה אני יכול לעשות? יש שאלתא, יש תשובה, אני חייב לנהל את הסדר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

נא לא להפריע לה להשיב.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

התקציב המיועד לחימום בבית-הספר מועבר על-ידי המשרד למחוזות על-פי הקריטריונים המוסכמים ועל-פי צורכי המחוזות תוך קביעת העדיפויות. התקציב מיועד ליישומים שהוגדרו כמחוזות יסודיים והזכאים לתמיכת משרד החינוך, וכדרך כלל למוסדות חינוך יסודיים ולגני-ילדים. בשאר המקומות אחראית הרשות המקומית לטיפול בחימום מתקציבה. כפר פקיעין שייך לקטגוריה זו.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

איך אפשר להטיל תקציב כזה על הרשויות המקומיות?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

זאת תשאל את משרד הפנים.

היורר מ' שחל:

חבר הכנסת ז'אק אמיר, רק עכשיו אמרת: תנו להשיב ולמה זה לוקח שנתיים.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

זו שאלתא למשרד הפנים. מה זה שייך לחינוך? מדובר במכנה, לא בחינוך.

אהרן נחמיאס (המערך):

למה משרד החינוך אחראי לחינוכם של ילדים ורק בעניין זה אחראי משרד הפנים? איזה מין דבר זה. שמשרד אחד זורק למשרד אחר? איפה האחריות המשותפת?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

תגיש שאלתא למשרד הפנים.

943. החינוך היסודי לאוכלוסייה הערבית בעכו

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

במכתב שקיבלתי מוועד ההורים בבית-הספר טרה-סטה בעכו נזמר, שמדיניות השכר שמנהיג בית-הספר — רמי הרשמה של 450 שקל ועוד 450 שקל שכר לימוד חודשי, כאשר שני הסכומים צמודים למדד — תגרום לכך שבית-הספר לא יפתח את שעריו לקראת שנת הלימודים הבאה, ומאות תלמידים לא יוכלו לממש את זכותם היסודית ללימוד.

הנני שואל את כבודו:

1. האם ידועים הדברים לכבודו?

2. האם מוכן השר לפעול להקמת בית-ספר יסודי או להפיכת בית-הספר הנ"ל לבית-ספר ממלכתי, כדי שחלומידי בית-הספר יוכלו להמשיך ללמוד?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

בעכו פועלים שני בתי-ספר יסודיים לאוכלוסייה הערבית, והם חייבים לקלוט כל תלמיד בגיל חינוך חובה שיבוא להירשם.

עד כמה שידוע לנו, הנהלת בית-הספר טרה-סטה איננה מעוניינת להפוך את בית-הספר שלה לבית-ספר ממלכתי, אם תפנה הנהלת בית-הספר — ידונו בכך.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

האם זה ברור שבית-הספר היסודיים מוכנים לקלוט, גברתי סגנית השר? האינפורמציה שבידי היא אחרת.

947. מימוש חוק ללמוד חינוך בבתי-הספר התיכוניים
חבר הכנסת י' גיל שאל את שר החינוך והתרבות כיום ט"ו באדר
התשמ"ב (11 במרס 1982):

על-פי החוק, חוק חינוך חיצון חנים מזכה את אורחי המדינה גילאי 14 – 17 בלימודים חיצוניים במוסדות החינוך המקובלים. מן המציאות אנו למדים, כי קיימת נשירה של בני נוער, אשר אינם מנצלים את זכותם במסגרות הפורמליות המקובלות לביצוע החוק האמור.

1. מה הוא מספרם של בני הנוער אשר נושרים מבתי-הספר העל-יסודיים ואינם נהנים מן החוק האמור?

3. מה היא עמדת משרדך באשר להגשמת המסגרות החינוכיות-הלימודיות, כך שיאפשרו גם לנערים העובדים ליהנות מפירות החוק?

4. האם בדעתך להורות על יצירת התנאים המסגרתיים הדרושים כדי לתת הזדמנות שנייה לאלו אשר לא היה סיפק בידם לנצל את זכותם במסגרת החוק האמור?

5. מה מידת ההשתתפות והתקציב ממסגרת חוק חינוך
חיכון חינוס למסגרות המטפלות בנוער המנוחק?

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)
ראה נא תשובתי על שאלתא וזה שלך, מס' 817.

948. התמיכה בקבוצת הכדורסל "מכבי תל-אביב"

החבר הכנסת פ' גולדשטיין שאל את שר החינוך והתרבות ביום
ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

קבוצת הכדורסל של "מכבי תל אביב", אלופת אירופה, מהווה להמחציה כשנים האחרונות בצמרת הכדורסל האירופי, מהווה בהישגיה דוגמה לספורט הישראלי ומשמשת כשגרירה הנאמנה ביותר שיש לישראל באירופה ובמעולם כולו. גם השנה היא עשויה לזכות בתואר "אלופת אירופה בכדורסל".

אודה לכבודו אם ישיב לי על שאלותי אלה:

1. מה היא התמיכה הניתנת לקבוצת הכדורסל של "מכבי תל-אביב" על-ידי משרדך ומוסדות הספורט בישראל?

2. האם מתכוון השדר להגדיל תמיכה זו, כדי לסייע לאגודה לשמור על הישגיה?

תשובת סגנית שר התינוק והתרבות מ' גלזר-תעסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תמיכת משרד החינוך היא בסך 267,800 שקל, מהם:
תמיכה לתחרויות הכיץ לאומיות – 225,000 שקל; תמיכה
באמצעות סל שירותי ספורט בדרגות – 42,800 שקל;
תמיכת נוספות: הוועד האולימפי בישראל – 270,000 שקל;
איגוד הכדורסל – 50,400 שקל.

2. משרדנו מעריך מאוד את הישגי הקבוצה, ועמד לא פעם אחת לימינה מעבר לסיוע השגרתי הניתן לקבוצות ספורט. גם לשנה הקרובה מחוכם סיוע לקבוצות "מכבי תל-אביב", אך כדעקבות צמצומם מתקצב משרדנו לא ווכל להתחייב להגדלה בראליזם של השתתפותן.

949. "הססטיבל הישראלי"

תזכרת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

בהמשך לשאילתא שלי מיום 4 בדצמבר 1981, מס' 260.

חבר הכנסת פ' גולדשטיין שאל את שר החינוך והתרבות ביום
ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרץ 1982):

מן העיתונות אנו למדים, כי המאבקים ברשות השידור בין המנהל ובין העובדים מתרפים והולכים. בימים האחרונים כוטלו תשדירי שירות וכוטלו שידורי הפרסומת בדיו.

לפיכך, אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם שלם השר עם המצב, שהעובדים מכתיבים את דרכי ניהול הרשות?

2. מה מתכוון השר לעשות כדי שהמנהל הכללי והוועד המנהל יוכלו לבצע את תפקידם ללא הפרעות בלתי פוסקות מצד העובדים?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה :

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כלליה — העובדים אינם יכולים להכתיב דרכי ניהול ברשות השדור.

2. הישר נותן גיבוי למנכ"ל ולוועד המנהל בביצוע תפקידם.

945. לימודיהם של בני השבט אל-חמאמדה

חבר הכנסת א' נסראלדין שאל את שר החינוך והתרבות ביום
ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

כ־400 תלמידים משבט אל-חמאמה באזור באר-שבט מוסעים מדי יום ביומו לבית-ספר המרוחק כ־13 ק"מ מהשבט. נסיעה ארוכה זו מתישה את התלמידים ומונעת מן ההורים לשלוח את בנותיהם לבית-הספר.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם ידוע לכבודו כי במקום מגורי השבט הנ"ל אין בית-ספר?

2. האם נכון הוא כי 400 תלמידים מוסעים מדי יום ביומו?

ברי לחסוך בהוצאות נסיעה ובטרדות התלמידים וההורים?

הלמידות ללמוד בבית-ספר בהתאם לחוק חינוך חובה?

concepts in management science can have a profound impact on the way we think about the world.

וְהַקֵּב עַל הַבְּדוּאִים, לְפִיכָן לֹא נִבְנָה בֵּית חֹסֶפֶס לִיד מְקוֹם מְגוּרֵיו
שֶׁל כָּל שֶׁבֶט.

2.12.

3. שבט אל-תמאמדה אמר לעבור ליישוב הקבע "שגב שלום", וכו' ייכנה בית-יספר על-ידי משרד השיכון והבנייה. אם תתברר, כי בניית יישוב הקבע תידחה לזמן ארוך, מעל 5 שנים, ייכנה באזור מגורי השבט מבנים זמניים לגן חובה ולכיתות א'-ב'.

4. אם כך הדבר, ההורים עוברים על הוראות חוק לימוד מחובה, ועל רשות החינוך המקומית לפעול בהתאם להוראות החוק.

והמאמץ האומנותי למפעל לאומי-מרכזי. ראש עיריית הל"אביב הסכים להשתלב במפעל זה, ואף שלח את נציגיו להנהלה הציבורית החדשה שהוקמה ל"פסטיבל ישראל". לאחר זמן החליטה עיריית הל"אביב לקיים באופן עצמאי פסטיבל בתל-אביב. מבלי שתזדקק לסיוע תקציבי של משרד החינוך והתרבות. עד כמה שידוע לנו, משרד החינוך החליט על דעת עצמו לחמוך במפעל זה. מאחר שלעיריית הל"אביב יש תקציבים עצמאיים במידה מספקת כדי לקיים עוד מפעל תרבות בישראל, איננו רואים בכך כל פגם.

950. תפקידיו השונים של מנהל כפר הנוער הדתי כפר-חסידיים חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

המטרה למנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות משמש בעת זכעונה אחת מנהל כפר הנוער הדתי כפר-חסידיים, ורוא אף גר במקום. יתירה מזאת, בתוקף תפקידו כמנהל הכללי הוא אחראי על מינהל החינוך, אגף המוסדות והפניות תלמידים למוסדות החינוך. השנה עזבו תלמידים רבים בוגרי ספר תיכוניים דתיים בחיפה, והם מוסעים יום-יום לכפר הנוער הדתי כפר-חסידיים.

לאור הנ"ל, שאלות הן:

1. האם ידוע לשר, כי בתוקף תפקידו כמנהל למנהל הכללי ובשל קשריו עם המוסד הנ"ל יש מקום לפגם במילוי תפקידו הנוכחי?

2. מה הם התקציבים שהועברו למוסד זה, והאם הם מעבר לאלו המוקצים למוסד רגיל?

3. האם ידוע לשר כי תלמידים מועברים למוסד זה ומוסעים על חשבון המוסד מחיפה?

4. מי מממן הסעות אלו ומי מאשף?

5. האם מדיניות משרדך היא לרוקן בתי-ספר מתלמידים מוכשרים ולהעבירם לישיבות תיכוניות?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשנה למנכ"ל אינו משמש מנהל כפר הנוער הדתי מאז כניסתו לעבודה בתפקידו הנוכחי.

2. המוסד מוחזק ומבוקר על-ידי האגף לחינוך התיישבותי. למוסד לא הועברו כל תקציבים מעבר לאלה המוקצים למוסד רגיל.

3 ו-4. כפר הנוער הדתי הוא בית-ספר חקלאי ארצי, והוא רשאי לקלוט תלמידים מכל הארץ.

בעיית תלמידי חיפה הועברה לוועדת ביורר. מסקנותיה ייבדקו על-ידי השר. תשלום ההסעות למוסד יבוצע לפי הקריטריונים הנהוגים בכל מוסד בארץ.

5. כפר הנוער הדתי, כאמור, הוא בית-ספר חקלאי אינטגרטיבי, ואינו ישיבה תיכונית.

מדיניות המשרד מתנגדת להרקת בתי-ספר מתלמידים מוכשרים.

951. פעילות מורים למען התנועה לעצירת הנסיגה חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

מורים רבים העובדים בבתי-ספר מלכתחיים-דתיים בגויה מערערת עוסקים במסגרת עבודתם, בין כותלי בית-הספר, בחזמולה למען התנועה לעצירת הנסיגה מסיע. מורים אלו

ולתשובת השר מיום 16 בדצמבר 1981, ומאחר שעל חלק משאלותי לא קיבלתי תשובות כיוון שתוכניות "הפסטיבל הישראלי", על-פי תשובת השר, נמצאו בתהליך גיבוש, אכתוב לשאל את כבודך:

1. מה היא תוכנית "הפסטיבל הישראלי" ובאילו מקומות בארץ הוא יקיים?

2. מה הוא תקציב הפסטיבל וכמה מתקציב זה מממנים המוסדות שצוינו על-ידי השר בתשובתו, דהיינו: "משרד החינוך והתרבות — החלק העיקרי, משרד החוץ, משרד החירות, הסוכנות היהודית, עיריית ירושלים, יק"ן ירושלים" ותורמים פרטיים?

3. כמה להקות זרות וכמה אמנים אורחים מחוץ-לארץ יופיעו בפסטיבל, אילו ומאילו ארצות?

4. כמה יצירות מקוריות יעלו בפסטיבל ואילו?

5. מאחר שעל-פי תשובת השר אחרון "הפסטיבל הישראלי" ו"פסטיבל האביב" בירושלים "מטעמים של ריכוז התקציבים והמאמץ האמנותי למפעל מרכזי ראוי לשמו", כיצד מתיישבת החלטה זו עם החלטתה של עיריית הל"אביב לקיים פסטיבל משלה בקנה-מידה גדול?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. התוכנית נמצאת עתה בשלבי גיבוש סופיים, ותפורט לאחר שתאושר על-ידי הנהלת הפסטיבל. הפסטיבל יכלול אירועים בתחומי המוסיקה, התיאטרון, המחול, הפולקלור והג'יז. בתחום המוסיקה יושם דגש בתוכניות ווקליות, ובהן ישתתפו מקהלות מספר, מגרמניה, מהונגריה ומישראל. כמו כן ייתן מקום מיוחד למוסיקה של הידן וסטרווינסקי, אשר חוגגים השנה 250 ו-100 שנה להולדתם, ותבוצענה שתי אורטוריות על נושאים תנ"כיים. בתחום התיאטרון, כמה תיאטרונים ישראליים הוזמנו להעלות הפקות מיוחדות. כמו כן הוזמנו תיאטרונים מחוץ-לארץ, אשר יציגו תיאטרון קלסי ותיאטרון חדשני. בתחום המחול יושם דגש בכיוונים חדשים במחול המודרני, באמצעות להקות אחרות. יש גם יוזמה להפקה משותפת של להקה אורחת עם להקת המחול הקיבוצית. הפקה מיוחדת, ישראלית במרכיביה, תוקדש למחול ולתנועה של סטרווינסקי. כמו כן יוקדשו תוכניות מיוחדות לנושא ירושלים ולמסורת יהודית.

ערכי פולקלור וג'יז יכללו הופעות של להקות מארצות שונות.

מופעי הפסטיבל יתקיימו בירושלים, בתל-אביב, בחיפה, בתיאטרות הרומיים בבית-שאן ובקיסריה ובקיבוצים.

2. תקציב הפסטיבל מבוסס בעיקרו על הקצבות מהמשרדים השונים. הסכום מחושב לפי 25 שקלים לדולר במחירי 1982: משרד החינוך והתרבות — כ-10 מיליון שקלים; משרד החוץ — 300,000 — 500,000 שקל; משרד החירות — 1,250,000 שקל; הסוכנות היהודית — 750,000 שקל; יק"ן ירושלים — 375,000 שקל; עיריית ירושלים — 500,000 שקל. מתנהלים עתה מגעים עם ממשלות זרות, גופים ותורמים שונים לתמיכה ב"פסטיבל ישראל".

3. מספרם הסופי של האמנים והלהקות מחוץ-לארץ טרם סוכם. כיוון שהוא קשור בסיום ערכת תוכניות הפסטיבל.

4. תועלנה 2-3 הפקות תיאטרון מקוריות חדשות, והוזמנו יצירה וקולית חדשה אחת.

5. בהתאם לתשובה הקודמת, אחרון "הפסטיבל הישראלי" ו"פסטיבל האביב" מטעמים של ריכוז התקציבים

שוכן כעת בחדרי לימוד שהיו שייכים למערכת החינוך היסודי. וכיתות אלה חייבות לחזור ולשמש את בית-הספר היסודי, המתנהל עתה בחדרים שכורים.

1010. צמצום חופשת פורים בבתי-הספר

חבר הכנסת פ' גולדשטיין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ו באדר התשמ"ב (21 במרס 1982):

ביום שני, י"ג באדר התשמ"ב (8 במרס 1982), יצאו יותר מ-7,000 עובדי הוראה לשלושה ימי חופשה. מלבד עובדי ההוראה היו בחופשה גם גורמים נוספים הקשורים במערכת החינוך, ובעיקר, רכבות רבות של תלמידים החל בגיל הגן וכלה בגיל בית-הספר התיכון מצאו עצמם מושבתים מלימודים. לפי מיטב ידיעתי, אין בהלכה איסור מוחלט על עבודה אפילו באחד משלושת ימים אלה. ובכל זאת, כל הגורמים "שזעקו" כעת שניסו לצמצם את תקציב החינוך, לא הגיבו ולא שאלו מדוע וכיצד מבוצעים מאות אלפי ימי עבודה בלא כל סיבה סבירה והגיונית.

אודה לכבודו אם ישיב לי על שאלותי אלה:

1. האין מקום לצמצם את חופשת הפורים משלושה ימים ליומיים או ליום אחד בלבד?
2. היש מקום לפנות לארגוני המורים, שייתנו ידם לצמצום חופשת הפורים?

3. מה מתכוון השר לעשות (ואם יחליט כחייב לגבי שאלה (2), כדי שבשנת הלימודים הבאה תצומצם חופשת הפורים?
4. האין מקום לצמצם חופשות נוספות (כגון חופשת החופש הגדול)?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
החופשות במערכת החינוך מעוגנות בהסכמי כשכר שבין הממשלה ובין ארגוני המורים. ההסדר הזה נוהג יותר מ-50 שנה, (מתקופת הוועד הלאומי). שנויים בהיקף של חופשות, צמצומן או הגדלתן, מותנים בהסכמת ארגוני המורים. למיטב ידיעתנו, אין הארגונים מוכנים לצמצם את החופשות.

היו"ר מ' שחל:
אני מודה לסגנית שר החינוך והתרבות ומאחל לה חג שמח וכשר.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
תודה רבה. אני מאחלת לכולם חג שמח.

היו"ר מ' שחל:
תודה רבה.

שלמה הלל (המערך):
כשר כהלכה?

היו"ר מ' שחל:
כשר כהלכה.

אני מזמין את סגן השר שילנסקי להשיב על 6 שאלות. 664. מחירובותה של אגודת-ישראל לרעיון הציוני
חברת הכנסת ג' כהן שאלה את ראש הממשלה ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

בראיון לביטאון הנערך האגודאי "דגלנו" אמר חבר הכנסת שלמה לוריאן, כי במסגרת המשא-ומתן הקואליציוני, "הבהרנו באופן חד-משמעי, כי לא בא בחשבון שנחתום, חס ושלום, על מסמך המעניק לגיטימציה, גם מצדנו, ולו בעקיפין, לרעיון הציוני".

אודה לך אם תשיב לי:

מעוררים תלמידים להצטרף להפגנות של התנועה, ואף נמסר לי כי במסגרת בתי-הספר אף מסיעים את התלמידים לפעילויות אלו.

שאלותי הן:

1. מי מממן פעולות אלו, ומדוע מורים ומנהלים של בתי-ספר אלה אינם ננזפים על חריגה מסמכות?
2. האם תואם הדבר את מדיניות המשרד?
3. האם יורה השר למורים ולמנהלים לחדול מפעילות זו?
4. מדוע אין השר מפעיל את סמכותו, לפי החוק, להפסקת פעולות אלו?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לא ידוע לנו על מורים ביהודה ובשומרון או במקומות אחרים העוסקים בתעמולה במסגרת עבודתם בין כותלי בית-הספר. מוכן מאלי שמשדרנו אינו מממן הסעות להפגנות הנ"ל ואינו תומך בהן בשום דרך שהיא.

952. בית-הספר התיכון בכפר פקיעין

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

זה שלוש שנים קיים בכפר פקיעין בית-ספר תיכון. עתה יש בכיתה י"א 46 תלמידים ובכיתה י"ב 43 תלמידים, ובכיתות הנמוכות יותר יש אף יותר תלמידים. מספר תלמידים זה הוא מספר סביר, והוא מצדיק את המשך קיומו של בית-הספר. ממקורות המועצה המקומית פקיעין נודע לי, שמשרדך החליט לסגור את בית-הספר ולהעביר את התלמידים לבית-ספר מקיף בחפן. החלטה זו תגרום לנשיית מספר רב של תלמידים מהלימודים, בגלל הקושי להגיע לבית-הספר המקיף בחפן. ההוצאות הגדולות הקשורות בהסעת התלמידים מכפריהם לבית-הספר, החלטה זו, להקים בית-ספר בחפן, היא בניגוד למיקום הגיאוגרפי של הכפר פקיעין, שסביבו כפרים רבים.

הנני שואל את כבודו:

1. מה הם השיקולים להחלטה משרדך לסגור את בית-הספר התיכון בכפר פקיעין?
2. היות שיש החלטה להקים בית-ספר מקיף והכפר פקיעין הוא הכפר המרכזי, מדוע לא מוקם בית-הספר המקיף בכפר זה?
3. האם מוכן השר לבטל את ההחלטה לסגור את בית-הספר התיכון בכפר פקיעין?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

ההחלטה על הקמת בית-ספר מקיף אווירי לילדי הדרוזים במרכז הגליל התבכשה לאחר בדיקה מקצועית של אנשי אגף הפיתוח במשרדנו בשיתוף עם הרשויות המקומיות ובתמיכת משרד הבינוי והשבכון. ההחלטה נובעת משיקולים חינוכיים, מתוך רצון להבטיח לכל ילד וילדה ללמוד במסגרת, במגמה ובמסלול המתאימים לכישוריהם ולשאפיותיהם. בית-הספר יוקם בהדרגה, בשלב א' הוחלט להקים ולפתוח רק חטיבת ביניים, שתצמצם במשך הזמן לבית-ספר שש-שנתי.

המיקום נקבע לאחר בדיקות כשטח, וזהו מקום מרכזי בין הכפרים השונים וזהו המקום היחיד שנמצאו בו אדמות מדינה כשטח המתאים לבית-ספר מקיף שש-שנתי. בפקיעין עצמה קשה לאתר שטח ציבורי, אפילו להקמת בית-ספר יסודי נוסף.

סגירת בית-הספר התיכון בפקיעין תתבצע רק לאחר שיוקם ויופעל בית-הספר המקיף בעוד שנים מספר. בית-הספר

תשובת סגן השר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשלחת היא משלחת כלכלית, ומטרתה להעמיק את קשרי הכלכלה בין שתי המדינות.

2. יציאת המשלחת נדחתה על-פי בקשת המארחים, לאור אירועים דחופים שלהם.

3. זו דרך נכונה: הנושא טופל בתיאום בין משרדי הכלכלה, התעשייה והמסחר והחוך.

848. קריאת שכונה בקריית-שמונה על-שם ז'בוטינסקי
חבר הכנסת ד' אדרי שאלה את ראש הממשלה ביום ח' באדר
התשמ"ב (3 במרס 1982):

לאחרונה נודע לי, כי בעת ביקור בקריית-שמונה לאחר הפגזת העיר, "חנכת" שכונה "חדשה" על שמו של זאב ז'בוטינסקי ע"ה, שאינה אלא מחציתה של שכונת לוי אשכול. מסתבר שהשם הוסב שלא כדון, לאחר שכבר לפני שנים לא מעטות התליטה עיריית קריית-שמונה להנציח את שמו של ראש הממשלה המנוח כדת ובשלמות.

שאלותי הן כדלקמן:

1. האם נכונה הידיעה שקיבלתי?

2. אם כן — מי החליט החליטה כזאת?

3. האם נכונה השערה, כי מכיוון שבקרדציה האחרונה לא נבנו בקריית-שמונה שכונות חדשות, נוקקו המחליטים "להגדיל" הזה?

4. כיצד ניתן לפגוע בזכויו של אשכול ע"ה (שבעד שבוע תמלוג 13 שנה למותו), שעה שהיה זה הוא שהחליט על העלאת עצמותיו של ז'בוטינסקי ע"ה לארץ ועל קיום צוואתו ובכך הגביר את אחדות העם, ושעה שבמשלחתו שימש ראשונה כשר?

5. מה בדעת אדוני לעשות כדי לתקן את המעוות?

תשובת סגן השר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לפני 9 שנים הוקמה בקריית-שמונה שכונה בשם אשכול א'. לאחר מכן הוקמה שכונה נוספת בקרבתה, ומאחר שטרם ניתן לה שם רשמי, היא נקראה בשם אשכול ב'. כפי שנמסר לי, החליטה הוועדה המקומית לקדוא לשתי השכונות בשני שמות, על-שם אשכול ועל-שם ז'בוטינסקי. לעולם לא הייתי מתיר הסרת שמו של לוי אשכול המנוח.

בקריית-שמונה יש מלאי גדול של זירות, וקיימת במקום בנייה ללא הרף.

912. הקמת מחסומים בחבלי-ימית בשבת

חבר הכנסת ש' לורנץ שאל את ראש הממשלה ביום ט"ז באדר
התשמ"ב (11 במרס 1982):

ביום ד' בערב, ג' באדר התשמ"ב (26 בפברואר 1982), הוקמו בפתחת-רפיח, באזור ימית ובמרחב שלמה מחסומים למניעת כניסת רכב ואדם לאזורים אלה. בעיתונות פורסם, כי לצורך זה הורית להביא למקום שוטרים רבים וציוד, וכן שהופעלו כלי רכב רבים, תוך חילול שבת המוני.

אודה לך אם תשיב לי על שאלותי אלה:

1. מדרע נעשו הפעולות הנ"ל דווקא לבילי שבת, תוך חילול שבת כה גדול?

2. האם תורה שלא לכבד בעתיד פעולות דומות בשבת, כדי להימנע מחילול יום השבת, הקדוש לעמנו?

האם שחררה השותפה הקואליציונית אגודת-ישראל ממחויבות לרעיון הציוני במסמכים קואליציוניים? אם כן — מרוע?

תשובת סגן השר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

סעיף 33 של ההסכם הקואליציוני לכנסת העשירית בין סיעות הליכוד, המפלגה הרחבה לאומית, יהדות התורה — אגודת ישראל ותנועת מסורת ישראל, שנחתם ביום 4 באוגוסט 1981, קובע: "הממשלה תפעל ותשקוד להעמקת ולהרחבת החינוך הערכי-היהודי-הציוני בבתי-הספר הממלכתיים והממלכתיים-דתיים". סעיף כ"ז בקווי-היסוד של מדיניות הממשלה, שאושר על-ידי הכנסת ביום הצגת הממשלה ב-5 באוגוסט 1981, קובע: "החינוך יושחת על ערכיה הנצחיים של תורת ישראל, על ערכי היהדות והציונות, אהבת ישראל ואהבת המולדת". סעיף ב' מקווי-היסוד של מדיניות הממשלה, שאושר על-ידי הכנסת ביום הצעתם ב-5 באוגוסט 1981, קובע: "זכותו של העם היהודי לארץ-ישראל היא זכות נצחית, שאינה ניתנת לערעור, והיא משולבת בזכות לביטחון ולשלום" — מסעיף זה ברורה השותפות הציונית. לא יעלה על הדעת, שראש הממשלה היה מסכים להסכם קואליציוני או להסכם על מדיניות הממשלה ללא אזכור הציונות.

669. הצורך בוועדת שרים מיוחדת לער פיתוח

חבר הכנסת ב' שליט שאל את ראש הממשלה ביום ט' בשבט
התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

הממשלה ריכזה את ענייניה של ועדת השרים לערי הפיתוח במסגרת רחבה של ועדת שרים לענייני רווחה ושיקום שכונות. מאז ומתמיד היתה ועדת שרים נפרדת לערי פיתוח. עוצמתו של הנושא לא פחתה מאז. להיפך, ענייני רווחה ושיקום השכונות, החשובים כשלעצמם, שייכים לכל עם ישראל, לרבות הכריכים הגדולים, בעוד ערי הפיתוח צריכות לענות על צורכי פיזור האוכלוסייה, שהם בנפשה של המדינה.

לאור האמור לעיל, רצוני לשאול:

1. האם יש בדעת כבודו להקים ועדת שרים נפרדת לערי פיתוח?

2. אם כן — מתי תוקם ועדה כזאת?

תשובת סגן השר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לדעת השר דוד לי אן צורך בוועדה מיוחדת לערי פיתוח, ודעו את מקומה עלי. הוועדה קיימת, והיא משקיעה לרוב תשומת-לב מיוחדת לנושא ערי פיתוח.

766. יציאת משלחת רמת-הדרג לפיליפינים

חבר הכנסת ג' יעקבי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ח בשבט
התשמ"ב (21 בפברואר 1982):

נודע לי, כי בימים אלה אמורה היתה לצאת לפיליפינים משלחת רמת דרג, מורכבת משרים, מסגני שרים ומפקידים בכירים, בת כמה עשרות חברים. נודע לי, כי מועד צאתה של המשלחת נדחה לזמן מה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מה היתה מטרת יציאתה של משלחת זו?

2. מה הן הסיבות לרחיית צאתה?

3. האם דרך זו היא דרך נאותה לטיפול בנושאים הקשורים ביחסי שתי המדינות?

תשובת סגן השר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כבר ביררנו את הסוגיה. המחסומים הוקמו זמן רב לפני כניסת השבת, והא ראייה: הרב חיים דרוקמן דיבר באותו היום על הנושא הזה אתו, עם מנהל לשכתי מר יחיאל קדישאי ועם שר הביטחון מר אריאל שרון.

לקראת כניסת השבת ומיד לאחריה קיבלנו ידיעות, כי גורמים מסוימים מחבלי-ימית עומדים להסתער על המחסומים ולהסירם בכוח הזרוע, ואומנם כן קרה. מחסום אחד נהרס בדרך אלימה, והחיילים המעטים אשר שמרו עליו נאלצו להשלים יחד עם מפקדם, עם מעשה ההתפרעות. או ניתנו ההוראות המוסמכות לחזק את המחסומים בתוספת חיילים, במטרה למנוע התגנשויות אלימות וסכנה של שפיכות דמים. היה זה אפוא פיקוח נפש, כמשמעות הנשגבה ביותר של המושג. כאשר לעתיד, כפי שהודעתי בכנסת, שר הביטחון יתייעץ עם הרב הראשי לצה"ל, אם נעמוד בפני התפתחות דומה, יש לקוות כי לא יהיה עוד צורך באמצעי שננקט, באשר לא היה מנוס ממנו כתנאים הידועים לשואל הנכבד.

913. דיווח הממשלה לוועדת החוץ והביטחון
חבר הכנסת ש' ויס שאל את ראש הממשלה ביום ט"ז באדר התשמ"ב (11 במרס 1982):

יושבי-ראש מפלגת העבודה, חבר הכנסת שמעון פרס, וחברי כנסת אחרים מן המערך בוועדת החוץ והביטחון טוענים, כי עניינים צבאיים רגישים אינם מדווחים לא לאופוזיציה ולא לחברים אחרים בוועדת החוץ והביטחון.

שאלתי הן:

1. מה הם הקריטריונים המדריכים את הממשלה בדיווחיה לוועדת החוץ והביטחון? על אילו עניינים נמסרה אינפורמציה לפני מעשה ועל אילו לאחר מעשה?

2. האם סכור שר הביטחון, לרוגמה, שהיה טעם לדווח לוועדה על נסיגת ראש אמ"ן בשלילות לארצות הברית?

היו"ר מ' שחל:

אבקש מסגן השר דב שילנסקי להשיב על שאלתא מס' 913 של חבר הכנסת וייס. חבר הכנסת וייס איננו, התשובה תימסר לפרוטוקול.

אהרן נתמיום (המערך):

אני מבקש לשמוע את התשובה על השאלתא של חבר הכנסת וייס.

היו"ר מ' שחל:

התשובה כבר הועברה לפרוטוקול.

תשובת סגן השר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשום תקופה, כפי שאני זוכר, מאז הייתי חבר ועדת החוץ והביטחון, לא קיבלה הוועדה דיווחים כה מפורטים על ההתפתחויות המדיניות והביטחוניות, לרבות ועדות משנה מיוחדות לעניינים היסודיים והסודיים ביותר של המדינה, שהוקמו מאז היה חבר הכנסת לשעבר, הפרופסור משה ארנס, ליושבי-ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בקשר לסוגיה מיוחדת זו גם קיימתי פגישה מיוחדת עם ראש האופוזיציה, חבר הכנסת שמעון פרס, ועם יושבי-ראש ועדת החוץ והביטחון, הד"ר אליהו כן-אלישר, אוסיף גם בעתיד לקיים מפרק לפרק פגישות כאלה.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לסגן השר שילנסקי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

אדוני היושבי-ראש, יש לי שאלה: אולי יחשבו שלא עבדתי היום, ויורידו לי מהמשכורת. שום תשובה לא קראתי.

היו"ר מ' שחל:

סגן השר שילנסקי, אחה מבקש לדעת אם ענית על השאלות כהלכה. סגן השר שילנסקי, כיוון שלא קראת, הרי שלא נכשלת. התשובות היו כהלכה. אני מודה לך, סגן השר שילנסקי, ומאחל גם לך חג שמח וכשר.

ד. הצעה לסדר-היום

הצורך בדיון מחודש לאלתר על המשך הנסיגה מסיני נוכח הנסיבות החדשות

היו"ר מ' שחל:

כדי שלא לפגוע בהסכם, אלא גם כדי שלא להציג את הוויתורים הקדומים כוויתורי חינו, גם אלה שיכירו במשך הזמן כשניאה שנעשתה — אמרתי או — יגיבו: טוב, עשינו שגיאה. אך מה אפשר כבר לעשות? עכשיו, כשנחלשנו, כשאנו חלויים בנפס, בלי סיני וכדומה.

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, מה כבר אפשר לעשות עכשיו? אכן, כבר מאוחר מאוד. אנחנו ברגע האחרון, שהולך ונסגר על המערכה הראשונה על ארץ-ישראל, אבל עדיין לא מאוחר מדי. עוד אפשר לעשות.

אדוני היושבי-ראש, לא עליתי היום על הבמה הזאת כדי לעשות חשבונות של העבר, גם לא כדי לדבר על מתן קרדיט למי שראה שכך יקרה. לא על שיטתה של "התחיה" עליתי לדבר ברגע האחרון. עליתי לדון כדי לדבר על שיטתם של אלה המאמינים, עדיין היום, בהסכם קמפ-דייוויד, ומאמינים שאסור היום לעצור את הנסיגה מסיני. עליתי לדבר על ההנחות שהונחו בקשר להסכמי קמפ-דייוויד, כאשר מעל הבמה הזאת ניסיתי, במשך שלוש השנים האחרונות, או במשך השנתיים

חברי הכנסת אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום והצעות חוק של חברי הכנסת. נתחיל בהצעה לסדר-היום מס' 939 של חברת הכנסת גאולה כהן. נושא: הצורך בדיון מחודש לאלתר על המשך הנסיגה מסיני נוכח הנסיבות החדשות.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, בכ"ב באדר התשל"ט, 21 במרס 1979, ביום הצגת חוזה השלום בכנסת, אמרתי מעל הבמה הזאת את הדברים האלה: "המצויאות שתחל למחרת חתימת חוזה השלום לא תתנהל לפי מה שכתוב בחוזה. ההנהגה שנכנעה וויתרה בעד השגת הסכם שלום, תצטרך להמשיך ולוותר בעד שמירת הסכם השלום". והוספתי ואמרתי: "אנחנו נכנסים למצב שבו כל הזמן קיים איום מתמיד של ביטול ההסכם אם לא נסכים לדרישות נוספות. מה גם, שכבר בנינו תבנית של התנהגות. שבה על דרישות ותביעות אנחנו מגיבים בויתורים וכנסיגות. ועכשיו, היתוסף עוד נימוק לויתורים — אמרתי אז — הממשלה תמשיך לוותר לא רק

לא פעם אחת, חברי ואני, מעל במה זו, אני רק אשאל את אלה שעדיין אומרים היום, למרות כל ההפרות וכל מה שנעשה, שבכל זאת אין דרך אחורנית. גם לדידם אני שואלת: האם הנסיבות החיצוניות, שבשטח, הנסיבות הקיימות היום, אינן דורשות, אם לא לעצור את הנסיגה, לפחות לעצור ולהשכב, האם באמת מתקיימות התביעות של החוזה הזה עם כל הסיבוגים שלקחנו?

הבית הזה היה מוכן לקחת סיכונים. אבל היתה פרופורציה מסוימת בין הסיכון לסיכוי. מתי מסתכנים? לא תמיד לוקחים סיכון תמורת סיכוי, אלא עושים זאת כאשר הסיכון הוא פחות מהסיכוי. ומה קורה אם הפרופורציה משתנה? אולי במקרה שלנו היא איננה משתנה. אבל כדי להשיב על השאלה הזאת, האם לא צריך לעצור לרגע, "לעשות חושבים", ולומר: "הכה נבדוק ונראה". יכול להיות שאחר כך נלך בהדרגה קדימה. אבל לא לעצור רגע אחד כדי לבדוק, כדי שלא ללכת בצורה כפייתית, לא רציונלית, דיבוקית, כאילו משהו השכיח אותנו ואנו הולכים! — הרי זה מעליב מבחינה אנושית.

נשמעו דברים בבית הזה. אני מוכרחה לומר, שבמערך לא אחת נשמעו קולות, גם מפי חבר הכנסת פרס וגם מפי חבר הכנסת רבין. חבר הכנסת רבין אמר: אולי נתנה זאת באינטונומיה. אבל האינטונומיה עדיין איננה קיימת, ויש לינקג; בגלל היהודה ושומרון ראש הממשלה היתר על סיני. חבר הכנסת רבין הלה הצעה חכמה: במסגרת הסכם השלום, לראות אם המחויבות שלהם עדיין קיימת. הרי סאדאת איננו; קרטו, ייבדל לחיים ארוכים, איננו בשלטון. זאת אומרת, בשטח השתנו גורמים מכריעים. אולי אפשר רק לחשוב, במסגרת הסכם השלום ותוך הרצון להמשיך ללכת באותו קו, ולראות האם אפשר אפילו בפרטים לדרוש משהו שונה. אך לא, לא שהשר שוסטק איננו רוצה בכך, או שהשר מרדור איננו רוצה — הם רוצים זאת מאוד. הם היו שמחים אילו היתה מתקיימת בממשלה ישיבה אחת שהיו נדים בה בזאת. אבל משהו אינו רוצה. אותו משהו — ראש הממשלה — גם החליט להוריד זאת מסדר-היום. זה לא קיים. הרהור שני? — חס ושלום.

יחזקאל זכאי (המערך):
הממשלה זה איש אחד?

גאולה כהן (התחיה):

היום הממשלה זה איש אחד. אינני רוצה לפגוע באחרים, אך הם לא יזמו זאת, הם לא עצרו — ולא חשבו מה אומר כל אחד מהם במסיבות חגיגיות. אם מחר בבוקר בגין יקוץ ויאמר אחרת, כולם — כל אלה שיושבים כאן וכל אלה שאינם יושבים כאן — יבואו ויחרו אחריו, ידקלמו, יצפצפו, בדיוק כמוהו.

צירלי ביטון (החית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גם השר נסים?

קריאה:

הוא לא יודע עד הרגע האחרון.

גאולה כהן (התחיה):

עכשיו התעוררה שאלה. מה עושה הממשלה? לא רק שהיא איננה מנצלת את האותות שבאים משמים ומארץ, אותות שניתנים לה כל הזמן, אלא להיפך — היא מטשטשת אותם. היא מרגינה. אומנם ראש הממשלה שלה כל יום שני וחמישי לסאדאת בשטח, ואולי גם היום מוכבארק, שאלה: "קוואתי את הכותרת של ידיעה עלי, איך זה יכול להיות? זוהי הפרה של החוזה. אנחנו לא נסכים לכך", אבל דבר לא נעשה. גזע עכשיו בא מובארק ואומר שהוא מוכרח להתחשב באופוזיציה הפנימית והחיצונית שלו. שאלו אותו מהממשלה: אם מחר האופוזיציה העוינת לא תהיה תכריח אותך לנטל את ההסכם, מה תעשה? תן על כך תשובה. לא שאלו, רק אמרו.

יחזקאל זכאי (המערך):
אפשר לשאול אותך שאלה?

גאולה כהן (התחיה):

אולי כשתשמע את המשך דברי, לא תהיה לך שאלה.

יחזקאל זכאי (המערך):

זה שייך למה שאמרת.

גאולה כהן (התחיה):

אני רק מתחילה, אבל — בבקשה.

יחזקאל זכאי (המערך):

היום אני מסכים אתך, שגם הממשלה איננה מאמינה בכל הנושא הזה. מדוע אם כן, לדעתך, היא נדבקת בקנאות כזאת לגמור את זה שעה מוקדם יותר מאשר מוכרח יותר? מה היא הסיבה לכך, לפי הערכתך?

גאולה כהן (התחיה):

זאת השאלה שאתה שואל אותי? אני אתייחס לזה. אשמח מאוד להתייחס לשאלה הזאת.

היום אינני מדברת על הממשלה כלל. הממשלה החליטה להוריד מסדר-היום גם את הצורך בהרהור שני בתוך המסגרת שלה עצמה. ואולי אענה על השאלה שלך, חבר הכנסת זכאי, ואומר, שהיום הממשלה נמצאת בריצת אמוק לא רציונלית. כפייתית, מתוך פחד, שמא יישטמ מדיה גם אותו הישג, שהיא כבר יודעת שהוא איננו הישג, אבל רוצה שירשם על שמה או על שמו של איש אחד, שהוא יזם והוא ויתר והוא ממשיך בכך היום וכל הממשלה הולכת אחריו כאיש אחד. הממשלה אינה יכולה לומר "לא" לראש הממשלה, כשראש הממשלה אינו יכול לומר "לא" לעצמו. אך אם מחר בבוקר יקום ראש הממשלה, לאחר שנדרה שנת המסך ואחשוורש, והוא יראה בעיניים עצומות כלילה את מה שלא הצליח לראות בעיניים פקוחות במשך היום, שהנה סיט, וכבר הזכרתי זאת פעם מעל הבמה הזאת, והוא יגיד: די — אז כל הממשלה תחרה ותחזיק אחריו.

אבל היום אני פונה אל הכנסת, אליך, חבר הכנסת זכאי, אל כל סיעות הבית, אל חברי הכנסת שהצביעו כאן על חוזה השלום. האם אותו חוזה השלום שעלינו להצביע עליו הוא הדבר המתבצע היום בשטח? לא אשאל פה האם לא היה אפשר מלכתחילה לחזות את ההתפתחויות האלה, ולראות שהחזיה מלא פצצות זמן? לא אשאל הנה האם היה התשלום כדאי? לא אשאל האם גרמה הכניעה לארצות-הברית — שאמרה לנו: וחרו — לידור גוברת שלה כלפינו או להיפך? גם לא אשאל, האם באמת לא היה לינקג, הלינקג המפורסם, בין סיני ליהודה ולשומרון? גם לא אשאל, האומנם לא חזרנו היום למצב שבו כל השרים מלחמת ששת הימים אינם קיימים עוד. כי חזרנו למצב של עוד פעם קווים אדומים, של מלחמת מצו, שיצאנו ממנה אז, במלחמת ששת הימים; גם לא אשאל, האם יכול משהו לקבל על עצמו את האחריות לטראומה הלאומית הנוראה שיכולה להיות קשורה בפניו, ושתהיה: ולא אשאל היום, במבט לאחור, האם באמת היה הכרח בפניו היישובים. אפילו לא אשאל הפעם, ולא אמה את כל ההפרות לאורך כל הדרך של חוזה השלום, גם במישור הצבאי בסיני, גם במישור התעמולה העוינת במצרים וגם במישור ההמת האצבעות של מצרים באומות המאוחדות. לא אשאל כל אלה. העלינו את זה

הממשלה לעם הזה? היא רוצת לו גם את ההמנון שלו. את התקווה שלו. ואנחנו, אותה קבוצה בימית, רוצים למנוע את המחזה הזה בימית, שסביבה התיישבויות. יעקרו שם עץ — ישירו "התקווה"; יעקרו בית — ישירו "התקווה".

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הזאת חטאה כפול ומכופל. היא יודעת היום לאן היא מדרדרת את עם ישראל. היא יודעת זאת, רק אין לה כוח. תנו לה כוח, אלצו אותה. אנחנו נאלץ אותה, שוב, במסגרת האמונה של כל אחד ואחד בבית הזה. אולי הממשלה מבקשת זאת מאתנו, אולי היא רוצה בכך.

אריה נחמקין (המערך):
יש לי רעיון אחר, חברת הכנסת גאולה כהן — להחליף את הממשלה. ממשלה זו איננה מסוגלת לקבל כוח.

שר הבריאות א' שוסטק:
החברים שלך בוועדת החוץ והביטחון יכולים להציע —

—
יחזקאל זכאי (המערך):
אז אתה תקום בישיבת הממשלה ותתנגד.

גאולה כהן (התחיה):
לכנסת הזאת היום יש גם רשות לעשות זאת.

שר הבריאות א' שוסטק:
היכן התעוזה שלכם? אתם חברם בוועדת החוץ והביטחון.

מדכי גור (המערך):
אדוני שר הבריאות, זוהי שיטה לא נורמלית — להיות בממשלה ולהטיל את כל האחריות על האופוזיציה. ראש הממשלה התחיל בזה כאשר קרא — — —

שר הבריאות א' שוסטק:
אלה הצניקנים שיושבים כאן ואומרים: צריך להחליף את הממשלה. לכם יש אומץ?

אריה נחמקין (המערך):
אתה לא יודע שצריך להחליף את הממשלה?

שר הבריאות א' שוסטק:
יש לכם אומץ שלא לסגת? אני שואל אתכם, יש לכם אומץ? יושבים פה ומתלוצצים.

אריה נחמקין (המערך):
לא צריך להתלוצץ.

היור' מ' שחל:
חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, אני מציע שתשמו רגל בריאותך, ונאפשר להמשיך את הדין.

מדכי גור (המערך):
קצת חוש הומור, זה הדבר היחיד שעוד נשאר.

שר הבריאות א' שוסטק:
בעניין זה אין לי חוש הומור.

היור' מ' שחל:
אינני מבין את מה שהתפתח כאן. זה לגמרי לא כרוך לי. אפשר להתווכח עם חברת הכנסת גאולה כהן. אני מבין ששר המשפטים עוד מעט ישיב לה. התפתח כאן דבר לגמרי לא שגרתי.

שלמה הלל (המערך):
שר הבריאות ישיב.

גם היום שולחים כל יום שני וחמישי מכתבים לריינג' ושואלים: נו, מה אתה אומר על כך שמצרים עושה כך וכך? ראש הממשלה שואל. אבל, האם הוא מחכה לתשובה? הוא שואל: מה אתה אומר רוני, או רונלד יקירי, על זה ועל זה? — שום תשובה.

אני רוצה, לומר, לא מנקודת מבט של השכל הציוני והמדיני הגבוה, אלא מנקודת מבט של שכל פשוט וישן: כל חבר בבית הזה, האם הוא יהיה שלם עם מצפוננו נוכח המסיבות, ושוב, בתוך מסגרת ההסכם? משום כבודו עליו לדרוש ולתבוע מהממשלה: את, הממשלה, קיבלת את החותמת שלנו להסכם הזה. אנו היום, בנסיבות שנוצרו, דורשים הרהור שני על שאלות שעדיין אינן מבוהרות. כבר לא נדבר על סימון הגבולות. מה עושים ראש הממשלה, שר הביטחון ואחרים? הם אומרים: אם סימון הגבולות לא יהיה כזה, לא תהיה נסיגה. אבל, האם באותו רגע הם מפסיקים את הנסיגה כדי שהאיום שלהם יהיה רציני? מה פתאום? הם אומרים: אם סימון הגבולות לא יסתיים כפי שאנו רוצים, אנחנו ממשיכים בנסיגה למעשה. אנו אומרים שלא תהיה נסיגה, אבל כל הזמן מתבצעת נסיגה. אז מה, הם מטומטמים שם במצרים? מובאק איננו קולט את הרמז? זהו בכלל רמז דק? הוא אינו רואה? מה נעשה בשטח? הוא אינו רואה את הצילומים של הפניני?

הממשלה אומרת שלעצור היום את ההתליך, זה לא רציונלי. זה הדבר שקשה להילחם בו. הם רוצים לתאר את מתנגדי הנסיגה כלא-רציונליים. אני חושבת, שהמקום השפוי ביותר בשטח היום הוא ימית, הלוחמת והמתנגדת לנסיגה. הממשלה הזאת — וגם הכנסת אם היא תמשיך ללכת אחרי הממשלה בענייני עיוורות — היא הגוף הלא-שפוי ביותר במדינה. כי אני מדברת מנקודת מבט רציונלית, לא עם החזיונות, עם התחזיות. יש שאלות, וכולנו יודעים שיש שאלות. אבל כאשר יש שאלות, האם בורחים מהן? אין מתמודדים עם שאלות? בורחים מהן, מורחים אותן, או מעמידים אותן על סדר-היום ומשיבים? יכול להיות, שלאחר שיבחנו את השאלות יגידו, כמו שאמרתי קודם: ואף-על-פי-כן, הקבוצה בימית אומרת: לא, והיא לוחמת. אין אפשרות לכפות פה על הממשלה על-ידי הצבעות — נכפה עליה על-ידי כך שניאחו באצבעות בשטח. ואנו מאמינים שם שמה שבא באונס, על-ידי הסכם קמפ-דייוויד, יתבטל באונס. אותה גזירה שנכפתה עלינו באונס בקמפ-דייוויד, אולי כך רוצה אלוהים, תתבטל באונס. ואם הכנסת כאן לא תאלץ את הממשלה, ננסה שם.

האם נוכל להסתכל בראי ובעיני ילדינו ולומר "לא ניסינו"? ניסינו, אנחנו כל הזמן מנסים, אנחנו זה שלוש שנים מנסים. אבל הבית הזה איננו יכול לרגע אחד לאלץ את הממשלה בוועדת החוץ והביטחון, או באולם הזה, לשמוע מה אנו אומרים. כי הבית הזה איננו הממשלה שהולכת בענייני עיוורות. הממשלה, איננו מאמינה בשום פנים ואופן שיש לה כוח לעצור את ראש הממשלה, אבל הבית הזה, כבודו של הבית הזה?

כולנו ראינו רק לפני יומיים את הדגל שלנו, עוד דגל, מורד, ושרים את "התקווה". אני רוצה לומר משהו אישי. כולנו יודעים איך שרגנו בעבר "התקווה" בגאווה ובשמחה. אנו זוכרים את ההזדמנויות שבהן שרים "התקווה". שרגנו "התקווה" כאשר הלכנו קדימה, כאשר גמרנו לבנות בית, כאשר שחלנו עץ. היום קשה לי לשמוע את צלילי "התקווה". הם קשורים אצלי תמיד בנסיגה או בהורדת הדגל. עוד דגל הורדנו, שוב הלכנו קצת אחורנית — "התקווה"; עוד קצת אחורנית, מורידים עוד דגל — "התקווה", זהו דבר נורא. מה עשתה

אדומים ממש מדם בנינו, ממחר מיותר שנשלם בגלל השוואות שעשינו, בגלל חוסר הכוח, בגלל החולשה להודות בהם ולעצור.

אינני חושבת שאחד מחברי הכנסת יכול להרשות לעצמו ותהיה תפיסתו את השלום כאשר תהיה — לתת לממשלה הזאת להוביל אותנו עד הסוף בלי לעצור רגע, בלי "לנשות חושבים". בלי לנסות לשנות את המציאות. ויש לעשות זאת בלי הפחד הזה — מה יכול להיות בעולם? מה יהיה מחר? השמים ייפלו על ראשינו? שום שמים לא ייפלו על ראשינו. אבל אם אנחנו לא נעצור לרגע, גם הארץ תרעד מתחת רגלינו.

הי"ר מ' שחל:

תודה לחברת הכנסת גאולה כהן. שר המשפטים ישיב על ההצעה.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני הישבר-ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת גאולה כהן מציעה דיון מחודש על המשך הנסיגה מסיני. אין בדעתי להתווכח היום עם הטענות של חברת הכנסת גאולה כהן נגד חזרה השלום. משום שהנושא הזה כבר הוכרע על-ידי הכנסת. הכנסת ברוב גדול קיבלה החלטה התומכת בהסכמי קמפ-דייוויד ובהסכמי השלום. הטענות שהעלתה חברת הכנסת גאולה כהן על הצורך בדיון מחודש, עם כל הכבוד — —

רענן נעים (המעריך):

היא אמרה לבחון מחודש.

שר המשפטים מ' נסים:

אני מצטט מתוך ההצעה לסדר-היום: הצורך בדיון מחודש. עם כל הכבוד, טענותיה אינן כבדות ואינן מצדיקות את הצעתה. אפשר לטעון נגד חזרה השלום. ומי יודע, אולי נאחד הימים תוכיח המציאות שהצדק היה עם אלה שהתנגדו לו. אבל עילות באשר לקיום דיון מחודש היא לא הצעה, אפילו לא אחת.

הממשלה חתמה על חוזה שלום. הכנסת אישרה אותו, כפי שאמרתי, ברוב גדול. ואין בדעת הממשלה לעשות צעד עיניה בן משום הפרת התחייבות בין-לאומית של ישראל.

חברת הכנסת גאולה כהן טענה: נתנה את כינון האוטונומיה בנסיגה. טענה זו אינה נראית, משום שבנושא זה אין חילוקי דעות בין ישראל ובין מצרים. נושא האוטונומיה אינו קשור כלל ועיקר בעניין הנסיגה או השלמת הנסיגה מסיני.

גם הטענה שהנה הנשיא סאדאת הלך לעולמו ובא: שיא אחר במקומו אינה טענה, ומכל מקום זמנה אינו היום. כאשר יש חילופי גבר, בכל מדינה, אין זו עילה להפרת הסכמים, אלא אם כן היורש, האיש שבא במקום האדם אשר חתם על החוזה, מתכחש לחוזה. כזאת לא היתה.

אומנם עדיין נשארה שאלה אחת פתוחה — שאלת טימון הגבולות בינינו לבין מצרים. שאלה זו עדיין לא הוכרעה. ממשלת ישראל תשקור כך שהכרעה לגבי שאלה זו ותהיה על-פי המסלול, על-פי ההוראות שנקבעו בחוזה השלום בינינו לבין מצרים.

יובל נאמן (התחיה):

הוא אמר שהוא לא רוצה לוותר על אדמות פלשתינה.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני הישבר-ראש, חברת הכנסת גאולה כהן הפליגה במלים וגם השתמשה בעולם דימויים שלא היה לו מקום. לא אשיב על כך היום. אבל העדר התשובה אין בו משום הכרה בכך שלא היה ראוי להשיב.

גאולה כהן (התחיה):
כן, זהו, שר הבריאות, כי הממשלה הזאת חולה.

שלמה הלל (המעריך):
אני מציע ששר הבריאות ישיב.

הי"ר מ' שחל:

בבקשה, אם הממשלה תחליט שהוא ישיב, הוא ישיב.

גאולה כהן (התחיה):

אני מסכימה להצעה של חבר הכנסת שלמה הלל. הממשלה הזאת לא רק חולה, היא חולה במחלה הקשה ביותר — מחלת רוח. היא מנותקת מהמציאות. היא פשוט מנותקת. היא פה — והמציאות שם. איך קוראים לזה במדינה?

אבל היא יודעת את המציאות. רק אין לה כוח. שוב אני אומרת, איך היא יודעת את המציאות? אומר שר הביטחון: והיה. קודם הוא בכלל לא רצה להשאיר שם בחים, מפני שזה לא כדאי. צריכים לנסר אותם ולקחת אותם. מפני שיתיישבו שם מתיישבים מצרים וזה לא טוב מבחינת הביטחון. זו המדינה שהוא מאמין שיהיה אתה שלום לנצח נצחים. ואחר כך, הרבר הנורא מכול: תוך 24 שעות נהיה בפנים, במקרה של הפרה. תוך 24 שעות, אריק שרון? הוא, שר הביטחון שתמיד הזהיר, שאסור לנו להגיע למצב שבו דרושה החלטה של ממשלה כדי שנוכל תוך 24 שעות לשנות מציאות. והוא יודע מה זה לקבל החלטה מדינית. הוא יודע שהטילים עדיין לא זזו שם. אף שהוא אמר "תוך 24 שעות". על זה אתה נותן את גורלו של עם, תוך 24 שעות? זו אחריות? מי מאמין פה לעניין הזה? איש אינו מאמין.

לכן אני פונה שוב רק לחברי הכנסת. הממשלה הולכת בעיניים עיוורות אחרי ראש ממשלה שרואה את המציאות כבר היום. אם הוא אינו רואה — הוא בודאי חייב ללכת. אם הוא רואה וממשיך כמו אותו נהג שטט ברחובות, שיש בהם המון אורות אדומים, והוא אינו עוצר, צריך לעשות לו את אשר עושים כאשר רואים נהג משתולל כזה — עוצרים אותו בכוח. אתה רואה שהוא טט, עוכר באור אדום אחד ובאור אדום שני, מוכראק כאן האוטונומיה שם — והוא ממשיך, ויש אורות אדומים גם קדימה. בחמשך הדרך. מה עושה כל אדם שפוי? — ממש מתערב כדי לעצור אותו. זה דווקא אדם. שרוצה להגיע למטרה שהוא הצביע עליה פה לפני שלוש שנים. הוא אינו חושב, שכדאי להחליף את ימית בשלום. הוא חושב ששלום עדיין כדאי. הוא צריך לעצור.

אמרתי קודם, ובוה אני רוצה לסיים: אנחנו מסיימים את המושב הזה של הכנסת היום, ביום שהממשלה החליטה על פינוי סופי של האזרחים מסיני. אנחנו, חברי הכנסת של התחיה, יורדים להמשיך את מלחמתנו בשטח. בשביל זה נבחרנו. אנחנו הלכנו אל הבוחרים עם ההבטחה שניאבק למען סיני, למען עזירת הנסיגה. לא הצלחנו. לא נצילת לעשות את זה בהיות, נעשה את זה שם, בשטח, מתוך האמונה הרציונלית, שבכל יום יכול לקרות משהו שיעזור לנו ישראל להתפכח. וזה הרציונלי ביותר להאמין בו. להיות מציאותי — זה לא להיכנע למציאות. להיות מציאותי — זה להאמין שאתה יכול לשנות את המציאות, ולהיאבק למען ההכרח לשנות אותה. קל מאוד להיות "מציאותי", להגיד: זאת היא המציאות, א"אפשר, מה אנחנו יכולים לעשות, אבדנו לנו. אני מציאותי מאוד — אני נכנע. אנחנו מציאותיים כאלה. שנרצה לשנות את המציאות, ונאמין שנוכל לעשות זאת.

אני רוצה לסיים: אמרתי קודם ברברי, שחזרנו לקווים האדומים שהיו לנו לפני הישגי מלחמת ששת הימים. הקווים האדומים המדיניים, האלה, חס ושלום, יכולים להיהפך לקווים

לעובדה, שהמצרים חופרים מנהרה מתחת לתעלה סואץ?
אמיתי: מה אתם רוצים ממני? שר הביטחון עבר דרך המנהרה
הזאת, יצא ממנה ואמר: נפלאים מעשי הבורא. אם שר הביטחון
אומר שהכבל בסדר, מה אני יכול לומר? לכן, בשלב זה אין לנו
שום סיבה פורמלית או מוסרית לומר, שמצרים אינה מקיימת
את ההתחייבות ומפירה את ההסכם.

אם הדבר היה תלוי בי — ואתם יודעים את עמדותי ואין
הצבעתי — מדינת ישראל חייבת לכבד את ההסכם, כל עוד אין
אנחנו רואים הפרה של הצד השני, כל עוד אין אנחנו שומעים
על כך מנציגי הממשלה.

רבותי חברי הכנסת, ההחלטה על אישור הסכם השלום
ואישור הסכמי קמפ-דייוויד, ההחלטה על הנסיגה, כל אלה
הובאו אל הכנסת כדי לקבל גושפנקא של הכנסת, ובדין. כך
צריך להיות. לכן, בשלבים האחרונים האלה של פרפורי הנסיגה
אין הכנסת רשאית לראות עצמה פטורה מללוות את התהליך
הזה עד תומה; במליצה הייתי אומר — לשחות את הקובעת
הזאת עד תומה. הכנסת ככנסת אינה רשאית לראות עצמה
פטורה מן המחויבות שקיבלה על עצמה.

האמת היא, שעלולות להיות עליות וירידות גם בשלב זה.
עליות וירידות כבמשחק יריי. יתר על כן, אנחנו עדים לעליות
ולירידות כאלה, שהכנסת אינה שותפה להן. שום מוסד
ממוסדות הכנסת אינו יודע מה יסכם מחר שר זה או זה עם
עמיתו מן הצד השני. אנחנו שומעים הכרזה ושומעים הכרזה
מנוגדת.

קריאה:

האם אין הגבלה בזמן?

הי"ר מ' שחל:

אני מבקש שלא להעיר הערות.

קריאה:

זו שאלה.

הי"ר מ' שחל:

התשובה חיובית: יש הגבלת זמן.

שלמה הלל (המערך):

אני מבקש שתישמר לי הזכות, שנאמרה אתמול על-ידי
יושב-ראש הכנסת, שהזמן של המדבר הוא נטו ולא כרוטו, וכל
ההפרעות האלה הן על חשבון הכרוטו ולא על חשבון הנטו.

אני רוצה לומר, גם לחברים שדעתם היא כדעתי, שעלינו
לקיים את ההתחייבות משום שנטלנו אותה על עצמנו. אינני
יודע בכיטחון מה הן עמדות הממשלה. לפעמים הן בכיוון של
ייתורים בלתי-היגיונים, לפעמים הן דווקא בכיוון של הקשחה.
זה תלוי במצב-הרוח של מישור מסוים מאוד, שיקום בבוקר
ולפי זה צריך לנחש איך הוא יחליט היום, אם הוא יתעקש על
עניין סימון הגבולות או שהוא יוותר. וכבר שמענו: פעם אחת
נאמר — בשום פנים ואופן לא תהיה כוררות בין-לאומית;
ולמחרת אנו שומעים — יש הצעה שלנו, שתהיה כוררות בין-
לאומית.

קריאה:

אתה מתנגד?

שלמה הלל (המערך):

אינני מתנגד לכלום. אבל כדאי שזעזעה מוזעדות הכנסת
תלוות את העניין הזה. ראוי ויכולים מחר לקום במצב-רוח
מצוין, ויכול ראש הממשלה להחליט להחיל את החוק. המשפט
המינהל על רפי נלסון טובה. איננו יכולים להשאיר את העניין
הזה בצורה כזאת, שאין ועדה פרלמנטרית המלווה אותו.

חברת הכנסת גאולה כהן אמרה שההמנון, המנון
"התקווה", מסמל אצלה היום נסיגה. דבר שהיא רוצה להתרחק
מלשמוע אותו. אני רוצה להביע את התקווה ואת האמונה. כי
מול שירת "התקווה" — — —

צ'רל ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני השר, האם מותר לשאול שאלה?

הי"ר מ' שחל:

שר המשפטים אינו מסכים שתשאל שאלה.

שר המשפטים מ' נסים:

אני רוצה להביע את התקווה ואת האמונה, שמול שירת
"התקווה" אנחנו באים אל תקופה חדשה שיש עמה — כך אני
מקווה — תקווה למפנה ביחסי האיבה בינינו לבין שכנותינו.

אדוני היושב-ראש, אמרתי שהטענות שהעלתה חברת
הכנסת גאולה כהן נגד הנסיגה, או נכון יותר בעד דיון מחודש
על המשך הנסיגה, לא היו טענות אשר מצדיקות דיון כזה. לכן
אני מציע שלא לכלול את הצעתה בסדר-היום של הכנסת.

הי"ר מ' שחל:

הצעה אחרת לחבר הכנסת שלמה הלל.

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמח להיות הפעם
תמים דעים לחלוטין עם שר המשפטים, כי בשלב הזה אין
מקום לדון במליאת הכנסת בנושא הנסיגה. למען האמת, גם
אינני מבין מה יוסיף "דיון מחודש", כהגדרת ההצעה לסדר-
היום של חברת הכנסת גאולה כהן, על-פני הדיון המיושן —
הרי הכנסת קיימה כמה וכמה דיונים בנושא זה של הנסיגה. לכן
מקובל עלי לחלוטין, שאין מקום שמליאת הכנסת תדון
בשלבים שהם שבעצם, שלבי הסיום, שלבי ה-Finale
מבחינתנו, העניין של הסכם קמפ-דייוויד, הסכם השלום עם
מצרים, שיש עמו נסיגה, איננו עוד בשלבי דיון אלא בשלב של
השלמה, בשלב של ביצוע. הרי ההסכמים נחתמו. הסכמי קמפ-
דייוויד אושרו בכנסת. הסכמי השלום נחתמו, ובעתים ניתן גם
פרס נובל לחשי הצדדים. והפרס חולק שורה בשורה: מחצית
ניתנה למי שנתן את סיני, ומחצית אחרת — למי שקיבל את
סיני. מה מציעה חברת הכנסת גאולה כהן? האם היא מציעה
שנחליט להחזיר מחצית פרס נובל? העניין איננו מעשי.

אני רוצה לומר, עם כל הכבוד וההערכה, לגבי הטענות
הרבות המושמעות עכשיו גם על-ידי חוגים בקואליציה וגם
על-ידי חוגים בממשלה, בחצי פה או בשלושת רבעי פה, כגון:
חראו מה אומר מובאק, מה נכתב בעיתונות, הוא לא מסכים
לבוא לירושלים. לפי הטענות הללו, יש דברים שאינם נושאים
חן בעינינו. אני מצטער לומר, שכל הטענות הללו אין בהן כדי
לשנות את העובדה, שמדינת ישראל תחמה על הסכם קמפ-
דייוויד ועל ברית שלום. אם נשמעו אצלנו טענות, הן אינן
צריכות להיות טענות כלפי ההסכם אלא עליהן להיות מופנות
כלפינו. לעצמנו. על מי נבוא עתה להלין? אף לא באחת מן
הטענות האלה אין כדי לשנות את המחויבות שלנו לבצע את
ההסכם ככתבו וכלשונו, כל עוד הוא מבצע על-ידי הצד השני.

כחבר כנסת מן השורה, ואפילו כחבר בוועדת החוק
והביטחון, אין לי שום אפשרות לבחון אם יש הפרות מן הצד
השני, אלא כהתאם לדברים שאני שומע מפי נציגי הממשלה.
עד היום, הדוברים המוסמכים של הממשלה אומרים: אנחנו
בטוחים בכוונתם של המצרים. מישור מהם דובר עם אחד, אחר
דובר עם שני, ואחר — עם שלישי, ומסקנתם: מצרים מקפידה
הקפד היטב על כל המחויבות שקיבלה על עצמה. לפני זמן
מה הייתי בפורום מסוים ונשאלתי: אין אתם מתייחסים

אל חברת הכנסת גאולה כהן בשאלה, האם היא מסכימה שההצעה תועבר לוועדה. הוסיפה חברת הכנסת גאולה כהן, שהיא מצטרפת להנמקה של חבר הכנסת הלל.

גאולה כהן (התחיה):
לא. אמרתי: לפי התקנון, אני מסכימה להעברת ההצעה לוועדה.

היו"ר מ' שחל:
רשות הדיבור לשר הפנים.

שר הפנים י' בורג:
לפי התקנון, המציע מציע הצעה מסוימת, שהכותרת שלה כתובה בלוח ההצעות, לסדרהיום. הכנסת יש לה עלוש אפשריות של התייחסות להצעה לסדרהיום: להחליט על דיון במליאה, להעביר לוועדה או להסיר מסדרהיום. עלוש ההתייחסות הללו קיימות גם לגבי ההצעה של המציעה.

היו"ר מ' שחל:
אני אצביע תחילה את ההצעה לכלול את ההצעה לסדרהיום בסדרהיום של הכנסת. אחר כך אצביע את הצעתו של חבר הכנסת הלל להעביר את ההצעה לוועדה.

שר המשפטים מ' נסים:
אין אפשרות להצביע על ההצעה של חבר הכנסת הלל.

היו"ר מ' שחל:
אני מצטער, תעבירו לוועדת הפירושים. כך אני מוזלית וכך אני מצביע.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה לכלול בסדרהיום את הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן.

רענן נעים (המערך):
אבל היא ביקשה להעביר את ההצעה לוועדה.

צירלי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גם היא לא ביקשה לכלול את הצעתה בסדרהיום של הכנסת.

היו"ר מ' שחל:
נצביע.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את ההצעה של חברת הכנסת גאולה כהן בסדרהיום של הכנסת

— אין

נגד — רוב

ההצעה לכלול את ההצעה של חברת הכנסת גאולה בסדרהיום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:
אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעתה לסדרהיום של חברת הכנסת גאולה כהן לוועדה, על-פי הצעת חבר הכנסת הלל.

שר המשפטים מ' נסים:
אין אפשרות להצביע על-פי ההצעה של חבר הכנסת הלל.

היו"ר מ' שחל:
אני מצטער, אדוני שר המשפטים, תעביר את הזכר לוועדת הפירושים.

שר הבריאות א' שוסטק:
אין הצעה כזאת.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שעניין זה נכבד מן הראוי, ולו גם בשלבים האחרונים שלו. שהכנסת ככנסת לא תנער את חוצנה ממנו, ותמשיך ללוות אותו עד תומה. עם כל המשתמע מכך. אני גם מקבל את הצעתו של שר המשפטים, שלא לקיים דיון במליאה. אני מציע להעביר את הדיון בפרטים האחרונים של הנסיגה — אני מדגיש: לא דיון על עצם העניין, לא דיון גנרלי, את זה כבר גמרנו, אלא דיון בפרטים האחרונים — לוועדת החוק והביטחון של הכנסת. זה מוכרח להיות מלווה בדיון צמוד מאוד ומבוקר מאוד מאוד של ועדת החוק והביטחון של הכנסת.

היו"ר מ' שחל:
אני מודה לחבר הכנסת הלל. אנו עוברים להצבעה. אני פונה למציעה ושואל: חברת הכנסת גאולה כהן, האם את מסכימה להעביר את ההצעה לוועדה?

גאולה כהן (התחיה):
כן.

שר המשפטים מ' נסים:
צריך לשאול את המציעה, האם היא משנה את ההצעה שלה.

גאולה כהן (התחיה):
אני מסכימה להעביר את ההצעה לוועדה לפי התקנון.

היו"ר מ' שחל:
חברת הכנסת גאולה כהן, אנו מתפללים כולנו לפי סידור התפילה ששמו תקנון הכנסת. אין בסידור התפילה הזה —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
התחלת להתפלל?

היו"ר מ' שחל:
אני לא הפסקתי להתפלל. אל תגיד לי "התחלתי".

אדוני שר המשפטים, המציעה אינה חייבת להגיד איך היא מסכימה. יש הצעה על-פי הנמקה של חבר הכנסת הלל להעביר את ההצעה לסדרהיום לוועדה.

שר המשפטים מ' נסים:
— — —

היו"ר מ' שחל:
סלח לי, אדוני שר המשפטים, אולי תצטט את הסעיף בתקנון?

שר המשפטים מ' נסים:
חבר הכנסת הלל אמר במפורש, שהוא איננו מציע להעביר לדיון בוועדה את מכלול הנושאים שהעלתה חברת הכנסת גאולה כהן. אלא רק את ליווי פרפורי הנסיגה האחרונים.

שלמה הלל (המערך):
לא אמרתי "פרפורים".

שר המשפטים מ' נסים:
לכן אחת משתיים: או שחבר הכנסת הלל ייקח חזרה את הצעתו, או שחברת הכנסת גאולה כהן תישאל, אם היא מסכימה להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת הלל כלשונה.

שר הפנים י' בורג:
אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר מ' שחל:
אינני זקוק לעצות בנושא זה. אדוני שר הפנים, עם כל הכבוד, אינני זקוק בעניין זה לא לעצה ולא להדרכה. אני פנית

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן לוועדת החוץ והביטחון על-פי הצעתו של חבר הכנסת הלל — 22
נגד — 57

ההצעה להעביר את הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן לוועדת החוץ והביטחון, על-פי הצעתו של חבר הכנסת ש' הלל לא נתקבלה.

ה. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון), (אזרחים ישראלים המשרתים בחוץ-לארץ),

התשמ"ב — 1982 *

(הצעת חבר הכנסת ח' הרצוג)

יגאל אלון ז"ל, ומחיתי בשם עובדי משרד החוץ על כך שלא ניתן לנו להצביע. הבטחתי אז, כי אעשה כמיטב יכולתי, עם סיום כהונתי, לגרום לחיקוק החוק. בהופעתי זו אני מקיים את הבטחתי לחברי ולעמיתי. עובדי משרד החוץ באותם הימים, אני מקווה כי הבית, בהתייחסו ליחמתי זו, יתמוך בהצעת התיקון המוצעת.

שבח ויס (המערך):

אני מבקש לשאול את חבר הכנסת הרצוג שאלת הרחבה, מה דעתך להרחיב את הרעיון ולהחיל את ההצעה על כלל אזרחי ישראל השוהים בחוץ-לארץ, על סטודנטים, על מרצים?

חיים הרצוג (המערך):

אני חושב שזה רחב מדי בשלב זה, כי הופעת הירידה קיימת, ואי-אפשר לדעת מי נשאר אזרח נאמן של מדינת ישראל ומי מתכוון לרדת ממנה.

אלעזר גרנט (המערך):
ומיהו יהודי.

חיים הרצוג (המערך):

לעומת זאת, אלה המשרתים את המדינה ונשלחו מטעם המדינה או מטעם המוסדות הלאומיים, וכפי שאמרתי בתנאי שלא שהו בחוץ-לארץ יותר מחמש שנים, חזקה עליהם שהם נאמנים וראויים, מעל לכל ספק, לזכות ההצבעה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת הרצוג. אני מזמין את כבוד שר הפנים להשיב על הצעת החוק.

שר הפנים י' בורג:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השאלה שהציג חבר הכנסת שבח ויס, כחבר הכנסת חיים הרצוג, מוכיחה באופן קלות אנחנו יכולים, בטיפול בנושא הזה, לגלוש בין השאלה "מיהו יהודי" ובין השאלה "מיהו יורד".

הבית הזה לא זכה בימים הללו להתייחס לשאלה מיהו יהודי, ולכן אני משתמש בהזמנתו זו, כדי לשלוח מעל הבמה הרמה הזאת את ברכתי, ואני מקווה ברכת הרוח המכריע של הכנסת, ליום ההולדת ה-80 של הרבי מלובביץ' שליט"א, אשר כ"א בניסן 'מלא לו, אם ירצה ה', 80 שנה. ידוע לכל מי שידוע את ההיסטוריה של היישוב הישן-החדש, שממשפחתו באו

היו"ר מ' שחל:

אדוני שר הבריאות, אני נוהג על-פי הכנתי, ואני חושב שאני נוהג נכון.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן לוועדת החוץ והביטחון, על-פי הצעתו של חבר הכנסת הלל.

גאולה כהן (התחיה):

אני מבקשת למנות את הקולות.

היו"ר מ' שחל:

אני ממנה את חברי הכנסת אהוד אולמרט ורפאל סויסה למנות את הקולות.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (אזרחים ישראלים המשרתים בחוץ-לארץ), התשמ"ב — 1982, של חבר הכנסת חיים הרצוג. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים הרצוג.

חיים הרצוג (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבר להציג בפני הבית את הצעתי לחיקוק חוק הבחירות, שמטרתה לאפשר לאזרחי ישראל בעל זכות בחירה לכנסת, המשרת מטעם המדינה בחוץ-לארץ, וכן לשליחי המוסדות הלאומיים ומוסדות ישראלים רשמיים, להצביע לכנסת בנציגות ישראל בחוץ-לארץ, וכלכל שלא שהו בחוץ-לארץ יותר מחמש שנים רצופות.

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, חשתי על בשרי את העלבון הצורב הנובע מכך, שאדם שנמצא ראוי לכבוד הגדול לייצג את המדינה, נשללת ממנו ומכל חבריו לעבודה הזכות ליישם את זכותם האלמנטרית כאזרחי המדינה.

אני רוצה להבהיר, כי לא מדובר במתן זכות ההצבעה לכלל הציבור הישראלי השוהה בחוץ-לארץ. מדובר אך ורק בישראלים, שנשלחו מישראל למלא תפקיד זמני כנציגי הממשלה, המוסדות הלאומיים או ארגונים ישראליים, כפי שייקבע עלידי הוועדה, בסך הכול מדובר בשירות משרד החוץ, בכ-430 איש ואשה, לרבות מאבטחים, שהם נושאי דרכון דיפלומטי, ובשליחי המוסדות הלאומיים בחוץ-לארץ, המונים כ-700 איש ואשה, מדובר במספר מצומצם ביותר, ומבחינתי לא תהיה כל דרישה להרחיב את היקפו. נהפוך הוא, סיגנתי אף את החקופה של שהיית האזרח בחוץ-לארץ, כך שגם דיפלומט ששהה בחוץ-לארץ יותר מחמש שנים רצופות לא ייחנה מזכות ההצבעה.

היום קיים מצב אבסורדי ממש: הימאים מצביעים, ועובדי משרד החוץ בקונסוליות, שלהם אין זכות הצבעה, מטפלים בקולותיהם, אזרחים את החיבות ושולחים ארצה ברואר הדיפלומטי את כל החומר הקשור בבחירות. זה ממש שיא הגיחוך.

יש אנשים בשירות החוץ, שלא זכו לבחור כבר פעמים אחדות, אני, כאמור, בעת כהונתי כשגריר ליד האו"ם, טעמתי את הטעם של שיללת זכות ההצבעה. הברקתי לשר החוץ דאז,

חוכרת כ"ב. ישיבה ע"ח

— הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (אזרחים ישראלים
המשרתים בחוץ-לארץ) —

היו"ר מ' כהן-אביב:

אדוני שר הפנים, חבר הכנסת גרנות, רוצה לשאול אותך שאלה.

אלעזר גרנות (המערך):

אדוני שר הפנים, כיוון שפתחת בכרעה לרבי מלונביץ', אני רוצה לשאול אותך, האם אתה מסכים שאעזבן את זיכרונו וצייץ לך לכלול בברכת הכנסת ערב חג הפסח ברכה למאיר יערי בן ה-85, שקיים בגופו את מצוות העלייה לארץ-ישראל, וחניך עשרות, מאות ואלפים מחניכיו לישיבה, לגתן עליה, לפארה ולרוממה?

שר הפנים י' בורג:

אני מעריך את מאיר יערי, אבל הוא לא עסק בנושא "מיהו יהודי" שהזכרתי בהקשר זה.

אלעזר גרנות (המערך):

הוא כן עסק בזה.

קריאה מספסלי המערך:

למה לא עסק?

שלמה הלל (המערך):

הוא עסק בזה.

שר הפנים י' בורג:

אני מניח שיש עוד הרבה יהודים יקרים שמגיעים לגיל 80.

יאיר צבן (המערך):

הוא תרם לזה שאנחנו נוכל לדון עכשיו על הנושא "מיהו יהודי".

שר הפנים י' בורג:

על חבר כנסת שמלאו לו 80 למדנו השבוע מהלכות הפרופסור סדן.

יעקב גיל (המערך):

85.

אורה נמיר (המערך):

85.

שר הפנים י' בורג:

אני מאחל לו אריכות-ימים, ויש סיכוי שפעם גם יכרכו אותו.

היו"ר מ' כהן-אביב:

תודה לשר הפנים.

אני שואל את חבר הכנסת הרצוג, האם הוא רוצה לנצל את זכותו להשיב.

חיים הרצוג (המערך):

לא.

היו"ר מ' כהן-אביב:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הצעת החוק לועדה; השנייה — להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. מי בעד העברת הצעת החוק לועדה — ירים את ידו.

רנני מילוא (הליכוד):

גאולה כהן, לתת רשות הצבעה ליורדים?

גאולה כהן (התחיה):

לא ליורדים, לשליחי המדינה.

אודד אולמרט (הליכוד):

שעוריותה.

ישראל לפני 150 שנה, הקימו חלק חשוב של היישוב החסידי, בייחוד בתכונן — משפחת שניאורסון, משפחת סלונים, משפחת שמרלינג. שהם מאבות היישוב. אני מנצל הזדמנות זו כדי להזכיר את זה, לאחר שמישהו כאן הזכיר את שאלת "מיהו יהודי".

אני רוצה לומר לחבר הכנסת חיים הרצוג: יפה מאוד שהוא קיים את הנדר שנדר, לדאוג למתן זכות ההצבעה למשרתים כשירות משרד החוץ. אבל כשבילו זו הפעם הראשונה שהוא מדבר מעל דוכן זה על הנושא הזה, כשבילי אין זו הפעם הראשונה שאני מתנגד לעניין, ואני רוצה לומר את הנימוקים שלי.

הנימוקים שלי מבוססים על שלושה יסודות. אני ארבר על המחיר, על ההגדרות ועל הפיקוח. אני רוצה לתת שלושה נימוקים בשלושה מישורים.

יסוד אחד, שהוא איננו מבוטל, אבל איננו היסוד המהותי, החשוב ביותר, הוא היסוד של המחיר. הוא איננו החשוב, הוא רק יקר. הכנסת חוקקה בשעתה חוק למתן זכות הצבעה למלחים, יורדי אוניות — אשר גם הם יורדים אבל רק יורדי אוניות, לא יורדי ארצות — כ-1,000 איש. המחיר של כל קול — הפיקוח, הארגון והמשלוח — כ-10,000 לירות, לפי המחירים הקודמים ולא של העידן, אשחקק יותר ותיק מאשחקק.

אבל אני רוצה להתייחס לרבר שבאופן מהותי הוא חשוב יותר, זה עניין של הגדרה. חבר הכנסת הרצוג אמר: חמש שנים. למה? — מפני שהוא מרגיש שאחר כך זה יותר מדי מרוחק, אבל יכול להיות ארבע שנים וחצי, זה קצת מרוחק, ויכול להיות חודש פחות או חודש יותר. זה סתם שרירותי.

אבל יותר מזה: בו ברגע שאתה אומר "עובר משרד החוץ" נשאלת השאלה: למה לא מי שנשלח על-ידי הסוכנות היהודית? ולמה מי שנשלח בתור מורה זכותו פחותה? ואין אתה יכול לדעת, האם המורה משמש בקודש ורוצה ללמד את השפה העברית לילדים, או שזוהי פרנסתו מפני שהוא ירד מהארץ? ויש היום הרבה הרבה — וכמעט שאני מתבייש לנקוב במספרים — שפרנסתם על שיעורי עברית, וזה השלב הראשון של הירידה. אני לא אעשה הכללות, יש מורים נהדרים שעובדים במסירות נפש, אבל כאן, אם אתה פותח את השער כעניינים הללו, בהגדרות, העניין די מסוכן ויכולים דרך השער הזה להיכנס גם יורדים, לאחר שהוא נפתח במקצת. ברצוני לומר, ואני מבקש לקבל את זה, שאם בהגדרה אנחנו מתחילים לפתוח שער, השער הזה יהיה מאוד מאוד רחב. למה ייגרע חלקו של שליח הסוכנות היהודית? למה ייגרע חלקו של אדם שנסע לשם הוראה? וכדי לשמח את לב אלה שאינם בעד אוכל כשר: אם, נניח, נשלח שוחט לארגנטינה על-ידי הרבנות הראשית כדי לעסוק שם בשחיטה כשרה, למה ייגרע חלקו? אשר על כן אני אומר: אל נתחיל בסלקציה של אלה כן ואלה לא.

מרדכי גור (המערך):

יש אנשים שהם מוגדרים כשליחים.

אבא אבן (המערך):

יש הגדרה מרוקת של שליחי מדינה.

שר הפנים י' בורג:

אני יודע. המושג רחב, אינני יכול לקבל את פתיחת השערים בהגדרות.

הרבר האחרון: גם הפיקוח הוא מן הדברים הקשים.

אשר על כן אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

— הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (אזרחים ישראלים המשרתים בחוץ-לארץ): הצעת חוק לתיקון פקודת המשקאות (יצוא ומכירה) (מימון המלחמה באלכוהוליות) —

דב בן-מאיר (המערך):

זו שערורייה, כי אתה במיעוט?

אהוד אולמרט (הליכוד):

אבקש שני מונים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני מצטער.

רוני מילוא (הליכוד):

מה זה אתה מצטער?

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק

לדיון מוקדם בוועדה — 36

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק

מסדר-היום של הכנסת — 34

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות

לכנסת (תיקון) (אזרחים ישראלים המשרתים

בחול), התשמ"ב — 1982, לדיון מוקדם

בוועדה נתקבלה.

ו. הצעת חוק לתיקון פקודת המשקאות (יצוא ומכירה) (מימון המלחמה באלכוהוליות).

התשמ"א — 1980*

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

כאן לפנינו מונחת דוגמה קלסית ומאלפת לנושא חברתי, רפואי, קהילתי וחינוכי, אשר מצוי בנפש כל פרט, כל משפחה וכל קהילה בישראל, שדחיית הדיון וההחלטה בו עלולה להביא להידרדרותו. אנו עוסקים כאן הלכה למעשה בדיני נפשות. אינני מגזים כאשר אני אומר זאת.

בטרם אמשיך בהנמקותי, אני רוצה לציין לברכה את חבר הכנסת מנחם פרוש, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שכתב אלי במכתבו מתאריך 23 במרס 1982, ואני מצטט: "אני מאשר בתורה קבלת הסקירה מטעם האגודה למניעת אלכוהוליות בישראל. אני מבטיח כי ברצון אתמוך בהצעת חוק שתציע בדיון". מדוע אני מביא דווקא את המכתב הזה, והרי יש גם מכתבים רבים נוספים מחברי כנסת ומאישים שונים במדינה באותו נושא? — מפני שחבר הכנסת פרוש משמש יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, והוא האדם הראשון גם בכנסת התשיעית וגם בכנסת העשירית שעסק בנושאים קשים המטרידים את שלוותנו כאומה וכמדינה.

אומנם, אין דין מחלה ממאירה, חס וחלילה, כדיון באלכוהוליות. אולם, המשותף לשניהם הוא החולי. האלכוהוליות הוכר במקומות רבים בעולם כמחלה. אני מצטט כאן לדוגמה את החלטת מדינת ניו-יורק לגבי חוק בריאות הנפש, אשר הוסיפה לו לא מכבר את התוספת הזאת: "האלכוהוליות היא מחלה הפוגעת בגוף, בנפש ובמקום החברתי של המתמכר".

במהלך דברי אדבר על מה שאלכוהוליסט כרוני גורם למשפחתו ולילדיו. ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני חייב לאמר, שאני "נדלקת" לבעיה זו כאשר ראיתי כמו עיני שני ילדים, בני 7 ו-9, בינם למשפחה שבה גם האב וגם האם שתיינים וחולים כרוניים באלכוהוליות, ושני הילדים, ואני חוזר: ילדים בני 7 ו-9, שותים קוניאק במקום חלב. זה הזעיק אותי לפעולה ציבורית, לעזור לאגודה למניעת אלכוהוליות, אף שאז לא ידעתי עליה ולא כלום.

בהסתמך על המיתוס, שאין בעיה של אלכוהוליות בקרב היהודים, מערפלים רבים מאתני לאטום עיניהם מראות ואוזניהם משמוע על היקפה של הבעיה בארצנו ומשמעותה לעתיד לבוא. אולם, לצערנו הרב, תמונת האלכוהוליות בישראל היא קודרת ומדברת בעד עצמה. בשנת 1974 השכיל משרד הסעד דא, משרד העבודה והרווחה דרום, לבחון את בעיית האלכוהוליות. זאת, בשם הצורך להוציא ילדים רבים מבתיים ולהעבירם למסודות ולמשפחות אומנות עקב בעיית

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת המשקאות (יצוא ומכירה) (מימון המלחמה באלכוהוליות), התשמ"א — 1980, מטעם קבוצת חברי הכנסת. יביא אותה בפנינו חבר הכנסת ז'אק אמיר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, לפני שחברי הכנסת יתפזרו אני רוצה להזכיר ליוצאים, שההצעה שאני מגיש היא בשם 59 חברי הכנסת, ואני מבקש מהם שיגיעו לכאן בסוף הנאום שלי ולאחר תשובת סגן השר, שמתכוון להציע להסיר אותה מסדר-היום.

שלמה הלל (המערך):

ללכת?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

לא, להישאר.

החוק שאני מגיש, כפי שאמרתי, הוא בשם 59 חברי הכנסת שחתמו על הצעת החוק למניעת אלכוהוליות.

שלמה הלל (המערך):

חבר הכנסת אמיר, הם יכולים להרכיב ממשלה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

תיקון החוק בעניין פקודת המשקאות המשרים הוא דוגמה להצעת חוק שכמעט רוב הבית הזה חתם עליה, ושם של החותמים התפרסם מעל הדפים שהונחו. לכן, אני חש עצמי כנציג של קבוצה גדולה, שהיא בעצם יותר ממחצית חברי הכנסת — כי כ-20% — 30 חברי כנסת משמשים שרים וסגני שרים, ונבצר מהם להצטרף ליוזמה הברוכה הזאת — שכחתימם האישית הביעו את הצורך והחשיבות של החוק המונה לפני כל אחד ואחד מאתנו. חוק לתיקון פקודת המשקאות (יצוא ומכירה) (מימון המלחמה באלכוהוליות), התשמ"א — 1980.

לעתים אנו דנים ומקבלים החלטות מהירות ודחופות בנושאים שאינם בעלי חשיבות עליונה, ולעתים דווקא בנושאים שכל דחייה בטיפול בהם גורמת להידרדרות במצב, דווקא ככאלה, לא אחת אנו דנים ומקבלים החלטות באטיות יתר, גם כאשר נושא הדיון משוער לסיוע, זאת, אף שבימים האחרונים לא עסקה הכנסת בעניינים חשובים מאוד למדינה. כבר אמר מי שאמר, שמהדברים הקטנים נולדים הדברים הגדולים.

חוברת כ"ב, ישיבה ע"ח

— הצעת חוק לחיקון פקודת המשקאות (יצוא ומכירה)
— (מימון המלחמה באלכוהוליזם)

מתרומות. ואני מנצל הזדמנות זו כדי להודות לכל העוסקים בכך על עבודתם התנדבותית המועילה.

העוסקים באלכוהוליזם בכל רחבי תבל טוענים, שליטראל הזדמנות נדירה לעבודת מניעה יעילה, שכן היא נחשבת בעיניהם למדינה בעלת אוריינטציה תרבותית מערבית, שעדיין לא התפתחה בה בעיה של אלכוהוליזם בנוסף ארצות המערב, אך סימנים שונים מעידים על התפתחות עקבית בכיוון זה.

שלמה הלל (המערך):
מה אתה שותה?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
מים. דרך אגב, לשתות כוסית אחת או שתיים ביום זה לא פשע.

יעקב צור (המערך):
ממש הרגעת אותי. הייתי מודאג.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אני מדבר על אלה שקמים בבוקר וחשים שהם חייבים לשתות משקאות משכרים. זו הבעיה.

שבח וייס (המערך):
ומה בדבר ענבים?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
כמה שאתה רוצה. אתה רק חשמן יותר.

שבח וייס (המערך):
אמרו לי שענבים זה יין בגלולות.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
חברי הכנסת, עלינו לפעול בעוד מועד, כל עוד ההזדמנות מבחינת העיתוי עומדת לרשותנו.

היור' מ' כהן אבידב:
חבר הכנסת ז'אק אמיר, כבר שכנעת אותנו. אתה צריך לסיים.

שבח וייס (המערך):
היינו רוצים שגם יושב-ראש הישיבה יצביע אתנו.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אני מסיים. אם תבטיח לי שהצעתי תתקבל, ארד מיד מן הדוכן.

היור' מ' כהן אבידב:
להבטיח אינני יכול.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אנו חייבים לפעול בדחיפות בשני מישורים, זה חשוב לא רק לעצמנו כי אם גם לכבוד הכנסת: האחד, במישור של מניעה, דהיינו הפצת התודעה והחינוך בדבר הסכנות שבשתית משקאות אלכוהוליים לפרט ולמשפחה, והשפעתם השלילית על המסגרות התברתיות והקהליות, דואת פן יביאו למשברים שונים, משפחתיים וחברתיים. השני, לחימה ממושכת למען אלה שכבר סובלים מהמחלה וכיום קצרה ידינו לגמול אותם מנגד זה, ולעשות ככל יכולתנו להחזרתם למעגל החברה הבריאה.

חברי הכנסת, עם אישור חוק זה, שעל-פיו יוטל היטל מתאים למימון המלחמה באלכוהוליזם על המקורות המתאימים לכך ביותר, יצרני המשקאות האלכוהוליים ומשווקיהם, נבטיח מסגרת נאותה וממלכתית לעבודת מניעה יעילה.

אני רוצה לומר גם מעל במה זו, שאם תובא הצעה אלטרנטיבית וימצאו תקציבים מתאימים לפתיחת ייצור

שתיינותו של ראש המשפחה. תחנה טיפולית קטנה שקמה אז משכה אליה עשרות משפחות מכל רחבי הארץ. היום, לאחר שמונה שנות פעולה בנושא, קיימים חשעה מרכזי טיפול אמבולטוריים שטיפלו בכ-1,800 אלכוהוליסטים ובני משפחותיהם. מסוף שנות השישים ועד לסוף שנות השבעים הוכפלה צריכת המשקאות המשכרים לנפש, ואחוז הוצאות המשפחה מהמשכורת החודשית על משקאות אלכוהוליים עומד כיום על 0.5% לעומת 0.3% על משקאות תוססים. בישראל יש עתה כ-7,200 אלכוהוליסטים מכל שכבות האוכלוסייה, ורבים אחרים סגילו לעצמם הרגלי שתייה, שעלולים להביא עמם עם הזמן התמכרות לאלכוהול. משטרת ישראל מתריעה על עלייה בעבירות נהיגה בזמן שיכרות. האין עובדות אלה מדברות בעד עצמן? יותר מכך, בקרב המטופלים בערים הגדולות, כרבע הם ילידי הארץ. בבירתנו ירושלים, כ-45% מהפונים לטיפול הם ילידי ישראל. משמע שמחלה זו "נרכשה" כאן בארצנו מסיבות רבות ומגוונות, אולם בעיקר בשל חוסר מודעות מספקת למשתמע משימוש מופרז במשקאות אלכוהוליים. אין לזקוף תופעה זאת לחובת עולים חדשים, שהביאו עמם הרגלי שתייה בעייתיים מארצות מוצאם.

מי הם הנפגעים, אדוני היושב-ראש? 78% מהם נשואים, הורים לארבעה ילדים בממוצע ובגיל ממוצע של ארבעים ושתיים. האם אפשר לתאר את הנזקים הנגרמים למערכת המשפחתית והתעסוקתית בשל אוכלוסייה פגועה זו? האלכוהוליסט אינו מנותק ממשפחתו ומקהילתו, וסביבו מצויים כ-35,000 ילדים ובני זוג שנפגעים גם הם. אליהם נוסף גם מספר רב של בני משפחה אחרים, המושפעים מהמשתמע ממחלת האלכוהוליזם.

פעולתם של משרדי העבודה והרווחה והבריאות בנושא היא פעולה מבורכת. אולם המשאבים שהם מעמידים לכך אינם מספקים את הצרכים. חלק מהאלכוהוליסטים נזקקים למסגרת אשפוזית על-מנת שיוכלו להתמודד עם גמילתם, וכיום האפשרות היחידה לאשפוזם היא בבתי-חולים לחולי נפש. תארו לכם, אם החולה באלכוהוליזם נשלח במקום לבית-חולים רגיל, לבית-חולים לחולי נפש. מדוע? מה פשעו? האלכוהוליסטים אינם חולי נפש, ואשפוזם שם בהעדר ברירה פוגע קשות בסיבויי החלמתם ושיקומם, וכמובן גם במשפחתיותם. כשם עובדה זו אנו נמצאים מגויס לא אחת על-ידי מומחים מחקר-לארץ בתחום האלכוהוליזם. לדבריהם, אנו חוטאים חטא כל יסופר בהעדר מסגרת אשפוזית התואמת את צורכיהם הייחודיים של האלכוהוליסטים, והם מאיצים בנו להקמה.

מי מכם, חברי הכנסת, שחזה וראה כמו עיניו אלכוהוליסט כמקוהו. בהתנהגותו, בתפקודו, בדיבורו ואף בחיצוניותו, זקוק לשכנוע נוסף? אני בטוח שהוא אינו צריך שכנוע נוסף. כדוראי לא ממני. אינני צריך לחדד ולומר, שאלכוהוליסט הוא בבחינת "שכר אדם", ושומה עליו להציל נשמות וגופות אלה בכל מחיר.

האגודה למניעת האלכוהוליזם בישראל, אשר בשורותיה אישי ציבור רבים, אישי רפואה ומשפט, ואשר יש לי הכבוד לעמוד בראשה, עושה רבות בעידוד הקמחם של מרכזי גמילה, בטיפול אישי, באיתור אלכוהוליסטים, בהסברה, ביצירת מודעות לבעיה, ולאחרונה, בשיתוף ובהסכמת משרדי הבריאות והעבודה והרווחה, גם בהקמת מעון אשפוזי לאלכוהוליסטים. אולם בממדי הבעיה כיום, העלוה להיפך למכת מדינה בעתיד הקרוב. הפעולות הנדרשות לעבודות המניעה, ההסברה והטיפול הן מעל ומעבר לנוכחות מתגדי האגודה. עובדיה המעטים ותקציבה העומם. הניזון בעיקר

זאת ועוד, המס המוטל כבר היום על משקאות משכרים הוא בשיעורים גבוהים מאוד, הן בהשוואה למס המוטל על משקאות משכרים בארצות אחרות והן בהשוואה למס המוטל בישראל על מוצרים אחרים, שיעור המס על משקאות מיובאים נעים בין 44% ל-18.2%, ועל משקאות מייצור מקומי השיעורים הם בין 45% ל-67%. הכול לפי מחיר המשקה ורמת האלכוהול שבו. חבר הכנסת ז'אק אמיר, אני רוצה שתקשיב, אם תדע את הנתונים אולי — —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אני כבר שוחחתי אתך בנושא זה, ולא שכנעת אותי.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אני מדבר על עובדות, ואלה הן העובדות. הגדלת שיעור המס חפצו, מחד גיסא, בכל מאות אלפי המשפחות המשתמשות ביי ליקורש ולהבדלה ולארכע כוסות בחג הפסח הקרב עלינו לטובה. מאידך גיסא, קשה להניח, שהגדלת שיעורי המס תמנע את צריכתו של האלכוהול על-ידי אלכוהוליסטים מושבעים.

עם זאת, ברצוני לציין, שלפי הנתונים שקיבלתי מהיתורה לגמילה מאלכוהול, יש בארץ כ-7,200 משתמשים בעייתיים באלכוהול בלבד, במושגים השוואתיים — מספר האלכוהוליסטים היחסי לגודל האוכלוסייה הוא מהנמוכים בעולם. הווי אומר, שהאלכוהוליסטים אינם מהווה בארץ בעיה של ממש. אך אם יש חשש שהוא יהפוך במשך הזמן לבעיה, יש מקום להתחיל בפעולות הסברתיות וחינוכיות.

לאור כל האמור לעיל, אני מבקש שלא לאשר את הצעת החוק.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לסגן שר האוצר. חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אנו מבקשים למנות, אנו מבקשים שני מונים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

בבקשה. חברי הכנסת מאיר שטרית ויעקב ז'אק אמיר, נא למנות.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

גם חבר הכנסת שטרית חתום, גם חבר הכנסת אולמרט חתום, כולם חתומים.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק

לדיון מוקדם בוועדה 41 —

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק

מסדר-היום של הכנסת 41 —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, ב-41 קולות בעד ו-41 נגד החוק לא עבר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אתם צריכים להתבייש, חתמתם על החוק. התביישו.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת ז'אק אמיר, זכותם של חברים לחזור בהם.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אני מבקש הצבעה חוזרת.

גמילה, אפשר בהחלט להגיע בוועדה להסכם לקראת הקריאה הראשונה.

זאת ועוד, ככך גם נמנע הטלת עומס נוסף על הקופה הציבורית — תקציב המדינה — אשר מסייעת עד כה באמצעים מצומצמים ביותר לפעולות הרבות הנדרשות בנושא כאוב זה.

אין כוונת האגודה לפעול לצמצום הייצור של משקאות אלכוהוליים, אלא ליצירת מודעות לסכנות שבשימוש מופרז בהם, ואני מדגיש מופרז, ובכך למנוע הידרדרות שלא מדעת ולשתיונות בעייתיות. אנו חייבים להציל נפשות אלה ולמנוע מהרבה אחרים ללכת כעקבותיהן. נדאג לדור הזה ונמנע צרות נוספות מהדורות הבאים.

ואסיים בדברי חז"ל: המציל נפש מירשאל, כאילו הציל עולם ומלואו. שומה עלינו להציל את החולים באלכוהוליים, לטפל מבעוד יום באוכלוסיות שבסיכון ולמנוע את העתקת בעיית האלכוהוליים מתרבות המערב לחברתנו המתהווה.

שר הפנים י' ברג:

אני חייב לתקן: נאמר בגמרא במסכת סנהדרין, עמ' א': "המקיים נפש" וגומר, לא "המציל נפש".

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אני מקבל את החיקון, אדוני שר הפנים. אדם מלומד כמוך בוודאי ישכילני.

על כן, אדוני היושב-ראש, אם תחקבל הצעתי להעביר את הצעת החוק לוועדה המתאימה, ואני מציע שזאת תהיה ועדת העבודה והרווחה, להכנתה לקריאה ראשונה, דומני שאנו כחברי הכנסת, נתרם תרומה נכבדה לפתרון הבעיות הקשות שהעם מתלבט בהן, תודה רבה, אדוני.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה רבה לחברת הכנסת ז'אק אמיר, אני מומין את סגן שר האוצר, חבר הכנסת חיים קופמן, להשיב על הצעת החוק.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, חבר הכנסת ז'אק אמיר העלה בעיה כאובה, אבל, לדעתי, השיטה שהוא הציע למימון המלחמה באלכוהוליים אינה נכונה.

אורה נמיר (המערך):

מה לא נכון?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

השיטה שמציע חבר הכנסת ז'אק אמיר למימון המלחמה באלכוהוליים איננה נכונה. הטלת מס למימון פעולה מסוימת נוגדת את מדיניות המסים. מדיניות מסים מבוססת על שיקולים מיסקליים של ספיגה, פרוגרסיביות, הגנה על ייצור מקומי, השפעה על צריכה וכו'. את מערכת ההעדרות של מדינה מבחינת היעדים הלאומיים יש לכוון באמצעות אישור של הוצאה תקציבית ולא על-ידי הטלת מס מיותר. כידוע, עשינו בשנים האחרונות מאמצים ניכרים לפישוט מערכת המסים על-ידי ביטול מסים שונים, כמו מס מכוש, מס על מגרשים, מס על דירות מגורים, מס עיזבון, מס נסיעות ומסי קנייה שונים. הטלת מס מיותר כמוצע מנוגדת בחלית למדיניותנו.

ז. הצעה לסדר-היום

ענף הפטרוכימיה

מ-300,000 דולר, מענק המסתכם בחישוב שנתי ב-17 מיליון שקלים לערך, וזאת למפעל פרטי אחד. לא חלף שכוע נוסף, ושוב נדרשנו להיחלץ לעזרת אותו "פרוטרס", ואישרנו ערכות מדינה להלוואה בסך 10 מיליון דולר ועוד 11 מיליון שקל, ועוד היד נטויה.

בוועדת הכספים הילכו עלינו אימים ואמרו לנו, שאנו לא נאשר סכומים אלה, ייסגרו מפעלים ויפוטרו כ-500 עובדים. עשיתי חשבון, רבותי חברי הכנסת, והגעתי למסקנה, שאילו היו מחלקים רק את מחצית הסכום בין העובדים הצפויים לפיטורין, היו הללו נהיים עשירים ומאושרים, והמדינה דיתה חוסכת כ-50 מיליון שקל.

טענו בפנינו, שמדובר בשפל זמני בענף, וכי אם נגזור למפעלים הללו בעת משבר, ננמנע ירידה לטמיון של מאות מיליוני דולרים שכבר הושקעו בענף. לצערי, לא הייתי נודע לנושא ענף הפטרוכימיה, אבל הדיבורים על מאות מיליוני דולרים סקרנו אותי מאוד, וניגשתי ללימוד תולדותיו ומצבו של ענף זה. והנה, לאחר שלמדתי את החומר והעמקתי בו, הגעתי למסקנה חד-משמעית, שחובתי הציבורית להעלות את הנושא על סדר-יומיה של הכנסת, וכך אני נוהג.

החברר לי, שכבר בשלהי 1972 החליטו קברניטי הנושק דאז — יהיה מתוך חזון ופחות משיקולים כלכליים — לפתח בארצנו ענף תעשיות פטרוכימיות. היה זה עדיין העידן שלפני משבר האנרגיה לפני מלחמת יום-הכיפורים, כשמחירי דגש היו עשירית ממחירם כיום וכאשר היו לישראל הסכמי אספקת נפט ארוכי טווח עם השאה האירני — הסכמים שנחשבו ב-1972 לנכסי צאן-ברזל של ישראל. כנתונים דאז הוכרר —

היו"ר מ' בהן-אבידב:

חבר הכנסת בלומנטל, לא ידעתי שאתה יודע לדבר בשפת אילמים.

יהודה חשאי (המערך):

אבל הוא אינו מדבר.

היו"ר מ' בהן-אבידב:

כן, אני רואה, אבל זו שפת אילמים. אולי למדת זאת. אינני יודע.

יצחק זייגר (הליכוד):

בנתונים דאז הוכרר כבר כאותה שנה, שפיתוח הענף נאמן הוא על סף הכדאיות בלבד. ומה הפלא? הרי לא רק שזה ענף עתידי אנרגיה, אלא גם הגשם הוא חומר הגלם העיקרי שלו, והרי לנו אין ולא הרי לא אנרגיה זולה ולא נפט בשפע. אם כן, כמה יש לנו יתרון יחסי? — לאלוהים פתרונים.

כרם, מומחה שנשכר עליידי הממשלה כראשית שנות השבעים בדק את הכדאיות והחליט, למרות הכול ואף-על-פי-כן, להמליץ לפתח את הענף. בשנים 1974 עד 1976, הפעם לאחר משבר האנרגיה, נדרשה המדינה להשקיע מיליונים נוספים בענף, ושוב נחבקש אותו מומחה לבדוק את הכדאיות, ושוב המליץ אותו מומחה להוסיף ולהשקיע עוד כספים בענף. כך הסתכבה המדינה בהשקעות אין ספור. כל השקעה חדשה באה להציל השקעות קודמות מירידה לטמיון. ובכל פעם תחזיות ורודות לעתיד של אותו מומחה חיפו על מציאות עגומה ושחורה בעבר ובהווה.

מי שיבדוק את ההיסטוריה של הענף בארצנו יגלה, טמאז תחילת פיתוחו בשנת 1974 ועד עצם הימים הללו הרי אין ורק

היו"ר מ' בהן-אבידב:

חברי הכנסת, הנושא הבא: הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יצחק זייגר — ענף הפטרוכימיה.

חברי הכנסת, לא נתחיל עד שיהיה שקט. חבר הכנסת אהוד אולמרט, כמה פעמים אני צריך להעיר לך, שלא תשווח בין הספסלים? כמה פעמים בישיבה אחת?

יצחק זייגר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמעט שלא עובר שבוע שאינני מעורב בדרך זו או זו באישור הוצאה ציבורית בסכומים שלגבי הם אסטרטגיים — מיליון שקלים הם סכום קטן יחסית: סדר הגודל השכיח הוא עשרות מיליוני שקלים, ולפעמים אפילו מאות מיליונים ויותר. זו, כנראה, מנת חלקו של חבר בוועדת הכספים.

אודה ואתוודה, רבותי, שהגנני רגיש, וידי רועדות כשאני משתתף באישור הוצאת מיליונים מהקופה הציבורית, מכספי משלם המסים. כרם, חרדתי גדלה שבעתים והנני הופך חשדן. כאשר אני נדרש לאשר הוצאה ציבורית למטרה עסקית פרטית, לחת מקופת המדינה למפעל עסקי אינו יכול להיות עניין שגרתי לגבי כלל ועיקר.

חוויה כזאת עברה עלי ב-31 בינואר 1982, כשוועדת הכספים נדרשה לאשר מתן 40 מיליון שקלים למימון הוצאות תפעול שוטפות של מתקן האחילן בבתי-הזיקוק בחיפה.

יעקב גיל (המערך):

אסור לך לצטט מריונים של ועדה. זה נוגד את החקנון. אתה מסתמך על דברים שהיו בוועדה.

היו"ר מ' בהן-אבידב:

אני מצטער, לא הקשבתי. תרשה לי, לא הקשבתי, אני מודה, חטאתי.

יעקב גיל (המערך):

אני מבקש שהיושב-ראש ייתן את דעתו על כך.

יצחק זייגר (הליכוד):

אינני מצטט מהפרוטוקול. נושאים שעמדו לדיון, שמות הנושאים אינם חסויים. בבקשה לדיון. אם יש נושא חסוי, אין מוכירים אותו. אינני מדבר על נושא חסוי ואינני מצטט מפרוטוקול. אני אומר שדנו בוועדה, וזה גם פורסם בעיתונות.

שר התעוררות א' שור:

צטט מהעיתונות היומית.

היו"ר מ' בהן-אבידב:

אין זה נקרא נושא חסוי, אבל לצטט מפרוטוקול של ועדה בוודאי ובוודאי אסור.

יצחק זייגר (הליכוד):

אינני מצטט.

היו"ר מ' בהן-אבידב:

אני מצטער, לא הקשבתי. אני אקשיב.

יצחק זייגר (הליכוד):

ב-31 בינואר 1982 אישרה ועדת הכספים מתן 40 מיליון שקלים למימון הוצאות תפעול שוטפות של מתקן האחילן בבתי-הזיקוק בחיפה. זה פורסם, בקושי חלף חודש, והנה שוב אישרנו סכסוד הוצאות שוטפות, הפעם של מפעל אחר, הוא המפעל הפרטי "פרוטרס". מדובר היה במענק חודשי של יותר

היור"ד מ' כהן-אבידן:

תודה לשר התעשייה והמסחר. הצעה נוספת לחבר הכנסת נפתלי בלומנטל, להסיר את הנושא מסדר-היום של הכנסת, בבקשה.

נפתלי בלומנטל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שלפנינו שוב אחת הדוגמאות של הכנסת ענף לקשיים רציניים, לשאלות, לפקוקים ולספקות על בסיס של ידיעות שאינן ברורות, אני רוצה להסביר במלים מספר מה זאת התעשייה הפטרוכימית, מי הם המפעלים, המפעלים ברובם הם מפעלים כבעלות פרטית ושל משקיעים מחוץ-לארץ — אם זה המפעלים הפטרוכימיים של אוסטרובין, אם זה "פרוטרום" זאת קבוצת רטנר, או בחי' הזיקוק של חברה לישראל ב', או חיפה כימיקלים של משפחת יתחננוף, או דור כימיקלים של משפחת דנקנר, רבותי, אני חושב שמרבית המשקיעים המפוארים ביותר נמצאים בתעשייה הזאת.

התעשייה הזאת, לא רק שהיא מייצרת חומרים המבוססים רק על נושא של נפט, אלא הפיתוח של המוצרים בדרג השני יביא לכך שמחיר הנפט כלל לא יהיה לו חשיבות במוצר הסופי של אותם המוצרים המיוצרים על-ידי התעשייה הפטרוכימית. אנחנו מדברים על דבר חיוני למשק, על דשן במקום מים לחקלאות. אנחנו מדברים על פיו.סי, על אתילן, על ארומטים, על מטנול, אנחנו מדברים על פוליריטן — — —

יעקב גיל (המערך):

מה אתה מציע?

נפתלי בלומנטל (המערך):

מה אני מציע? — קודם כול לומר את הדברים בפשטותם.

קריאה:

חברי הכנסת, תנו לחבר הכנסת בלומנטל להחטא.

נפתלי בלומנטל (המערך):

מכיוון שהתעשייה הזאת היא תעשייה שתייצא בשני מיליארדי דולר, היא תחסוך למדינה שני מיליארדי דולר.

זו תעשייה המעסיקה 1,200 יוצרים, ואני באמת רוצה לקצר בעניין זה.

אבל גרוע מכך — חבר הכנסת זייגר, אתה תכתב מכתב לראש הממשלה והאשמת בשחיתות באותם המפעלים, איך מפעלים אלה יכולים להתגונן בפני דבר כזה, בפני מכתב לראש הממשלה?

אנחנו לא נכניס מפעלים לספקות.

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היור"ד מ' כהן-אבידן:

תודה לחבר הכנסת בלומנטל, אני שואל את חבר הכנסת זייגר, האם הוא מסכים להעביר את הנושא מסדר-היום.

יצחק זייגר (הליכוד):

מסכים.

היור"ד מ' כהן-אבידן:

תודה, חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת להעביר את הנושא לוועדה: האחרת — להסיר את הנושא מסדר-היום של הכנסת.

שר התחבורה ח' קרפ:

אבקש מוניה.

חודשים ספורים שבהם הוא היה כולו רווחי. אף-על-פי-כן הוצגו תמיד הממצאים האופטימיים של אותו מומחה בפני אלה שהחליטו על הזדמנות כספית ציבור לענף, וממצאיו הוורודים שכנעו.

יוצא אפוא, רבותי חברי הכנסת, שקובעי המדיניות לגבי הענף בכל הקדנציות ובכל הממשלות היו שכויים כל הזמן בקונצפציה אחת הנובעת ממקור אחד — אותו מומחה. והרי אנו מניסיונו המר למדנו, שלחיות שכוי בקונצפציה אחת — איננו דבר נכון ואיננו דבר רצוי.

אדוני היושב-ראש, לפני כשנה החריע על הדברים האלה העיתונאי שמשון ארליך מעל דפי "הארץ". הוא עשה חשבון, שכענף הפטרוכימיה הושקעו בערכים של היום כמיליארד דולרים, כאשר כ-70%, דהיינו כ-700 מיליון דולר, הם כספי ציבור, ואילו רק 300 מיליון דולר הם מכספי המשקיעים. מדי פעם התייעו על כך חברים בוועדת הכספים, אבל איש לא ידע להציע דרך להתנתקות מהאבן השואבת הזאת, המוצצת ובלועת כהתמדה מכספי הציבור וממשאביו.

לאחרונה התכשרנו סוף סוף, שיש תוכנית להראגון בענף, שאמורה להציל אותו ולהביאו לרווחיות ולהתנתקות מהקופה הציבורית. תוכלו, כמובן, לנחש, רבותי חברי הכנסת, שלשם ביצוע תוכנית זאת ייתבע הציבור שוב להשקיע סכומים גדולים ממשאביו המצומצמים. 'תשאלו: מי הוא זה שתכנן ומתכנן את הרה-ארגון? — לא תאמינו, שוב אותו מומחה.

רבותי חברי הכנסת, סבורני שראוי גם ראוי לדון בהסתככות הזאת ובתסכוכת הזאת בפומבי ומעל בימת הכנסת. וגם אם כתוצאה מכך רק נלמד לקח, כיצד להימנע להבא מהשקעות סרק ומבזבזו משאבי הלאום — נצא נשכרים. תודה.

היור"ד מ' כהן-אבידן:

תודה לחבר הכנסת יצחק זייגר, אני מזמין את כבוד שר התעשייה והמסחר להשיב על ההצעה לסדר-היום.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

אדוני הישב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שבועות מספר קיימה ועדת הכספים של הכנסת ארבע ישיבות.

יהודה חשאי (המערך):

דיון מקיף מאוד.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

במשך שעות רבות דנה הוועדה בנושא הקשור לתעשייה הפטרוכימית בישראל. איני יכול להתייחס לתוויותיו של חבר הכנסת זייגר בקשר לאותן הישיבות ובקשר להחלטות שנתקבלו באותן הישיבות. ברור שהבעיה היא כעיה. יש מצב נתון כשוק הבין-לאומי. אנחנו חלק מהשוק הבין-לאומי. יש חקופות של גאות ויש חקופות שלישפל. אני בכל אופן לא הייתי ממחר לקבוע, שכל מוצר המיוצר במדינת ישראל ומיוצר מחומרי גלם מיובאים, לא יכירונו מקומו בתעשייה הישראלית. אני חושש מאוד שאם נעשה זאת, תוך חקופה קצרה מאוד ניווכח, שמספר התעשיות שאכן יכולות להמשיך ולהתקיים במדינת ישראל הוא אפסי.

ירושם משל (המערך):

נכון בהחלט.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

הבעיה היא בעיה חשובה, כפי שאמר חבר הכנסת זייגר. איני מקבל, כמובן, את המספרים שנמסרו כאן. מספרים מדויקים נמסרו לוועדת הכספים של הכנסת. אם הכנסת תבחר בכך — אני מוכן שהנושא יעבור לוועדה. תודה רבה.

ה צ ב ע

- כעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה
29 —
- כעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת
31 —
- ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

ח. הצעה לסדר-היום

הודעותיו ופעולותיו של שר הכלכלה והתיאום הבין-משרדי בפרשת "המצאת מרידור"

- היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום:
הודעותיו ופעולותיו של שר הכלכלה והתיאום הבין-משרדי
בפרשת "המצאת מרידור". יביא את ההצעה חבר הכנסת אמרי
רון.
- אמרי רון (המערך):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. אין לי עניין לחמם מרק
שהתקרר אלא לגעת בנקודה אחת, חשובה בעיני, שעולה מכל
הפרשה הקריה: "תגלית מרידור". כי אם יש שמץ של ממש
ברעיונו של דני ברמן, או שאין בו ממש; אם יתרום תרומה, וזו
צנועה, למדע או לטכנולוגיה הישראלית, או שלא יתרום —
זוהי כעת שאלה משנית לגמרי, שנדחקה הרחק לשוליים.
- הדיון שיש לקיימו בכומר ראש הוא בשאלה: כיצד הגיעה
החברה הישראלית לשיאים כאלה של גיחוך עצמי, של השפלה
עצמית? אומרים, שתופעות של רמאות קיימות היו מאז
במקומותינו; ושמעולם, גם בשעותינו היפות, לא נפקר מקומה
של הנוכלות מנחלתנו. ואף-על-פי-כן, עם שלם עוסק זה עשרה
חודשים ב"טוטו מרידור", אשר במרכזו השאלה הגורלית:
היה "אבקת חשמל", או לא תהיה? בעצם, עם שלם חוזר
למיסטיקה של גלגול, ונוהג ממש כמו באותה עיירה גלותית
מנוונת, השקועה ביוון הפיגור והניכול, שהושכיה כפופי הגו
עוסקים ב"עסקי אוויר" ומצפים רק לנס "הגדול", נס "אבקת
החשמל", שישחררם מכל המצוקות. ואם זה איננו ביזוי עצמי,
ביזוי עצמי מהו?
- התופעה הגלותית הזאת יש רקע כפול: השינוי בנורמות
המנהיגות, מחד גיסא, והשינוי בנורמות של העם, מאידך גיסא,
וכמובן, זיקת הגומלין שביניהם. תופעת ההרב, חברי הכנסת,
הופכת כבר תופעת קבע. מנהיגות שלמה לוקה בה, כין שנעוצה
היא אחר הדור הבורגני-מפוסס, בין ששורשיה טריים יותר.
כן באה הנטייה להגזמה וברבניות, למלל שאינו דורש
כיטוי, לעודף אדיר של הצהרות ראוותניות המחפות על דלות
משועת במעש, הולכת והופכת סימן ההיכר המאפיין את
המנהיגות הלאומית הנוכחית.
- מי אינו זוכר את ההצהרות הפטרוניות בנוסח של "אנחנו
ניטב עם העם" ו"אנחנו נוריד את האינפלציה ל-15%" —
לשנה, לא לחודש? נו, איפה האינפלציה, ואיפה אנחנו? מי אינו
זוכר את "אסד, הישמר לך"? — מלים ריקות שחיפזו על שגיאה
מדינית פטלית, שבעטיה נקבעה עובדה מציאות של טילים
סורים בלבנון עד עצם היום הזה. מי אינו זוכר את הכינוס
העולמי הבומבסטי, שבו הוכרו כי מדליות שאגאל תפתורנה
את כל מצוקות קורת הגג בישראל?

היו"ר מ' כהן-אבידב:
ובכן, אעמיד את ההצעות האחת מול רעותה, מי בעד
העברת ההצעה לוועדה, ירים את ידו. לא צריך שני מונים. מדוע
צריך שני מונים? אדוני השר, האם אתה עומד על כך?

שר התחבורה ח' קורפו:
כן.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
שני מונים — בבקשה, חבר הכנסת פרט יהיה אחד המונים
וחבר הכנסת סגב יהיה מונה שני.

- אמרי רון (המערך):
הרי גם כעת הסיפור הנפץ ביותר הוא, שכגון לא התפטר,
מדוע? — מפני שעדיין לא גמר לעסוק בפרשה. רצח
ארלורוב, אותה פרשה שמוכחים כעקבות החקירה בו לדעת
במאה אחוז אם צדק בית-המשפט כאשר יזכה את סטבסקי ואת
רחנבלט, או לא צדק, זה הדבר המעניין ביותר בחיינו!
— — —
- רבתי חברי הכנסת, מה שמדאיג בפרשת — — —
- דוד שיפמן (הליכוד):
החשבון שאתה עושה פה מתאים לאותה עיירה גלותית,
שעליה דיברת. חוזר קצת אחורה — — —
- אמרי רון (המערך):
אינני יודע בדיוק למה אתה מתכוון.
- דוד שיפמן (הליכוד):
החשבון הזה, הימי-שמ"ש הזה שאתה עושה, מתאים
לעיירה גלותית.

שלמה הלל (המערך):

מדוע אתה מעליב את ראש הממשלה? הוא העלה את זה. לא יפה להעליב אותו. הוא אומנם לא נמצא כאן עכשיו. אך לא יפה להעליב אותו.

דוד שיפמן (הליכוד):

אינו מעליב. החשבון שהוא עושה פה זה חשבון של עיירה גלוותית.

אמרי רון (המערך):

חבר הכנסת שיפמן, אינו יודע ואף לא אחד מחברי הכנסת ששמע את קריאת הביניים שלך אינו יודע למה בדיוק התכוונת. אם תואיל לומר מה הביקורת שלך על משפט אחד שאמרת, אוכל להתייחס לזה.

דוד שיפמן (הליכוד):

שיטה של עיירה קטנה.

אמרי רון (המערך):

אמרת דבר ונשארת בחיים. תן לי להמשיך.

דוד שיפמן (הליכוד):

התחלתי להסביר בשורה של דוגמאות. שאנחנו חיים במנטליות של עיירה. כאשר אני מאזין לך, אני שומע את העיירה מרבית.

אמרי רון (המערך):

אני מציע שתשמע עד הסוף.

הי"ר מ' כהן-אביב:

חברי הכנסת, שמענו די הערות.

שלמה הלל (המערך):

זה עיירות. לא הערות.

אמרי רון (המערך):

מה שמדאיג בפרשת "אבקת החשמל" הוא הצורך של השר מרדור, כשהצטרף לממשלה זו, להציג כרטיס כניסה מתורבת. רק כך ניתן להבין כיצד נולדה והתפתחה "התגלית". כי מרדור אינו מסכן שנפל בפח שטמנו לו נוכלים. מרדור התגבר מרצונו החופשי ליהפך לרובכן. כדי שלא להיות יוצא דופן בממשלה שבה הרבכונות הפכה גורמה של מנהיגות קלוקלת.

האמת היא, חבר הכנסת שיפמן, ששמו של מרדור כבר נשתרבו לאחת מפרשיות הרהב הממשלתיות הללו. פרשת "סיקו" ו"סיגמה" לא במהרה תישכח. היה זה בנובמבר 1979, כאשר הממשלה העבירה בוועדת הכספים הקצבה של 12 מיליארד לירות דאז, שהם 6 מיליארדי שקל היום. ללא הצגת חוזה, למרות הדרישה, וללא אישורי הטכניון, כמקובל, לחברות "סיקו" ו"סיגמה", הקשורות עם מרדור, שבעה חודשים לאחר מכן, על-פי דין וחשבון מבקר המדינה, התבררו ממדי השערוריה. התברר כי "סיקו" לא היתה אלא חברה שווייצרית למוצרי בושם ותמרוקים, שעשתה הסבה מהירה למוצרי בנייה, וכעת התקשרות עמה — לפי דוח מבקר המדינה — העסיקה פועל אחד בלבד. אבל היא היתה בשווייץ, ואפשר היה להשיג איוו הטבה לכאורה מבנק שווייצרי, שנתן לחברות בנייה הטבות שלא היו מקובלות בארצות אחרות. גם התברר ש"סיגמה" לא היתה אלא חברת בנייה טרומית צרפתית קטנה בגודלה, משהו בסדר גודל של "מודול בטון" שלנו בכרימאל.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

זה לא מדויק.

אמרי רון (המערך):

מדויק על-פי דין וחשבון מבקר המדינה.

יעקב גיל (המערך):

מבקר המדינה איננו מדויק? הוא מצטט את מבקר המדינה.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

זה לא מדויק. התכרה בנתה אלפי לירות.

יעקב גיל (המערך):

זאת צריך להגיד למבקר המדינה.

אמרי רון (המערך):

ציטטתי עד עכשיו את מבקר המדינה. אדוני השר רוצה לומר, שמבקר המדינה אינו צודק?

שר האנרגיה והתשתית י' ברמן:

מבקר המדינה קשר את חברת "סיקו" עם מרדור?

אמרי רון (המערך):

לא, אני טענתי ששמו של מרדור השתרבב לשערוריות של "סיקו" ושל "סיגמה". שהגיעו ביחד לוועדת הכספים. אני מסביר לך, אדוני השר, את הקשר בין שתי החברות. הקשר בין שתי החברות, שאת שתייהן הביאו במכה אחת לאישור ועדת הכספים ואילצו את הוועדה, — — —

שר התעשייה והמסחר ג' פת:

איזה קשר יש לזה למרדור? אסור לשרבב לכאן שם של אדם, בעיקר כשאין לו כל קשר לחברה.

חיים קופמן (הליכוד):

אלה שתי פירמות שונות.

אמרי רון (המערך):

אבל אתה יודע, חבר הכנסת קופמן, שלאותה ישיבה של ועדת הכספים הוכחה הצעה לגבי שתי חברות אלה, ללא חוזה, וועדת הכספים אולצה להקציב לעניין 12 מיליארד לירות. גם אתה ישבת אז בוועדת הכספים.

חיים קופמן (הליכוד):

למה אתה קושר את החברות למרדור?

אמרי רון (המערך):

וכי אמרתי שהוא בעליה של חברת "סיקו"? לא אמרתי שהיה לו קשר ל"סיקו", אמרתי ששמו השתרבב לשערוריה. אותה שערוריה נפתחה בוועדת הכספים כאשר העניין של שתי החברות הובא בבת אחת, ואושר סכום של 12 מיליארד לירות. חברי הוועדה עדיין לא ידעו מי זו "סיקו" ומי זו "סיגמה". אבל לאחר דוח מבקר המדינה — — —

חיים קופמן (הליכוד):

כאלו אמרתי שיש טרור בג'ון ובמשמר-העמק.

אמרי רון (המערך):

לא נכון. אתם עושים לעצמכם מלאכה קלה, במחילה. דוח המבקר טיפל בבת אחת בשתי החברות, וטען מי זו "סיקו" ומה היא שיטת "סיגמה". ועל-פי הדוח הזה של מבקר המדינה ועל-פי דוחות של מרכז הקבלנים, ובתקופה שבה 14 מפעלים לבנייה טרומית בישראל בנו בין 60% ל-70% — — —

דוד שיפמן (הליכוד):

את ג'מי לוי אתה עוד זוכר?

אמרי רון (המערך):

לא, אבל את מאיר לוי אתה זוכר. אני בימי ג'מי לוי הייתי ילד. אינו אחראי למה שג'מי לוי עשה. ואתה אחראי למה שעשה מאיר לוי. ואם אתה רוצה, אזכיר לך עוד פרשיות.

הי"ר מ' כהן-אביב:

יש לוויים, אני מקווה שאין כהנים.

פסיבי, הסוגר לעגל הזהב של רוחים קלים, של "נסים מהשמים". מה שצריך להדאיג אותנו הוא, שאחרי מקום התושייה, הצורה והצניעות, כנורמה וכמחוסר ישראליים אופייניים, חופסת מחדש הנורמה הגלותית השברית של "הציפייה לנס".

חיים קופמן (הליכוד):
זה דבק גם בקיבוצים.

אמרי רון (המערך):
וכי אמרתם אם זה דבק במשפחתו של קופמן או בקיבוץ מסוים? איזה מין הערות הן אלה?

חיים קופמן (הליכוד):
זוהי השקעה בניירות ערך במקום כתעשייה.

אמרי רון (המערך):
אילו התעשייה הישראלית היתה מתפתחת כמו התעשייה הקיבוצית, מצבנו היה טוב, ואתה כסגן שר יודע זאת אל נכון.

חיים קופמן (הליכוד):
כשיטה שהשתרשה היום הקיבוצים משקיעים בניירות ערך ולא כתעשייה.

אמרי רון (המערך):
אם התשובה היחידה שיש לו, לסגן שר האוצר, לכביה שאני מעלה כאן, היא שהתעשייה הקיבוצית אינה משקיעה די ביצור — אז יבושם לך, ותן לי לגמור. אינני רוצה להתייחס בכלל להערה שלך.

ירוחם משל (המערך):
למה הידשבריראש לא מגן על הנואם?

הי"ר מ' כהן-אבידב:
חבר הכנסת משל, אני מבקש, את ההגנה תשאיר לי. אני הגנתי עליו. היה דרשית. לפעמים אפשר לתת דרשית בין ישני חברי כנסת להתקיים. לו הוא היה מבקש, בוודאי ובוודאי הייתי נותן לו את ההגנה. הערתי לחבר הכנסת קופמן להפסיק.

אמרי רון (המערך):
קשר הגומלין שאני מצביע עליו, המפגש בין הביקוש הגורא של העם היום לתרבות הטוטו ובין ההיצע של נסים מהשמים המסופק לו על ידי ההנהגה הלאומית הנוכחית, הוא זה שצריך להדאיג אותנו בפרשת "אבכת החשמל" של מרידור. כי מרידור כבר לא ייזכר, לצערי הרב, כמי שתרם לתעשייה הישראלית ולמאמץ הביטחוני. יותר מכול הוא ייזכר, לצערי, כסמל למנהיגות של רהב, שמוזנה את הנסיגה התרבותית הישראלית מצניעות יצירתית יוחמת למלל ברברני המחפה על אפס מעש. ולכן עצת ידידותית אחת לי אלי: אנא, התפטר.

הי"ר מ' כהן-אבידב:
תודה לחבר הכנסת אמרי רון. אני מומין את סגן השר שילנסקי להשיב על ההצעה לסדר היום.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
אדוני הידשבריראש, כנסת נכבדה, דמוקרטיה היא צורת ממשל חיוכית. אופוזיציה לשלטון היא היסוד לדמוקרטיה. בלי אופוזיציה, הדמוקרטיה עלולה להתערער או להפוך מושג זיק, לכן מברך אני על קיום אופוזיציה, מתפקידה של האופוזיציה להפנות את חוקרים לפגמים, למשגים ולמחדלים של השלטון, גם לחשוף אותם וגם לבקר אותם ולא להרפור: עד שהליקויים יתוקנו.

אך כאשר במקום פעולה חיוכית זו באה התנצחות לשם התנצחות גרידא, מלווה בכפשוט אישיות ובהטחת עלבונות של חבר כנסת אחד בחברו מהמפלגה היריבה, וזאת ללא כל

אמרי רון (המערך):
אני מבקש. כמו במשחקי כדורסל, שתוריד את זמן ההפרעות.

הי"ר מ' כהן-אבידב:
לא יכול להיות דרשית. חבר הכנסת רון, תהיה צמוד לנושא.

אמרי רון (המערך):
בבקשה. שואלים שאלות, ואני מוכרח לספק תשובות.

שר התעשייה והמסחר ג' פת:
אסור לשרכב שמו של אדם לעסקה שאין לו כל קשר אתה.

אמרי רון (המערך):
היא הובאה כך, והקשר של מרידור לשיטת "סיגמה" לא נשאר חסוי בפני ועדת הכספים וגם לא בפני ביקורת המדינה. עם כל הכבוד.

שיטת "סיגמה", על-פי כל הדיווחים, לא הצליחה לא בצורת ולא כאשר ניסו למכור אותה לפולין או לוונצואלה, ופה ניסו למכור אותה ולא בנו אף לא יחידה אחת. זה הכול דברים שאני מוצץ מהאצבע? תסכים אתי שלא.

אמרי רון: הבעיה היא כשיני נורמות המנהיגות וכשיני נורמות העם ובקשר הגומלין שביניהן. הנה לפני שנה הלך לעולמו אחד הבנים היקרים לישראל, אברהם מקוב שמו, איש התעשייה הצבאית. לזכותו נוקפים שכלולים והמצאות שעוד רבות יסופר בהם, וחלקם אולי יישאר חסוי לעולמים. מי שמע בציבור את שמעו? מי התגנדר, מי התפאר בהמצאותיו? עלום שם הוא פעל, בשקידה ובמסירות למפעל הציוני, למדינת ישראל, לתחום הביטחוני שעסק בו עד לרגעיו האחרונים. עד שגבר עליו המוות. בן-גוריון כתב עליו רבות ביומניו. אך האם שמענו אותו מתפאר ומתברכ מעל במות ציבוריות? האם הבטיח פומבית "המצאת גלגל" או "נורת רמת-גן", או "משתה נפט של זכי ימאני"?

חיים קופמן (הליכוד):
במפ"ם החליטו שתתחרה ביוסי שריד? שמענו את הסיפורים האלה מיוסי שריד.

יעקב גיל (המערך):
למה אתה מפריע לו?

אמרי רון (המערך):
אני מציג בעיה שאני חושב שהיא בעיה לאומית. אתה יכול להתחמק מלתת את הדעת עליה או שלא להתחמק. אינני תוקף אדם באופן מסוים.

חיים קופמן (הליכוד):
— — —

אמרי רון (המערך):
חבר הכנסת קופמן, אילו לא היית שואל כל כך הרבה שאלות, לא היית מקבל כל כך הרבה תשובות. אבל אני מדבר על הבעיה הלאומית שקשורה בנושא ולא על הבעיה האישית. עובתי את דני ברמן ועובתי את התגלית. אני חושב שיש לנו בעיה, ועליה אני מדבר.

אני רואה לנגד עיני את האלפים והרבה בשרות החקלאות, בבתי-החרושת, בצה"ל, עלומי שם, שכל הטעם והמשמעות בחייהם והסיפוק שאובו מיצירתם היו תרומתם לחברה, תרומה ולא תמורה. ולפעמים על המיתוס הזה, שהיה ישראלי ייחודי, שילמנו, בעוונותינו, גם מחיר של חוסר סדר ומשמעת. מה שצריך להטריד אותנו, חברי הכנסת, הוא עלייתו והשתרשותו של מיתוס חדש, ביסודו דהינפס ונכה-רוח,

שעליו דיברתי בערב שבת במועדון המסחרי והתעשייתי. איננו יצירת אנרגיה יש מאין. כפי שטוענים המתפלמסים, ואיננו מפרין או משנה מעיקרו שום חוק מחוקי הפיסיקה או הכימיה הידועים. אדרבא, המתקן בעל התגורר הכימי שמדובר בו רותם חוקים אלה לניצול הרבה יותר יעיל מהמקובל כיום של האנרגיה המצויה בטבע בצורות שונות. הנפט וזה למעמדו המיוחד לא מפני שהוא המלאי הבלעדי של האנרגיה, אלא מפני שהשימוש באנרגיה שבו קל, נוח ויעיל יחסית. כאשר ממירים צורת אנרגיה אחת לאחרת (למשל מייצרים חשמל מנפט) מתבזבז חלק גדול מאוד של האנרגיה ונבלם בעצם תהליך ההמרה. חלק זה גדול כל כך, שהוא עושה הרבה מתהליכי ההמרה הידועים כיום ללא כדאיים. לפני שאני ממשיך, רבותי, הישבר: זה כל מה שהתפרסם באחרונה, וזהו בדיוק. היום, כאשר אני יודע את מה שהתפרסם, אני קורא את זה כאילו זה היום נאמר, בדיוק אותו הדבר.

יאריר צבן (המערך):
זה לא רציני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
רגע, אני אמשיך. "המתקן החדש המיועד להגביל כמדיה משמעותית את הניצולת. הוא יאפשר ניצול אנרגיה בתהליכים כימיים ופיסיקליים בצורה יותר חסכונית מהתהליכים המקובלים כיום. עם השלמת הבדיקות והניסויים והפעלתו המעשית והמלאה של המתקן (ההתחלה תהיה תוך החודשים הקרובים), יתברר לכול כי עליו על הדרך לאספקת אנרגיה במחיר זול בהרבה ממחיר האנרגיה כיום". אני חוזר על המשפט הזה במדויק אותו: במחיר זול בהרבה ממחיר האנרגיה כיום. זה מה שאמר אז השר מרדור: "הנפט יחזור אז למעמדו הטבעי, מעמד של מקור אנרגיה אחד בין רבים, ושוכן לא יאפשר למחזיקים בו להכתים מחירים ולסחוט יתרונות פוליטיים. סיכויים אלה הם כה ממשיים וחיוניים, שכדאי למדענים להמתין מעט לאימותם, קודם שיצאו בשצף קצף לפגוע בכבודם של הנוגעים בדבר".

כנסת נכבדה, למרות הפרסום הרב שמר מרדור נתן למצב הקיים, ההסתה לא הופסקה. כל מלה שהושמעה להגנתו כוסתה מיידית במכול של מלים, שלעומתו התגמדה כל אמת מידה. אז בחר השר מרדור במכשיר, שסבר כי לפחות כלפיו לא תהיה טענה. שהנה הוא נוטה לצדו. מר מרדור התקשר עם הטלוויזיה, שכידוע איננה מפנקת את חברי הליכוד ובפרט לא את חברי "חירות", במשך ארבעה חודשים היתה הטלוויזיה בתמונה, עקבה אחר העבודה הרבה והעצומה שהושקעה במחקר ופיתוח. היא אף היתה שותפה בחוויית הצעדים הראשונים.

רבותי חברי הכנסת, בשוך הסערה ובחתרן הענינים הקודרים של הבין שהושלך על השר מרדור, הרי אין כל ספק כי הדברים שפורסמו במודעה מיום ה-30 ביוני 1981 מדויקים. אין טוענים עוד נגד עצם ההמצאה, כפי שטענו במשך זמן רב. המומחים מודים, מי פחות ומי יותר, כי ההמצאה היא חשובה, ועל פיתוחה שוקרים בעצם הימים האלה. רק כדי שלא לנהוג במידת סדר, של מידה כנגד מידה, לא אדרוש מאנשים מספר לעמוד בהתחייבויותיהם הגסטרונומיות מעל במה זו ולעיני כול.

קריאה:

האם אתה באמת מאמין בדברים האלה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
פרופסור אברהם כוגן, מחשובי המומחים בארץ ובעולם בתחום התרמודינמיקה, נתבקש על-ידי מר מרדור לבדוק את פרטי ההמצאה. הוא ביקר במעבדה ובחנות-ידע מיום 27

בדיקה יסודית וללא כל רסן — הרי הדמוקרטיה נהפכת ללעג. ואז אין פלא, אם שומעים אנו שמחקרים הנעשים בקרב בני נוער מראים על סלידה מהדמוקרטיה.

כל מה שקרה בכנסת ובאמצעי התקשורת ביחס לשר יעקב מרדור היה לא רק התפוקות מכל רסן אלא גם רצח אופי. דוגמת הלינצ'ים שהיו פעם צורת חיים. השר יעקב מרדור היה עד לכינוסה של כנסת זו בעל עסקים פרטיים. אך מאחר שהיה כבר מועמד לכנסת ומאחר שבכחירות האלה לא בחלו ידידי הליכוד בשום אמצעי כדי להגיע לשלטון, הוחל במסע מאורגן נגדו להכפשת שמו.

מה בעצם הציג האזרח יעקב מרדור בקשר להמצאה. שלה נתנו ידידי פרסום כה רב?

שלמה הלל (המערך):
הוא נתן בעצמו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
לא, מה שצוטט בקטעי דברים.

שלמה הלל (המערך):
הוא נתן בעצמו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
חבר הכנסת הלל, אתה היום חקבל, כולכם תקבלו היום את העובדות שחור על גבי לבן ובכיוור. קצת סבלנות. דיברתם והשמצתם ללא גבול. נסו קצת לשמוע.

שלמה הלל (המערך):
הוא עצמו נתן פרסום להמצאתו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
אני אקרא לך מלה במלה כל מה שהוא נתן בעצמו. היאור כסבלנות. אני חוזר, מה בעצם הציג האזרח יעקב מרדור בקשר להמצאה. שלה נתנו ידידי פרסום כה רב? ואין כוונתי למה שצוטט בקטעי דברים פה או שם, לא באמרה שנאמרה אגב אורחא, אלא בצורה מסודרת, כמסמך שהתפרסם שחור על גבי לבן על עמוד שלם, הן כ"הארץ", הן כ"מעריב" והן כ"ידיעות הבחירות". ולא אחרי הבחירות, אלא לפני הבחירות וגם ביום הבחירות. זאת אני מביא במלואו, כדי לסתור את טענותיהם של הטוענים כאילו מר מרדור הכתיב דברי בדים ביחס להמצאה כלשהי, כדי להשיג קולות נוספים לליכוד. אני יודע שיש אנשים שגם מסמך זה, שהוא שחור על גבי לבן תרתי משמע, לא ישכנע אותם. כי הם אינם רוצים להשתכנע. אך אני מביא את זה למען אלה שאינם מעוניינים בקנטרנות אלא באמת. אני מביא את זה גם למען הפרוטוקול, כי גם פרוטוקול הכנסת התמלא בהשמצות ודוניות ללא גבול. אני מביא את זה למען אלה אשר אחניהם וחושיהם פתוחים לאמת ולדצק ולבם מתקומם נגד עוול. אני מביא מודעה, כפי שהיא פורסמה ב"הארץ" ביום 3 למרס 1981 בחתימת מר יעקב מרדור.

יחזקאל זכאי (המערך):
תראה אותו, תראה אותו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
בבקשה, הנה, על עמוד שלם. אני אקרא את כל החלק הרלבנטי מלה במלה. "התהליך החדשני לניצול האנרגיה שעליו דיברתי" — הכוונה ליעקב מרדור, פה מופיעה חתימתו

שלמה הלל (המערך):
אולי תגיד גם מה הוא דיבר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
רבותי, נגיע לכול. "התהליך החדשני לניצול האנרגיה,

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מה דעתך, זה יציל את מדינת ישראל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

האם ההשמועות שלכם יצילו את מדינת ישראל? הגיטה שלכם היא של התעלמות מכל אידיאולוגיה, מכל גיטה אנושית. רק השמצה — זה מה שאתם מכניסים לציבור זה מה שאתם מכניסים לכנסת.

יחזקאל זכאי (המערך):

מי ישתה את הנפט, חבר הכנסת שילנסקי?

אורי סבג (המערך):

— — —

הי"ר מ' סגן-אבידב:

חברי הכנסת, אינני מרשה לשאול שאלות. חבר הכנסת סבג, לא אתן לך רשות לשאול. אינני מרשה. אני רוצה להמשיך, ואתם מפרעים יותר מדי. חתרגלו להקשיב. מי שאינו רוצה להקשיב, יכול לעזוב את האולם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

על-פי הצעתו של פרופסור כוגן, הוכנס שיפור ברעיון הבסיסי שהובא על-ידי מר דני ברמן — — —

קריאה:

איזה דני ברמן?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

עוד תשמעו על כך.

נוסף על חוות-דעתו של פרופסור כוגן ניתנה, ביום 10 במרס 1982, חוות-דעת של פרופסור רואי, מנחה מאוניברסיטת באר-שבע. אצטט מתוכה: "המצב הנוכחי הוא הצעה להמשך מוגבר של הפריקט". ועוד: "התהליך נראה לי חדש להפקת אנרגיה מיכנית. יחד עם זאת הוא מבוסס על חלקי מערכת של טכנולוגיות ידועות, וזהו יתרון. ממבט ראשון הרעיון נראה לי מבריק, וטומן בחובו סיכויים לתהליך וודש להמרת אנרגיה".

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מה קרה לו במבט שני?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

"בהשוואה לנושאי מחקר רבים אחרים הידועים לי בארץ ובחוץ-לארץ, אשר אני מתבקש מדי פעם לחוות דעה עליהם — כולל גם בדיקת פריקטים עבור מוסדות ממשלת ארצות-הברית — אין הנושא נראה לי, ממבט ראשון, נופל מן הטובים שבהם. בשלביהם ההתחלתיים והראויים לבדיקה מעמיקה".

הוא מוסיף וכותב: "במיוחד נראית לי האפשרות לשימוש בגנרטור מעין זה עבור ייצור חשמל מאנרגיית השמש. במעבדותינו באוניברסיטת בן-גוריון כנגב אנו מפתחים קולטים לטמפרטורות של 300 מעלות צלזיוס ויותר. בנזרת שיטות כאלה ניתן לייצר חשמל ללא טיפת דלק מיובא. זהו תחום המאחד מקורות עצמיים עם ייצור חשמל חסכוני".

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מה עוד עושים באוניברסיטת באר-שבע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

"ניתן לפתח תחום זה הן עבורנו בארץ והן ליצוא לארצות חוץ".

רבתי חברי הכנסת, כל הסימנים מצביעים על כך שמדובר בהמצאה משמעותית, ורק המשך מוגבר של הפיתוח יגלוז את הממד האמיתי של האפשרויות הגלומות בהמצאה.

בינואר 1982 הוא קובע, בסעיף 2 של חוות-הדעת שלו: "התהליך המוצע לפיתוח, לפי ההמצאה, אינו נוגד את חוקי היסוד של התרמודינמיקה. ניתן לפתח מכונת חום אשר תפעל לפי תהליך זה. ואכן נוכחתי לראות שהצלחתם להפעיל דגם מעבדתי של מכונה כזאת". בסעיף 3 של חוות-דעתו הוא אומר: "לתהליך המוצע עשויים להיות יתרונות טכניים חשובים בתחום מסוים של טמפרטורות ולחצים. על-ידי שילוב בתזרים תחנת כוח, ייתכן שניתן יהיה להקטין בצורה ניכרת ממדיהם של מרכיבים מרכזיים מסוימים של תחנת הכוח ולהוריד את עלותם".

הי"ר מ' סגן-אבידב:

חברי הכנסת, אני יודע שהדברים אולי אינם כל כך מעניינים — — —

יעקב גיל (המערך):

זה נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

כי אני קורא עובדות. יכולתי להביא פילטונים. אבל לעומת מה שאתם עשיתם, אני רוצה להביא עובדות יבשות. אין אלה דברים פיקטיים. אלו עובדות יבשות. נראה איך תתמודדו אתן.

רבתי חברי הכנסת, לא אלאה אתכם בנוסחאות המדעיות שבחוות-דעת זו, אך אצטט קטע אחד מתוכה: "התהליכים המקובלים והמיושמים היום מבוססים על עבודת פיתוח רבה וניסיון מצטבר והגיעו לדרגת שכלול גבוהה. בדרך הטבע קיימת שמרנות רבה בתעשיית מתקני הפקת אנרגיה. החדרת תהליך חדש או שינויים יסודיים בתהליך המקובל תיתקל בורוד" בהתנגדות". פרופסור כוגן מביע הערכה למעוף של מר מרדור ולאומץ לכו הציבורי בכותבו: "את ההחלטה להירחם לפיתוח תהליך האמור להתחרות בטכנולוגיה קיימת אפשר להצדיק רק אם לוקחים בחשבון את חשיבותו העצומה של הנושא הנדון".

בסעיף 8 של חוות-הדעת הוא אומר: "לאחר שלב נוסף של בדיקות וחישובים, אוכל להעביר אליכם את המלצותי בדבר תוכנית עבודה לשלבי הפיתוח של דגם ניסיוני מוגדל. אהיה מוכן להשתתף בהכוונת חיון הדגם המוגדל וביצוע הניסויים בו". כלומר, לא זו בלבד שפרופסור כוגן העביר חוות-דעת חיובית ביותר ביחס להמצאה אלא הוא מוסיף בסופה, כי: "אהיה מוכן להשתתף בהכוונת חיון הדגם המוגדל וביצוע הניסויים בו".

נוסף על חוות-הדעת הראשונית הנ"ל הגיש הפרופסור כוגן, ב-24 בפברואר 1982, חוות-דעת נוספת. רבתי חברי הכנסת, לא אלאה אתכם בנוסחאות המדעיות שבחוות-דעת זו, אך אצטט קטע אחד מתוכה. הוא אומר: "במקרה של אספקת חום בטמפרטורה הגבוהה של 216 מעלות צלזיוס, העלות התזר החום ל-70% ול-80% מהחזר החום האידאלי, מעלה נצילות תהליך גזאון — כך נקראת כיום ההמצאה — ב-25% וב-45%, בהתאמה, בהשוואה עם תהליך רנקין".

קריאות מספלי המערך:

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

אני יודע שלא נעים לכם לשמוע.

הוא ממשיך וכותב: "ייתכן שעם עלייה נוספת בטמפרטורות של אספקת החום לתהליך, תמשיך נצילות גזאון להשתפר בהשוואה לנצילות רנקין". בעקבות הנ"ל התחיל פרופסור כוגן לעבוד יחד עם מדעני השר מרדור, על-פי הצעתו של פרופסור כוגן הוכנס שיפור ברעיון הבסיסי — — —

— הצעה לסדר-היום: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת:
— הצעה לסדר-היום:

שאכן המצאה זו תביא לנו את הישועה, ומאחר שלא היתה לנו הזדמנות לקיים בירור יסודי ורציני בדברי הטעם שהשמיע חבר הכנסת אמרי רון, ומאחר ששמונה חודשים עוסקת המדינה בדבר דמיוני, ועדיין הממשלה דבקה בגרסתה — — —

עקיבא נף (הליכוד):

אתם עוסקים בדבר דמיוני.

יעקב גיל (המערך):

מאחר שלא היתה סוכלנות לשמוע את דברי הטעם של חבר הכנסת אמרי רון, שדיבר על הצורך להיכנס לעומקם של תהליכים חברתיים המביאים לדבר כזה, ומעלים אותנו לרמת דמיון מסוג זה של ההמצאה המכונה המצאת-מרידור, אני מציע שהנושא יועבר לוועדה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

לאיוו ועדה?

יעקב גיל (המערך):

לוועדת הכלכלה, שתנסה אולי להביא למימוש ההמצאה ובכך תביא ישועה לישראל.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני שואל את חבר הכנסת אמרי רון, המציע, האם הוא מסכים להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

אמרי רון (המערך):

אני מסכים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה, והצעה שנייה — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום. אני מעמיד להצבעה שתי ההצעות האחת מול רוחה. אני ממנה שני מונים אשר ימנו את הקולות, חבר הכנסת יגאל כהן וחבר הכנסת יאיר צבן.

ה צ ב ע

כעד ההצעה שלא לכלול את הנושא

— בסדר-היום 54

כעד ההצעה להעביר את הנושא

— לוועדת הכלכלה 43

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

נתקבלה.

ט. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

של שולחן הכנסת:

1. הודעת שר הביטחון בעקבות ועדת הכספים של הכנסת בעניין "מיגון בית-החולים בנהרייה"; 2. רשימת דיגים וחשבונות וחוות-ידעת של מבקר המדינה שניתנו תוך שנת הכספים 1981.

י. הצעה לסדר-היום

רמת גמלאות הביטוח הלאומי בחודש אפריל לקשישים, לנכים ולאלמנות, עקב השבתת המל"מ

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הכא: הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יאיר צבן — רמת גמלאות הביטוח הלאומי

רבותי, חבר הכנסת, השר מרידור השקיע מכספו, עוד כטרם נבחר לכנסת, בניסיון לממש רעיון שיש בו כדי לסייע לפתרון בעיית האנרגיה של מדינת ישראל. בניגוד למקובל אצלנו, פרטת מכספי הציבור לא הושקעה בעניין זה. כמה כספי ציבור ירדו לטמיון על ניסיונות שלא הצליחו, על ניסיונים שלא הצליחו? האם על כך צורך לתקוף אדם באופן שלוח כל רסן? מדוע אתם מתעלמים מחוות-ידעת האובייקטיביות של המדענים? האם, רבותי חברי הכנסת, במערכת הפוליטית כל דבר מותר? האם, רבותי מהאופוזיציה, אין גבול למה שאדם מוכנים לעולל לאדם כדי להשיג יתרון פוליטי, אפילו הוא מדומה? האם כבודו ודמו של אדם, גם אם הוא ידיב פוליטי, הפקר הם? האם כל מטרה מקדשת את האמצעים?

אברהם כ"ץ-עז (המערך):

מה דעתך על ההמצאה, טובה או לא?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

כנסת נבכדה, האם למכול של הצלפות ולעג ראוי האיש שהיה מפקד המחתרת לשחרור העם בארצו. כאשר כמה מן המלעיונים הראשיים לא ידעו לאחוז בנשק? הלכן ראוי אדם, שלמען המדינה סיכן את חייו, ישב בכלא הבריטי, הוגלה על ידי הבריטים למרחקים, ואשר מייד לאחר שנסגרו עליו החומות התחיל לתכנן בריחות שלו ושל לוחמים אחרים כדי שיוכלו להצטרף מהר ככל האפשר לשורות המחתרת הלוחמת? האם לכך ראוי אדם, שאף כאשר הושמו ידיו בכבלים, לא מנעו הכבלים את רצף מלחמתו למען תקומת ישראל? הלכן ראוי אדם, שהניח את היסודות הראשונים לקשרים של מדינת ישראל עם ארצות היבשת השחורה? הלכן ראוי אדם, שאוניותיו וזרקו מטעניהן ללב ים כעת מלחמת יום הכיפורים, כדי שיוכלו להעביר נשק לישראל שהיתה במצור?

אדוני הישב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לאור דברים אלה ומאחר שההצעה שהועלתה היא המשך לקנטרונות שהיינו עדים לה, אני מציע להסירה מסדר-היום.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת גיל מבקש להציע להעביר את ההצעה לוועדה.

יעקב גיל (המערך):

אדוני הישב-ראש, חברי הכנסת, ברגע האחרון ניגשתי וביקשתי להציע הצעה אחרת מזאת שהציעה הממשלה, וזאת מחמת העובדה שסגן השר שילנסקי ממש ריגש אותי בדבריו תשובתו. הוא גרם לי להרגשה, שהנה כאמת יש תקווה שרמת גן העיר תואר כנורה אחת של 60 ואט. מאחר שעדיין יש תקווה,

יאר צבן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ב"ו באפריל, על-פי החוק, ככל הירוע לכם, יש לעדכן, — — —

עקיבא נוף (הליכוד):

המל"מ כבר איננו שובת.

היו"ר מ' כהן-אביב:

חבר הכנסת עקיבא נוף, לא תהיה תשובת השר על ההצעה. נא לא להפריע.

יאר צבן (המערך):

ב"ו באפריל, על-פי החוק, יש לעדכן את השכר הממוצע במשק, שלו צמודות הגמלאות המשולמות על-ידי הביטוח הלאומי, השבחת המל"מ הותירה אותנו עם נתונים לגבי התודשים יולי — — —

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

חבר הכנסת צבן, אתה יושב אתנו בוועדה ומסכם סיכום — — —

היו"ר מ' כהן-אביב:

חבר הכנסת פרוש, הוא רוצה לברך על הסיכום.

יאר צבן (המערך):

אני מתכוון לברך אותך, אדוני יושב-ראש הוועדה, אינני מבין מדוע אתה מתרגש.

היו"ר מ' כהן-אביב:

חבר הכנסת פרוש, הכוונה היא לברך על הודעת הממשלה. מדוע אתה צריך להתערב? אין הודעת שר, אין תשובה, העניין צריך לעבור בצורה מכובדת. מדוע צריך להפריע?

יאר צבן (המערך):

השבחת המל"מ הותירה אותנו עם נתונים לגבי יולי — ספטמבר וללא נתונים לגבי אוקטובר — דצמבר. המצב הזה הוליד ויכוח בין הגורמים השונים המעורבים בדבר מסביב לשאלה של עדכון קצבאות הילדים, אני רוצה לגצל את ההזדמנות הזאת לא כדי לפרוס את הוויכוח כולו ולא כדי לחוות את דעתי על הוויכוח, אלא אני רוצה למסור לכנסת, שאני יכול בלב קל להסיר את הצעתי מסדר-היום, מפני שבמאמץ משותף של כל הגורמים הנוגעים בדבר הגענו אתמול והיום להסכמה שעל-פיה, לצורך חישוב הגמלה של כל מקבלי הגמלאות שגמלתם צמודה לשכר הממוצע במשק, יוסכם על שכר ממוצע משוער בסכום של 11,492 שקלים. סכום זה שווה לשכר הממוצע במשק של חודש ינואר בתוספת 16.6%, הגזרת מתשלומי תוספת היותך, ובעוד תוספת של 3% נוסף על כך הוסכם, שמעוטי ההכנסה בקרב — — —

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת צבן, לי זה לא דרוש, אבל למה אינך אומר מי הם הגורמים שהגיעו להסכמה?

יאר צבן (המערך):

אולי אדוני ייתן לי אשראי לעוד דקה אחת?

ראש הממשלה מ' בגין:

בסדר.

היו"ר מ' כהן-אביב:

אדוני ראש הממשלה, אני מודיע שיריבתי עם חבר הכנסת צבן לפני שהוא עלה לדבר, והסכמנו שהכול יוסדר בצורה נאותה, מכובדת ויפה.

יאר צבן (המערך):

נוסף על כך הוסכם, שמעוטי ההכנסה בקרב האוכלוסייה יקבלו, לפי סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי, פיצוי מיוחד בשיעור של 2%. לאחר שהשבחת המל"מ הופסקה, יעודכנו ככל הנראה הנתונים במשך חודש אפריל, ואז כל המערכת תחזור לתקנה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני ראש הממשלה, אני מבין את כל אלה שנתנו את ידם להשגת הפשרה הזאת: את ממלא מקום שר העבודה והרווחה, שהוא במקרה גם ראש הממשלה, חבר הכנסת מנחם בגין, שפעל להשגתה; את יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה חבר הכנסת מנחם פרוש; את ראשי המוסד לביטוח לאומי; ואפילו את ראשי משרד ראוצר שעמם באתי בדברים — — —

שר האוצר י' ארדור:

מדוע "אפילו"?

יאר צבן (המערך):

מפני שיש לי אתם ויכוח נוקב וקשה מסביב לכל דעניין.

— — — שלקראת חג הפסח אפשרו לכולנו ללוות את ברכת חג הפסח למבטוחי הביטוח הלאומי בכללם, ובמיוחד מעוטי ההכנסה, בהרגשה טובה יותר, שאכן הכנסת בהסכמה משותפת דאגה לעדכון ראוי יותר של גמלאות הביטוח הלאומי. לפיכך אני מודיע את הצעתי מסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר מ' כהן-אביב:

תודה לחבר הכנסת צבן.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

זה אותו חבר הכנסת צבן, בוועדה ובמליאה. כל הכבוד לך.

היו"ר מ' כהן-אביב:

אני מבין שאין תשובת שר. רשמנו את ההודעה של חבר הכנסת יאר צבן.

יא. הצעה לסדר-היום

מושב אביבים

ההבעה שלו, כי החקלאות בארץ נמצאת במשבר, הולך ומעמיק, צר לי מאוד לציין, שקולם נשאר כערער בערכה ואחוזיו של שר החקלאות נשארו אטומות, ואין מושיע ואין מאזין, אף שזאת חובתו.

היום אני מבקש להעלות על סדר-יומה של הכנסת את זעקתם של יישובי ההר ושל מושב אביבים בפרט. אני רוצה להודיע, ואני עושה זאת בשמחה רבה, שלבקשתי זו מצטרף

היו"ר מ' כהן-אביב:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אהרן נחמיאס בנושא "מושב אביבים".

אהרן נחמיאס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, כבר שנינו ואין זה חידוש, שכעת שנמתחת הששירת מעל לכושר עמידתה, נקרעות תחילה החוליות החלשות, מעל כמת הכנסת חוזר והזהירו חברי כנסת מכל הסיבות, כל אחד על-פי סגנונו ויכולת

לארגון "מימי הגליל" — בעד המים שהם משתמשים בהם — הגיעו ל-4 מיליונים ו-640,000 שקלים; החובות למוסדות השונים, לרבות הביטוח הלאומי, מס הכנסה ועוד — קרוב ל-4 מיליוני שקלים. והחברים וזעקים שאינם יכולים להמשיך כך.

אדוני סגן שר החקלאות, אני מבין שאתה יושב ומקשיב, אני יודע שאדוני הקים או רוצה להקים ועדה שתטפל בנושא. הרשה לי, אם כן, להציע לך, ובאמצעותך לוועדה — כפי שתמצא לנכון — לעשות רהיחנות חקלאי בכל יישובי ההר, מפני שאותם אמצעי ייצור שהועמדו לרשות יישובי ההר בשנות החמישים היו אמצעים שהותאמו לחקופה דאז ולא להתפתחות הטכנולוגית והחקלאית של היום. אני חושב שבמסגרת ההיחנות כענף הלול, למשל, יש להפנות אותו יותר דווקא — במסגרת המכסות שהמשרד שלך מקציב לכל יישוב ויישוב — משפלת החוף ליישובי ההר. יש להיערך לחכנון הגידולים החקלאיים המתאימים להר ויש בהם השקעה מעטה, כאשר תגובות יכולה להביא להכנסה גדולה.

עד אשר משרדך — אני מניח, יחד עם הסוכנות היהודית, המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית — ייערך, אני מציע להגדיל את מכסת העופות המטילות, להזרים, ומייד, תקציב, לא רק באותה מסגרת שנקבעה וסוכמה בין משרד החקלאות למשרד האוצר — המסגרת של מושבים במצוקה — אלא גם למצוא דרך, ולא דווקא דרך של הלואה, כדי שלא להכביד על המתיישבים. אני חושב, שגם כאשר גידולים בהר נמצאים בהירדררות, יש להכיר בהם כענפים חקלאיים במצוקה. באותה מידה שמשרד החקלאות מכיר כענפי פלחה במצוקה כאשר יש מיעוט גשמים.

אני מציע גם למצוא דרך של מחיקת חלק מן החובות של המושבים. אני רוצה להגיד לך: יכול להיות שבמקרה אפשר יהיה למצוא פתרון אריתמטי, אבל ליישם אותו, זו בעיה קשה.

אני חושב שצריך לחת את הדעת גם לחלק החברתי, לא פחות מאשר לאמצעי הייצור ולמשק החקלאי. יש ללוות את המושבים מבחינה חברתית. היה פעם המושב הזה של מדרג לא רק בענפי החקלאות, מבחינת התכנון, אלא גם מבחינת הליווי החברתי, אם שכול לצאת ולבוא במוסדות. ייתכן שאין לאנשי המושבים היכולת להפיק על השולחנות. ואני אומר את זה דווקא תוך ההיחנות לחלק החברתי. אני מסכים שזה יהיה חלק מאלימות. פשוט, צריך אדם שידבר כיתר שאת, ביתר עוצמה, שישכנע. ייתכן שאין להם היכולת, אבל זה אינו משחרר את משרד החקלאות מהליות להם לפה. לכן, טוב אולי שגם יהיה ליווי חברתי.

לכן, מור ורבותי, אני חושב שראוי הנושא וראויה הכנסת להתכבד בדיון על יישובי ההר בגליל. לכבד את אנשי אביבים על עמידתם הגאה והיפה ולכבד את עמדתם של כל יישובי ההר לאורך גבול הלבנון; וידוע שגבול הלבנון אינו מן הגבולות הרגועים ביותר בארץ. טוב יהיה אם נקיים דיון במליאה.

היו"ר מ' כהן-אביב:

תודה לחבר הכנסת נחמיאס. אני מזמין את סגן שר החקלאות להשיב על ההצעה לסדר היום.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אדוני השר, ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בקשב רב את ההצעה לסדר היום שבניתי אביבים. אני מציע שהיא היתה עניינית כהחלט, אבל לו היה הנושא נמנע ממכם ממאות שהשמיע, היה מונע ממני לענות גם על החלק הזה, שבנושא כל כך חשוב ולאומי כמו נושא אביבים לא היה לו מקום. אשתדל לענות אפוא ובקיצור.

חבר הכנסת רענן נעים, שהוא איש המושב רמת-נפתלי ושכנם של תושבי מושב אביבים.

מושב אביבים נמצא בצפון הרחוק של ישראל. מרחק של 600 מטרים מגבול הלבנון. המושב עלה על הקרקע בשנת 1959. משפחות יהודיות מקרב העלייה ממרוקו התיישבו שם והחלו להקים יישוב בישראל. בעזרת המוסדות המיישבים הם חיו בשלום והתפרנסו בכבוד מעמלם, לא היו למטרד, וקיימו את המצווה של "לבנות ולהיבנות". בשנת 1970 הוכה המושב פגיעה קשה וחמורה עד מאוד מידי מרצחים, כאשר 12 מילדיו נספו מפגיעה של פצצת כדוקה, המופעלת מרחוק, אשר פגעה באוטובוס שהובילם לבית-הספר. הפגיעה הנפשית בתושבי אביבים היתה כה עמוקה, עד שהוחלט אז לקבור את הילדים בבית-העלמין בצפת. כגיבורי חיל זקפו תושבי אביבים את קומתם והמשיכו לכבד את אדמתם ולעבוד כמשקיהם בתנאים קשים. מי שמתמצא כענף החקלאות יודע גם יודע, שתנאי המצוקה בהר קשים שבעתיים מאותן החקלאות במישור ובעמקים. והנה, לאחרונה הגיעו מים עד נפש, ו-60 משפחות על זקניהן וטפן, המונות 460 נפש, כרעו תחת העול, והן וזעקות זעקה גדולה ומרה.

המשק החקלאי באביבים מתבסס על מטעים ועל ענף הלול. לפני גידול עופות לפיטום, ולאחר שהתחילו לשקוע בגירעונות, הופסק גידול הפטימים, ומשרד החקלאות נתן לכל משק מכסה של 1,500 מטילות. לפי הנתונים שבידי, זאת הכנסה של 60,000 שקלים בשנה, 600 אלה לירות, כלומר הכנסה של 5,000 שקלים לחודש. ענף המטעים, המתבסס על תפוחי-עץ ואפרסקים, אף הוא גורם להפסדים רבים, והמעט שנשאר מגידול העופות נאכל על-ידי ההוצאות במטע.

ראש הממשלה ביקר במושב אביבים לפני כשנתיים, והבטיח לתושבים, אשר כבר אז העלו בפניו את בעיותיהם, כי הוא יעשה למען קידום המשק והחברתי. הבטחותיו עדיין לא מומשו.

הוגד לי שבשנה האחרונה נשלחו עשרות מכתבים ומברקים לשר החקלאות, אך לא היתה תגובה. אף שוגרו לשר החקלאות הזמנות, כי יאות לבקר במקום ולעמוד מקרוב על המתרחש. אך לשווא ביקשו ליהנות מזיו פניו. יתר על כן: שום פקיד ממשרד החקלאות לא שעה לבקשות המהירות.

בחדש נובמבר 1981 הודיעו למושב, שהוא נכלל במסגרת של מושבים במצוקה — תוכנית אשר סוכמה בין שר החקלאות ובין שר האוצר, אשר אמורה לסייע למושבים, ולמושב אביבים בתוכם. תושבי אביבים נאחזו בדבר וחשבו שיוכלו להתאושש, אך גם לצעד זה הם מצפים עדיין ככליון עיניים.

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, מצבו של מושב אביבים הוא רק חוליה אחת מני רבות. 40 מושבי ההר, גורלם לא שפר עליהם — גם נטועה ועלמה ושפר ואמירים ודלתן וספסופה ואבן-מנחם. הרישמה עוד ארוכה, לא אלאה אתכם ואומר רק זאת: שדרשה נפלאה של מושבי ספר, מושבי עולים, התיישבות נאה ויפה, נמצאת בהירדררות איזומה בגלל מדיניות כושלת של הממשלה. אמצעי הייצור שוקעים תהומה. נפשם של המתיישבים נקעה ממדיניות המפלה לרעה.

כפי שאמרתי, לא רק מושב אביבים במצוקה. החובות של עלמה ככדים מנושא בשביל 960 הנפשות החיות שם. גם שם העופים העיקריים הם הלול והמטעים. כמטעים, כאמור, במשבר. האפרסקים — אי אפשר ליצאם. כמותם היתה ברוכה השנה, אך מתים היה ידור. החובות של המושב ל"ארגון הקניות" בלבד הגיעו ל-13 מיליון ו-450,000 שקלים; החובות

אחת השגיאות האיומות ביותר בכך שלא נתנו להם בבסיס את
אמצעי הייצור לפונסה בכבוד.

אני מרשה לעצמי לומר, שבכל התקופה הארוכה שחלפה,
ובכללה 29 שנות שלטון של מפלגה מסוימת, ובכללה אורבע
השנים שלטון, לא עשו את מה שאנחנו עומדים לעשות ענישו.
איננו יכולים לבוא ולומר, שמשקיעו ייתן פרנסה. אנחנו
רוצים לשנות את המבנה ולתת לכל משפחה יותר אמצעי ייצור,
כדי שתוכל לחיות ממשקה היא.

רענן געים (המעריך):

מה עשיתם בשנתיים האחרונות?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

סלח לי, רגע אחר.

היו"ר מ' כהן-אבדב:

לא, חבר הכנסת געים, סלח לי, אני מבקש.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

כל המשקים האלה הם משקיעו, ואמצעי הייצור
הקיימים כיום אינם אמצעים היכולים לתת פרנסה בכבוד.

רענן געים (המעריך):

אתם הרסתם את מה שהיה שם.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

לנושא מושב אביבים עצמו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני סגן השר, יש לי שאלה לא קטנרת אלא עניינית.
איזה אפיק ייצור יש למושבים?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

היות שאינך חקלאי, אני אסביר. אני אסביר, כי במקום
1,500 מטילות, 3,000 מטילות — שמעת אותו? — כי אז
היתה פרנסה למשפחה. אבל אלה שהקימו אז את היישובים
האלה, ידעו את זה כמון וכמוני, ולא נתנו את זה.

רענן געים (המעריך):

תן אתה 3,000 מטילות. תקן את זה אתה.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

את הרה-ארגון או הרה-תכנון צריכים לעשות ה-150
יישובים. לזה דרושים משאבים אדירים של מיליארדי לירות.
אין זה דבר פשוט. אנחנו מתחילים עכשיו לעשות את הרה-
ארגון ב-40 יישובים ראשונים, לתת אפשרות של הסדר הזוכות
ל-100 אמצעי ייצור ולתת יותר אמצעים, אבל העניין אינו פשוט.
אני רוצה לומר במפורש, שכל אמצעי ייצור נוספים יזויו על
חשבון מישור. אין לנו היום אמצעי ייצור מספיקים שוכל
להעמיס יותר ויותר על המשק, כי אז נגיע לעודפים ומוטט
ענפים שלמים.

תמר אשל (המעריך):

אז איפה התכנון?

רענן געים (המעריך):

תעשה 10% ממה שנעשה, זה מספיק.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אדוני היזשבראש, חברי הכנסת, דבר מכוער — חבר
הכנסת רובינשטיין, אני רוצה שתאזין לי — נעשה באביבים,
יש בידי להוכיח זאת גם מעל במת הכנסת. אתם לא שם אנשים
מסוימים והסיתו אנשים במצוקה, הסיתו אותם לזוהנות
והסיתו אותם לסגירת שערים — וקל מאוד להסיתו אדם
במצוקה.

מספר החברים במושב אביבים הוא 61, ויש בו 11

משפחות צעירות מבני המקום, שנקלטו לפני כשנתיים.
אוכלוסיית המושב מונה כיום כ-500 נפש. מצב משקי: מקומו
של היישוב הוא בשטח הררי על גבול הלבנון. דבר שמוע
אפשרות של גידולים חקלאיים מלבד מטעים. לכל חבר יש כ-
12 דונם נשירים, מהם 5 דונם תפוחים וכ-7 דונם אפרסק או
אגס. עקב גילם הגבוה וחוסר רנטביליות זקוקים חלק
מהמטעים לחידוש. ענף הלול מורכב משלושה — ארבעה
מכנים למשק, שבהם כ-1,500 מטילות. הלהקה הקיימת היא
הראשונה לאחר הפסקה בגידול של כארבע שנים, עקב המעבר
מענף פטימים לענף המטילות. תנאי האקלים השורר באזור
מקשים גם את הגידולים האלה, שהחליפו את הפטימים. גידולי
עופות, ונצילות התעורבות נמוכה בהשוואה למקומות אחרים
עקב כך. גירעונות, במיוחד בפטימים ובמטעים, נבעו בעיקר
מאירוחיות, שהוא תוצאה של מצב המכנים והאקלים הקשה,
וכן מריבית. המושב חייב כיום כ-120 מיליון לירות — אני
אומר את זה בלירות.

ונכשיר לעצם העניין. כרגע שהמושב פנה אלינו כקשר
למצב הקשה — —

מרדכי בן-פורת (תל"ם):

מתי הוא פנה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

לפני חודשיים.

לצערי הרב, אנחנו עומדים בפני כעיה לא רק של מושב
אחד אלא של מושבים רבים. הצלחנו, בעזרת האוצר, להעביר
החלטה לנסות ולשקם בין 30 ל-40 מושבים, בהשקעה של כ-4
מיליארדי לירות. מושב אביבים עומד בראש הרשימה. לולא
היתה כאן הסכמה שלך, אדוני, כשאחיה הצבעת נגד התקציב
הנוסף — זה נוגע לחלק הפוליטי שלך — כי אז לא היתה
כעיה לגבי אביבים. אז חשבת: מה חשוב אביבים? אני צריך
להפיל את הצעת הממשלה. אני מצטער, אבל תראה דבר
והיפוכו. הרי זה דבר טרגי לחבר הכנסת, שמצד אחד הסיעה
מטילה עליו את המשמעת שלה והוא מצביע נגד; ומצד אחר
מופיע אותו חבר הכנסת היום ואומר מעל הבמה שצריך לעזור
ומהר למושב אביבים. אילו הייתם נותנים לנו להעביר את
התקציב הנוסף לפני כשלושה שבועות, מושב אביבים כבר היה
מקבל את הכסף.

אולם בינתיים אנחנו לא הפקרנו את אביבים, והעברנו
מייד למושב 1.6 מיליון שקלים כמנה ראשונה לפיתוח 100
דונם תפוחי-עץ וייצור ההשקיה. ולאחר זאת — זה בתשובה
על כך שאמרת "חודשיים" — אבל מייד, במסגרת א.ו.ם.
חדשיים ועד לרגע זה, הזרמנו 1.1 מיליון שקלים, שהם הסכום
השני שהזרמנו מקורות הסיוע. את זה לא היה באפשרותנו
לעשות לשום משק אחר, אבל לאביבים הזרמנו בינתיים את
הסכום הזה. עד שתקציב הנוסף שקיבלנו — —

רענן געים (המעריך):

אפשר לדעת מתי הזרמת סכומים אלה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

מייד אני הכול.

רשמתי לפני מהפנינים שאמרת: שר החקלאות, אחיו
אסומות: כישלון; איננו מצליחים. אני רוצה לומר לך, חבר
כנסת נכבד: כל מושב הוא מושב מתוכנן על-ידי המחכמים
האזורים שלנו בכל הארץ. אנחנו יודעים את המצב של כל
מושב ומושב. אנחנו גם יודעים מה אנו רוצים וצריכים לעשות
בכל מושב. נכון אמרת, שהמוסדות המיישבים בשנות
החמישים, שהעלו את יישובי ההר בגליל וכהר ירושלים, עשו

של שר האוצר בהשתתפות השר מרדור, השר דוד לוי ואנוכי. הגיעה משלחת של 35 נציגים מכל היישובים באזור ההר. הם ישבו אצלנו. היה דיון בנושא: היו סיכומים. הוקמה ועדה משותפת של ארבעה משרדים. אנחנו רוצים לבדוק את ההיבטים ואת האפשרויות גם להקים תעסוקה אחרת, לא רק חקלאות. אני אישית התרגשתי מאוד שקמו אנשים, הודו, אמרו את התודה. כאילו מי ידע מה קרה.

לכוא היום ולהציג זאת כאילו האנשים ממורמרים? נכון. הם במצוקה; אבל אנשים מיואשים — לא נכון. השר מרדור יושב כאן. ישב איתי יחד, ראה ושמע אותם. גברתי חכמת הכנסת אשל, אם את רוצה, אני אביא לך אותם. והם יגידו לך מי בא להסית. לא אני. מפיהם שמענו זאת.

תמר אשל (המערך):
הבא אותם.

דניאל רוזוליו (המערך):
אדוני סגן השר, הבא את השם לכנסת.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
אנחנו לא נקים ועדת חקירה.

רענן נעים (המערך):
אדוני סגן השר, היה זה אחד מעחריו של סגן שר החקלאות.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:
חברת הכנסת אשל, אילו היית שומעת מה שאני שמעתי, שאמרו להם: אם לא תפגינו — נסגור לכם את האספקה לערבותי; אם לא תפגינו — נסגור לכם את התעודות. אתי אינכם יכולים לשחק. חברי הכנסת, אני מכיר אתכם. אני בחקלאות כמוכם. אל תנסו. אם אני ארצה לפתוח "תיבת פנדורה" — תבושו אתם. לא אני אתבייש.

רענן נעים (המערך):
איים על משרד אוצר, לא עלינו.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:
"אטום, שר החקלאות"; "החקלאות נכשלה" — כושו לומר דברים כאלה.

רפאל סויסה (המערך):

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
הירגע והתחל לחשוב.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חבר הכנסת סויסה, סיימת?

רפאל סויסה (המערך):
כן.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חודר. חבר הכנסת ז'אק אמיר, סיימת?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אני לא התחלתי.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חודר. חבר הכנסת רוזוליו, בבקשה.

דניאל רוזוליו (המערך):
האם סגן שר החקלאות מוכן להתחייב מעל בימת הכנסת, שהוא יביא את השם של האיש שמסית? תודה רבה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
זו זכותו של המשיב. אם הוא רוצה להביא — יביא. הבה ניגרע קצת, נוריד את המתח ונאפשר לו להשיב.

אורה נמיר (המערך):
מי עשה את זה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:
אני יכול להוכיח זאת.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אתם מומחים להסתה במשך כל הזמן.

אורה נמיר (המערך):
אדוני סגן השר, מי נסע עד אביבים כדי להסית? ספר לנו.

רענן נעים (המערך):
מי אינו ידע, שמי שהסית שם הוא פעיל הליכוד? אתה יודע את זה היטב כמוני. פעיל הליכוד הסית.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חבר הכנסת רענן נעים, נושא זה הועלה עלי ידי חבר הכנסת נחמ"אס. אני רואה שחבר הכנסת נחמ"אס יושב ברגיעה ואינו מעיר את ההערות שאתה מעיר. אינני אומר שאין זאת זכותך להעיר. אני מבקש ממך, כבר הערת כמה הערות.

רענן נעים (המערך):
הזכות שלי — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חבר הכנסת נעים, לא לשללתי את זכותך. למה אתה חוזר ואומר שזאת הזכות שלך? לא שללתי את זכותך, אבל לא ייתכן שתפריע כל הזמן.

תמר אשל (המערך):
אבל אני רוצה לשאול מי האיש.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברת הכנסת תמר אשל, אם סגן השר רוצה, הוא ישיב מי האיש. המקום הזה אינו משרד חקירות — מי האיש הנעלם. אם יש איש כזה, זה עניין של סגן השר.

תמר אשל (המערך):
"אנשים מסוימים" — הוא אמר.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
"מסוימים" — אולי אינם ידועים. לו היו ידועים, היה קורא בשמותיהם.

תמר אשל (המערך):

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברי הכנסת, אינני רוצה לבוא במקומו של סגן השר, ואין זה תפקידי. סגן השר משיב, תנו לו להשיב.

אורה נמיר (המערך):
אדוני סגן השר, זה לא נעים שאתה לא תגיד. אין זה מתאים לך.

ססח גרופר (הליכוד):
אדוני הישבר ראש, מייד כשקמה הזעקה — וכאן נאמר שלא התייחסו ולא נסעו — עזרו האיש של השר מרדור, האחראי לנושא הגליל, היה מייד באותו יום באביבים. השר מרדור היה בחמונה — הייתי אומר מההיבט הזה שהוא אחראי היום לכל נושא הגליל. מנהל משרד החקלאות האזורי שלנו בקריית-שמונה לא היה צריך לבוא מייד; הוא נמצא שם כל שבו. אי-אפשר לבוא ולומר שמשרד החקלאות יושב והתעלם, וכשתשמעו תיקי את סוף הסיפור, תראו עד כמה אני צודק.

ומה הוא סוף הסיפור? ביום שני החקיימה ישיבה במשרדו

אורי סגב (המערך):

אדוני היושב-ראש, האם זה אותו סגנון? אלה שתי רמות.

משה שחל (המערך):

אפשר לשאול שאלה אחת את סגן השר?

הי"ר מ' כהן-אבידב:

אני יכול להגיד לך לא? אפשר. חברי הכנסת, חבר הכנסת

שחל רוצה לשאול שאלה.

משה שחל (המערך):

אדוני סגן השר, אפשר לדעת כמה זמן תחזיק אותנו כאן?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

עוד חצי שעה.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

אדוני סגן השר, האם אתה מתכוון להסיר את הנושא

מסדר-היום או להעבירו לוועדה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אינני מסיר. סלח לי, אדוני — — —

הי"ר מ' כהן-אבידב:

אתה תסלח לי, אם אתה מציע להעביר את הנושא לוועדה

— יש לך 15 דקות רשות הדיבור; אם אתה מציע להסיר את

הנושא מסדר-היום — אינך מוגבל בזמן. אתה צריך להחליט.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

לא החלטתי, אני אחליט.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אפשר לשאול את סגן השר שאלה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

לא. אינני מבין מדוע. כאשר אדם בתפקיד בא לספר לכית

על המצב האיס והמחיר בחקלאות, ורוצה להביא בפניכם

קצת פרטים — אינכם נותנים לו. האם גם זה מרגיז?

רענן געים (המערך):

תהיה כן וספר את האמת.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

סליחה, רגע אחד, אני אחראי לכל מלה ולכל פרט שזאני

מביא לכאן.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אני מציע לקיים ערב שאלות ותשובות. לא

ייתכן שעשרים חברים ישאלו שאלות.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

100,000 דונם אבוקדו — ענף חדש בפיתוח — השנה

היו לנו קרוב ל-40,000 טונות, בדרך השם, אני מאחל לכל

חקלאי מדינת ישראל את הממוצע שהיה להם, בדרך השם.

יש לנו 400,000 דונם פתחונים בבציעות קשות. אני

רוצה לומר לכם, שהשנה יש שינויים לטובה. בפעם הראשונה

הכנסנו את הענף לביטוח שער, קיבלנו את עזרת הממשלה.

נתגבר גם בענף זה, יש לנו השנה עלייה ב-40% בנוקס

1.4 — 1.5 מיליון טונה נתקרב ל-2 מיליון טונות. לא נצבור

פרי — סידרנו הכול כדי שהתעשייה תחבל את העודפים, בדרך

השם.

רבותי, נכון, יש לנו קבוצה מושבים במצוקה. אבל

כשלוקחים את הקבוצה הזאת, ומציגים אותה כראי של כל

החקלאות במדינת ישראל, הרי יש בזה משום עשיית עוול

לחקלאות. אתם חוטאים כלפי החקלאות. אסור לעשות זאת.

צריך לטפל בכל נושא לגופו של עניין.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אדוני היושב-ראש, ההאשמות שאנחנו שומעים בזמן

האחרון על הכיסלון הנחרץ של החקלאות, שהכול — — —

אורה נמיר (המערך):

אדוני סגן שר החקלאות, חלק מצטטים אותך.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אני רוצה באמת להסביר בדקות אחרות, זאת הזדמנות,

שלא "כצעקתה". אם אנחנו לוקחים את החקלאות במדינת

ישראל — — —

רענן געים (המערך):

זה נכון. לא "כצעקתה". הרכה יותר.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

חבר הכנסת רענן געים, למה אתה צריך לגרות אותי לשאול

אותך: למה במושב שלך יש אמצעי ייצור מעל ומעבר, ואילו

באביבים — אין?

רענן געים (המערך):

כי אנחנו לא טומכים עליכם, זה הכול.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

למה? מפני שאתה הית או עסקן ציבורי? מפני שאתה

היית בעניינים, ואנשי אביבים, מסכנים, לא היו בעניינים?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אתה מוריד את הרמה.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אני מוריד רמה? אני אחזיר כאותה המטבע, זה הכול.

יעקב גיל (המערך):

מה התשובה על שאלת חבר הכנסת רחוליו?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אני אשיב.

אדוני היושב-ראש, יש לנו בארץ כ-2.5 מיליוני דונם

אדמת השקיה, שהם בסיס החקלאות של מדינת ישראל. הנה,

מה המצב היום בחקלאות? — כל הענפים של המשק החי:

פסטימים, מטילות, חלב וכל הכרוך בזה, לא הייתי אומר שהמצב

שם יוצא מגדר הרגיל, אבל, ברוך השם, אנשים מתקיימים

מענף זה בכבוד — לא מתעשרים, אבל מתקיימים בכבוד.

נתקדם הלאה, יש לנו חלק של 600,000 דונם אדמת השקיה

טובה של ענף הכותנה. ברוך השם, הענף הזה חי את חייו הרבה

שנים, יפה, פיתח יצוא יפה, חקלאים למופת, אך נקלע השנה

לצרה, שלא באשמתו, בגלל השוק העולמי. נחלצנו לעזרתו

ואנחנו משתדלים לעזור לענף הזה לעבור שנה קשה. נשארו לו

עודפים. הוא יצא מהמצוקה. נמשיך הלאה. יש לנו ענף של

מטעים במדינה — נשירים, אני חושב שיש כ-

60,000 — 70,000 דונם, אני חושב שבבעלי מטעים, כרמים,

אפרסקים, תפוחים, אגסים — ברוך השם, שנה טובה הייתה

להם. 12 טונות לדונם, 14 טונות לדונם, השמידו קצת, העבירו

קצת לתעשייה, חיים, ברוך השם.

יחזקאל זכאי (המערך):

מה היו דברך בטלוויזיה?

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, למה להפריע? המשיכו לשמוע. חבר

הכנסת, שמענו את חבר הכנסת נחמיאס ואיש לא הפריע לו

דבריו, וגם לא נתתי להפריע לו. הוא יכול לקרוא קריאת

ביניים.

— הצעת לסדר-היום: הצעת חוק מזכר ההכנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית —

אדוני היושב-ראש, לאחר שהצלחתי להסביר שלא "כצעקתה", ולאחר שהצלחתי להסביר שאנחנו נטפל במושכ אביבים ובכל היישובים החלשים, אינני מתנגד להצעת המציע להעביר את ההצעה לסדר-היום לדיון במליאה.

אברהם כ"ץ (עמך) (המערך):

מדוע לא אמרת כאן, מהו היתר ההכנסה הממוצעת של חקלאי בשנה זו?

טגן שר החקלאות פ' גרופר:

אל תבכו. אתה אל תבכה.

אברהם כ"ץ (עמך) (המערך):

האם המצב שתיארת כאן הוא אומנם מצב החקלאות?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת נחמיאס, האם אתה מסכים להביא את ההצעה שלך לסדר-היום לוועדה?

אהרן נחמיאס (המערך):

כן.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

לאיזו ועדה?

קריאה:
לוועדת הכלכלה.
היו"ר מ' כהן-אבידב:
האם גם טגן שר מסכים להעביר זאת לוועדה?

טגן שר החקלאות פ' גרופר:

כן. אני מסכים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

ובכן, לפנינו הצעה אחת להעביר את הנושא לוועדה. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לדיון בוועדת הכלכלה — רוב

נגד — אין

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת

הכלכלה נתקבלה.

יב. הצעת חוק מזכר ההכנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית*

(הצעתה של קבוצת חברי הכנסת)

המשפטי של מזכר ההכנה הזה. האם הוא קיים? האם הוא אינו קיים? האם הוא תקף? האם הוא מושעה? האם פועלים על-פיו או שאין פועלים על-פיו?

באותה ישיבה הוצג מזכר ההכנה כמלים די רמות ודי נשגבות. שר הביטחון אמר לגבי מזכר ההכנה את הדברים האלה: "ברצוני לומר לעם ולנבחניו, אכן חוללנו שינוי מהותי ביותר במעמדנו במפת העולם, במעמדנו בין העמים החופשיים, בעתיד קשרינו הביטחוניים והמדיניים, בכיוון שנוכל להצביע לפיתוח הסדרי שלום וביטחון באזור ובכושרנו להגן על קיומנו, על שלמות ארץ-ישראל ועל ביטחונה. ולפי דברים אלה אין צורך לומר, כי מדובר במעשה בעל חשיבות עילאית לביטחונה של ישראל ולמעמדה". ועוד אמר שר הביטחון: "ההסכם הזה תורם תרומה מכרעת לביטחונה של ישראל ויכול להקנות לעם ישראל תחושת ביטחון כי יהיה בכוחו להגן על קיומו כמצבים חמורים ביותר שיכולים להתהוות בעתיד". אכן, מלים כדורבנות לגבי מסמך, שלדברי שר הביטחון וראש הממשלה, שריכר בהודמנות אחרת, הוא בעל חשיבות עצומה.

והנה, לגבי מצבו של המסמך הזה, שתואר כמלים כה רמות, כה נשגבות, כה מרקיעות שחקים, אין לנו היום ידיעה ברורה. שר התרץ לשאל פעמים מספר לגבי מעמדו של מזכר ההכנה מעל דוכן זה, ולא נתן — אם להשתמש בלשון המעטה — תשובה ברורה. מפיו של ראש הממשלה, באמצעות אמצעי התקשורת, שמענו כי המזכר מושעה. לדעתי, ולו רק בגלל סיבה זאת, חייבת הכנסת לדון בכך במסגרת הצעת החוק שאנו מציעים.

ראש הממשלה מ' בגין:

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

נמסר בשמן, אדוני ראש הממשלה, אז מה מצבו של מזכר ההכנה?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: חוק מזכר ההכנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית מטעם חברי הכנסת אבא אבן, מרדכי בן-פורת, אברהם מלמד, יובל נאמן, יצחק רבין ואמנון רובינשטיין. רשות הדיבור להבאת הצעת החוק לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד בזה להגיש הצעת חוק מטעם של חברי הכנסת אבא אבן, מרדכי בן-פורת, אברהם מלמד, יובל נאמן, יצחק רבין ואני.

אין זה רגיל שחברי כנסת מסיעות שונות, מסיעות אופוזיציוניות, מסיעות חצי-אופוזיציוניות וגם מסיעה קואליציונית אחת, מתאגדים להגשת הצעת חוק מסוג זה. אני חושב, שהעובדה הזאת, שחברי כנסת מסיעות כה שונות ומגוונות בדעותיהן הסכימו להגיש כמשותף הצעת חוק, שהיוזמה לה יצאה מאת חבר הכנסת בן-פורת, אומרת דרשני. היא אומרת דרשני, מכיוון שלדעתי הכנסת לא היתה — — —

שר הפנים י' כורג:

דורשני.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

דורשני. אדוני שר הפנים והמשרה, עברית אני מוכן ללמוד ממך.

אני חושב, שדעת הכנסת לגבי מזכר ההכנה לא באה לידי ביטוי באותה ישיבה כ"ב בדצמבר 1981, שבה נדון העניין. שכן מזכר ההכנה נדון במסגרת הצעה להביע אי-אמון בממשלה. ומן המפורסמות הוא, שאין דין הצבעה ודין הכעת דעה בהצבעת אי-אמון כדיון הצבעה והכעת דעה לעיצומו של עניין. ולעיצומו של עניין, ראוי שהכנסת תשקול מחדש את עניין מזכר ההכנה.

עניין זה אינו פשוט כלל ועיקר, והוא הסתבך עוד יותר. מכיוון שמאז אותו דיון כ"ב בדצמבר לא ברור כלל מצבו

חוכרת כ"ב, ישיבה ע"ח

— הצעת חוק מזכר ההבנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית —

חבר הכנסת רבין, ולכן, אדוני ראש הממשלה, מכיוון שאתה נוהג לצטט לעתים קרובות מאוד את חבר הכנסת רבין, אני מבקש שגם הפעם הזאת תסמוך ידך על הצטיטה הזאת.

ראש הממשלה מ' בגין:
אני מצטט את רבין אלא את ספרו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אז אני מבקש שתצטט לא את ספרו אלא את נאומו בכנסת, ושתסמוך עליו את ידך.

מה הן הבעיות לגבי מזכר ההבנה? אני רוצה להגיד — ואני אומר זאת ללא רצון לקנטר או להתפלמס עם הממשלה — שבשל לחץ האירועים ומהירות ניסוח הדברים, לא ניתנה הודעת לכל ההשלכות האפשריות של מזכר ההבנה, ואני מוצא אסמכתא לדברי דווקא בהתבטאותו של שר הביטחון אריאל שרון מעל דוכן זה.

שתי טענות מרכזיות נטענו נגד מזכר ההבנה. הטענה הראשונה היתה, שהוא בעצם לא רק שאינו אומר דבר, אלא אומר דבר שלילי לגבי מחויבותה של ארצות-הברית בסכסוך שהוא נפש קיומו. הסכסוך עם מדינות ערב; ומצד שני, שהוא מטיל על ישראל נטל כבד מאוד מבחינת מערכת יחסיה ורבין גושיים, נטל שאין לו אח ורע בדבריו ימי המזכר. הטענה השנייה היתה — ואני רוצה לרענן את הירכונם של חברי הכנסת — כי שיתוף הפעולה האסטרטגי בין הצדדים, כאמור נסעיף (ג) למזכר, אינו מכון נגד כל מדינה או קבוצת מדינות באזור, אלא הוא מכון באורח בלעדי למטרות הגנה מפני האיום של ברית-המועצות.

בצדק אמרו חברים אחדים, ביניהם אומר שורות אלה, שעל-פי מזכר זה לא היתה ישראל זכאית לאותם משלוחי נשק חשובים שהגיעו אלינו כשעה הקריטית במלחמת יום-הכיפורים. את הדבר הזה אי-אפשר למחוק. אי-אפשר להתעלם ממנו.

מאיר שטרית (הליכוד):

המזכר אינו שולל זאת.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

הוא בהחלט שולל זאת, חבר הכנסת שטרית. אני קורא: שיתוף הפעולה האסטרטגי בין הצדדים אינו מכון וגד כל מדינה ממדינות האזור.

מאיר שטרית (הליכוד):

מזה אתה למד על השלילה?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

על-פי מזכר ההבנה הזה נשללת במפורש כל אפשרות של שיתוף פעולה אסטרטגי כאשר מדובר בהתנגשות בין ישראל ובין מדינות ערב. אלא אמרו חברי כנסת מהליכוד — — —

שר הביטחון א' שרון:

ראש הממשלה אומר שזה נכון.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

סליחה, אני פשוט עניתי לחבר הכנסת שטרית. אני שמח, אדוני ראש הממשלה, שדו"ח התפיסה, תיקנתי את טעותו של חבר סיעתך, חבר הכנסת בן-אלישר.

כנגד זה ראינו, אותם חברי הכנסת שהגישו אוו הצעת החוק, כמו גם חברי כנסת אחרים, כדאגה, שיש במזכר ההבנה שני דברים שהם חמורים מבחינת זכויותיה של ישראל. ראשית,

ראש הממשלה מ' בגין:

לאחר שהכנסת החליטה ברוב מכריע להחיל את המשפט, השיפט והמינהל של המדינה על רמת-הגולן, אמר דובר מחלקת המדינה, שמזכר ההבנה על שיתוף פעולה אסטרטגי מושעה. בשיחתו אז עם שגריר ארצות-הברית אמרתי, שאין דבר כזה כמו השעיה, משום שהמושג הזה כלל איננו מוזכר בהסכם. לכן, אם אתם מודים שהוא מושעה, אנחנו מפרשים את הדברים האלה כאילו בוטל. לאחר שכונות מספר בא מזכר המדינה, בשיחה השנייה שקיימה בינינו, והודיע לי שאין השעיה של המזכר. עד כאן, אין, לא הושעה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אין השעיה, אפוא. מזכר ההבנה תקף וקיים.

ראש הממשלה מ' בגין:

אם הוא לא הושעה, הוא תקף.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

מפיו של שר החוץ לא שמענו את ההודעה המפורשת הזאת.

ראש הממשלה מ' בגין:

זו לא היתה הודעה פומבית. אני מספר לך. מזכיר המדינה שומע אותי מעבר לאוקיינוס. הוא הודיע לי שהמזכר לא הושעה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני שמח לשמוע לפחות שההשעיה הושעתה.

ראש הממשלה מ' בגין:

קיבלת שכר-טרחת בעד ההצעה לסדר-היום.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אם כך, אדוני ראש הממשלה, אולי תרשה לי שאלה נוספת. אם כך, מדוע אין מזכר ההבנה מופעל להלכה למעשה?

ראש הממשלה מ' בגין:

הוא יופעל. שר הביטחון ישיב לך.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

טוב, אני מרגיש שיש הבנה.

על כל פנים, אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כי במזכר ההבנה הזה יש בעיות קשות מאוד מבחינת עם ישראל. אין צורך לומר, כי אני נמנה עם אותם חברי הכנסת, הם הרוב בבית הזה, שחותרים ליתר הבנה ושיתוף פעולה עם מנהיגת העולם החופשי, ידידתנו ארצות-הברית — והלוואי שתישאר ידידה שלנו בעוצמה כפי שהיתה בעבר. אבל, בכל זאת, גם במערכת היחסים עם מעצמה גדולה כזאת צריך לשקול, האם האיוון שבין ההתחייבויות שישארן נטלה על עצמה ובין ההתחייבויות שארצות-הברית קיבלה על עצמה, יוצר איוון סביר מבחינתה של ישראל.

אני רוצה לצטט לצורך זה דברים שאמר יצחק רבין, לשעבר שגריר ישראל בווינגטון, ראש ממשלה שיש לו ידע מסוים במערכת היחסים בין ישראל לארצות-הברית. אומר חבר הכנסת רבין: "ההסכם הזה, בניגוד לכל מה שתואר קודם לכן על-ידי שר הביטחון, הוא הסכם שיש בו אלמנטים מוזיקים, המערערים את אושיות מדיניות הביטחון והחץ של הרבה שנים. ללא כל חמורה ממשית, אני מצטער על שנאלצנו להגיע לדיון הזה בדרך של הצעת אי-אמון. לו הממשלה היתה נוהגת כפי שהיא נוהגת, כפי שנהוגת בממשלות בעבר, ומדידה מראש, לפני חתימת ההסכם או מייד אחריו, שהוא לא תקף כל עוד לא יקבל את אישורה של הכנסת, ההצעה הזאת לא היתה מוגשת היום." אני חושב שאלה הם דברים די חריג-מעמדים מפיו של

— הצעת חוק מזכר ההבנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלת ישראל וארצות-הברית —

אין למעשה פירוט כמותי מפורט, ספציפי, של ההתחייבויות האמריקניות. אמר שר הביטחון — ואני מתאר לעצמי שכשעה שהוא אמר זאת דברים אלה היו מקובלים עליו, וכך הם גם נמסרו לו על-ידי יועציו — שכן מקובל במזכר ההבנה בין ארצות-הברית לידידותיה. אבל אני מודה ומתוודה, שאני נעזר כאן בכתיבה לא מפרי מחקר שלי אלא כתבה של הסופר הצבאי של עיתון "הארץ", זאב שיף, שזמן קצר לאחר הדיון בכנסת הוציא את מזכר ההבנה שחתמה ארצות-הברית עם נורבגיה בנובמבר 1980, מזכר דומה למזכר שלנו — — —

ראש הממשלה מ' בגין:

אתה מסתמך על עיתון "הארץ"?

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מסתמך על עיתון "הארץ", אדוני ראש הממשלה. אני מסתמך גם על דברים שאני כותב בעיתון "הארץ" וגם על דברים של אחרים.

ראש הממשלה מ' בגין:

לאור כל הניסיון שלך, אתה עדיין מסתמך על "הארץ"?

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני זוכר תקופה, אדוני ראש הממשלה, כאשר היה מדובר על הקמת גח"ל, שגם אתה הסתמכת על עיתון "הארץ".

ראש הממשלה מ' בגין:

"הארץ" תמן או בהקמת גח"ל. הוכחנו שב"ארץ" דובר אמת הם נדירים.

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

שדברי אמת בארץ, בישראל, נעשים נדירים, בזה אני מסכים אתך. אני חולק על קביעות אחרות. אבל לגבי דברי אמת שנשמעים מעל דוכן זה ובהודעות רשמיות, אני מסכים בהחלט לדברים שאמר ראש הממשלה. אני חולק על הדברים לגבי הקמת גח"ל. זכורים לי דברים אחרים. אינני חושב שזה עניינם של חברי הכנסת.

כמזכר ההבנה עם נורבגיה, שמביא זאב שיף, יש פירוט מפורט — אם מותר להשתמש בצירוף מלים זה — של התחייבויות ארצות-הברית, פירוט שהעדרו בולט ביותר במזכר ההבנה של ארצות-הברית עם ישראל. אני יכול להבין, ששר הביטחון יכול גם לומר, בצדק, שאין להשוות מצבים של שתי מדינות, ובמקרה לפנינו, מדינה אחת — נורבגיה — חברה בנאט"ו, והמדינה האחרת — ישראל — מדינה פרובלמטית.

אליהו כן-אלישר (הליכוד):

מדינה שכנה עם ברית-המועצות.

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

מייד אגיע לשכונות עם ברית-המועצות.

מרדכי גור (המערך):

לא נאמר באיזה מקום נחתם מזכר ההבנה עם הנורבגים.

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

על כך דיברנו בפעם הקודמת. חבר הכנסת גור, אינני רוצה להיכנס לנימה פולמוסית, אני רוצה להמחיש את חומית העניין. מתוך דבר תשובתו של שר הביטחון.

ראש הממשלה מ' בגין:

אינני חושב שמותר להעיר הערות אירוניות על חשבון העם הנורבגי, עם אמיץ מאוד.

מרדכי גור (המערך):

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אדוני ראש הממשלה, לא רק שלא השמעתי שום הערה אירונית — — —

ראש הממשלה מ' בגין:

לא התכוונתי אליך.

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

כמזכר הישראלי-האמריקני בולטת בחסרונה אותה מחויבות אמריקנית לנובגיה. משה דיין ז"ל אמר בזמנו בלעג, כאשר הגיעו הידיעות הראשונות על המזכר, שמדובר בהררים של תחבושות ופלסטרים.

דב כן-מאיר (המערך):

אפילו אלה לא מגיעים.

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אפילו בעניין זה מזכר ההבנה שותף יותר מאשר מדבר.

על כל פנים, אני חושב, שפשוט מתוך הגינות לכנסת צריך לומר, שהפורמט הזה לגבי אופיים של מזכר ההבנה בין ארצות-הברית ובין ידידותיה, אינו מתקיים בדרך כלל; הוא מתקיים לגבי מזכר ההבנה שלנו.

ההשוואה עם מזכר ההבנה הנורבגי מעלה עניין נוסף, וגם בקשר אליו אני רוצה להתייחס לדברים שאמר שר הביטחון. אמר חבר הכנסת כן-אלישר ברגע זה: מה אתה מושוו אותנו עם נורבגיה? נורבגיה היא שכנה של ברית-המועצות. אדרבא, חבר הכנסת כן-אלישר, אף שהיא שכנה של ברית-המועצות וחברה בנאט"ו, והבול יורעים מהיכן נובעת הסכנה העצירה לקיומה — לא משבריה, לא מפילונד ולא מדגמק, אלא מברית-המועצות — אין במזכר ההבנה עם נורבגיה ולו מלה אחת על האיום הסובייטי.

אליהו כן-אלישר (הליכוד):

זה ברור.

אמנן רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני שואל שאלה אחת: אם זה ברור במקרה של מזכר ההבנה שבין ארצות-הברית ובין נורבגיה, למה זה לא יכול היה להיות ברור בלי שזה ייאמר בתפורש במזכר ההבנה שבין ישראל לארצות-הברית? זאת אינני מסוגל להבין. הרי האיום הלאומי שלנו, הבעיה הקיומית שלנו — ואינני מזלזל בחימוש הערכים על-ידי ברית-המועצות כמו על-ידי מדינות המערב — איננה ברית-המועצות. היא מסייעת לאויבנו, וכאן אתה מבאי דוגמה ממזכר ההבנה עם נורבגיה, שם הסכנה המוחשית הגדולה היא האיום הסובייטי שמעבר לגבול. למרות זאת נזהרת ממשלת נורבגיה ולא מזכירה את המלה ברית-המועצות. זאת ועוד, בברית-המועצות אין נורבגים שרוצים לחזור לנורבגיה, אבל יהודים שרוצים לעלות לישראל — יש, ועוד, לנורבגיה אין אינטרס גדול כשלנו של שיפור היחסים עם מדינות העולם. אנחנו מבורכים הרבה יותר מנורבגיה. ואני שואל: מדוע אנחנו, מדינת ישראל, המדינה היחידה בעולם, היינו צריכים להיות מופלים לרעה במזכר ההבנה הזה ולהידרש לביטויים אנטי-סובייטיים מבהקים כאלה, כאשר יש לנו אינטרס הפוך לגמרי?

כולנו, רוב חברי הבית הזה, מוחים נגד מדיניותה של ברית-המועצות ומקוים שהיא תשתנה באחד מן הימים. אבל, האם יש לנו אינטרס לכבול את ידנו בהצהרות אנטי-סובייטיות? שום ידידה של ארצות-הברית, ודאי לא של מדינות ערב, איננה נדרשת לתת הצהרות כאלה. ואני חוזר ואומר, חבר הכנסת כן-אלישר, שלמדינות אחרות אין הבעיה החמורה שיש לנו — בני עמנו הנמצאים תחת שלטון שלטון עוין להם ומנסים להשתחרר ממנו.

חוכרת כ"כ, ישיבה נ"ה

— הצעת חוק מזכר ההבנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית —

מאפשרת לכנסת לדון. הצעה זו עולה בקנה אחד עם כל היוזמות של הליכוד בכנסות הקודמות. תודה רבה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין. ישיב על הצעת החוק שר הביטחון. בבקשה, שר הביטחון.

שר הביטחון א' שרון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, איני יודע אם אריך או אקצר. נהיתי לראות את הסימנים המוסכמים שנאמרו קודם. אני עדיין לא קיבלתי את הסימן המוסכם, ואיני יודע אם: אומי יהיה קצר או ארוך.

גד יעקבי (המערך):

לעת עתה זה הולך להיות ארוך מאוד. עד כמה שהוברים נראים קצרים.

שר הביטחון א' שרון:

בסוף דברי אתייחס לכמה נקודות שהעלה חבר זכנסת אמנון רובינשטיין. בתחילה בכוונתי לומר, שמאז וכתמיד, כריחת הסכמים בין לאומיים היא עניין מובהק לממשלה ואינה בידי הרשות המחוקקת. כך נהגו כל ממשלות ישראל, ועזרה זו אף קיבלה אישור בפסיקת בית-המשפט העליון.

שולמית אלוני (המערך):

אתה מבחין בין אמנה בין-לאומית וכן הסכם בין-לאומי?

שר הביטחון א' שרון:

עמדה זו אף קיבלה אישור בפסיקת בית-המשפט העליון — "קמירא" נגד מדינת ישראל, פסק-דין של בית-המשפט העליון. כרך כ"ב, חלק שני, עמוד 85, ועמוד 97, שאומר, בין השאר: "צירייתם וקיומם של יחסים בין לאומיים בכלל וכריחת הסכמים בין לאומיים בפרט, עניין מובהק הם לרשות המבצעת ואין הם עניין לרשות המחוקקת כל עיקר". פסק-הדין ניתן ב-1968 על-ידי השופט חיים כהן.

ניסיונות העבר בדומה להצעת החוק הנוכחית, שנועדו להקנות לכנסת סמכות חלקית לאישור אמנות בין-לאומיות, נדחו על-ידי הכנסת עצמה — "דברי הכנסת" כרך 40, עמודים 2048 — 2051 וכן 2061. וראה גם "המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל" מאת הפרופסור רובינשטיין, כיס חסר הכנסת רובינשטיין, בפרק "סמכויות פרוגרסיביות, אמנות בין לאומיות".

נכון ואומנם כי היו מקרים שבהם הממשלה הביאה לאישור הכנסת הסכמים בין לאומיים, אבל במקרים אלה היא פעלה על-ידי שיקול דעתה, והשיקול עדיין נמצא בידיה, וכך רצוי, שישאר.

ההסכם החדש בהצעת החוק הזאת הוא מזכר ההבנה, ומבחינת כניו ודרגתו אין הוא נכלל בקטיגוריה של ההסכמים שהממשלה הביאה עד היום לאישור הכנסת.

מכל הטעמים המפורטים לעיל אני מבקש להסיר את ההצעה מסדרי-היום של הכנסת.

אבל נאמרו פה כמה דברים, וברצוני להתייחס אליהם במלים מספר.

לכל אלה החרדים השכם והעבר שמא המזכר לא יפעל, אני רוצה לומר: אני חושב שהדאגות הן דאגות מיותרות, המזכר יופעל. לפי הערכתנו, חברי הכנסת, המזכר יופעל בהקדם. לא הייתי רוצה לומר אם מדובר בכמה ישכרות או בחודשים ספורים, אבל המזכר יופעל. אומנם התייחסתי לכך — ואני מדגיש — בלא פירוט, כאחת הוועדות. שהופעתי

אני רוצה גם להזכיר — ולא מתוך קנטור ופולמוס, משום שאני מאמין באמת שהיתה אי-הבנה לגבי מזכר ההבנה הזה — ששר הביטחון אמר — וחוק שליחת חברי כנסת מסוימים, ששם לא יוזכר, לספרייה — שזה לא נכון. שאין מזכר ההבנה שמדברים בנוסח הזה, והוא הביא לדוגמה את מזכר ההבנה שבין ארצות-הברית לטיוואן. איני רוצה לומר בהקשר זה את דעתי על שימתה של ישראל בקטיגוריה אחת עם טיוואן — דעתי לגבי האנלוגיה הזאת היא שלילית. אבל נתעלם מכך. אדוני ראש הממשלה, לצורך הדיון הזה. כאשר מזכר ההבנה עם טיוואן מדבר על הסכנה הקומניסטית, לא הסובייטית, הוא מדבר על מזכר הבנה בין ארצות-הברית ובין מדינה שהאויב הלאומי שלה — בצדק או שלא בצדק — הוא מדינה שכנה שמשטרה קומניסטית. אפשר להשוות את זה למזכר ההבנה עם ישראל. כאשר האויב הלאומי לא רק שאינו מזכר במזכר ההבנה אלא אומרים שהיא לא חל עליו? הרי זה דבר והיפוכו, זה איפכא מסתברא, זה קל-וחומר, שאם ארצות-הברית מוכנה לתת במזכר ההבנה — —

יעחק רבין (המערך):

חוסין, שאחרי כל זה אין התחייבות אמריקנית כלפי ישראל בעניין הסובייטי.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

רציתי להשאיר את זה לסוף, חבר הכנסת רבין.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אתה כבר מדבר חצי שעה, אתה צריך לסיים.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מסיים. היה דרישה עם ראש הממשלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

לכן לא התערבתי.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

כולנו ממתנים להצעות החוק של ועדת הכספים. אני באמת אסיים ואני רוצה לומר, ואיני חושב שאני אומר את זה מתוך כוונה לגנוח את הממשלה: היתה כאן אי-הבנה כספית.

שר התחבורה א' קורפו:

הרשה לי שלא. לו האמריקנים היו כותבים מזכר הבנה עם דרום-אפריקה, הם לא היו מכניסים את ברית-המועצות, כדי שלא יחשבו שזה מכון נגד השכנים האפריקנים. אתה טוענת, שזה לא מכון נגד השכנים שלנו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני השר, הרי אמרתי מראש שאני יודע את הנסיבות השונות. השאלה היא, האם ישראל צריכה להסכים לדבר כזה? זה שהאמריקנים דורשים מזכר הבנה אשר מאותן לערכים שזה לא נגדם ואשר מכניס את ישראל להסתבכות בין לאומית לא רגילה עם ברית-המועצות — מבחינתם אפשר להבין זאת. אבל אני הרי איני יושב בסנט האמריקני, איני יושב בבית-הנבחרים ברושינגטון, אני יושב בכנסת ישראל. וטענתי איננה נגד הסטייט-דפרטמנט, שהצניע את כל העניין הזה, אלא נגד ממשלת ישראל.

שני משפטים אחרונים, אדוני היושב-ראש.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):

שהיו באמת אחרונים.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

כל מה שאני מבקש כעת זה דבר פשוט מאוד: שהכנסת תוכל לבטל. הצעת החוק שלנו אינה מדברת על ביטול, היא

הייתי אומר עוד, שהיחסים האלה מתבססים, חבר הכנסת רובינשטיין, במידה רבה, על שוויון, אלה יחסים בין שווים, חבר הכנסת רובינשטיין, לא חס וחלילה שווים בגורל, לא שווים בעוצמה —

קריאה:

למה חס וחלילה?

שר הביטחון א' שרון:

— לא שווים ביכולת כלכלית, לא שווים ביכולת כספית, לא בזה. כל היחסים, כל המגעים המתנהלים הם מגעים המתנהלים בין שווים.

אני רוצה לומר, חבר הכנסת רובינשטיין, שכאשר מגעים מתנהלים בין מדינות על בסיס של יחסים בין שווים — גם לכך יש חשיבות ממדרגה ראשונה. גם זה מרכיב גדול מאוד של ערצמה, כשהיחסים מתנהלים בדרך של יחסים בין שווים. היחסים מתנהלים בדרך של יחסים בין שווים, חבר הכנסת רובינשטיין. מאחר שהקשית, אני רוצה לענות.

בנושא של מזכר ההבנה, חבר הכנסת רובינשטיין —

ראש הממשלה מ' בגין:

שר הביטחון א' שרון:

אדוני ראש הממשלה, אני עוקב אחר לוח הזמנים. אני יודע שלראש הממשלה יש פגישה חשובה בעוד כמה דקות.

חבר הכנסת רובינשטיין, עמדנו, כפי שאתה זדע, להתחיל בחודש פברואר כמפגשי ועדות. במפגשי ועדות אלה עמדנו לקבוע את כל הפירוט הדרוש. זה מה שעמדנו לעשות.

הייתי מציע להפסיק את כל ההערות הציוניות הנשמעות, כגון: איפה נחתם מזכר ההבנה? קראתי אתמול קריאה של חבר הכנסת שמ"טוב, קריאה שנגעה ללבי, לא הייתי מציע להמשיך ולנסות ולבוזות את עצמנו בכל ההערות כגון: איפה הוא נחתם? ההסכם עמד להיחתם בפנטגון. הפגישה התארכה מעבר למה שחשבנו. היתה אפשרות לכזו לשם שוב מאוחר יותר, או לעשות את הפעולה הזאת במקום חגיגי הרבה יותר. טקס החתימה נעשה בכל הדרת הכבוד, כמו שהיה נעשה אילו נחתם בפנטגון. אני מציע לכל אחד מאתנו, שלא לכרסם בכבוד שלנו. אין לנו צורך בכך. יש לנו הרבה בעיות. הפסיקו לכרסם בכבוד.

אני רוצה לסתור מכול וכול את הטענה שאין אחריות אמריקנית. ההסכם מדבר על אחריות הדדית. ההסכם איננו עוסק במדינות האזור. חבר הכנסת רובינשטיין, שמעתי אותך בהקשבה. הייתי אומנם תלמיד שלך, אבל אולי הצלחתי גם ללמד. חבל שאינך מקשיב. אני מצר על כך. ההסכם אינו מכון נגד מדינות האזור, לא רצינו שהוא יכרוך את מדינות האזור. ההסכם מדבר על איום סובייטי, או על-ידי כוחות סובייטיים או על-ידי כוחות הנשלחים על-ידי הסובייטים, הבאים מתוך לאזור לתוך האזור. אני מחרגם את הנוסח האנגלי. אם בסודיה יש 1,250 טנקים שהם טנקים כלתי מאוישים, אשר נעזו לשימוש של סובייטים או קובנים או מזרח-גרמנים, או אם בלוב יש 950 טנקים כאלה אשר יכוננו נגד ישראל — על זה עונה ההסכם.

לעומת זאת, לא רצינו שכמעגל היחסים עם מדינות האזור תהיינה ידיו כבולות. אנחנו לא זקוקים לזה. גם במלחמת יום-הכיפורים לא נזקקנו לכך.

נמסרה כאן הודעה, כאילו התחמשת שנפרקה כלילה, במלחמת יום-הכיפורים; שימשה את החיללים שלנו שלחמו

בפניה, אבל רציתי לומר, שכבר עכשיו, חלק מן הנושאים שעליהם דיברנו בעת הדין על מזכר ההבנה מופעלים גם היום. לא אוכל, לצער, לפרט, אך מדובר בנושאים שישאל לא הצליחה מעולם להגיע עם ארצות-הברית לקשר או לתיאום או לשיחוף פעולה.

כקשר להערה או למשתמע מדבר חבר הכנסת רובינשטיין, שהוא מקוה ומאמין שהיחסים עם ארצות-הברית יחזור למה שהיו פעם, אני רוצה לומר: יש לא מעט אי-הסכמות עם ארצות-הברית, ואני רוצה לומר שיהיו עוד אי-הסכמות, אולי גם רבות יותר בעתיד. זה בהחלט יכול לקרות. אבל, חבר הכנסת רובינשטיין, אני רוצה פשוט שתרע, שתקוותך כבר נתממשה. זאת אומרת, לא בעתיד, פעם, כיום מן הימים אולי מזה לחדש את מערכת היחסים הנפלאה שהיתה לנו בעבר. אני רוצה פשוט שתהיה רגוע, אולי לקראת החג זה — היה רגוע, לקראת הפגרה אתה יכול להיות רגוע. אין לך מה לחשוש כאשר למערכת היחסים שלנו עם ארצות-הברית. יש בהחלט אי-הסכמות, יש גם אי-הבנות, יש גם חילוקי-דעות. אבל האם אתה, חבר הכנסת רובינשטיין, מנסה אפילו לרגע אחד להשוות את מערכת היחסים שקיימת היום בין ישראל לארצות-הברית עם מה שהיה בעבר?

יצחק רבין (המעריך):

לא מנסים, כי לא כדאי.

שר הביטחון א' שרון:

האם מישור מכי יכול בכלל להשוות את מערכת היחסים? אני באמת חושב שלא כדאי.

יצחק רבין (המעריך):

תן דוגמה של פריט חימוש חדש אחד שהושג בארבע השנים וחצי האחרונות.

פסח גרופר (הליכוד):

אלה סודות צבאיים.

יצחק רבין (המעריך):

שום סוד צבאי.

שר הביטחון א' שרון:

חבר הכנסת רבין, אני מרשה לעצמי לומר דבר אישי. יש לי הרגשה, שלך אני יכול לומר כל דבר. זו הרגשה שלי, אשר נובעת אולי משיחוף פעולה צבאי שהיה לנו בעבר. אני מוכן להיפגש איתך ולהציג לפניך כמה דברים ונושאים. לך באופן אישי. לא הייתי עושה זאת עם מישהו אחר. אני מוכן להציג לפניך כמה נושאים שישתרו את טענתך. אבל תרשה לי להישאר עכשיו במצב שאני נותן חשובה מיידית בנושא זה. אני מקווה לראות אותך אחרי הלחץ שאנחנו נתונים בו עכשיו. אפגש אותך ואמסור לך, ואז יתברר לך דברים. אני מסכים לשאת בנטל, שלא הבהרתי עכשיו דברים מפורטים.

ראש הממשלה מ' בגין:

יצחק רבין (המעריך):

ראש הממשלה מ' בגין:

יש הרבה חרשות.

שר הביטחון א' שרון:

אני רוצה לומר, שהיחסים הם הרבה יותר הדוקים. ייתכן שיש יותר אי-הבנות, אבל היחסים הם הדוקים יותר. היחסים מתקיימים כרמות הגבוהות ביותר, בידיים של ראשי מדינות.

חוברת כ"ב, ישיבה ע"ח

— הצעת חוק מזכר ההבנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

ראש הממשלה מ' ביין:

33 שנים נהגנו כך.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):

יחסינו עם ארצות-הברית הלכו והשתפרו. הגענו לדרגה כזאת של יחסים, שמן הראוי שהסכם כזה בינינו לבין ארצות-הברית, יידון בכנסת. זו התשובה לשר הביטחון, אין צורך להיבהל מהצעת החוק. אין בה פגיעה בממשלה, ואין בה פגיעה ביחסים עם ארצות-הברית.

לכן אני מציע שהצעת החוק תאושר על-ידי הכנסת ותועבר לוועדה.

היו"ר מ' סבירור:

אני עוברים להצבעה. חברי הכנסת דרור וייגרמן ואהרן הראל ימנו את הקולות.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת חוק מזכר

ההבנה האסטרטגי שנחתם בין

ממשלות ישראל וארצות הברית

לדיון מוקדם בוועדה — 51

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק

מסדר-היום — 51

היו"ר מ' סבירור:

הצעת החוק לא נתקבלה.

חברי הכנסת, ועדת הכספים עדיין יושבת ודנה בשני חוקים חשובים, שהכרחי לאשר אותם לפני חצות. אני מכריז אפוא על הפסקה עד שעה 22:00. הישיבה תתחדש בשעה 22:00.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:07 וחודשה ביום ה', ה' בניסן התשמ"ב, 1 באפריל 1982, בשעה 02:01)

יג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב-ראש, אנחנו נמצאים עכשיו ביום חמישי בשעה שתיים בבוקר. עד כמה שידוע לי, לא זומנה ישיבה של הכנסת ליום חמישי. אני מציע למצוא דרך כדי שהישיבה הזאת תהיה כדת וכדין, משום שלא נקבעה ישיבה ליום חמישי. אני מציע ליושב-ראש למצוא דרך כדי שישיבה זו תהיה חוקית, כדת וכדין.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, הנשיאות החליטה לפני ימים מספר להמליץ בפני ועדת הכנסת לשרית את יום חמישי כחורב: לקיום ישיבה. ועדת הכנסת אישרה את היום הזה כאלטרנטיבה, אם לא נסיים את הדיון לפני כן. אשר על כן אני מכריז, שאנחנו מנציחים את היום הזה שניתן לנו על-ידי ועדת הכנסת, והישיבה מתקיימת ב"ו באפריל.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אכל לא בשעה שתיים בבוקר.

ביום. אין כזה שמץ של אמת. אנחנו לא רוצים מעורבות. אנחנו לא רוצים שחיל אמריקני או טיים אמריקני או ספן אמריקני ילחמו בשבילנו. כשמדובר באזור — זו אחריות שלנו. כשמדובר במעגל הרחב יותר של סכנה סובייטית ההולכת וגוברת במשך 25 שנים — פה אנחנו זקוקים להם. לכן נועד ההסכם.

אפשר לענות עוד כהנה וכהנה. אני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת בן-פורת.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני נטלתי את הזכות להתייחס להצעה, כי אני אחר ממציעי הצעת החוק.

אני משבח את שר הביטחון, שהביא מובאות מוצקות מתוך פסק-הדין של בית-הדין העליון. הוא בהחלט צודק. אבל אני שואל: היכן עצמאותה של הרשות המחוקקת? בולנו יונקים את סמכותנו וזכותנו מהחוק, גם הרשות המחוקקת, גם הרשות השופטת וגם הרשות המבצעת. אין עליונות של רשות אחת על רעותה. אם יש פסק-דין כזה של בית-הדין העליון, יש רשות לכנסת לבוא ולהציע הצעת חוק.

אנו, מנסחי הצעת החוק, עשינו כמיטב יכולתנו, שלא להיכנס לתוכן ההסכם בכלל. כל שאנו מבקשים הוא דבר פשוט — לאשרר את ההסכם בכנסת. איש לא הביע דעתו אם ההסכם טוב או רע, איש לא מתח ביקורת כזאת או כזאת על ההסכם. לא זו היתה מגמתם של מנסחי הצעת החוק. כוונתם היתה, שההסכם יאושר על-ידי הכנסת. ואני חושב שזה די מכובד, שהסכם עם המדינה הידירה הגדולה ביותר שלנו יובא לאשרור הכנסת. מה רע בכך? אנו, שהצענו את הצעת החוק, לא עברנו על שום חוק קיים. אולי בעבר היו נהגים כאלה, אבל, האם אסור לשנות נהגים?

היו"ר מ' סבירור:

בוקר טוב.

יעקב גיל (המערך):

אדוני היושב-ראש, כל מה שתגיד — זה 1 באפריל. אז צריך להתהדר.

היו"ר מ' סבירור:

אני פותח את הישיבה. הורעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ג' לורך:

כרשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע שהיום הונחו על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: חוק לחיקוק פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ב—1982, וחוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב—1982, שהחזירה ועדת הכספים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איפה החוק השני?

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ב — 1982*
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

סעיף 5 בא לקבוע בחוק את המועד לחשולם היבית, הפרשי הצמדה או קנס. עד היום לא היה המועד שבו חייבים בתשלום קבוע בחוק. משום כך יצא, שמי שדחה את תשלומיו, לא שילם עליהם ריבית, הפרשי הצמדה או קנסות. קביעת מועד חוקי לתשלוםם תאפשר הטלת קנס החל תוך 7 ימים מאותו מועד.

סעיף 6 מאריך את תקופת הויכוי ממס הכנסה על תרומות ללב"י גם לשנת המס 1982.

אדוני היושב-ראש, לחוק שאני מתכבד להביא אין הסתייגויות, ואני מבקש להעמיד אותו להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היור"ר מ' סבידור:
תודה ליושב-ראש ועדת הכספים. אנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

בעד סעיפים 1 עד 7 — 35

נגד — 4

נמנעים — 9

סעיפים 1 עד 7 נתקבלו.

היור"ר מ' סבידור:
אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

בעד החוק — רוב

נגד — מיעוט

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52),
התשמ"ב — 1982, נתקבל.

טו. הצעת חוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב — 1982**
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שלמה לוריצן (יור"ר ועדת הכספים):
נדמה לי, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, שהחוק הזה

מאיד וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מתאים לי באפריל.

ראש הממשלה מ' בגין:

משה שחל (המערך):
עדיין לא היה בדבר הזה. אני קובע בצער רב: הצורה שכה הוכן החוק, וכל מה שהשתמע מזה, אין לכך תקדים.

שלמה לוריצן (יור"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת שחל,

היור"ר מ' סבידור:

אנו עוברים לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ב — 1982, קריאה שנייה וקריאה שלישית. אני מבקש מיושב-ראש ועדת הכספים להביא את החוק.

שלמה לוריצן (יור"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לפני הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ב — 1982.

בלחץ הזמן ועומס העבודה שהוטל על ועדת הכספים החליטה הוועדה להעביר לקריאה שנייה ולקריאה שלישית רק את הסעיפים הרחופים בהצעת החוק שהיתה מונחת בפניכם. הסעיפים שהוועדה החליטה לדחות בינתיים, ולהקדיש להם את הזמן הנחוץ ללא לחץ, הם הסעיפים העוסקים בהוראות המיוחדות לגבי חברות משפחתיות.

הוועדה החליטה להעביר לאישור הכנסת בקריאה שנייה ובקריאה שלישית רק את הסעיפים כלהלן. ואסקדם בקצרה.

סעיף 1 עוסק במס על תושב ישראל השוהה בחוץ-לארץ. זהו סעיף הסמכה לשר האוצר, להביא תקנות לאישור מוקדם של ועדת הכספים.

סעיף 2 מסמך את שר האוצר לקבוע מקדמות מס הכנסה, שיהיו בשיעור, שיקבע על-פי היחס שבין סכום מחזור העסקאות של הנישום בשנת המס הקובעת ובין המס שחייב בו לאותה שנה על אותו מחזור. גם זה סעיף הסמכה, והוועדה הוסיפה, כי שר האוצר יביא את התקנות לאישור מוקדם של ועדת הכספים.

סעיפים 3 ו-4 הם סעיפים שהוספו במהלך הדיון בוועדה ונועדו להקל. סעיף 3 מגדיל את רצפת הפטור הניתן לנישומים מריבית על חוב למס הכנסה, כתמאס להתייקרות מהשנה שעברה. 2,000 שקלים ל-4,000 שקלים. סעיף 4 נותן הקלה נוספת בכך שהקלות בריבית, הניתנת למי שמקרים את תשלומיו למס הכנסה לפני המועד הנקוב בחוק, לא תהיינה מותנות בהגשת הדוח במועד הנקוב.

היור"ר מ' סבידור:

אנו עוברים עכשיו לסעיף הבא: חוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב — 1982, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. את החוק יביא יושב-ראש ועדת הכספים.

מאיד וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מתי נספיק לקרוא אותו?

שלמה לוריצן (יור"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא כסיפוק רב את החוק לפיצוי מפוני סיני, התשמ"ב — 1982.

משה שחל (המערך):
מה הסיפוק, אפשר להבין? אני חושב שזאת אחת השערוריות הגדולות ביותר, בגלל צורת החקיקה.

לדמוקרטיה, במוכן הטוב והחיובי של המלה, להתחשבות ברצון הציבור הרחב, להתחשבות בקול המון.

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
אתה יכול להגיד — — — אבל להגיד שזאת דמוקרטיה? אתה לא מתבייש? זאת דמוקרטיה?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת וירשובסקי, לא שאני לא מתבייש, אלא שאני גאה — — —

שלמה הלל (המערך):
זו כאמת הבעיה.

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
להגיד שזאת דמוקרטיה?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
— — — לא על חשבוני אלא על חשבון החברים כהפתחה, שהתחשבו ברצון הציבור, בקול ההמון, ויתרו מרצון על סכומים מאוד מאוד גדולים, ותקשיב לי ותשמע במוך מדובר.

עדיאל אמורי (המערך):
יוצא מן הכלל.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
סכומים שאינם מגיעים להם מלכתחילה.

עדיאל אמורי (המערך):
300,000 דולר בממוצע למתיישב — סכומים שההתיישבות הוותיקה לא צברה במשך שלושה דורות. תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כמה החוק הזה יעלה?

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
מה אתה מדבר על דמוקרטיה? מכריחים אותם להתפנות, יש סכנה של שפיכות דמים, ואתה מדבר על דמוקרטיה.

אורה נגרי (המערך):
כמה שתאמר פחות, יהיה טוב יותר.

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
אדוני היושב-ראש, — — —

היו"ר מ' סבדור:
חבר הכנסת וירשובסקי, דקה אחת. אני מברך אותך על אומץ לבך ואני מקוון על הרצון שלך ליישר, תסתכל גם על השעון.

אורה נגרי (המערך):
שגם יושב-ראש ועדת הכספים יסתכל על השעון.

היו"ר מ' סבדור:
חבר הכנסת וירשובסקי, תן ליושב-ראש ועדת הכספים לדבר.

עדיאל אמורי (המערך):
62 מיליון לירות בממוצע למתיישב; בסך הכול — 50 מיליארד לירות.

אורה נגרי (המערך):
— — — אחד הדברים המכוערים שקרו כאן.

מדרכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
שיציג את החוק, אבל שלא יציג את הדבר הזה כדמוקרטיה.

אורה נגרי (המערך):
הוא עונה לראש הממשלה.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, אני אומר על דעתי ועל דעת הוועדה, שאנחנו רואים בחוק זה את גולת הכותרת של ועדת הכספים עד היום.

קריאת מספלי המערך:
הו, הו.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
מה פתאום? מה פתאום?

משה שחל (המערך):
אל תגיד שזאת גולת הכותרת, כי יענו לך ששיטת החקיקה היא כזאת, שכולנו מצביעים בלי לדעת על מה אנחנו מצביעים. אז אני מציע לך: אל תשחמש בסופרליטיבים.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אולי אתה לא יודע על מה אתה מצביע.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת משה שחל, אם תקשיב לי, אני חושב שתסכים אתי.

ראש הממשלה מ' בגין:
— — —

משה שחל (המערך):
כבוד ראש הממשלה, אתה יודע על מה אתה מצביע? אתה לא יודע על מה אתה מצביע. אני מוכן להתחייב בנפשי, שאינך יודע.

ראש הממשלה מ' בגין:
— — — איזון שחצנות היא זו?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת שחל, ראשית כול תקשיב, ואחר כך תהיה לך אפשרות להגיב. אל תחרוך דין כאשר לא התחלת אפילו להקשיב ולשמע את הדברים.

ועדת הכספים, ובמיוחד ועדת-המשנה בראשותו של חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, השקיעה בחוק הזה כחודש וחצי עבודה — — —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
השקיעה הרבה עבודה, זה נכון.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אז למה חבר הכנסת שחל מדבר כך?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
— — — כאשר יום עבודה ארך לא פחות מאשר 18 — 19 שעות. אבל הסיפוק הגדול שאני מביע הוא בזה, שאנחנו יכולים להביא את החוק הזה מתוך הבנה והסכמה עם רוב רובם של המתיישבים, בהתאם ליעד שנטלנו על עצמנו, לפי בקשתו של ראש הממשלה, שאנחנו נשתדל בכל כוחנו להגיע לידי הבנה והסכמה והחוק לא יהיה סתם חוק, הכופה דברים, אלא חוק שזרוא פרי הבנה והסכם.

רבותי חברי הכנסת, לא פשוט להגיע לידי הסכם, להשיג ריתורים מרחיקי לכת, כאשר בידי כ-1,400 איש הסכם חתום. כאשר קיימת החלטת ממשלה. ובכל זאת המתיישבים — ואני מציין זאת לשבחם של תושבי הפתחה — ויתרו מרצונם הטוב, מתוך שכנוע, ויתורים ממשיים ביותר.

אדוני היושב-ראש, החוק הזה הוא ראייה חותכת

אינני בטוח שכל חברי הכנסת דאגו להביא אתם טלית ותפילין.
אנא, תנו לדבר, כדי שנתפזר לפני זמן התפילה.

יש הסכם על כך שהחברים בפתחה ויתרו מרצון על 500 מיליון שקל. הם ישלמו מרצון 7.5% מסים, בניגוד להסכם שהיה חתום, ויקבלו כ-7.5% באגרות חוב לעשר שנים. זה לא דבר של מה בכך.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אתם ממש חסרי רגש לחלוטין.

יעקב גיל (המערך):
תשעה קבין של רגש אתה נטלת, אתה לכד.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת יהודה בן-מאיר, אני מבקש ממך, בכל זאת, כבר שניים ועשרים לפנות בוקר.

אני חייב לציין, שאני משוכנע שהחוק הזה יחסוך למשלם המסים ולקופת האוצר, נוסף על 500 מיליון השקל, עוד כמיליארד וחצי עד שני מיליארדי שקל. הכיצד?

שלמה הלל (המערך):
זה בכלל עסק פנטסטי.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
כי ההסכמים מטבעם לא היו די כרויים, לא היו די מוגדרים, השאירו כל מיני חורים ופרצות כפתחו של אולם — בוררות, פניות לבתי-משפט — ומי יודע כמה היינו מסיימים לולא החוק הזה.

קריאה:
זה נכון.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
חוק זה מבטל למעשה את כל ההסכמים, סוגר, עד כמה שחוק יכול לסגור, את כל הפרצות, וזה חיסכון שקשה לבטאו בדיוק במספרים.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לא היה קל להגיע עד הלום. חברי ועדת הכספים וזכרים את ההופעה הראשונה של נציגות מתיישבי הפתחה בוועדת הכספים. היום מותר לספר, שהיתה אורירה ממש של שנאה. בעיני המתיישבים נראו חברי ועדת הכספים, סילחו לי על הביטוי, כגולנים הבאים לקחת מהם כספים שהם הרגישו כאילו הם כבר בכיסיהם. והם בצדק הרגישו כך, כי כבר היו הסכמים חתומים וכבר היתה החלטת ממשלה. מאידך גיסא, בעיני חברי ועדת הכספים — חבר הכנסת נתמקין, הסתכל עלי — נראו החברים מהפתחה כסחטנים שלוקחים כספים שלא כדין, ובאמת, אחד מאנשי הפתחה התלונן על כך ואמר: אתם הדיקתם במצחנו אות קין — כאשר ילדינו מגיעים העירה, אמהותיהם נותנות להם הוראות שלא לספר שהם באים מהפתחה. אולם, חברי הכנסת, בסבלנות רבה, ברצון להבין, התקרבו זה לזה, יצרנו אמון הדדי. המתיישבים מהפתחה שוכנעו, שלא מרוע לב אנו פועלים כפי שאנו פועלים, אלא שאנחנו חייבים מבחינה ציבורית לגבות מס ולהקל, ולא לגרום להזרמה מסיבית של 4—5 מיליארדי שקל בבת אחת. ואנו מצדנו, אדוני היושב-ראש, למדנו לדעת שלא "כצקתה".

החקלאים, והם הרוב, יעברו לחקלאות, זאת אומרת להתיישבות, אם במגן ואם בויקם. אני רוצה שהציבור ידע, שלא יישאר להם כסף, וייתכן שהמוסדות המיישבים יצטרכו לסייע להם. אנו הכנסנו ברוכה, וזה כלול בחוק, סכום של כ-300 מיליון שקל, כדי שנוכל לאפשר להם העברה ממשק למשק.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
רבותי, אני חייב להשמיע את השקפתם של הרוב הגדול בוועדת הכספים, אם זה נעים לחבר הכנסת וירושבסקי ואם לאו.

עדיאל אמוראי (המערך):
מה זה "הרוב הגדול"? רוב של אחד.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
גם רוב של אחד זה רוב.

עדיאל אמוראי (המערך):
בסדר, אבל זה לא "רוב גדול".

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
כאשר אנשים מוותרים מרצונם הטוב על 500 מיליון שקל, זה אינו דבר של מה בכך, זה לא דבר יומיומי.

עדיאל אמוראי (המערך):
כשמקבלים 5 מיליארדי שקל?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
עדי, אני מציע לך שלא להתקנא בהם ושלא לתקוף אותם.

יעקב גיל (המערך):
תעביר את הוויכוח אליהם.

עדיאל אמוראי (המערך):

יעקב גיל (המערך):
חבר הכנסת בן-מאיר, הבעיה, היא של הממשלה ולא שלהם.

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת יהודה בן-מאיר, חבר הכנסת עדי אמוראי —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אל תהיה פתאום חסכן גדול כזה בכספי המדינה על גבם של האנשים האלה.

היו"ר מ' סבידור:
אפשר לומר לכם מלה אחת? — גוואלד, רחמנות. אני מבקש שקט.

משה שחל (המערך):
חבר הכנסת בן-מאיר, האחרון שצריך בכלל לדבר על זה, זה אתה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
דווקא על אנשים שמפנים אותם מבתיים אתה רוצה לחסוך כסף?

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת שחל, לפני שעתיים היית בלשכתי, וכמעט נרדמת. מנין המרץ הזה?

משה שחל (המערך):
הוא לא צריך להשתמש בסופרלטיבים.

עדיאל אמוראי (המערך):

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
חברי הכנסת אמוראי ובן-מאיר, לי יש כאן טלית ותפילין.

חוברת כ"ב, ישיבה ע"ה
— הצעת חוק פיצוי מפוני נויני —

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
תיכף תשמע מי הם האישים, ואני אראה לנכון להזכיר את
שמותיהם מעל במת הכנסת, כי זה מגיע להם, אבל ממתי
מפסיקים — — —

משה שחל (המערך):
חבר הכנסת לורינץ, סלח לי, משפט אחד אני רוצה להגיד
לך. היינו שותקים ואיש לא היה מדבר בעניין זה, אבל הדרך
שבה אתה מציג את הדברים מקוממת אותי. התנגדתו לחוק,
ואתה אומר שאנשים עברו. היו חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד,
היועצים המשפטיים, מר דמכין והיועצת המשפטית שלי משרד
החקלאות.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
אולי תשמע אותי, ואז לא תצטרך להפסיק אותי.

משה שחל (המערך):
אינני מדבר על השמות, אבל כשאתה קם ומדבר על החוק
הזה, שאתה התנגדת לו והכנסת כפתה אותו בניגוד לדעתך,
ומתחיל לשבח, אתה פשוט מקומם את כולנו בשעה כה
מאחרת. קצת צניעות לא היתה מזיקה.

דוד שיפמן (הליכוד):
גם אתה מקומם.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
אתה טיימת את דברך, חבר הכנסת שחל. שמעתי.

חבר הכנסת שיפמן, אפשר לבקש שלא לעזור לי בשעה כל
כן מאוחרת? אני כבר מסים.

חבר הכנסת שחל, אני חייב להגיד שאתה טועה.

משה שחל (המערך):
— — —

ראש הממשלה מ' בגין:
יזמתי אותו.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני ראש הממשלה, תן לי להשיב.

משה שחל (המערך):
הכנסת קבעה ברוב דעות, שיש לחוקק חוק.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת שחל, תן לי.

ראש הממשלה מ' בגין:
— — —

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת שחל, אדוני ראש הממשלה, אני מבקש אינני
מתכוון — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
— — —

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת שחל, אתה שאלת. אתה גם מעוניין לקבל
חשדבה? ובכן, לעולם אינני מתכוון לקומם מישהו או להרגיז

מישהו, ואל תתרגז. אני דן אותך לכך זכות. אתה טועה וממילא
אתה מטעה. איננו מדברים על מה שהיה בשעת ימי בראשית,
על מה שהיינו טילים להגיע אילו... אנחנו מדברים על מצב
מסוים. היו הסכמים, היתה החלטת הממשלה. אנחנו השתלכנו.

ראש הממשלה מ' בגין:
היתה החלטת הכנסת שיש לחוקק בעניין זה חוק, ואנחנו
בממשלה החלטנו לכבד את החלטת הכנסת.

במה שנוגע לעירונים, בדרך כלל לא היתה הגומה. בעל
עסקים שהיתה לו גם דירה במקום יקבל כ-15 מיליון לירות,
כלומר 1.5 מיליון שקל. אני לא צריך להסביר לכם, שמי שיקנה
היום דירה באיזה שהוא מקום ויקים עסק, כאשר מביאים
בחשבון גם את ההפסדים, לא יישאר בדיו כסף רב.

במקרים מסוימים מצאנו לנכון, מאותו הסכום ולא מסכום
נוסף שאנחנו גורבים, לתת ולהוסיף למספר מועט של אנשים
שלא מקבלים יותר מ-4 — 5 מיליון לירות, כי הם לא היו בעלי
דירות אלא גרו בכשירות ולא היו מסוגלים לקנות דירה במקום
אחר.

יש בחוק הזה דבר אחד שאיננו בהסכמה והוא כלול
בנספח לתוספת 4. מדובר על מושב שדות ועל מושב נביעות.
שם היו חילוקי דעות על מספר המשפחות הזכאיות. והיתה
שהחוקר כמה שנוגע לכספים נקבעה, הרי שהיו חילוקי דעות
בינינו לבין אנשי שני היישובים האלה. אנו החלטנו פה אחד
כוועדת הכספים, לפי מיטב השכנוע שלנו, שאנו עושים את
הדבר המוצדק.

אדוני היושב-ראש, אנו משוכנעים שעשינו את הטוב
 ביותר שיכולנו לעשות — לאחר שההסכמים היו חתומים
ולאחר שהממשלה קיבלה החלטה בנושא זה. אני רוצה להעיר:
"שגיאות מי יבין?" ייתכן שאכן או שם, לא בכוונה, ונפלו
שגיאות מסוימות בחוק המכיל עשרות רבות של דפים הכוללים
60 — 70 סעיפים ויותר. אני אומר: אם יש שגיאות, אין זה
בכוונה. אני רוצה להצהיר, שבמקרה שנפלה שגיאה חמורה
כלשהי, הגורמת או העלולה לגרום לא-צדק חמור או לפגיעה
חמורה במישהו, וזה מתוך טעות ולא מתוך מחשבה חלילה,
אנו נרגיש חובה לדאוג לחיקוקה של אותה שגיאה.

אנו התחשבנו ולא יכולנו שלא להתחשב בעקירת
המשפחות, אנשים, נשים וטף ממקומם. חכמינו ז"ל אומרים:
"חן המקום על יושביו". אנשים שישבו כפתחה במשך שנים
רבות התאבחו במקום, ובצדק, אנחנו היינו חייבים להתחשב
בכך שהם נעקרים ממקומם, מתוך הנסיבות, בניגוד לרצונם.
אנחנו עשינו פשרה בין חסד לאמת, בין צדק לשלום. וכדבר
דוד המלך בתהילים פרק פ"ה: "חסד ואמת נפגשו, צדק ושלום
נשקו".

למתיישרים לא עוד את קין במצחם. אני קורא להם: לכו
לכל מקום בקומה זקופה. אתם התחשבתם, אתם הבנתם, אתם
ויתרתם בהתאם לדרישת הציבור. ואני פונה אל הציבור, שיגלה
הבנה ויסמון על ועדת הכספים שהתעמקה בסוגיה, שלמה
אותה, שהבינה את הסוגיה הקשה הזאת, והחליטה מה
שהחליטה מתוך שכנוע ומתוך אחריות רבה.

כל העניין של הפינוי הוא טרגדיה גדולה לכולנו. לעקור
יישובים, לטלטל אנשים — זה מחיר השלום, זה המחיר של
הסיכויים לעומת הסיכונים. נקודה ונתפלה לה, שכל הקרובות
האלה לא יהיו, חס ושלום, לחינום.

אני חושב שבהודמנות זו מותר לדרוש כשם כולנו
ממצרים, כי כשם שאנחנו הבאנו קרבן גדול וקיימנו בלי כל
התחכמות כל מה שהוסכם בקמפ-דייוויד, כך תקיימו אתם,
שליטי מצרים, את כל התחייבויותיכם, בלי התחמקות וכלי
התחכמות.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מביאים כאן לא סתם חוק ולא
סעיפים יבשים. בכל סעיף ובכל משפט הושקעו מחשבה רבה
ונשמה, שנות לאין ספור ומסירות נפש של אנשים שעבדו ועשו
לילות כימים.

משה שחל (המערך):
איש אחד, אם כבר, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד.

הכנסת — בראש ובראשונה לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, שהתמסר לפרטי פרטים של החוק וגילה אורך רוח, ואכן כל המתיישבים שיבחו אותו ואמרו כי הם סומכים על כל הכרעה שלו. אין זה דבר של מה בכך. אני חייב לומר יישרי-כוח לוועדה המצומצמת, שעבדה בשלושת הימים האחרונים יום ולילה יחד עם חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד — חבר הכנסת אריה נחמקין וחבר הכנסת אהרן אהרן.

אני חייב להזכיר לשבח את עורך-הדין הצעיר דניאל עזריאל, שיחד עם חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, בכשרון רב ובמסירות בלתי רגילה, שלא על-מנת לקבל פרס, התמסר וליווה את החוק מהרגע הראשון.

אני חייב להביע יישרי-כוח לצוות המסור של עובדי המדינה, שהותקפו קשות בהתחלה, שהאשמו שהם רוצים להכשיל ולחבל, אבל, "את-יזהב בסופה", היום כולנו מודים שהם עשו עבודה גדולה. אני מזכיר כאן את מנכ"ל משרד החקלאות, מאיר בן-מאיר, את שמואל אלבק, את יחיאל רונאט יוסי ישי. אני רוצה להזכיר את מסירותו ואת עבודתו של חבר הכנסת יהודה בן-מאיר — אני מוכן לחכות.

היו"ר מ' סבירור:
אני לא.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
גם אני לא. אבל זה עניין טריווי.

אני רוצה להזכיר את היועץ המשפטי לממשלה, הפרופסור זמיר, את עורכי-הדין יהושע באום, אתי פרוגט, תמר פנחסוביץ ותמר הקר, ואת היועץ המשפטי של ועדת הכספים, מר אליעזר דמביץ. כל אלה, חבר הכנסת שחל, עבדו במשך חודש וחצי.

משה שחל (המערך):
את זה אני יודע.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):
אז הצטרף אלי כאשר אני מביע להם הערכה ותודה על עבודתם.

משה שחל (המערך):
אני בירכתי אותם אתמול, לפניך.

היו"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת שחל, גואלד.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
מה אתה מפריע לי?

אני גם רוצה להביע הערכה לעורכי-הדין של אנשי הפתחה, ד"ר אמנון גולדנברג וחבר עוזרו, עורך-דין —

אורה נמיר (המערך):
אותם אתה צריך לשבח על זה שהם לקחו כל כך הרבה כסף?

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
כן, ואגיד מייד מדוע.

אורה נמיר (המערך):
אתה משבח אותם מעל כמת הכנסת על זה שהם שדדו?
שר האוצר יי ארידור:
אני נגד כל מחמאה לד"ר אמנון גולדנברג.

אורה נמיר (המערך):
כל הכבוד לשר האוצר.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
זה מה שאני רוצה להגיד.

משה שחל (המערך):
על זה אני מדבר. בניגוד לדעתכם פסק ראש הממשלה.

אורה נמיר (המערך):
— — —

ראש הממשלה מ' בגין:

משה שחל (המערך):
אבל אתה טועה ומטעה.

היו"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת שחל, אני מבקש.

יעקב גיל (המערך):
לא להתחסר. מבקר המדינה ביקר את הממשלה על כך שלא חוקקה חוק.

משה שחל (המערך):
— — —

אורה נמיר (המערך):
— — —

היו"ר מ' סבירור:
אני מבקש, רבותי, אתם רוצים לפתוח מלחמת התשה עכשיו, בשלוש וחצי לפנות בוקר? חבר הכנסת לורניץ משיב לך, חבר הכנסת שחל.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
— — —

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
ובכן, רבותי, היה מצב מסוים. הכנסת ביקשה חוק. אנחנו מביאים חוק המחקן הריב מהמצב שהיה קודם, ובעיקר — אני חושב שאין להתעלם מכך. אין לזה תקדים — חוק המוגש מתוך הסכמה. אני מאחל, אדוני הושבע-ראש, שבכל הנושאים השניים במחלוקת נצליח, מתוך סבלנות ומשא-ומתן, להגיע להבנה כפי שזכינו להגיע להבנה בעניין זה.

יהודה חשאי (המערך):
מה אדוני מציע?

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני הושבע-ראש, אני רוצה להביע הערכה ויישרי-כוח לראש הממשלה — אדוני ראש הממשלה, מותר לי? תשמע את ה"יישר כוח" שאני מביע לך —

ראש הממשלה מ' בגין:
בוודאי. יש לך הודמנות. חבר הכנסת שחל עסוק בשיחה פרטית. ספר את העובדות.

שלמה לורניץ (יו"ר ועדת הכספים):
— על הטיפול האישי שנתת לעניין. ראש הממשלה הקדיש זמן ללא הגבלה. היתה לו סבלנות רבה לשמוע את המתיישבים, ואני מביע לו הערכה על כך שהוא ביקש מאתנו לגשת לעניין מתוך הבנה והסכמה.

אני רוצה להביע הערכה לשר האוצר, שמצד אחד התנגד לשיעור הפיצויים וקיים בזה את חובתו כשר האוצר, שצריך להגן ולעמוד על המשמר, ולא להוציא שקל אחד כאשר הוא חושב שאין זה מוצדק.

אני רוצה להביע הערכה — חבר הכנסת שחל שאל מי הם האנשים שעבדו, ואני חייב להזכיר את שמותיהם מעל במת

המערך האסטרטגי האמריקני באזור נגד עמי האזור ונגד שלום העולם. ממשלת ישראל שילמה בנסיגה מסיני בעד הזנכ"ק קנוניה, שלפיו תוכל, לדעתה, להנציח את כיבוש הגולן, ואת כיבוש הגדה המערבית ורצועת עזה בדמות הסדר האוטונומיה, ולהתמיד בהתנחלויות ובחיסול זכויותיו ואף עצם קיומו הלאומי של העם הערבי-הפלשתינאי.

מאבקו ההרואי של העם הערבי-הפלשתינאי נגד קנוניות קמפ-דייוויד ונגד חיסול זכויותיו הלאומיות הצודקות הביא היום את הסכם קמפ-דייוויד למבוי סתום. מוכח עכשיו מה שאמרנו בעת חתימתו, שלא שלום כולל ויציב הוא מביא, כפי שטענו באופן דמגוגי, אלא שזאת קנוניה לחיסול זכויותו של העם הערבי-הפלשתינאי וגורם של עידוד עוד ועוד מלחמות, כפי שאנו כיום חווים.

אוטונומיות הביוב של ממשלת בגין נכשלה כישלון וחרץ, כשהעולם כולו — אפילו דעת הקהל השלום בישראל — מבין כיום, ששלום כולל ויציב לא ייחכן בלי מימוש זכותו של העם הערבי-הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת המדינה הפלשתינאית בגדה וברצועה בצדה של ישראל. הרביעה לנסיגת ישראל מהגדה, מהרצועה ומהגולן נעשתה להביעה רחופה וכללית שמעלה דעת הקהל העולמית ככל אתר ואתר.

כדי להציל את קנוניות קמפ-דייוויד מכישלון, דוחפת ממשלת בגין-שרון להצאת מלחמה בצפון, נגד לבנון, נגד הפלשתינאים ונגד סוריה. זה חודשים מספר דוחפת הממשלה בכל דרך להצאת אש המלחמה. אך מאזן הכוחות הבין-לאומי ואזהרות ברית-המועצות כבלו עד עכשיו את הידיים.

כדי להציל את הסכם קמפ-דייוויד מכישלון, פתחה ממשלת בגין-שרון בגל חדש של דיכוי וטרור בשטחים הכבושים, כדי לכפות את המינהל האזרחי ואת הוכנית האוטונומיה ולהנציח את הכיבוש. לכן באות פעולות האיוור והיאוש של שלטונות הכיבוש בשטחים הכבושים — סגירת אוניברסיטה, פיזור עיריות נבחרות, הדחת ראשי ערים נבחרים, יריות באזרחים, שפיכות דמים יומיומית — חוך ניסיון לכפות את המינהל האזרחי בכוח אכזרי ובעזרת סוכנים ומשתפי פעולה מנווים כמו דודין, שאין הם מייצגים אלא את עצמם ואף זאת בקושי.

כדי להציל את קנוניות קמפ-דייוויד נקטה הממשלה את צעד היאוש של סיפוח הגולן. כדי לכפות את סיפוח הגולן הגיעה הממשלה עד כדי הכרזת מלחמה נגד 13,000 בני העם הערבי-הסורי. הממשלה מנסה לשבור את רוחם במצור, בטרור, בהרעבת עדרים ילדים, ולכפות עליהם תעודות-זהות ישראליות. אבל ברור לכל שמסע טרור זה כבר נכשל.

יעקב זיאק אמר (המערך):

אדוני היושב-ראש, הוא אינו מדבר לעניין. מה זה שייך לימית?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה שייך מאוד לפנינו ימית. הרשו לי.

דיו"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת זיאק אמר, כאשר פעם ניסיתי לפסוק -- אתם התנגדתם. עכשיו תשמעו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתם לא תצליחו לשבור את רוחם של תושבי הגולן הדבקים בזהותם הלאומית ובמולדתם, ומוטב לממשלו: שלא חמשיך במלחמת הכפיה והחרושה, ומוטב שתחיי להם ולשומר על זהותם כנתינים סוריים החיים תחת שלטון כיבוש, ולא תכפה עליהם תעודות זהות ישראליות, וכן תשחור את

שלמה לוריצין (דיו"ר ועדת הכספים):

איני מקבל זאת. אני אומר, על דעתי, שלא יתחיל הפעולה וההבנה של ד"ר גולדנברג ורם כספי וחבר עוריהם לא היינו יכולים לסיים את המלאכה. ואני רוצה להביע להם תודה על כך.

תמר אשל (המערך):

בושה וחרפה.

אורה נמיר (המערך):

מילוניים ששדדו את המדינה, אתה אומר להם כאן תודה? בושה וכלימה לכנסת ולך, כיושב-ראש ועדת הכספים. התבייש.

עדאלה אמרתי (המערך):

— — —

אורה נמיר (המערך):

לשרורי המדינה אתה אומר תודה. התבייש.

שלמה לוריצין (דיו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה להביע תודה לקצרינות — — —

אורי סגן (המערך):

זה — כן.

שלמה לוריצין (דיו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה להביע תודה לקצרינות ולסדרני הכנסת, שכאשר ביקשתי והתנצחתי בפניהם על שהם נאלצים להישאר עד השעות הקטנות של הלילה, אמרו: אנחנו, ברצון, רק, העיקר, שתצליחו בעבודתכם.

אתרן אחרון חביב, אני חייב להביע תודה והערכה לכל אנשי הפתחה, על אשר גילו הבנה והתחשבות, ובלעדיהם ודאי שלא היינו יכולים להגיש חוק זה מתוך הבנה ומתוך הסכמה.

אדוני היושב-ראש, יש הסתייגויות אחדות: הסתייגות אתר לחבר הכנסת אמרי רון, הסתייגות לחבר הכנסת זכאי וכמה הסתייגויות לסיעת חד"ש. הועדה קבעה זמן של 15 דקות ולא יותר לסיעת חד"ש להנמקת הסתייגותיה. אם יהיה צורך — אני איש. תודה.

היו"ר מ' סבדור:

תודה ליושב-ראש ועדת הכספים. חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את הדיוברים.

אני מזמין את חבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי על ההסתייגויות שהגשתי לחוק פיצוי מפני סיני ברצוני למחות נגד צורת חקיקה מכישה זו, שהיא כצורתה ובתוכנה ביזיון לעבודה פרלמנטרית תקינה.

ראש הממשלה מ' בגין:

כמה קיבלו מפניו קרים?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

חברי הכנסת, חוק פיצוי מפני סיני הוא תוצאה מהסכם קמפ-דייוויד. הנסיגה מסיני היא החשלוש שממשלת בגין שילמה כדי להגיע להסכם קמפ-דייוויד בקנוניה משולשת של האפריאליסטים האמריקנים וההוגים השליטים בישראל והריאקציה הערבית הסאדאית. זו קנוניה השואפת ליצור ברית צבאית בהגמוניה של ושינגטון נגד עצמאותם וביטחונם של עמי האזור. אין הכוח האמריקני — הנקרא הכוח הרב-הלאומי — החונה כיום כסיני, אלא חיל כיבוש הבא לחוק את

הערכים לוקחים את אשר להם, וגם תשלומי פיצויים הוגנים מונעים מהם.

אם הכנסת לא תקבל את ההצעה, שחוק זה יחול גם על האזרחים הערכים הבדואים ועל כל אזרח שיפונה על-ידי חוק או על-ידי החלטת הממשלה, אני מציע כאלטרנטיבה, שעל מפוני סיני יחול חוק פיצויי הבדואים בנגב.

חברי הכנסת, בהסתייגותנו אנחנו מבקשים להביע את התנגדותנו לחוק זה. לא נכון הדבר, שחוק זה הוא מחיר השלום. זה המחיר של מדיניות המנוגדת לשלום, מצד אחד, ומצד שני זה חוק הבא לסייע ולעודד התנחלויות הרפתקניות נוספות. זה חוק אנטי-סוציאלי. זה חוק הנושא כחוב גישה של אפליה לאומית גסה ביותר. לכן אנחנו מבקשים לקבל את הסתייגותנו ולדחות בכך את החוק.

הי"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחבר הכנסת יחזאל זכאי.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אני יכול להעיר הערה?

הי"ר מ' סבידור:

אין עשוי מקום להערת. אי-אפשר להמשיך במלחמת ההתשה הזאת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אין זו מלחמת התשה, אני חושב שזאת שערורייה, שכלילה כזה הטלוויזיה הישראלית לא מצאה לנכון להיות נוכחת כאן. זאת דעת.

אורה נמיר (המערך):
הם עיפו.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
כלילה כזה גם הטלוויזיה היתה צריכה להיות כאן.

קריאות:

הי"ר מ' סבידור:

רכותי, מדוע אתם גולשים עכשיו לנושא אחר? אמור לי, אתה עדיין לא מתייסר?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

לא. החוק הזה חשוב, ואני חושב שגם הטלוויזיה היתה צריכה להיות כאן עכשיו.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת זכאי, אתה יכול, בבקשה, לדבר.

יחזקאל זכאי (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יושב-ראש ועדת הכספים הציג בפני הבית את חוק פיצוי מפוני סיני וגרם להתרגשות קרבב חברי לסיעה. אני מתפלל על ההתרגשות הזאת. זה כחמש שנים אני חבר הכנסת וחבר ועדת הכספים, ולמדתי להכיר את חבר הכנסת הרב לוריא. כל עוד מדובר בכסף, זה דמוקרטי. הסכם שחלוי בכסף — הוא מלאכת מחשבת; ואם הוא משרת את המטרות שלו, הרי אין טוב ממנו. אני תמיד שומע זאת ממנו, ואיני מחרגש, ואני מציע לחברי שלא להתרגש מדברי ההלל והשבח שלו בהביאו הערב לכנסת את פרטי החוק.

הכנסת עומדת לאשר היום חוק בן 82 עמודים. אני רוצה לשתף את הבית בקצת מרגשותי כחבר ועדת הכספים. רצוני

העצורים. גם בגדה ברצועה ייכשל מסע הטרור נגד העם הערבי-הפלשתיני, שכונתו לכפות עליו את המינהל הישראלי, האוטונומיה והנצחת הכיבוש. פעולות הדיכוי רק יעוררו, כפי שהן כבר מעוררות, מאבק רחב יותר וילכדו עוד יותר את העם הערבי-הפלשתינאי בשטחים הכבושים סביב הנהגתו הלאומית — ארגון השחרור הפלשתינאי. פעולות הדיכוי יערערו עוד יותר את משטר הכיבוש ואף יגבירו את ההתנגדות בתוך ישראל עצמה, וינדו את ממשלת ישראל עוד יותר. סופו של הכיבוש הישראלי להתקפל ולהסתיים בגולן, בגדה וברצועה. הגולן יחזור לסוריה, ובגדה וברצועה תקום מדינה פלשתינאית, ויבוא השלום המיוחל, השלום הישראלי-הפלשתינאי.

חברי הכנסת, חוק פיצוי מפוני סיני הוא חוק נפסד מבחינה פוליטית וגם מבחינה סוציאלית. הוא בעצם חלק מהמאמצים להצלת קנוניות קמפ-דייוויד. אין הוא חוק פיצויים, אלא חוק לעידוד התנחלויות נוספות בגדה, ברצועה ובגולן. ממדי הפיצויים האגדתיים באו להגיד למתנחלים גם בגדה, ברצועה ובגולן, שכדאי להם להתנחל גם אם הסוף הוא פינוי. פיצויים אגדתיים אלה באו כדי לממש את ססמת השר המר: "התנחלות בגדה, ברצועה ובגולן תחת כל התנחלות מפונה מסיני". 5 א 6 מיליארדי השקלים המשולמים למפוני סיני הם בעצם חלק מהוצאות המאמץ הנפסד להנצחת הכיבוש ולעידוד ההתנחלות על חשבון אינטרסים חיוניים ביותר, על חשבון שירותי חינוך, בריאות יפצרן¹ שהן החקלאות הישראלית הנהרסת. וכל זה כשרבים אפילו מבין חוגי הקואליציה יודעים, שכפי שפגנו מתנחלי סיני, יפגנו גם המתנחלים בגדה, ברצועה ובגולן, וכל ההשקעות האגדתיות תהינה לריק.

על-ידי מדיניות ההתנחלות והכיבוש, שממילא תתקפל, אתם רק תגרמו סבל וייסורים לשני העמים גם יחד.

ובסיים דברי אני רוצה להעיר עוד הערה. בהסתייגות שלנו אנחנו תבענו שחוק זה יחול גם על אזרחי ישראל שפגנו מאדמותיהם ומבתיהם בנגב בהתאם לחוק פינוי האזרחים הערכים הבדואים בנגב, שנתקבל אחרי הסכם קמפ-דייוויד בשנת 1980, ועל כל אזרח שיפונה מכל מקום שהוא במדינה על-ידי החלטת הממשלה, לאזרחי המדינה הערכים, שישבו דורי דורות על אדמתם, שלא תפסו נחלה לא להם, לגביהם נהגו חוגי השלטון בישראל בצורה אחרת, תוך ולזול גמור ותוך רמיסה גסה של זכותם. תושבי הנגב הבדואים הערכים נושלו ממאות אלפי דונמים אפילו ללא כל פיצוי, ללא הכרה כלשהי כבעלותם על אדמתם. בעד כל דונם אדמה שהשלטונות הואילו להכיר בבעלות הבדואים עליו, נקבעו פיצויים של כמה לירות שחוקות, שאין בהן די אפילו כדי לקנות שק של קמח.

זו חקיקת "איפה ואיפה" — מצד אחד, בנושא הפיצויים לבדואים המפונים בנגב או לתשלום פיצויים לבעלי הנכסים הנרקע הערכים שנושלו על-ידי חוק נכסי הנפקדים או על-ידי חוק הכיבוש מקרקעים, התשי"ג—1953; ומצד שני, החקיקה הזאת שלפנינו לפיצוי המתנחלים בסני. מסכת חוקים זו מרגימה באופן הגם ביותר את האפליה הלאומית והמדינית הגזענית שבה נוהגים חוגי השלטון בישראל.

במשך שבועיים ישבה מול הכנסת משפחת הבדואי אלריאטי מהנגב בשביתת מתאה על נישולה מאדמתה שליד מושב בטחה שבנגב. מגרשים אותם מעל אדמותיהם, הורסים להם את בתיהם בתחבולות חוקיות. איפה המצפון של מי שמביא לגורל מר כזה של 28 נפשות שטוטלו זו הפעם השנייה מאז 1955? ונשאלת השאלה, לאן הם ילכו, מה יעשו? ואין תשובה על כך כפי איש מהאחראים לגורל מר זה. למתנחלים משלמים פיצויים מופלגים, ומאזרחי המדינה

סיני טיפלו משרדי ממשלה רבים, הם שכרו עורכי־דין פרטיים, הם שכרו משרדי חקירות. איננו יודעים איזה תקציב וכמה ישלמו. איננו יודעים אילו סכומים ישלמו. אני רוצה שנוצא מכאן בהרגשה שאיננו יודעים ולא נדע הרבה זמן מה הוא הסכום, וגם אתה, חבר הכנסת כהן־אורגד, אינך יודע מה הוא הסכום.

יגאל כהן־אורגד (הליכוד):

— — —

יחזקאל זכאי (המערך):

חבר הכנסת יהודה בן־מאיר, בקריאת ביניים לחבר הכנסת שחל אמר: אתם חורשים על גבם של המתיישבים. חבר הכנסת בן־מאיר, אתה חבר כנסת להשכיר. אני אומר לך, שקריאת הביניים שלך היתה חצופה. אני משוכנע שיבוא יום, ואתה תאמר על ראש הממשלה בגין ועל ממשלתו דבר ביקורת קשים. שאיש מאתנו לא היה מעז לומר כאלה.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת זכאי, נסתיימה התקופה שאתם שכתם אנשים.

יחזקאל זכאי (המערך):

נחיה ונראה, כי אתה מסוגל לכול. אתה מסוגל לקרוא קריאות ביניים מעליבות ואתחירך להתקרב לספסלים של חברי הכנסת ולחייך.

לסיכום אומר, שהביאו לפנינו את החוק, ואת מי לא פיארו ולא שיבחו יושב־ראש ועדת הכספים — את המתיישבים, את הממשלה, את הכנסת — — —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

את עורכי־הדין.

יחזקאל זכאי (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה להגיד, שאין זה חוק כבוד — אני מקווה שגם לא חוק בושה — כאשר אנחנו במשך יום אחד מאשרים חוק של הכנסת בן 80 עמודים. לפחות נצא קצת בענווה, קצת בהרגשה לא טובה.

שר התחבורה ח' קורפו:

— — —

יחזקאל זכאי (המערך):

אדוני שר התחבורה, אתה מומחה לכל דבר, לפזות אל תתפאר בזה שאתם מביאים חוק ב"ו כאפריל, כאשר ב"12 בלילה כבר סיני סגור. עסקתם בזה שלוש שנים, 17 — 18 משרדים — אל תתפארו בזה. זה לא יהיה לכבודכם.

היו"ר מ' סבידור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת אמרי רון.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר הכנסת זכאי, אתה לעולם לא תתרגל לכך שאיבדתם את השלטון.

יעקב גיל (המערך):

אתם שוחטים את המדינה. חבר הכנסת בן־מאיר, איבדת 50% מכוחך, אבל הודות לבגין יש לך עוצמה גדולה יותר, מה לעשות.

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת זכאי, חבר הכנסת בן־מאיר, הגיע זמן שחרית.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

בדוק את מפלגת העבודה.

לומר לחברי הכנסת, שיעברו עוד שנים רבות עד שנדע מהו סכום הפיצויים. אם מישו חושב שהמספרים שנקבו כאן, כמו המספר של 4.1 מיליארדים, לפי פסיקת השר ארליך, מתאריך מסוים, או סכים אחר מתאריך אחר, או תוספת כזאת או כזאת, אלה הם הסכומים שישלמו כפיצויים, אני מציע לו, שלא להתערב על סכומים אלה, כי אם יתערב, אני מבטיח לו שיפסיד. ייקח לנו הרבה זמן עד שנדע באיזה סכום נגמר העניין.

נשאלו שאלות רבות על החוק הזה. זה איננו חוק שהממשלה הגישה אותו, ואני מתפלא על ראש הממשלה שאמר כאן בקריאת ביניים: אני יומתי את החוק. זה לא חוק של הממשלה, זה לא חוק שהגישה ועדת הכספים, זו הצעת חוק פרטית, שהכנסת החליטה עליה בניגוד לדעתה של הממשלה.

ראש הממשלה מ' בגין:

על־פי החלטת הממשלה.

יחזקאל זכאי (המערך):

אדוני ראש הממשלה, יש הבדל בין זה ובין מה שאמרת, שאתה יזמת את החוק. הממשלה והקואליציה התנגדו להגשת החוק. אנו מדברים יותר משנה על שצריך לעגן את כל הנושא בחוק. רק כימים האחרונים, לאחר שהכנסת החליטה ברוב מקרי, שאתם לא יכולתם להתגייס נגדו, או אולי חברי הכנסת לא רצו לבוא לאולם המליאה, ונפלתם בהצבעה, נולד החוק. ומתי אנו מביאים את החוק לאישור הכנסת? — אנו מביאים אותו ביום חמישי, ה"ו באפריל.

יגאל כהן־אורגד (הליכוד):

חבר הכנסת זכאי, אתה הרי יודע את האמת, שחברי ועדת הכספים התגייסו לפעולה בכיוון של החוק כבר לפני החלטת הכנסת. אתה יודע שלאחר החלטת הממשלה, חברי הכנסת מהקואליציה, ביוזמתם, עם יושב־ראש הוועדה, יזמו התחלה של דיון בוועדה בנושא של שיעור הפיצויים, ובדרך האפשרית להחזרת כספים לקופת האוצר, לפני החלטת הכנסת.

משה שחל (המערך):

למה הצבעתם נגד?

יגאל כהן־אורגד (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת כהן־אורגד, אני מבקש ממך לשבת. חלק מהעניינים שייכים ל"ו באפריל. חברי הכנסת, אתם רוצים לכתוב את ההיסטוריה בשלוש לפנות בוקר?

יחזקאל זכאי (המערך):

אנו, חברי הכנסת, סבורים שלאחר שנאשר את החוק ברוב, וכוודאי יהיה לו רוב, נוכל לצאת לפגרה כאשר יש בידינו חוק פיצוי מפוני סיני. אבל יש שאלות רבות שאין עליהן תשובה. אני יודע שיש יישובים, יש אוזרחים ומתיישבים, שבדיהם יש מכתבים בחתימת שרים או בחתימתם של מנהלים כלליים של משרדים, מכתבים שאומרים עליהם כי הם שונים ממה שכתוב בחוק. נכון שהחוק היבש מבטל אותם, אבל כל חוק בנוי קודם כול על מוסר. ועם החוק הזה ממשלת ישראל עוד תסתובב ותתגלגל במשך הרבה שנים בכתי־המשפט. אם יושב־ראש ועדת הכספים סבור, שלאחר שעתיים של דיון בוועדת הכספים, תוך הפעלת המכש, אנו באים למליאה ומביאים לאישור חוק וגם מאשרים אותו, ואז יש לנו חוק שאפשר יהיה על־פיו לפסוק, אומר לו, ששופטי ישראל אומנם יעשו את המלאכה, אבל הם יצטרכו להקדיש לכך הרבה זמן והרבה מאמצים.

חבר הכנסת כהן־אורגד מתעקש כל הזמן שהוא יודע מה הוא הסכום. אומר לך, שאינך יודע, וגם אגיד לך מדוע. במפוני

יעקב גיל (המערך):

בדוק את ציטויותיך. כ-50% ירדת.

חזקאל זכאי (המערך):

אתה זוכר אף ויתור על מכונות?

יהודה בן-מאיר (חזית רחית לאומית):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לשאול.

היור' מ' סבדור:

אין פה שאלות. תן לנו לסיים את הדיון. לא נקים עכשיו שום דיאלוג. אני לא נותן לך את רשות הדיבור. הוא לא מדבר מעל הבמה.

יהודה בן-מאיר (חזית רחית לאומית):

היור' מ' סבדור:

חבר הכנסת בן-מאיר, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת אמרי רון, יש לך רשות הדיבור.

יהודה בן-מאיר (חזית רחית לאומית):

היור' מ' סבדור:

חבר הכנסת בן-מאיר, אני לא נותן לך את רשות הדיבור, כתוצאה מדאילוג מספסל לספסל. זה לא היה מהבמה אליך. חבר הכנסת אמרי רון, בבקשה.

אמרי רון (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעריך את המרץ הקיים בכל פינות האולם הזה בשעה שלוש ורבע בבוקר. אני אינני מתכוון לפתוח מחדש את כל חשבון שלוש השנים האחרונות: נושא החוק; כיצד נתנו לדרג המבצע לבצע משימה בלתי אפשרית בהעדר חוק? מי יזם את החוק? מי כפה על מי את החוק? מי לאחר ההחלטת הכנסת גילה את הדומה? אולי המקום כרוגז לתקן את דברי יושב-ראש ועדת הכספים, לפחות לגבי מה שקרה בוועדת הכספים. צריך לפחות להזכיר ועדה משנה נכבדה שפעלה בנושא הזה, שכראשה עמד חבר הכנסת אכטבי. לא הזכרת אותה. הוועדה המליצה המלצות על התיישבות חלופה. ייתכן שאילו היתה הממשלה מקבלת את המלצותיה ומחוקקת חוק בהתאם להן — היו הרבה יותר מאשר 55% מהמתיישבים. שהיום הולכים להתיישבות חלופה, מגיעים לאותה התיישבות בלי פיצויים. אבל כל זה עבר, עור ייתכן, ועוד יתווכחו.

אני רוצה להתייחס רק לנקודה אחת, והיא בעיית עורכי-הדן. אני מדגיש: אינני מתכוון לעורכי-הדן שטיפלו בנושא מטעם המדינה. הם מקבלים שכר, הם עובדים במשרדים שתחומם לביקורת המדינה. אני מדבר על עורכי-הדן, אשר בשמו של אחד מהם נקב יושב-ראש ועדת הכספים מעל דוכן זה. היו גם אחרים. אני יודע ששך הסכומים שהם משלשים לכיסיהם כתוצאה מהחוק הזה שאנחנו עומדים להרים את ידינו —

ראש הממשלה מ' בגין:

לו ידעת איזה שכר מקבלים עורכי-הדן חברי מפלגת העבודה, היית מתריש.

אמרי רון (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אינני יודע מדוע — — —

אורי סבג (המערך):

אתה מסית.

קריאה:

איזו הסתה פה?

אמרי רון (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אינני יודע מדוע הערת את ההערה הזאת. אני לא דיברתי על עורכי-הדן כשייכים למפלגה כלשהי, או לקואליציה כלשהי.

ראש הממשלה מ' בגין:

הרי הם סוציאליסטים.

אמרי רון (המערך):

גם אינני מדבר נגד עורכי-הדן בכלל.

יעקב גיל (המערך):

בלי שנאת חינוס.

אמרי רון (המערך):

אני מדבר על הנושא שכרוגז אנחנו עוסקים בו ואמורים לאשר אותו. אני חושב, שאנחנו מדברים על פיצויים למפוני סיני, ואני אינני חושב שאמנן גולדנברג, עם כל הכבוד, או עורך-הדן אחר, הוא מתיישב או התיישב אי פעם כסיני. האם הוא זכאי לאילו שהם פיצויים מטעם המדינה? אני חושב, ששיעורי הפיצויים צריכים להיות סבירים. גם כך בכמה נושאים בחוק העבה הזה עברנו קצת — וצריך להודות בזה — נורמות ציבוריות כלשהן. גם בנושא הזה של הפיצויים לעורכי-הדן? צריך להגיע לנורמה סבירה. ואני חושב, שמאחר שהנושא הזה הוא כל כך מיוחד, יחיד במינו, ולכן אנחנו עומדים לחוקק חוק מיוחד לגביו, אני חושב שגם שכר הטרחה של עורכי-הדן צריך להיות שכר-טרחה צנוע ומיוחד.

רוני מילוא (הליכוד):

כמה הם מקבלים?

אמרי רון (המערך):

הרי איש אינו יודע. הם אינם מבוקרים. מעולם לא שמעתי על מצב שבו יש חוק וכתוצאה ממנו, מהיקפי הסכמים שלו, מרוויחים עורכי-הדן, ובחוק הזה מטפלים אותם עורכי-הדן. לא שמעתי דבר כזה מעולם. הרי הם "בעלי עניין". הם לא יספרו לך, אבל ברור שהם מרוויחים מפיצוי מוגדל. זה דבר שלא יתואר. כאשר אתה, חבר הכנסת מילוא, שואל בכל זאת, אני עונה לך: כמה מידי עורכי-הדן — ולא ננקוב בשמות — מדברים גם על 7%. אנשים מהמתיישבים שניסיתי לכרוך אצלם, אמרו 4%. אבל נניח, בלי ששנינו יכולים לכרוך, משהו באמצע. גם כך אלה הם סכומים גדולים.

אני מציע לכנסת להתאחד על חיקון שאני מציע אותו: "אחרי סעיף 69 יבוא סעיף 70 אשר יאמר: לא יהא חושב חייב לשלם שכר טרחת עורכי-הדן עבור קבלת כספים על-פי חוק זה מעל ל-2% מסכום הפיצויים הכולל כפי שיקבל בפועל". אם נתקן את החיקון הזה, נעשה משהו טוב לציבור, תודה רבה.

היור' מ' סבדור:

תודה לחבר הכנסת אמרי רון. יושב-ראש ועדת הכספים מקבל רשות הדיבור לחיקון טעויות ולא לתשובה למסתייגים.

שלמה לורינץ (יור' ועדת הכספים):

רבותי, לא להיבהל. לא אשיב על שום הסתייגות. הרוב החליט כפי שהחליט, הוא לא קיבל את דעת המיעוט. אני חושב שאין לקבל את ההסתייגויות שלהם, אבל לא אכנס לכך. עליתי לבמה רק בקשר לחיקון טעויות. הדבר חייב להיכנס לפרוטוקול.

הנוסח הנכון של סעיף 22(א) הוא: "ועדת ערר תדון בשופט אחד של בית-משפט מחוזי או מי שהיה שופט של בית-משפט מחוזי ויצא לקצבה, שמיניה שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון". עד כאן חיקון לסעיף 22(א).

התיקון לסעיף 22(ב) יימחק, והמספור של יתר הסעיפים הקטנים ישונה לפי זה.

בסעיף 21(א) ובסעיף 45(א) — לפני המלה "רשאים" יש להוסיף: "או כעניין סכמי המס המיוחד והמלווה שהוטלו על פיצויו", עד כאן התיקונים.

אדוני היושב ראש, כאחרון הנאמרים במושב זה יורשה לי לברך את אדוני היושב ראש ואת כל חברי הכנסת בחג שמח וכשר.

היור"ר מ' סבירור:
תודה ליושב ראש ועדת הכספים. אנו ניגשים עכשיו להצבעה. לסעיפים 1 ו-2 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם להצבעה.

ה צ ב ע

כעד סעיפים 1 ו-2 — דוב
נגר — מיעוט

קריאה:

מי נמנע?

היור"ר מ' סבירור:

מי נמנע?

ה צ ב ע

נמנעים — מיעוט
סעיפים 1 ו-2 נתקבלו.

היור"ר מ' סבירור:

לסעיף 3 יש הסתייגות של חבר הכנסת תופיק טובי. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע

הצעת חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 3 לא נתקבלה.

סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 4 לא נתקבל.

קריאות:

גם לחבר הכנסת זכאי יש הסתייגות לסעיף 4.

היור"ר מ' סבירור:

אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע

התיקון של חבר הכנסת ז' זכאי לסעיף 4 לא נתקבל.

סעיף 4, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 5 לא נתקבל.

סעיף 5, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 6 — 10 נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 11 לא נתקבל.

סעיף 11, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 12 לא נתקבל.

סעיף 12, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיף 13, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 14 לא נתקבל.

סעיף 14, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 15 — 17 נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 18 לא נתקבל.

סעיף 18, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 19 לא נתקבל.

סעיף 19, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 20 לא נתקבל.

סעיף 20, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 21 לא נתקבל.

סעיף 21, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 22 — 24 נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 25 לא נתקבל.

סעיף 25, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 26 לא נתקבל.

סעיף 26, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 27 — 30 נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 31 לא נתקבל.

סעיף 31, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 32 — 35 נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 36 לא נתקבל.

סעיף 36, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 37 ו-38, בנוסח הוועדה, נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 39 לא נתקבל.

סעיף 39, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 40 ו-41, בנוסח הוועדה, נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 42 לא נתקבל.

סעיף 42, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ' סבדור:
יש לך נוסח אלטרנטיבי?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
איראפשר לתקן נוסח של הסתייגות.

היו"ר מ' סבדור:
אני מצטער, איראפשר לתקן נוסח של הסתייגות.
אנו ממשיכים בהצבעה.

ה צ ב ה

הצעת חבר הכנסת ת' טובי אחרי סעיף 69 לא
נתקבלה.

התיקונים של חבר הכנסת ת' טובי לתוספות א'
עד ח' לא נתקבלו.

תוספות א' עד ח', בנוסח הוועדה, נתקבלו.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב ראש, אני מבקש להעמיד להצבעה את
החוק, ובכללו ההסתייגות שנתקבלה, בקריאה שלישית.

היו"ר מ' סבדור:
אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית חוק פיצוי מפוני
סיני, התשמ"ב—1982, עם ההסתייגות שנתקבלה.

ה צ ב ה

בעד חוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב—1982,
לרבות ההסתייגות שנתקבלה — רוב

נגד — מיעוט
נמנעים — מיעוט

חוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב—1982,
לרבות ההסתייגות שנתקבלה, נתקבל.

סעיפים 43 ו-44, בנוסח הוועדה, נתקבלו.
התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 45 לא
נתקבל.

סעיף 45, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיפים 46—49, בנוסח הוועדה, נתקבלו.
התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 50 לא
נתקבל.

סעיף 50, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיפים 51—53, בנוסח הוועדה, נתקבלו.
התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 54 לא
נתקבל.

סעיף 54, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיפים 55—69, בנוסח הוועדה, נתקבלו.

היו"ר מ' סבדור:
אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת אמרי
רון אחרי סעיף 69.

ה צ ב ה

בעד הצעת חבר הכנסת א' רון
אחרי סעיף 69 — 34

נגד — 15
נמנעים — 6

הצעת חבר הכנסת א' רון אחרי סעיף 69
נתקבלה.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):
הנוסח של ההסתייגות — — —

טז. נעילה כנס החורף

מעמדה של הכנסת בעיני העם, תקופת הפגרה מספקת הזדמנות
להרהור מעמיק על דרכנו בכנס הקיץ.

כיושב ראש הבית, הרואה כתפקידו הראשוני את השמירה
על כבוד הכנסת, שירות כל חלקי הבית וסידע לכל חבר כנסת
בודד בכיצוע שליחותו, אשמח לקבל את הצעותיכם לשיפור
ולשכלול עבור הכנסת בכל התחומים.

כהזדמנות זו הנני מביע הערכה לסגל העובדים והשומרים,
אשר עושים את מלאכתם מתוך דבקות ומשרתים את כל
הנבחרים. בלא תשחית בריאה זו איננו יכולים לבצע את
שליחותנו.

תודתי נתונה גם לתא הכתבים והסופרים של כלי
התקשורת, אשר מלווים באורח צמוד וסדיר את פעילות הבית.
גם כשלפעמים אין איוון בין הצל לאור, הרי עבודתם חשובה.
והיא חלק בל ינותק של הדמוקרטיה החופשית.

לבסוף, הנני מאחל לכולכם ולמשפחותיכם חג שמח,
פגרה נאה ובשורות טובות.

להתראות עם כולכם בריאם ורעננים בפתיחת כנס הקיץ
ביום " באייר התשמ"ב, 3 במאי 1982. חג שמח. ישיבה זו
נעולה.

היו"ר מ' סבדור:
חברי הכנסת, לקראת נעילה הישיבה האחרונה של כנס
החורף הראשון של הכנסת העשירית, הנני בא להביע לכם
תודה על האמון שהענקתם לי ועל שיתוף הפעולה שזכיתי לו
מכל חלקי הבית כתפקיד הקשה של ניווט הכנסת בהרכבה
המיוחד.

צר לי לומר, שהאמצעים שהושקעו למען העלאת קרנה
של הכנסת התנפצו אל המציאות המרה של כמה תופעות
חמורות, אשר פגעו בכבודו של הבית כמוסד והנמיכו את
קמטתו כחברי הכנסת.

אנו עומדים על סף תקופה קשה של אילוצים במערכות
חץ בעד כרסום בסולידריות הלאומית מכפנים — משקעים
בין שבטי ישראל, נטישת ערכים, חלוקה כלתי רציונלית של
כוח אדם, התגברות גלי האלימות וכיוצא באלה. אם לא נדע
למצות את המאחד אותנו ונעמיק, חלילה, את המייכות, כי אז
לא נוכל לעמוד במבחנים הקשים הצפויים לנו.

הבה נמקד את פעילותנו בעיקר, נפסיק בהתגוררות הדרדית
בנושאים חסרי חשיבות, נקיים דיונים מתוך כבוד הדדי ונשמש
דוגמה לעם באהבת ישראל, בדרך ארץ ובנימוסים, ונעלה את

נספחות

א. סדר-היום לשיבות ע"ו — ע"ח

- א. דברים לכבודו של הפרופסור דב סדן בהגיעו לגבורות.
 ב. שאלות ותשובות.
 ג. ענף הפרחים — הצעת חבר הכנסת ר' נעים.
 ד. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52).
 ה. התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 ו. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5).
 ז. התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 ח. חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3).
 ט. התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 י. חוקנית שיקום השכונות — הצעת חברי הכנסת ש' ארבל-אלמחליני, ג' כהן, מ' וילנר ומ' שטריי.
 יא. חוק לקיום חוקפן של תקנות שעת חירום (שירותי עבודה חיוניים בחברת החשמל לישראל בע"מ).
 יב. התשמ"ב — 1981 (קריאה ראשונה).
 יג. דיון במסקנות ועדת העבודה והרווחה על המצב במפעל מתמ"ר בחיפה — הצעת חברי הכנסת ש' וייס ומ' וילנר.
 יד. אושיות הפרלמנטרים הישראלי — הצעת חבר הכנסת י' צבן.
 יא. הצעות לסדר-היום.
 יב. חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1981.
 יג. התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יד. חוק פיצוי מפוני סיני. התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 יז. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 3).
 יח. התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יט. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52).
 יז. חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1982.
 יח. התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יח. הצעות חוק של חברי כנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות ע"ו — ע"ח

154. עם הספר הופך עם הטלוויזיה — הצעת חבר הכנסת ר' שטיינבוך.
 155. התרבות בישראל — הצעת חבר הכנסת מ' רייסר.
 156. הסתה נגד המדינה בהפגנת "שלום עכשיו" — הצעת חבר הכנסת א' אולמרט.
 157. הצורך בדיון מחודש לאתגר על המשך הנסיגה מסיני נוכח הנסיבות החדשות — הצעת חברת הכנסת ג' כהן.
 158. ענף הפטרוכימיה — הצעת חבר הכנסת י' זיגור.
159. הודעותיו ופעולותיו של שר הכלכלה והתיאום הבין-משרדי בפרשת "המצאת מרידור" — הצעת חבר הכנסת א' רון.
 160. רמת גמלאות הביטוח הלאומי בחודש אפריל לקשישים, לנכים ולאלמנות, עקב השבתת המל"מ — הצעת חבר הכנסת י' צבן.
 161. מושב אביבים — הצעת חבר הכנסת א' נחמיאס.

ג. הצעת חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1981, התשמ"ב — 1982

1. שינוי סכומים
 נוסף על הסכומים שהמשלה רשאית להוציאם על-פי חוק התקציב לשנת הכספים 1981, התשמ"א — 1981¹ (להלן — החוק העיקרי), רשאית היא, בשנת הכספים 1981, להוציא סכום נוסף של 41,603,000 אלפי שקלים.
 2. תיקון סעיף 15
 בסעיף 15 (א) לחוק העיקרי, במקום "10,860,000 אלפי שקלים" יבוא "36,931,000 אלפי שקלים".
 3. תחלת ההוראות
 ההוראות החוק העיקרי יחולו גם על הסכומים לפי חוק זה.
 4. תחילתו של חוק זה כיום תחילתו של החוק העיקרי.

תחזית מס' 2

לתקבולים ולמלוות לשנת הכספים 1981

אלפי שקלים		סה"כ כללי	
מסי הכנסה ורכוש	41,603,000	חלק א' — תקבולים שוטפים	36,240,500
מס הכנסה והיטל מיוחד	001	חלק ב' — תקבולים ממלוות וחשבון-הון	5,362,500
מס ערך מוסף על מלכ"רים	002	חלק א' — תקבולים שוטפים	36,240,500
מס שבת (40%)	003	מסים וחשלומי חובה	442,000
מס רכוש (בניכוי קרן פיצויים)	005		
550,000			
1,175,000			
(—) 51,000			
30,000			
(—) 605,000			

¹ ת"ח 82, עמ' 3.

006	מס ערך מוסף על הסקטור הפיננסי	24,000 (—)	035	גביות ריבית	1,400,000 (—)
007	מס מעסיקים	25,000	040	רווחי בנק ישראל	3,900,000 (—)
	מסי הוצאה	1,000 (—)		העברה מחלק ב'	41,098,500
011	מכס והיטל על יבוא	565,000 (—)		חלק ב' — תקבולים ממלוות וחשבון הון	5,362,500
012	מס ערך מוסף כולל יבוא ביטחוני	910,000		החזר השקעות והלוואות הממשלה	40,000
013	מס קנייה (95%)	225,000	051	גביית קרן	560,000 (—)
015	בלו	553,000 (—)	063	הכנסות ממניהל מקרקעי ישראל	600,000
018	מס דלק	200,000 (—)		מלוות בארץ	11,900,000
020	מס בולים	183,000	081	מלוות מהמוסד לביטוח לאומי	6,900,000
025	אגרות ורשימות אחרים	1,000 (—)	082	הכנסות מאמיסיות והפקדות	5,000,000
	מלוות חובה וקרן פיצויים	120,000 (—)		מלוות ומענקים מחו"ל	8,450,000
030	קרן פיצויים	120,000 (—)	902	ביטחון	8,450,000
	הכנסה מועברת	13,000		מקדמות מבנק ישראל	26,071,000
033	דרך המענק הכללי במשרד הפנים	13,000	093	מקדמה למימון הוצאה	26,071,000
	מס קנייה (5%)	13,000		העברה לחלק א'	41,098,500 (—)
	ריבית ורווחים	5,300,000 (—)			

תוספת ראשונה

תקציב מס' 2 לשנת הכספים 1981

אלפי שקלים

2,709,130	כלכלה ומשק	41,603,000	סה"כ כללי
75,811	משרד החקלאות	36,240,500	חלק א': תקציב רגיל
1,500,000	פיצויים לתושבי סיני	5,362,500	חלק ב': תקציב פיתוח וחשבון הון
1,121,000	פיתוח שווקים ליצוא	36,240,500	חלק א': תקציב רגיל
12,320	משרד התחבורה	1,087,877	ממשל ומינהל
1,800,000	סבסוד אשראי	137,237	05 משרד האוצר
7,656,000	תשלום ריבית	7,850	06 משרד הפנים
377,292	דורכות	43,230	08 משרד המשפטים
377,292	דורכה כללית	85,560	09 משרד החרץ
5,362,500	חלק ב': תקציב פיתוח וחשבון הון		11 משרד מבקר המדינה
950,200	תקציב פיתוח	450,000	12 גמלאות ופיצויים
10,000	השקעות בממשל ובמינהל	349,000	13 הוצאות שונות
10,000	בנייני ממשלה	14,259,000	ביטחון
100,000	רשויות מקומיות	14,259,000	15 משרד הבטחון
323,000	השקעות בשירותי חברה	8,351,200	שירותי חברה
3,000	עבודה ורווחה	883,000	20 משרד החינוך והתרבות
320,000	שיכון	63,000	21 חינוך גבוה
517,200	השקעות בענפי המשק	18,500	22 משרד הדתות
304,500	חקלאות	85,000	23 משרד העבודה והרווחה
62,700	מפעלי מים	700	24 משרד הבריאות
150,000	פיתוח תיירות	1,000	30 המשרד לקליטת העלייה
4,265,000	השולם חובות		32 תמיכות במחירי מצרכי
147,300	דורכה להוצאות פיתוח	7,300,000	היסוד וביצוע חקלאי

תוספת שנייה

אלפי שקלים

2,138,400	הכנסות חשבונות סחר ממשלתיים	97	320,000	הכנסות מפעלי השיכון	90
2,138,400	הוצאות חשבונות סחר ממשלתיים	97	320,000	הוצאות מפעלי השיכון	90

חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1981, התשמ"ב — 1982

תיקונים לתוספת הראשונה

סעיף 201106 — תנועות נוער — 1,300 במקום 800	סעיף 883,000 במקום 863,000	סעיף 20 — משרד החינוך והתרבות: 883,000 במקום 863,000
---	----------------------------	--

- סעיף 201109 — פעולות מיוחדות ותמיכות כגופים שונים: 1,000 במקום 500.
- סעיף 201502 — תמיכות במוסדות מדע, תרבות ואומנות (כולל מרכז קהילתי, ת"א): 17,575 במקום 2,575.
- סעיף 201506 — תרבות תורנית: 4,008 במקום 1,008.
- סעיף 201603 — מפעלי ספורט ואירועים מרכזיים: 3,501 במקום 2,501.
- סעיף 23 — משרד העבודה והרווחה: 85,000 במקום 83,800.
- אחרי סעיף 2301 יבוא:
- סעיף 0619 — שיקים מוגבלים במרכזי שיקום: 200.
- אחרי סעיף 231013 יבוא:
- סעיף 1028 — רזרבה לצרכניות לנצרכים: 2,000.
- אחרי סעיף 24 יבוא:
- סעיף 24 — משרד הבריאות: 700.
- סעיף 1935 — רזרבה לארגוני מתנדבים לעזרת חולים ולאגודה לבנות מתנדבות: 700.
- סעיף 30 — המשרד הקליטת העלייה: 1,000.
- סעיף 4008 — רזרבה לקליטה רוחנית: 1,000.
- סעיף 47 — רזרבה כללית: 377,292 במקום 400,192.
- אחרי סעיף 57 יבוא:
- סעיף 64 — עבודה ורווחה: 3,000.
- סעיף 0402 — מוסדות לילדים: 3,000.
- סעיף 87 — רזרבה התיירות: 147,300 במקום 150,300.
- סעיף 720107 — התיישבות חדשה, שתי גרסאות:
- א. יהודה ושומרון 4,500.
- ב. ערבה 100,000.
- (אם התקבל גרסה ב' הפרש הסכומים — 95,500 — יופחת מהרזרבה).

הסתייגויות לחוק הנ"ל

1. סעיף 201502 — תמיכות במוסדות מדע הרבות ואומנות: 52,275 במקום 17,575.
2. סעיף 201513 — הדרכת מבוגרים ומפעל ביעור הבצרות: 3,835 במקום 1,835.
3. אחרי סעיף 201514 יבוא סעיפים אלה:
- 201515 — תמיכה בפעולות קהילה, תרבות וחברה של ארגוני נשים: 50,000.
- 201516 — השתתפות בפעולות האגודה "אעלה בתמר" לציון 100 שנה לראשית העלייה מתימן והאגודה לטיפול חברה ותדבנות: 1,000.
4. אחרי סעיף 23 יבוא:
- א. 24 משרד הבריאות: 600,000.
- ב. 1901 — תמיכות בקופות-חולים: 600,000.
5. סעיף 310110 — פיצויים למפוני סיני: 500,000 במקום 1,500,000.
6. סעיף 320107 — השוואה למחירי דלק — כיסוי הגירעון בקרן: 915,000 במקום 1,830,000.
7. סעיף 320108 — תמיכה במחירי וזחשמהל: 507,000 במקום 1,015,000.
8. סעיף 3304 — חקלאות — מחקר ופעולות מקצועיות: 3582 במקום 2782.
9. אחרי סעיף 33 יבוא: 3605 — עידוד למחקר תעשייתי 100,000.
10. סעיף 380131 — עידוד מיוחד ליצוא לאירופה: 550,900 במקום 520,990.
11. סעיף 40103 — הגדסת תנועה וביטחון בדרכים: 1,590 במקום 590.
12. סעיף 47 — רזרבה כללית: 1,386,473 במקום 377,292.
13. סעיף 570107 — רשויות מקומיות — פעולות פיתוח מיוחדות: 307,500 במקום 7,500.
14. סעיף 720507 — חקלאות והתיישבות — קרן לטיפול מיוחד: 400,000 במקום 300,000.
15. סעיף 730102 — מפעלי מים — דיאחזיות רמת-הגולן: 10,401 במקום 4,401.

לסעיף 1
חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ, עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון מציעים: במקום "41,603,000 אלפי שקלים" יבוא "41,602,999 אלפי שקלים".

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
במקום "41,603,000 אלפי שקלים" יבוא "18,603,000 אלפי שקלים".

לסעיף 2
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
במקום "36,931,000 אלפי שקלים" יבוא "13,931,000 אלפי שקלים".

לסעיף 3
חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ, עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון מציעים: אחרי המלים "הוראות החוק העיקרי" יבוא "פרט להוראות סעיף 3".

לחוספת הראשונה

חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ, עוז, א' נחמקין, נ' פדר וא' רון מציעים:

1. אחרי סעיף 0606 יבוא:
- 0607 — השתתפות בתקציב מרכז השלטון המקומי: 4,000.
2. סעיף 200808 — תמיכה בבתי-ספר פנימייתיים: 18,361 במקום 4,361.
3. סעיף 200809 — תמיכה בבתי-ספר אזוריים: 3,424 במקום 424.
4. סעיף 201007 — העמקת הטיפול בכל תחומי הפעולה: 10,330 במקום 330.
5. סעיף 201106 — תנועות נוער: 1600 במקום 1300.

- ג. סעיף 21 — חינוך גבוה: 221,000 במקום 63,000.
 ד. סעיף 23 — משרד העבודה והרווחה: 483,000 במקום 83,800.
 ה. סעיף פיצויים לחושבי סיני: 0 במקום 1,500,000.
 ו. סעיף 44 — סבסוד אשראי: 1,000 במקום 1,800,000.
 ז. סעיף 45 — תשלום ריבית: 656,000 במקום 7,656,000.

סעיף 720107 — התיישבות חדשה:
 שתי גרסאות: א. יהודה ושומרון 4,500;
 ב. ערבה 100,000.

21. סעיף 730104 — מפעלי מים — היאחזויות יהודה ושומרון: 0 במקום 6,867.
 22. סעיף 730203 — מפעלי מים — הערבה: 27,193 במקום 1,479.
 23. סעיף 780201 — סיוע למלוונות — פרויקטים כלכליים אחרים: 250,000 במקום 150,000.
 חבר הכנסת ח' טובי מציע:
 א. סעיף 15 — משרד הביטחון: 0 במקום 14,259,000.
 ב. סעיף 20 — משרד החינוך והתרבות: 1,863,000 במקום 863,000.

ד. הצעת חוק לפיצוי מפוני סיני, התשמ"ב — 1982

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

בו התגורר בסיני, וזאת על-פי המופיע במרשם התושבים, בשווה ערך לשכר הממוצע במשק בחודש בו יבוצע התשלום בפועל.

4. סופיות הפיצוי
 הפיצויים על מרכיביהם הינם סופיים ואין להוסיף עליהם, למעט כאמור בחוק זה.

5. ערעור
 זכות ערעור על החלטת שמאי לפי סעיף 3(ב) תהיה לבית-המשפט המחוזי באזור מגוריו החדש של התושב. מסים

6. הממשלה תנכה במקור כל מס המגיע על-פי כל חוק, הסכמים קודמים
 7. כל הסכם שנחתם בין הממשלה או נציגיה לבין תושב או תושבים בטל ומבוטל, וזאת בכל עת שהיא.

(א) לא יהא תושב חייב לשלם שכר טרחת עורכי-דין עבור קבלת כספים על-פי חוק זה מעל ל-1.5% מסכום הפיצויים הכולל כפי שיקבל בפועל.

8. מקדמות
 (א) כל סכום שיקבל תושב עד למועד תחילתו של חוק זה ייחשב כמקדמה על חשבון הפיצויים על-פי חוק זה.

(ב) השר יתקין תקנות בדבר האופן למתן מקדמות ולהבטחת התזרמן; תקנות אלו יהיו באישור ועדת הכספים של הכנסת.

9. פינוי לאזורי פיתוח והתיישבות חלופיים
 תושבים העוברים לאזורי פיתוח והתיישבות חלופיים, על-פי הגדרתם, על-ידי המוסדות המיישבים לא יהיו זכאים לפיצויים על-פי חוק זה, אולם יהיו זכאים לדירה ולמשק חלופיים לרבות תשתית ואמצעי ייצור.

10. מועד הפינוי
 מועד הפינוי המקרקעין ייקבע על-ידי ראש הממשלה, והודעה על כך תינתן לכנסת.

11. תחילה
 תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

1. הגדרות

בחוק זה —

"תושב" — לעניין חוק זה הינו כל אזרח מדינת ישראל ובני ביתו אשר מרכזו חיייהם היה בסיני, גרו שם כדין, והיונם בעלי נכסים שם, למעט חייל כמשמעותו בחוק שירות ביטחון, התשי"ט-1959 (נוסח משולב);
 "סיני" — השטח שאמור להימסר למצרים על-פי הסכמי קמפ-דייוויד;

"הסכמי קמפ-דייוויד" — הסכם השלום עם מצרים כפי שאושר על-ידי הכנסת;

"נחלה ערומה" — קרקע, מבנים מחוברים ותשתית, אשר נמסרו לידי התושב ללא תמורה מיידית או בתמורה נמוכה מכפי שזויים על-ידי הממשלה או על-ידי מוסדות מיישבים;

"מקרקעין" — כל המקרקעין בסיני;

"השמאי" — השמאי הממשלתי;

"השר" — שר האוצר;

"השבתת נכס" — סך השקעותיו העצמיות של תושב בנכס אשר בחזקתו ועליית ערך הנכס בעקבות ההשקעות האמורות, ואשר אינם ניתנים לשימוש עתידי או מימוש על-ידי אותו תושב.

2. הקניית מקרקעין

המקרקעין, בהיותם רושמים למדינה לשם מסירתם למצרים בהתאם להסכמי קמפ-דייוויד, יקומו לקניין למדינה ביום תחילתו של חוק זה.

3. קביעת הפיצויים

כל תושב יהא זכאי לפיצויים מהמדינה כדלקמן:

- (א) עבור נחלה ערומה — החזר השקעתו בפועל כתוספת הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בחוק.
 (ב) עבור השבתת הנכס — על-פי קביעת השמאי.
 (ג) עבור אובדן הכנסה, מוניטין, כפיצוי חירפתי — תשלום השווה לשנתיים מהכנסתו השנתית של התושב, התשלום יחושב על-פי הכנסתו המוצהרת לשנת המס 1980/81 כתוספת 98% מהכנסה זו.
 (ד) פיצוי נוסף יינתן לכל תושב בגין שנות המגורים בפועל בסיני, סכום זה יהיה מכפלת מספר השנים

ה. הצעת חוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב — 1982

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

פרק א': פרשנות ותחולה

1. הגדרות

"השמאי הממשלתי הראשי" — לרבות נציגו;
 "השר" — ראש הממשלה בהתייעצות עם שר שר האוצר.

2. ייחוד החוק

לא יינתן פיצוי ולא תהיה זכות או תביעה לפיצוי מאת המדינה בשל פינוי מהאזור עקב חוזה השלום עם מצרים. או בשל נזק או הפסד הכרוכים בכך, אלא מכוח חוק זה.

3. בורריות

חוק זה לא יגרע מתוקפו של פסק בוררות בבוררות שהוחל בה לפני קבלת חוק זה בכנס ועניינה פיצוי בשל פינוי מהאזור.

4. אי-תחולה

חוק זה לא יתחיל על מי שהגיע לאזור אחרי היום הקובע אלא אם נקבע בו כמפורש אחרת.

פרק ב': חקלאים

סימן א': פרשנות

5. הגדרות

החקלאית, ובאין אישור מסירה או דוח מצאי — כפי שיקבע הממונה על ההערכה החקלאית בערכים כספיים; "יחידת משק" — מבנים, מתקנים וגידולים רב־שנתיים שבהחזקתו של מתיישב;

"יישוב חקלאי" — יישוב חקלאי של אגודה;
 "כלים חקלאיים" — טרקטורים, מלגוזות, מרססים, מחרשות וכלי עיבוד;

"מבני ציבור" — לרבות צרכייה; משרדים, מזכירות, פעוטון, גן ילדים, בית־ספר, מרפאה, מועדונים, בית־עם, מרכז קהילתי, מרכז קומפקטי, בית־כנסת, בריכת שחייה, מקלטים, רשת חשמל, תאורת ביטחון, תאורת נן, תאורת רחובות ומדרכות;

"מבנים" — בית חברה ממשלתית, מחסנים, בית־אריזה, תאורת גן ופיתוח הקשורים אליו, מחסנים, בית־אריזה, לרבות מערכת חשמל ופיקוד, וסככות;

"מתקן" — מתקן כאמור בפרט א' לתוספת ב';
 "הממונה" — מתקן כאמור בפרט א' לתוספת ב';

"הממונה על ההערכה החקלאית" — הממונה על ההערכה החקלאית במשרד החקלאות או נציגו;

"מענק" — מענק שנחננו הממשלה או תאגיד שהוקם על־פי חוק או חברה ממשלתית, ישירות או באמצעות בנק, למימון השקעות באזור;

"מתיישב" — מי שהתיישב ביישוב חקלאי באזור עם משפחתו או כבודד על־פי החלטת המוסדות המיישבים ואינו כולל מי שגר במקום כאמור ללא אישור המוסדות המיישבים;

"נחלה נקייה" — כל הקרקע השייכת ליישוב חקלאי, אם עובדה בפועל ואם לאו, לרבות כל מכסות המים, כל מכסות הייצור, רשת המים המרכזית, לרבות קו סניפי לראש כל יחידת משק, רשת החשמל המרכזית, חלקת

"האזור" — שטח חצי האי סיני שיתפנה, לאחר קבלת חוק זה בכנסת, לפי חוזה השלום בין מדינת ישראל ובין הרפובליקה של מצרים¹;

"יום הפינוי" — יום שקבעה הממשלה בהודעה ברשומות לעניין חוק זה;
 "היום הקובע" — כ"ח באלול התשל"ח (30 בספטמבר 1978);

"המדר" — מדר המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"נקודה" — סכום השכר החודשי הממוצע במשק למשרת שכיר לחודש האחרון שלפני התשלום, כפי שחישוב הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כפול 6;

(א) לעניין פרק זה —

"אגודה" — כל אחת מהאגודות השיתופיות המפורטות בתוספת א';

"אישור מסירה" — אישור כאמור בסעיף 8;
 "גידול רב־שנתי" — אחד מאלה:

(1) צמח רב־שנתי כאמור בפרט ב' לתוספת ב' (להלן) — צמח רב־שנתי;

(2) מטע כאמור בפרט ג' לתוספת ב' (להלן) — מטע;

(3) שתיל או ייחור של עץ (להלן — שתיל);

"דוח ביצוע" — דוח ביצוע שיש עליו אישור של מרכז ההשקעות שלפני חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959², ובאין דוח כאמור — חשבונות השקעה שיש עליהם אישור של רואה־החשבון של המינהלה;

"דוח מצאי" — רשימה הכוללת מבני ציבור, מבנים, מתקנים או גידולים רב־שנתיים וכן כל נכס אחר שבהחזקה או בבעלות של מתיישב, של אגודה או של תאגיד אחר, לפי העניין, שנערכה מטעם מינהלת פינוי פתח־רפיח וסיני שליד משרד החקלאות לפני תחילתו של חוק זה או מטעם המינהלה אחרי תחילתו, ואם לא נערכה כך — כפי שנערכה מטעם גוף מוסמך אחר, ואם לא נערכה — כפי שיקבע הנוציג, ולעניין נכסי אגודה או תאגיד אחר יסתיע הנוציג, לצורך קביעתו, בדוח ביצוע;

"חסר" — חסר של מתקן או מבנה, חסר של חלק עיקרי או רכיב במתקן או במבנה, או חסר במבני ציבור או בגידולים רב־שנתיים למעט מטע, ובכלד שנכסים אלה בני פיצוי והם בהחזקת מתיישב או שהם נכסי אגודה או תאגיד אחר, כמפורט באישור המסירה בהשוואה לדוח המצאי, בערכים כספיים לפי קביעת הממונה על ההערכה

¹ כ"א 868, כרך 25, עמ' 695.

² ס"ח התשי"ט, עמ' 234.

שאינן בית פלטיק, מערכות השקיה, המטרה, טפטוף ובקרת השקיה, מערכות דישון והדליה, מערכות אוטומציה כהשקיה או כדישון וכל ציוד אחר הנמצא בשטח פתוח, כלים חקלאיים ורכב, כל אלה בין שהם שייכים למתיישב ובין שהם שייכים לאגודה או לתאגיד אחר;

"תאגיד אחר" — כל תאגיד שלאגודה יש חלק בו ועיקר פעילותו באזור, למעט תאגיד מיוחד;

"תאגיד מיוחד" — תאגיד כאמור בנספח ב' לחוספת ו'; "תכולה" של בית צמיחה —

(1) כל מתקן שבתוכו;
(2) כל צמח רבי-שנתי שבתוכו.

(ב) החעור ספק בדבר מהותם או סיווגם של מבנה, מתקן, גידול רבי-שנתי, ציוד נייד וציוד שדה או כלים חקלאיים, יכריע בדבר הממונה על ההערכה החקלאית.

החצר, תשתית ומבני ציבור, למעט מבנים ביחידת המשק וגידולים רבי-שנתיים;

"נכס אגודה" — נכס הכלול בדוח מצאי לגבי אגודה, לרבות ענף שהוא משותף לרוב חברי האגודה, למעט —

(1) כל הכלול בנחלה נקיה, ציוד נייד וציוד שדה וכלים חקלאיים;

(2) כל מבנה ומתקן השייכים למוסד מיישב;

(3) כל מבנה ומתקן שהיו או הינם כשימושם של מי שאינם זכאים לפיצוי על-פי פרק זה, למעט תוספות לבית מגורים ומתקן ששילמה בעדו האגודה;

(4) כל מבנה ומתקן שהיו מיועדים לעתודת מועמדים שלא נקלטה ביישוב החקלאי;

(5) כל מבנה ומתקן שכבעלות כל אדם וזולת האגודה; רכב, מומונים וניירות ערך;

"ציוד נייד וציוד שדה" — מנהרות גבוהות ונמוכות

סימן ב': תנאים לפיצוי

וגידול רבי-שנתי שבעדם מגיע פיצוי לפי פרק זה והם כהחוקתם, בשליטתם או בעיבודם של המתיישב, האגודה או התאגיד האחר באזור או מחוץ לאזור; הנציג יערוך רשימה של הנכסים הנמסרים ויתן בחתימת ידו אישור על מסירתם.

(ב) נכס שאינו טעון מסירה לפי סעיף קטן(א) יהיה מתיישב רשאי ליטול עמו אל מחוץ לאזור; נכס כאמור שנמכר למדינה או כאמצעותה — אין חוק זה בא לגרוע מחובת המדינה להעמיד לרשות המוכר את תמורת הנכס.

9. כניסה לצורך הערכה

כל מתיישב, אגודה ותאגיד, תאגיד מיוחד אחר יאפשרו לשמאי הממשלתי הראשי, לנציג ולממונה על ההערכה החקלאית להיכנס ליישוב החקלאי לצורך ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה — לרבות שמאות מבנים ומבני ציבור, עריכת דוח מצאי, עריכת אישור מסירה, וקביעת חסר — וימציאו לכל אחר מהם כל מסמך ומידע שברשותם הדרושים לביצוע תפקידו.

סימן ג': הפיצוי

11. הפיצוי למתיישב

(א) פיצוי למתיישב לפי פרק זה ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:

- (1) פיצוי בשל מבנים;
- (2) פיצוי בשל יחידות משק בהתאם לטיפוס שעליו נמנית האגודה (להלן — טיפוס המשק);
- (3) פיצוי בשל השקעות שהשקיע המתיישב מעבר למרכיבי טיפוס המשק;
- (4) מענק ביסוס אישי;
- (5) מענק לממשך בחקלאות ביישוב חקלאי;
- (6) פיצוי בשל אובדן הכנסה;
- (7) הוצאות העברה של מתקנים ותכולת כתי צמיחה אל מקום אחר בארץ-ישראל.

(ב) הפיצוי למתיישב לפי פרק זה יחושב לפי הוראות תוספת ג'.

6. זכאות

אדם יהיה זכאי לפיצוי מכוח פרק זה אם החקיים לגביו אחד משני אלה:

(1) הוא היה מתיישב ביום הקובע; אולם לא יהא זכאי לפיצוי מכוח פרק זה מי שהתיישב לראשונה ביישוב חקלאי באזור לאחר היום הקובע;

(2) הוא קיבל מאת המדינה מקדמה על חשבון הפיצוי מכוח חחה שנחתם בינו לבין המדינה, ובכלבד שמקדמה או חוזה כאמור לא הושגו בתרמית.

7. פייג לחיילים

על אף האמור בסעיף 6, מי ששירת בצבא-הגנה לישראל בשירות קבע, לא יהיה זכאי למענק ביסוס אישי בשל חקופת שירותו, ומי שביום הקובע שירת בצבא-הגנה לישראל בשירות סדיר לרבות שירות ללא תשלום לא יהיה זכאי לכל פיצוי מכוח פרק זה.

8. מסירת נכסים

(א) כל מתיישב, אגודה, תאגיד מיוחד ותאגיד אחר ומסרו לידו מי שקבעה המינהלה (להלן — נציג), מיד עם דרישתו, כל מבנה, מבנה ציבור, מתקן

10. פיצוי מאת המדינה

(א) ככפוף להוראות פרק זה תשלם המדינה פיצוי לכל מתיישב, לכל אגודה, לכל תאגיד מיוחד ולכל תאגיד אחר בשל פינוי מהאזור עקב חוזה השלום עם מצרים.

(ב) החשלום כפועל בשל פינוי אגודה — ייעשה לחבריה שאינם תאגידים; החשלום כפועל בשל פינוי תאגיד מיוחד או תאגיד אחר — ייעשה לבעלי הזכויות בו, אף אם אינם מתיישבים, והחשלום לאגודות שהן בעלי זכויות בו ייעשה לחבריהן שאינם תאגידים.

(ג) פיצוי מכוח סעיפים 11, 12 ו-13(א) ישולם בשל ראשי הפיצוי המפורטים בהם רק בהתאם למפורט בדוח המצאי, למעט חסר ולמעט נכס שהוצגה עליו שיועבר מהאזור מטעם הזכאי לפיצוי והועבר כך.

(ד) נכס הטעון מסירה לפי סעיף 8 והועבר מהאזור — לא יינתן בשלו פיצוי.

נובמבר 1981, תנאי הענקות אלה יהיו כתנאי ההענקות בשל מתיישב בחולות זיקים. כאמור בתוספת 2'.

- (ג) מהפיצוי הכולל למתיישב שנתקבל בדקל תנכה המדינה את הפיצוי בשל נחלה נקיה.
- (ד) לענין סעיף זה, "נתקבל" — נתקבל כחבר באגודה המתאימה, בכפוף למילוי התחייבויות המתיישבים והאגודה לפי סעיף זה.
- (ה) על אף האמור בכל דין, כל מה שניתן למתיישב או לאגודה מכוח סעיף זה יהיה פטור מתשלום כל מס ותשלום חובה החלים על הכנסה.
- (ו) כביצוע סעיף זה תפעל המדינה באמצעות המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית לארץ-ישראל.
- (ז) לענין הענקות המדינה שלפי סעיף קטן (ב), דין מתיישב שנתקבל כחד"ס שליד הכינרת כדון מתיישב שנתקבל במגן (תל-שרוחאן), אלא שלענין תקופת החזקתו של מלווה תבוא תקופת אפריל — ספטמבר 1982 במקום תקופת נובמבר 1981 — אפריל 1982.

15. סיג לפי היום הקובע

- (א) לא ינתן פיצוי בשל מכנים שאינם בית מגורים, או בשל מתקנים או מטע, אם, לא הוחל בבנייתם או בנטיעתם לפני היום הקובע.
- (ב) מכנה, מתקן או מטע הכלולים ברוח מצא, רואים אותם כאילו נבנו או ניטעו לפני היום הקובע וזאת אם קבע הממונה על ההערכה החקלאית אחרת.

16. פיצוי כולל

- (א) הפיצוי הכולל למתיישב יחושב וישולם כאמור בתוספת 7.

סימן ד': ביצוע

- (1) הוכחות טוב בשל חובות התאגיד, יוגשו למפרקים תוך 15 ימים מיום תחילתו של חוק זה; אישור הוכחות החוב ייעשה בידי המפרקים תוך 15 ימים לאחר מכן.

18. מינהלה

- (א) מוקמת בזה מינהלה של שלושה לביצוע פרק זה; השר ימנה את חברי המינהלה.

19. תפקידים וסמכויות של המינהלה

- (א) המינהלה תקבע את זכאותם של תובעים לפיצוי ואת סיעורו הפיצוי המגיע להם, בשל כל אחד מרכיבי הפיצוי, הכול לפי פרק זה, תוך 30 ימים מיום תחילתו של חוק זה.
- (ב) המינהלה תהיה מוסמכת להעסיק עובדים, להתקשר בחוזה ולעשות כל פעולה אחרת מטעם המדינה, ככל הנראה לה דרוש לצורך הפעלתו וביצועו של פרק זה, לרבות סיוע מינהלתי למורשים ולמפרקים.

20. ועדת זכאות

- (א) המינהלה תודיע למתיישב, תוך עשרה ימים מיום הפינוי, אם הוא זכאי ומה הם הרכיבים שהוא זכאי לפיצוי בשלהם.
- (ב) קבעה המינהלה שאדם אינו זכאי כלל לפיצוי על-פי פרק זה, או שאינו זכאי לפיצוי בשל רכיב

12. הפיצוי לאגודה

- (א) פיצוי לאגודה בשל נכס האגודה לפי פרק זה ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:
 - (1) פיצוי בשל מבנים;
 - (2) פיצוי בשל מתקנים;
 - (3) פיצוי בשל גידולים רבי-שנתיים.
- (ב) הפיצוי לאגודה בשל נכס האגודה לפי פרק זה יחושב לפי הוראות תוספת ד'.

13. הפיצוי לתאגיד מיוחד ולתאגיד אחר

- (א) פיצוי לתאגיד אחר לפי פרק זה ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד ויחושב לפי תוספת ה':
 - (1) פיצוי בשל מבנים;
 - (2) פיצוי בשל מתקנים.
- (ב) הפינוי לתאגיד מיוחד לפי פרק זה יחושב וישולם לפי הוראות תוספת ה'.

14. התיישבות חקלאית חדשה

- (א) מהפיצוי הכולל למתיישב שנתקבל בחולות זיקים, תנכה המדינה את הפיצוי בשל רכיב הנחלה הנקיה לפי טיפוס המשק של היישוב החקלאי שבו התגורר באזור (להלן — נחלה נקיה), והעניק את כל הכולל בתוספת 2', ללא תמורה נוספת, לו ולנחבי-העדה בחולות זיקים מושב שיחופי להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ (להלן — חולות זיקים); המחה המתיישב למדינה את זכותו לפיצוי בשל נחלה נקיה כאמור, יראו אותו כמי שניכר מהפיצוי הכולל המגיע לו לפי פרק זה את הנחלה הנקיה.
- (ב) למתיישב שנתקבל במגן (תל-שרוחאן) תעניק המדינה, בתורת השתתפות בהקמת מהסן, סך 265,000 שקלים, וכן תעניק המדינה לתל-שרוחאן, מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ, בתורת השתתפות בהחזקתו של מלווה, סך 150,000 שקלים, שני הסכומים צמודים למדד

17. פירוק תאגידים

- (א) תחילת תוקפו של כל צו שנתן רשם האגודות השיתופיות לגבי אגודה או תאגיד מיוחד — ביום תחילתו של חוק זה.
- (ב) כל תאגיד מיוחד שהוא חברה וכל תאגיד אחר שהוא חברה — מפורק ביום תחילתו של חוק זה.
- (ג) כל תאגיד אחר שהוא אגודה שיתופית ולא נתן רשם האגודות השיתופיות צו פירוק לגביו, למעט איתם — מפורק ביום תחילתו של חוק זה.
- (ד) מפרקי האגודות ומפרקי התאגידים המיוחדים שהם אגודות שיתופיות יהיו המפרקים שמינה רשם האגודות השיתופיות; המפרקים של התאגידים המיוחדים או התאגידים האחרים שהם חברות ייקבעו בידי רוב בעלי מניותיהם, ועד שייקבעו כך ישמשו המורשים שנחמנו לפי סעיף 25 כמפרקים.
- (ה) המפרקים יהיו ראשים לאשר לפי סעיף 25 את החובות אשר המורשים, לא ישלמו, והמורשים יפרעו חובות אלה כפי שהמפרקים יאשרו סופית את תשלומם.
- (ו) המפרקים לא יהיו זכאים לשכר בעד פעולותיהם כמפרקים; המדינה תישא בהוצאות הסבירות של הפירוק שהוציאו המפרקים שמינה רשם האגודות השיתופיות.

ולתאגידים האחרים על-פי חוק זה למעט הסכומים בשל אלה:

- (1) חובות המגיעים למוסדות המיישבים וחובות לזמן ארוך לבנקים (הלוואות פיתוח), שהשלם המדינה;
 - (2) חובות אחרים שהיו מוסכמים על דעת המתיישבים;
 - (3) מלווה החל על הפיצוי לפי סעיף 26;
 - (4) מס מיוחד החל על הפיצוי לפי סעיף 26;
 - (5) סכומים שרואים אותם כמקדמות על חשבון הפיצוי לפי סעיף 57;
 - (6) סכומים שיש לגבותם לפי סעיף 14
- (ב) סכום הפיצוי המגיע, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף קטן (א) (להלן — הפיקדון) ישולמו לכל מתיישב ביישוב חקלאי באמצעות שני מורשים שיתמנו לגבי כל יישוב; מורשה אחד יהיה עורך-הדין המייצג את רוב החברים ביישוב החקלאי לענין הפיצוי, או מי שהוא מינה בכתב, והאחר מי שמינתה הממשלה.
- (ג) סכום הפיצוי המגיע לפי הוראות סעיף 10 (ב), ישולם אף הוא באמצעות המורשים כאמור בסעיף קטן (ב).
- (ד) על המורשים יהיה —

- (1) לשלם מתוך הפיקדון חובות לנושים של האגודות והתאגידים האחרים.
- (2) לשלם מתוך הפיקדון למדינה דמי חסר שנתגלה, זולת אם קבע הממונה על ההערכה החקלאית שהחסר הושלם;
- (3) לשלם מתוך הפיקדון מקדמות למתיישבים, לפי שיקול דעתם;
- (4) לחשב ולחלק את הפיצוי בשל נכסי האגודות ואת הפיצוי בשל נכסי התאגידים המיוחדים והתאגידים האחרים לפי תוספת ד' ותוספת ה' ואת סכום יתרת הפיצוי כאמור בתוספת ו'.
- (5) לשלם את יתרת הכספים המגיעים או המשחלמים בתוקף הוראות חוק זה באמצעות עורכי-הדין המייצגים את הזכאים לפיצוי על-פי חוק זה, בתוקף כתב הרשאה חתום בידם.
- (ה) (1) המורשים לא יהיו רשאים לשלם את הסכום שקבעו המפרקים לפי הרישא של סעיף 17 (ה) אלא לאחר קבלת אישור סופי של המפרקים לגבי שיעור יתרת החובות כאמור בסעיף 17 (ה).
- (2) המורשים לא יהיו רשאים לשלם את ערכו של נושא דיון בוועדת זכאות, בוועדת ערר או בבית-המשפט העליון, עד לסיום ההליכים בקשר לכך.
- (3) דין הוראות שניתנו לממשלה על-פי חוזה שנחתם בין המדינה לבין זכאי כדין הוראות שניתנו למורשים או למפרקים של האגודות, של התאגידים המיוחדים או של התאגידים האחרים, המענק לממשיך בתקלות ישולם עד ליום הפיני לזכות הממשיכים בתקלות בהתאם להוראות חוק זה לירי המורשים והם יהיו רשאים לשחררו לזכאי לה. הוראות סעיף קטן (ד) (6) יחולו בשינויים המחויבים גם על תשלום זה.

מסוים, להבדיל מסכומי, רשאי האדם להשיג על כך לפני ועדת זכאות שהוקמה לפי סעיף זה, תוך עשרה ימים מהיום שבו הודע לו על הקביעה; ועדת הזכאות רשאית, מטעמים מיוחדים שירשמו, להאריך את המועד להגשת ההשגה.

(ג) לענין כל השנה תוקם ועדת זכאות המורכבת מחמישה אלה:

- (1) שני נציגי הממשלה שמינה השר;
- (2) נציג שמינתה הסוכנות היהודית לארץ-ישראל;
- (3) שני נציגים שמינה המתיישב המשיג.
- (ד) אחד מנציגי הממשלה יהיה יושב-ראש הוועדה.
- (ה) לא ייפגע תוקף פעולתה של ועדת זכאות מחמת שלא נתמנה חבר מחברי או שנתפנה מקומו או מחמת שנעדר משיבותיה.
- (ו) ועדת זכאות תקבע את סדרי ישיבותיה ואת נוהל עבודתה.
- (ז) ועדת זכאות לא תהיה קשורה בסדרי הדיון ובדיוני הראיות הנהוגים בבתי-המשפט.
- (ח) ועדת זכאות תחליט בהשגה שהוגשה לה תוך עשרה ימים מיום שהוגשה.

21. ערר

- (א) המדינה וכל הרואה עצמו נפגע בהחלטת ועדת זכאות או בקביעת השמאי הממשלתי הראשי לענין פרק זה או בקביעת הממונה על ההערכה החקלאית לענין חסר, רשאים תוך עשרה ימים מיום שהודעה להם ההחלטה או הקביעה, לערור עליה לפני ועדת ערר.
- (ב) לא יוגש ערר מטעם המדינה אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה.
- (ג) לוועדת ערר יהיו כל הסמכויות הנתונות מכוח פרק זה למי שעוררים על החלטתו או קביעתו.

22. ועדות ערר

- (א) ועדת ערר תדון בשופט אחד של בית-משפט מחוזי.
- (ב) שר המשפטים יקבע רשימה של שופטים לענין סעיף זה.
- (ג) נשיא בית-המשפט המחוזי תלאיבי יקבע את השופט שידון בערר.
- (ד) הגשת ערר מטעם יחיד תלווה כמתן ערובה בשיעור של 10% משווי נושא הערר המצוין בכתב הערר; ערר כאמור שהוגש בלא ערובה — יידחה.
- (ה) ועדת הערר רשאית לדון בהערר עד שהוזמן לדיון אם ראתה שהוזמן לדיון בדואר רשום לפי המען שמסר בכתב הערר, ואם הוא משיב — לפי מענו או מען פרקליטו.
- (ו) ועדת הערר תיתן את החלטתה תוך 21 ימים מיום שהוגש הערר.

23. ערעור

החלטת ועדת ערר נתונה לערעור לבית-המשפט העליון ברשות בית-המשפט העליון.

24. סדרי הדיון

שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין ערר וערעור לפי פרק זה; בהעדר תקנות כאמור תפעל ועדת הערר כפי שיראה לה צורך ומעיל, ולענין סדרי הדיון בערעור יתולו הוראות תקנות סדר הדיון האזרחי, התשכ"ג — 1963, לענין ערעור ברשות.

25. דרכי תשלום

(א) המדינה תשלם עד ליום הפיני את כל סכום הפיצוי המגיע למתיישבים, לאגודות, לתאגידים מיוחדים

- (י) המורשים יחלקו את הפיצוי הסופי על-פי שיקול דעתם ובהתאם לנסיבות המיוחדות של כל אגודה; כעשייתם כן ינחו אותם עקרונות אלה:
- (1) תקנות האגודה ומסמכי ההתאגדות;
 - (2) השקעות עצמיות;
 - (3) ותק;
 - (4) איזון קורי ייצור ואמצעים;
 - (5) יסודות השוויון;
 - (6) המקורות הכספיים של הצבר ההון;
 - (7) החלטות שקיבלה האגודה בעניין הנדון.
- (יא) על המורשים יחול חוק הנאמנות, התשל"ט—1979,³ ואולם לא יישאו באחריות לכל מעשה או מחדל שעשו בתום לב.
- (ח) שני המורשים לפי סעיף זה יפעלו בהסכמה; בעניין שלא הסכימו עליו תכריע ועדת הערר שלפי סעיף 22 והכרעה תהיה סופית.
- (ט) המורשים יפקידו את כספי הפיקדון אצל החשב הכללי במשרד האוצר וכספים אלה ימשיכו להיות צמודים למרד: המורשים יהיו רשאים למשוך את כספי הפיקדון או כל חלק ממנו בכל עת, אולם כספים שיימשכו לפני ה-20 בחודש לא יישאו את הפרשי ההצמדה בשל החודש החולף; דין הפרשי ההצמדה על כספי הפיקדון כדין הפרשי הצמדה על איגרות חובה שהוציאה המדינה מכוח הוראות חוק מלווה המדינה, התשל"ט—1979, ולא ישולם עליהם מס.

סימן ה': מס מיוחד ומלווה

26. מס מיוחד ומלווה
- (א) על אף האמור בכל דין, יוטל על סך כל הפיצוי המשולם לאדם לפי פרק זה מס מיוחד ומלווה לפי סימן זה, כל אחד בשיעור של 7.5% מסך כל הפיצוי.
- (ב) על פיצוי כאמור לא יוטל כל מס או תשלום חובה אחר; על המענק לממשיך בחקלאות לא יוטל אף מס מיוחד או מלווה כאמור.
- (ג) המס המיוחד והמלווה ינוכו במקור מכל תשלום המועבר למורשים שנחמנו לפי סעיף 25.
- (ד) סכומי מס הכנסה שנוכו מתשלומים שרואים אותם כמקדמות על חשבון הפיצוי שלפי פרק זה ייחשבו כתשלומים על חשבון מס מיוחד וישוערכו לעניין זה לפי הכללים בסעיף 58; מס ששולם ביתר יוחזר למשלמו, באמצעות המינהלה, כשהוא משוערך כאמור.
- (ה) לא תהיה זכות לפטור, לניכוי או לקיזוז כלשהם לגבי מס מיוחד שלפי סעיף זה.
- (ו) דין מלווה לפי סעיף זה, לעניין סעיף 19(א) לפקודת מס הכנסה⁴, כדין מלווה שמועט מהגדרת מלווה מועדפים שבסעיף האמור.
27. הנאי המלווה
- (א) על סכומי מלווה שנוכו לפי סעיף 26 יינתנו תוך שישה חודשים מיום הפינוי איגרות חוב על שם הזכאי.
- (ב) האיגרות יהיו צמודות הצמדה מלאה למרד שעל-פיו חושב סכום הפיצוי לפי פרק זה וישאו ריבית בלתי צמודה בשיעור של 3% לשנה.
- (ג) מחצית מסכום האיגרות תיפדה בתום חמש עונות מיום הפינוי, והמחצית האחרת בתום עשר שנים מיום הפינוי.
- (ד) האיגרות לא יהיו סחירות ולא יהיו ניונות לשעבוד אלא לצורך יצירת בטוחה לקריו אשראי למטרות חקלאות, תעשייה ותיירות, ולא לעיקול העברה מכוח הדין; שעבוד איגרות לפי סעיף קטן זה לא ייחשב כשעבוד לעניין סעיף 19(ג) לפקודת מס הכנסה.
- (ה) הנהלת ענייני המלווה תהיה בידי בנק ישראל, ולבקשת מתחייב ואשר בנק ישראל למעניק אשראי כאמור בסעיף קטן (ד), כי המתחייב וכאי לאיגרות וכי עם הוצאתו הן יופקדו בידי מעניק האשראי למטרות המפורטות בסעיף קטן (ד).
- (ו) הריבית על האיגרות תהיה פטורה ממש הכנסה חוץ מן המס שיש לנכות ממנה לפי סעיף 161 לפקודת מס הכנסה בנוסחו כיום תחילתו של חוק זה.
- (ז) על האיגרות יחול סעיף 3 לחוק המלווה (הוראות שונות), התשל"ח—1978.⁵

פרק ג': עירונים

סימן א': פרשנות

28. הגדרות
- לעניין פרק זה —
- "יישוב עירוני" — ימית, מרכז-אבשלוש, אופירה, כפר-הנופש בנביעות, או מתקן עסקי אורחי באזור;
- "חושב זכאי" — אדם הזכאי לפיצוי לפי סעיף 29(א);
- "עסק" — לרבות כל עיסוק בעל צביון מסחרי;
- "עסק זכאי" — עסק שבעליו זכאים לפיצוי לפי סעיף 29(ב).

³ ס"ח התשל"ט, עמ' 128.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

⁵ ס"ח התשל"ח, עמ' 18.

סימן ב': תנאים לפיצוי

היה ביישוב עירוני ופונה ממנו עקב חוזה השלום עם מצרים, ובלבד שראתה ועדת זכאות כאמור בסימן ג' כי הוא פעל שם דרך קבע ביום הקובע, או בסמוך לו.

30. סייג לתחולה

מלבד אם נאמר במפורש אחרת, פרק זה לא יחול על אלה:

- (1) מי שהוראות פרק ב' חלות עליו;
- (2) מי שהתגורר במחנה או במחנה אחר של צבא-הגנה לישראל;
- (3) עסק הנעשה אופי חקלאי שניתן פיצוי בשלו לפי פרק ב';
- (4) חברה העוסקת בחקק נפט או בקידוחי נפט;
- (5) עסק של חיפושי נפט, הפקתו וניצולו, לרבות זכויות לקבל נפט או תמורתו.

29. תושבים שכירים ועסקים

(א) ככפוף להוראות פרק זה תשלם המדינה פיצוי לאדם הרשאי לשבת בישראל, שפונה מהאזור עקב חוזה השלום עם מצרים, ובלבד שראתה ועדת זכאות כאמור בסימן ג' שנתקיים בו אחד מאלה:

- (1) הוא התגורר דרך קבע, ביום הקובע וברוב ימות השנה בסמוך לו, ביישוב עירוני, ומרכז חייו היה באותו יישוב, להבדיל ממי שהתגורר כאמור בשל עבודתו בלבד ולא רכש זכויות בדירה;
 - (2) הוא עבד ביום הקובע ולפניו כשכיר ביישוב חקלאי כמשמעותו בפרק ב' או ביישוב עירוני אך אינו זכאי לפי פרק ב'.
- (ב) ככפוף להוראות פרק זה תשלם המדינה פיצוי לבעלי זכויות בעסק שמקום מושבו ומרכזו הקבוע

סימן ג': ביצוע

הערכת השמאי הממשלתי הראשי לעניין עסקים;

- (3) לרון ולהחליט בכל נושא הדורש החלטה או הנחיה לפי הוראות פרק זה ותוספת ז';
- (4) לקבוע זכאות לפי הוראות פרק זה כל אימת שהיא רואה כי מן הצדק לעשות כן, אף אם לא נתקיים תנאי מתנאי סעיף 29;
- (5) לקבוע פיצוי הולם לעסק חריג, בשים לב לעקרונות שעל-פיהם נקבע הפיצוי בסימן ג' לתוספת ז', ובהתאם לנסיבות המיוחדות של העסק החריג;

לעניין זה, עסק חריג — עסק שמחמת טיבו או דרך פעולתו או העתקתו אין עקרונות הפיצוי בסימן ג' האמור מתאימים לפיצוי בשלו.

37. הוכחה והחלטה

(א) כל התובע זכות או פיצוי לפי הוראות פרק זה יגיש לוועדת הזכאות בקשה על כך בצירוף ראיות; ועדת זכאות רשאית גם לבקש חוות-דעת וראיות מאת גופים ורשויות אחרים ולהסתמך עליהן.

(ב) כל תביעה לפי פרק זה תיחמך לפי דרישת ועדת הזכאות בתצהיר המאמת את העובדות הכלולות בה, ולפי דרישתה כאמור ימסור לה התובע כל פרט, עובדה ומסמך.

(ג) ועדת זכאות תדון ותחליט בבקשה תוך 10 ימים מיום שהוגשה הבקשה; אולם היא רשאית להאריך מועד זה מטעמים מיוחדים שיירשמו.

38. דין אישורים קודמים

(א) אם אושרה זכאותו של תושב או עסק לפני תחילת חוק זה בוועדת זכאות שפעלה בתוקף הוראות חזויות או מינהליות לעניין פינוי סיני, או נקבעה שומת הפיצויים עקב הפינוי בידי ועדת זכאות כאמור או מטעמה — ייחשב הדבר כאילו אושרה הזכאות או נקבע הפיצוי סופית לפי הוראות פרק זה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי יושב-ראש ועדת זכאות שלפי פרק זה וכל אדם שלא אושרה

31. מינהלה

לביצוע הוראות פרק זה מוקמת בזה מינהלה של שלושה: בראשה יעמוד המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה, ושני חברים יהיו מי שהוא ימנה.

32. ועדת זכאות

(א) מוקמות בזה ועדות זכאות לעניין פרק זה, ובכל אחת מהן שלושה נציגי הממשלה שימנה המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה ושני נציגי תושבים.

(ב) לעניין דיון בתושבי ימית וסביבתה יהיו נציגי התושבים מי שרוב התושבים שם דרך כלל, או מגזר מסוים מהם לעניין מסוים, בחרו מביניהם; לעניין דיון בתושבי אזור דרום-סיני יהיו נציגי התושבים נציגי ועד התושבים של אפירה.

33. יושב-ראש

המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה ימנה אחד מנציגי הממשלה להיות יושב-ראש הוועדה.

34. שמירת תוקף

לא ייפגע תוקף פעולתה של ועדת זכאות מחמת שלא נבחר או לא נתמנה חבר מחבריה או שנתפנה מקומו או מחמת שנעדר חבר מייבנותיה, ובלבד שנכתו בישיבה שניים מחבריה לפחות ואחד מהם נציג תושבים; הוזמנו נציגי התושבים ואף אחד מהם לא הופיע — די שנכתו בישיבה שני חברים אחרים.

35. סדרי עבודה

(א) ועדת זכאות תקבע את סדרי ישיבותיה ואת נוהל עבודתה, וכלל שלא נקבעו בתקנות — אף את השאלונים והטפסים שימלא מי שתובע זכות או פיצוי לפי פרק זה.

(ב) ועדת זכאות לא תהיה קשורה בסדרי הדיון ובדיון הראיות הנהוגים בבתי-המשפט.

36. סמכויות ועדת זכאות

ועדת זכאות מוסמכת —

- (1) לקבוע זכאותו של אדם, כתושב זכאי או כבעל עסק, לפיצוי לפי פרק זה;
- (2) לקבוע את השיעור או הסכום של הפיצוי המגיע לפי פרק זה לאחר שהוגשה לה

את ההפרש המגיע על-פי החלטת ועדת הזכאות, תוך שכבה ימים, ואם בוטלה זכאות על-פי הזיון המחודש או הופחת סכום הפיצוי שאושר קודם לכן — יחזיר מי שקיבל את הסכום את ההפרש הכולל בהצמדה למדד מיום ביצוע התשלום יעד להחזרתו ובצירוף 4% ריבית בלתי צמודה לשנה; הצמדה כאמור תהיה מלאה או כשיעור של 80% לפי סוג הפיצוי המוחזר.

סימן ד': הפיצוי ותנאיו

(ב) מי שהפר חובתו לפי סעיף קטן (א) — שלא עקב נסיבות שלא בשליטתו ושלא היה יכול למונען — זכאת המדינה לנכות מכל סכום פיצוי המגיע לו את הסכום שיהיה דרוש לתיקון הנוקב או הליקויים בנכס או את שווי הצירוד החסר.

42. מס מיוחד

(א) על אף האמור בכל דין יוטל על סך כל כסומי פיצוי המשולמים ליחיד לפי פרק זה מס מיוחד לפי שיעורים מסכומי פיצוי אלה, האמורים בערכי מדרד חודש מרס 1982:

- (1) 2,500,000 השקלים הראשונים 0%;
- (2) 1,000,000 השקלים שלאחריהם 4%;
- (3) 1,000,000 השקלים שלאחריהם 5%;
- (4) 1,000,000 השקלים שלאחריהם 6%;
- (5) 1,000,000 השקלים שלאחריהם 7%;
- (6) 1,000,000 השקלים שלאחריהם 8%;
- (7) 1,000,000 השקלים שלאחריהם 9%;
- (8) כל סכום שלאחריהם 10%.

(ב) הוראות סעיף 26(ב) עד (ה) יחולו לענין סעיף זה בשינויים המחריבים.

(ג) בחישוב לענין סעיף זה של סך כל סכומי הפיצוי המשולמים ליחיד לפי פרק זה, יראו סכום פיצוי ששולם לתאגיד כאילו שולם ליחידים שהם בעלי הזכויות בו כחם חלקם בזכויות לרונות התאגיד.

43. מלווה

(א) במקביל למס מיוחד לפי סעיף 42, יוטל על סך כל סכומי הפיצוי המשולמים ליחיד לפי פיק זה מלווה לפי השיעורים בסעיף 42(א).

(ב) הוראות סעיף 26(ב), (ג) ו-(ה) יחולו לענין סעיף זה בשינויים המחויבים.

44. מעד תשלום הפיצוי

(א) כל סכום של פיצוי לפי פרק זה שאינו שנוי במחלוקת, המשולם כתשלום ראשון על סמך תביעה שהוגשה לפי פרק זה, תשלם המדינה תוך עשרה ימים מיום הגשת התביעה.

(ב) כל סכום של פיצוי לפי פרק זה שהוסכם עליו או שנקבע סופית תשלם המדינה תוך עשרה ימים מיום שהוסכם או שנקבע.

סימן ה': ערר וערעור

(ב) ועדת ערר תיתן את החלטתה תוך 21 ימים מיום שהוגש לה הערר, וזולת אם ראתה ורשמה טעם מיוחד להאריך מועד זה.

(ג) לוועדת הערר יהיו כל הסמכויות הנתונות מכוח פרק זה למי שעוררים על החלטתו או קביעתו.

זכאותו או מלוא תביעתו לפנות לוועדת הזכאות לשם דיון מחודש בזכאות שאושרה או שלא אושרה כאמור או בשיעור הפיצוי, וועדת הזכאות תדון בעניין מחדש על-פי הוראות פרק זה בלבד; הזמן לפנייה לפי סעיף קטן זה יהיה, לגבי יושב-ראש הוועדה — 30 ימים, ולגבי אדם אחר — 90 ימים, מיום תחילתו של חוק זה.

(ג) אושרה זכאות על-פי הדיון המחודש כאמור, או שונה סוג הזכאות או שונה הפיצוי, תשלם המדינה

39. ראשי פיצוי

(א) פיצוי לפי פרק זה ישולם רק לפי ראשי פיצוי אלה:

- (1) מענק ביטוס;
- (2) פיצוי בשל דירור;
- (3) פיצוי בשל עסק;
- (4) פיצוי פטורין לשכירים.

(ב) כל פיצוי לפי פרק זה יחושב לפי הוראות חוספת ז', ככפוף להוראות סעיף 36.

40. ניכוי חובות

(א) המדינה זכאית לנכות מכל תשלום המגיע לזכאי לפי הוראות פרק זה את כל חובותיו הנובעים ממגורים או מניהול עסק באזור והמגיעים למדינה, לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ, לצוות ההקמה של ימית, למינהל לפיתוח מרחב-שלמה, לחברת מבני תעשייה בע"מ, לגוף אשר נתן לו הלוואה מוכוננת או לגוף שנתן שירותי אספקת מים, חשמל או טלפון, והכול אף אם לא הגיע זמן פירעונו של החוב ובלבד שלענין פירעון מוקדם של הלוואות יחולו הכללים המקובלים במערכת הבנקאות.

(ב) אם השיג זכאי על חובות לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ או לחברת מבני תעשייה בע"מ, ינוכה סכום החוב המוסכם כאמור בסעיף קטן (א) ויתרת סכום החוב תועבר לידו הזכאי.

(ג) נקבע כי הסכום שהיה שנוי במחלוקת או חלקו אכן היה חוב כדין, ישלם הזכאי את יתרת החוב לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ או לחברת מבני תעשייה בע"מ בצירוף הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית שנתיים בשיעור 3%.

41. מסירת נכסים

(א) כל המקבל פיצוי בשל דירור או בשל עסק חייב למסור לידו נציג המדינה את דירתו או בית עסקו כשהם במצב טוב וחקין ומחזקים כהלכה וראויים לשימוש, למעט בלאי סביר, וכשנמצא בהם כל ציוד ונכס אחר אשר בשלו קיבל פיצוי לפי הוראות פרק זה.

45. ערר

(א) המדינה וכל הרואה עצמו נפגע בהחלטת ועדת זכאות לפי פרק זה או בקביעת השמאי הממשלתי הראשי, ראשם, תוך עשרה ימים מיום שהודעה להם התחלתה או הקביעה, לערור עליה לפני ועדת ערר.

שהוא הוזמן לדיון בדואר רשום לפי המען שמוסר
בכתב הערר.

(ה) בכפוף לסדרי דין שנקבעו לה תדון ועדת ערר
בדרך הנראית לה מעילה וצודקת.

(ו) ועדת ערר לא תהיה קשורה בדיני הראיות הנוגעים
בבתי-המשפט.

47. ערעור
על החלטה של ועדת ערר יהיה ערעור לכית-המשפט
העליון, בזכות — כעניין שבמשפט, וברשות — כעניין
שבעובדה.

48. סדרי דין
שר המשפטים רשאי להתקין סדרי דין לוועדת ערר
ולערעורים על החלטותיה.

(ד) לא יוגש ערר מטעם המדינה אלא באישור היועץ
המשפטי לממשלה.

46. ועדות ערר

(א) חברי ועדת ערר יהיו שופט, והוא היושב-ראש,
ושני נציגי ציבור.

(ב) שר המשפטים יקבע רשימה של שופטים,
ובתוספת היועצים היציגים של החושבים —
רשימה של נציגי ציבור, שמהם יורכבו ועדות ערר
לעניין פרק זה: הרשימות יפורסמו ברשומות.

(ג) נשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב יקבע את
המושב שידון כערר המוגש לוועדת ערר.

(ד) ועדת ערר רשאית לדון כהעדר העורר אם ראתה

פרק ד': דיווח, סופה, חולית ופריגן

סימן א': דיווח

(3) מענק לממשק כחקלאות;

(4) פיצוי בשל אוכדן הכנסה;

(5) הוצאות העברה.

(ב) הפיצוי לחברי האגודה לפי סעיף זה יחושב לפי
הוראות תוספת ה' וממנו ינוכה סכום של 25,000
שקלים לכל משפחה בשל חובה להסתדרות
הציונית העולמית, בהצמדה למדד מיום שבו
התפתחה המשפחה מדיווח.

51. ועדת זכאות

ראתה ועדת הזכאות לתושבי אזור דרום-סיני כי חבר
האגודה קיבל מכוח הוראות סעיף 50(א) פחות ממה
שהיה מקבל אילו היה תושב אופיר, רשאי הפיצוי לפי
ראשי הפיצוי האמורים בסעיף 50(א) בלבד, רשאית היא
לפסוק כי הוא זכאי להפרש.

52. סופיות

בכפוף להוראות סעיף 51 יהיה הפיצוי לפי סעיף 50
תשלום סופי ומחלט של פיצוי בשל ראשי הפיצוי
האמורים בו, וכל סכום פיצוי כאמור ששולם מכוח
חוקה, זולת החוקה האמור בסעיף 49(א), בין המדינה
ובין חברי דיווח — רואים אותו כמשולם על חשבון
פיצוי לפי סעיף 50 כשהוא צמוד למדד מיום ששולם עד
ליום התשלום שלפי חוק זה.

53. סייג

שום סכום לא ייפסק לפי סימן זה לאדם שלא היה חתום
על החוקה האמור בסעיף 49.

49. פיצוי בשל נכסים

(א) סכומים אשר מכוח חוקה בין המדינה, דיווח

מושכ שיתופי של העובד הציוני בע"מ (לעניין

סימן זה — האגודה, דיווח תיירות לנופש

בע"מ (לעניין סימן זה — החברה) וחברי האגודה

(לעניין סימן זה — החווה), שולמו לחברי

האגודה ביחס באב התש"ס (23 ביולי 1980),

רשאית ועדת הזכאות לתושבי אזור דרום-סיני

לקבוע כי הם לא היו פיצוי סופי בשל כל נכסי

האגודה, נכסי החברה ונכסי חברי האגודה.

(ב) ראתה ועדת הזכאות כי ערך נכסי החברה, כשהם

מתושבים לפי סימן ג' לתוספת ז', עולים על סך

כל הפיצוי שקיבלו חברי האגודה מכוח החווה,

לרבות חובות ששילמה המדינה בעבור החברה,

בעלי הזכויות בה, האגודה וחברה כשהם

משוערכים לפי סעיף 58 — תקבע ועדת הזכאות

פיצוי בשיעור ההפרש שנוצר.

50. ראשי פיצוי אחרים

(א) נוסף על סכומים האמורים בסעיף 49 תשלם

המדינה לחברי האגודה התחומים על החווה פיצוי

לפי ראשי פיצוי אלה:

(1) פיצוי בשל בית מגורים;

(2) מענק ביסוס אישי — לעניין זה יחושב

ההוצא רק עד היום שבו פינה הזכאי כפועל

את דיווח;

סימן ב': סופה וחולית

(4) פיצוי בשל אוכדן הכנסה, לפי פרט ו'

לתוספת ג';

(5) הוצאות העברה נוספות.

(ג) זכאי שאינו ממשיך בחברותו בקיבוץ ישולם לו

במישרין הפיצוי לפי סעיף קטן (ב) עד (4) בלבד;

בשל זכאים הממשיכים בחברותם בקיבוץ ישולם

פיצוי גם לפי סעיף קטן (ב) (5), כאמור בסעיף

קטן (ד), ויראו את מה ששילמה המדינה לקיבוץ

לפי הסכם בינה לבין חברי הקיבוץ כפיצוי סופי

לעניין סעיף קטן (ב) (1) עד (4).

(ד) בכפוף להוראות סעיף קטן (ה) ישולמו הוצאות

העברה נוספות לעניינים אלה בלבד:

54. הזכאים והפיצוי

(א) זכאי לפי סעיף זה הוא מי שהיה באזור, ביום

הקובע, חבר בקיבוץ סופה או בקיבוץ חולית

(להלן — הקיבוץ), שלא בשירות סדיר

בצבא-הגנה לישראל לרבות שירות ללא חשלו.

(ב) בכפוף להוראות סעיף זה, הפיצוי לזכאי שלפיו או

בעדו ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:

(1) מענק ביסוס אישי לפי נספח ו' לתוספת ג';

(2) הוצאות העברת מילטלין לפי פרט ו(1)

לתוספת ג';

(3) מענק לממשיכים בחקלאות ביישוב חקלאי

לפי פרט ה' לתוספת ג'.

- (1) מים וביוב;
 (2) תשתית: דרכים, כבישים וחשמל;
 (3) העברת מבני משק טרומיים;
 (4) העברת ציוד;
 (5) העברת אשקוביות המיועדות למבני ציבור.
55. פיצוי לפי הסכם מי שהיה תושב פריגן באזור לפני היום הקבוע ונחתם בינו לבין המדינה הסכם פינוי ופיצוי לפני יום קבלתו של חוק זה בכנסת, יהיה זכאי למענק האישני הקבוע בהסכם.
- (ה) הוצאות העברה כאמור בסעיף קטן (ד) ישולמו לכשיוצגו אישורי ביצוע כספיים מאת המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית לארץ-ישראל.

סימן ד': מסים

56. מס מיוחד ומלווה
 (א) הוראות סעיף 26 לעניין מס יחולו על כל סכום פיצוי שלפי פרק זה, חוץ מפיצוי לפי סעיף 54(ב)(5). שלא יהיה חייב במס כדלשהו.
 (ב) הוראות סעיף 26 ו-27 לעניין מלווה יחולו על כל סכום פיצוי שלפי סימן א' לפרק זה בלבד.

פרק ה': הוראות כלליות

- הפיצוי המגיע לו, והוא יוכל לערור לוועדה הערר המתאימה.
62. הגבלת סמכויות
 (א) לא תהיה סמכות לקבוע זכות לפיצוי או סכום פיצוי לעניין חוק זה, אלא לפי הוראה של חוק זה.
 (ב) הסמכות הייחודית לדון ולפסוק בכל תביעה, ערעור או בקשת סעד אחר מכוח חוק זה נתונה לוועדות הזכאות, לוועדות הערר, ולבית המשפט העליון לפי הוראות חוק זה.
63. שמירת רישום רכב
 על אף האמור בכל דין, רכב נוסעים פרטי, או רכב פרטי דרישמושי, שהיה רשום באזור דרום-סיני ביום הפינוי בבעלותו של אדם הרשאי לשבת בישראל וצוין ברשימו שמורכב בו מנוע דיזל — יהיה מותר, כל עוד הוא בבעלותו של אותו אדם, לרשום אותו ולהשתמש בו בישראל, אף אם האדם הגיע לאזור אחרי היוון הקבוע.
64. ביטול זכויות במקרקעין
 כל הסכם לרכישת זכויות במקרקעין באזור מאת המדינה או מאת אחד מטעמה — בטל, ולא תהיה זכות לפיצוי בשל ביטולו אלא לפי חוק זה.
65. סייג למס שבח
 קבלת פיצוי לפי חוק זה בשל דירות מגורים לא תיחשב כמכירת הדירה לעניין חוק מס שבח במקרקעין, התשכ"ג — 1963.⁷
66. זכות היחיד והחבול
 (א) הזכות לכל פיצוי המשולם לפי חוק זה בשל פינוי עסקי של תאגיד תהיה ליחידים בעלי הזכויות כאותו תאגיד במישרין או בעקיפין.
 (ב) יחידים שקיבלו סכומי פיצוי לפי סעיף זה יהיו אחראים יחד ולחוד לכל חובות התאגיד.
67. סייג למסמכים אחרים
 לא תהיה מכוח הסכם, החלטה, הוראה או מסמך אחר כל זכות לפיצוי או עילת תביעה אחרת כלפי המדינה בשל פינוי מהאזור, אלא אם נתגבשו בחוק זה.
68. ביצוע ותקנות
 השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.
69. תחילתו
 תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.
57. מקדמה
 כל סכום ששילמה המדינה לפי חוזה, החלטה, הוראה או מסמך שענינם פיצוי בשל פינוי האזור יראו אותו כמקדמה ששילמה על חשבון הפיצוי המגיע לפי חוק זה.
58. הצמדה ושערך
 (א) כל סכום האמור בחוק זה בלי ציון יום ערכו — אמור לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני יום ח' באב התשל"ט (1 באוגוסט 1979) ולצורך חישוב של סכום ששולם לפני היום האמור או אחריו הוא ישוערך, לפי המדד המתאים למדד האמור; לעניין סכום הנקוב בציון מפורש של ערך יום אחר — יהיה השערך של סכום ששולם לפניו או אחריו למדד המתאים שפורסם לאחרונה לפני אותו יום.
 (ב) לעניין חישוב סכום שיש לשלם אחר תחילתו של חוק זה, הוא יוצמד למדד המתאים מן המדד שפורסם לאחרונה לפני האמורים בסעיף קטן (א) עד המדד שפורסם לאחרונה לפני יום התשלום.
59. סייג לזכאות לפי שני פרקים
 לא יהיה אדם זכאי לפי יותר מפרק אחד לחוק זה אלא אם נאמר בו במפורש אחרת; אולם זכאי לפי פרק ב' יהיה, במסגרת זכאותו זו, זכאי לפיצוי על השקעתו העצמית בנכס במקרקעין שהוא ברי-פיצוי לפי פרק ג'.
 60. פטור בשל סיכול
 (א) מי שזכאי לפיצוי לפי חוק זה יהיה, טור מכל התחייבות לפי חוזה כלפי המדינה שביצעו סוכל עקב חוזה השלום עם מצרים, ולא תהיה לו זכות או תביעה כלפי המדינה לפיצוי מחמת סיכול כאמור של חוזה שבינו לבין המדינה או כל אדם.
 (ב) חיוב שביצעו סוכל מחמת האמור בחוק זה דינו כדין חיוב שסוכל בנסיבות כאמור בסעיף 18 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א — 1970.⁶
61. מי שלא תבע
 מי שנחזה זכאי לפיצוי לפי חוק זה ולא הגיש תביעה לפיצוי לפני עד תום שישה חודשים לאחר יום הפינוי — רשאית ועדת הזכאות השייכת לעניין, אף לפני תום התקופה האמורה, לקבוע את זכאותו ואף את סכום

⁶ ס"ח התשל"א, עמ' 18.
⁷ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

תוספת א'

(סעיף 5)

אגודות

שם המלא של האגודה	פיני האגודה בחוק זה	שם המלא של האגודה	פיני האגודה בחוק זה
אגודה מושב עובדים להתיישבות חקלאית	אגודה	ניר-אברהם מושב עובדים להתיישבות חקלאית	ניר-אברהם
שיתופית בע"מ		שיתופית בע"מ	
דקלה כפר שיתופי של משקי חירות —	דקלה	נתיבי-העשרה מושב עובדים להתיישבות חקלאית	נתיבי-העשרה
כית"ר בע"מ		חקלאית שיתופית בע"מ	
זהרון מושב עובדים להתיישבות חקלאית	זהרון	פריאל מושב עובדים להתיישבות חקלאית	פריאל
שיתופית בע"מ		שיתופית בע"מ	
נאות-סיני כפר שיתופי של ישובי חירות —	נאות-סיני	שדות מושב עובדים להתיישבות חקלאית	שדות
בית"ר בע"מ		שיתופית בע"מ	
נביעות מושב עובדים להתיישבות חקלאית	נביעות	תלמי-יוסף כפר שיתופי בע"מ	תלמי-יוסף
וקיט בע"מ		תרס"ג כפר שיתופי של משקי חירות —	תרס"ג
		בית"ר בע"מ (חרובית)	

תוספת ב'

(סעיף 5)

מתקנים, צמחים רב-שנתיים ומטעים

א. מתקנים בתי צמיתה:	מידות	ערך בשקלים לפי מדד יוני 1979 (330.3 נקודות)	הערה: הפיצוי בשל מכל דלק יינתן רק למתיישב שהוכיח למינהלה כי רכש אותו. (ב) תאורה וחשמל: תאורה לכית צמיתה (ג) אוורור	1 דונם	4,000
א. בית זכוכית:			מאוורר אחד	1 דונם	1,150
(1) בית זכוכית "ונלר"	1 דונם	100,000	מערכת אוורור עם מזרון לח		
(2) בית זכוכית "ונלר" מחובר	2 דונם	186,000	(כולל מכל, משאבות אינסטלציה,		
(3) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	1 דונם	71,000	4 מאווררים, מזרון ופיקוד) ל"1 דונם	1 דונם	11,000
(4) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	1.4 — 1.15 דונם	79,000	(ד) שולחן גידול מודולרי	1 מ"ר	45
(5) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	1.7 — 1.5 דונם	103,000	(ה) שולחנות השרשה:		
(6) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	2 דונם	127,000	מערכת הכוללת שולחן גידול		
(7) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	2.3 — 2.5 דונם	158,000	מודולרי, פיקוד, השקיה, חימום		
הערה: כיישוב שבו יש בתי זכוכית מדגמים שונים ייקבע הפיצוי למתיישב על-פי הדגם המצוי ברוב יחידות המשק באותו יישוב.			(סולרי או חשמלי), משאבה		
ב. בית פלסטיק (כל הסוגים)	1 דונם	20,000	וכל הצידוד	120 מ"ר	18,400
ג. בית רשת (כל הסוגים) —			כל מ"ר נוסף/חסר	1 מ"ר	80
בשל כל דונם משני הראשונים			(ו) רצפת בטון	1 מ"ר	40
בשל כל דונם נוסף			תעלת בטון להובלת חום		
			ולפיזור	1 מטר רץ	72
			(ז) רשת על מכל סוג שהוא	1 מ"ר	2
			(ח) איטום בית זכוכית	1 דונם	8,000
			איטום בית צמיתה לצמחי בית	1 דונם	14,500
			(ט) מצע מנותק	1 דונם	9,100
2. מתקנים בבתי צמיתה:			הערה: ציוד נייד, ציוד שדה וכלים חקלאיים, בין במסגרת טיפוס המשק, בין מעבר לטיפוס המשק, ואף אם הם במסגרת נכסי האגודה או נכסי תאגידים אחרים — אינם בני פיצוי ספציפי.		
(א) תנורי חימום (כולל מעברים, שרוולים, תרמוסטטים תא נושם וכל הציוד הקשור למערכת חימום):			3. מתקנים אחרים		
חימום במוזט	ל"1 דונם	18,000	(א) לוח פיקוד אחד עם כבל,		
חימום במוזט	ל"1.5 עד 1.9 דונם	26,000	תלת-פזיים — מכל סוג שהוא		
חימום במוזט	ל"2 עד 2.5 דונם	34,000	הערה: לא יינתן פיצוי אלא בשל לוח פיקוד אחד בלבד		
חימום בסולר	ל"1 דונם	14,000	כאמור לכל יחידות משק.		
חימום בסולר	ל"2 דונם	28,000	(ב) מערכות קירור:		
מכל דלק		4,000			

(2) כוונות — העלות, על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.

ב. צמחים רבי-שנתיים	
11,400	ורדים, גרבריה 1 דונם
3,600	פיטוספורוס 1 דונם
4,200	שרך, רוסקוס, אבנימוס, פרח שעווה 1 דונם
12,000	קרושן 1 דונם
פקעות ובצלים לפרחים — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית בגבולות המכס שאישרה המועצה למתיישב.	
ג. מטעים	

1,710	א. עלות נטיעה לכל סוג מטע 1 דונם
	ב. אוכדן הכנסה לדונם אחד כעד 4 שנים
	סוג המטע:
2,620	לימון
4,200	קליפס
1,200	שמוטי והדרים אחרים
3,400	כרם
5,700	אפרסק, נקטרינות, אפרסמון
4,800	מנגו רגיל, אבוקדו, ליצי, אנונה, אגס
7,500	מנגו צפוף
הערות: 1. בעד תקופה קצרה מ-4 שנים ינתן פיצוי בשיעור יחסי: בעד תקופה שמעל 4 שנים ינתן פיצוי בשל 4 שנים בלבד.	
2. סוג המטע וגילו יהיו על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.	

נפח במ'	הנכס	ערך בשקלים	סה"כ
(1) 15	מקדור	3,400	
יח' קירור	5,100		8,500
(2) 21	מקדור	4,400	
יח' קירור	6,600		11,000
(3) 28	מקדור	6,700	
יח' קירור	7,800		14,500
(4) כל מ' מקדור 170			
נוסף או מ' חסר			
מ-15 יח' קירור	330		500

לולים	מידות	מידות ערך בשקלים
לולים כמסגרת טיפוסים א' וב':		
סככת לול	1 מ"ר	140
רצפת כטון	1 מ"ר	40
מערכת האבסה אוטומטית		
ללול	24 מטר רץ	3,700
כל מטר רץ נוסף/חסר		55
אמנות חימום — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית		
שקתות פלסטיק תלויות — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.		
מכלי תערובת — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.		
(ד) מכוניות (1) מכון דרייה — העלות, על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.		

תוספת ג'

(סעיף 11)

חישוב הפיצוי למתיישב

- בנספח ה' בהתאם לטיפוס המשק (טכום שנותן אחרי ניכוי זה ייקרא להלן "היתרה בשל המתקן").
- (א) היתרה בשל המתקן תוצמד בהתאם לאמור בסעיף 58 לחוק.
- (ב) הפיצוי בשל מערכת חימום מרכזית יהיה כאמור בנספח א' 1.
- (2) גידולים רבי-שנתיים
- (א) צמחים רבי-שנתיים.
- (ב) הפיצוי יהיה לפי פרט ב' לתוספת ב'.
- (ג) מטעים.
- (ד) הפיצוי בשל מטעים יהיה לפי עלות הנומעה, ובהתאם לסוג המטע — אוכדן ההכנסה, הכול לפי פרט ג' בתוספת ב'.
- (ה) משתלות למטעים.
- (1) מתקנים — הפיצוי יהיה על-פי פרט משנה (1).
- (2) שתיל — א. שתיל שנזרע או יחור ש:שתל לאחר 31.12.80 או לפני 1.1.78 אינו כר-פיצוי.
- ב. שתיל שנזרע או יחור שנשתל בשנים הקלנדריות 1978, 1979 ו-1980 — דפיצוי עליהם יהיה על-פי עלות השתיל.
- הערות: 1. עלות השתיל, סוגו וגילו — יקבע הממונה על ההערכה החקלאית.
2. הפיצוי לפי פסקת משנה זו יינתן רק

- א. מבנים
- הפיצוי בשל המבנים הנמצאים ביחידת המשק של המתיישב, בכל יישוב חקלאי, פרט לתוס'ג, יהיה על-פי קביעת השמאי הממשלתי הראשי או — 110,200 שקל, לפי הגובה שבהם; לעניין מתיישב שאין לו בית-אריזה, במקום 110,200 שקל יבוא 78,200 שקל; הוראה מיוחדת לעניין מבנים בתוס'ג נתונה בנספח ד'.
- ב. יחידת המשק של כל רכיביה, בהתאם לטיפוס המשק הפיצוי בשל יחידת המשק על כל רכיביה יהיה בהתאם לטיפוסי המשק כדלקמן:
- טיפוס א' — אוגדה, זהרון, נאות-סיני, נביעות, ניר-אברהם, פריאל, תלמי-יוסף לפי הפירוט שבנספח א'.
- טיפוס ב' — דקלה, נתיבי-העשרה — לפי הפירוט שבנספח ב'.
- טיפוס ג' — שדות — לפי הפירוט שבנספח ג'.
- טיפוס ד' — תוס'ג — לפי הפירוט שבנספח ד'.
- ג. השקעות מעבר לטיפוס המשק (1) מיתקנים
- הפיצוי בשל מתקנים מעבר לטיפוס המשק יהיה כדלקמן:
- (א) ערך המתקן יחושב בהתאם לפירוט שבפרט א' בתוספת ב', ובהעדר פירוט כאמור — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.
- (ב) מערך המתקן ינוכה פחת בשיעור הנקוב

מענק לפי פרט זה לכבוד או לאחד מבני זוג שנתקיים בו. כל האמור בפרט משנה (1).

(4) מתחייב הוכאי למענק לפי פרט זה, שהתגורר ביישוב חקלאי מטיפוס א' או ד', ושעל-פי דוח המצאי היו ברשותו מקרר ותאורה והוא מסר אותם לנציג על-פי סעיף 8 לחוק זה. יהיה זכאי לקבל מהנציג מקרר אחד בנפח הורה לנפח המקרר שמסירתו לנציג אושרה באישור המסירה ותאורה לדגון אחד בית צמיחה, אולם הוא לא יהיה זכאי להוצאות העברה לפי תוספת זו כשל הפריטים האמורים.

ו. אובדן הכנסה

הפיצוי בשל אובדן הכנסה ליחידת משק לשנה מיום 1.10.81 ועד 30.9.82, ככל אחת מהאגודות, יהיה 31,500 שקלים.

ז. הוצאות העברה

(1) הוצאות העברה של מיטלטלי בית המגורים, כלים חקלאיים, ציור נייד וציוד שדה — סך 5,000 שקלים.

(2) הוצאות העברה מעבר לאמור בפרט משנה (1) יישולמו אך ורק כאמור בנספח ז' בשל נכסים שהם בני פיצוי על-פי תוספת ב' ובתנאי שהמתחייב העביר אותם באמצעיו הוא.

קבע הממונה על ההערכה החקלאית כי חלק מנכס המועבר כאמור אינו ניתן להעברה, ישולם ערכו כמפורט בתוספת ב', ובהעדר פירוט בתוספת ב' — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.

למתחייב שהוכיח לממונה על ההערכה החקלאית שהוא עסק בשתלנות לפני היוזם הקיבוצי.

(3) מכורות

על-פי פרט משנה (1) (א) בהגבלת הפיצוי בשל מכירת למספר המכורות שאישרה המועצה לייצור ולשיווק של דגש לאותו מתחייב.

ד. מענק ביסוס אישי

בהתאם לנספח ו'.

ה. מענק לממשיתים בחקלאות

(1) מענק לפי פרט זה יינתן למתחייב ולבן-זוגו יחד, שהם זכאים על-פי פרק ב' לחוק זה ושהמצאי למינהלה עד יום 31.3.83 תצהיר שלהם ותצהיר מטעם האגודה שאליה הצטרפו, לפי טפסים שקבעה המינהלה, לאמור כי נתקיים לגביהם אחד משלושת אלה:

(א) הם התקבלו כחברים כמושב, בקיבוץ או באגודה שיתופית חקלאית השייכת למושב, שהיו קיימים כיום הפינני;

(ב) הם התקבלו ליישוב חדש שהוקם על-פי החלטת המוסדות המיישבים כפתחת-שלוש בתל-שרון, בחולות ויקים או בחד-ננס ליד הכינרת;

(ג) הם התגוררו בזהרן או בנביעות והם קיבלו או יקבלו עד 31.3.83 קרקע לעיבוד חקלאי באילת או בקרבתה.

(2) סכום המענק יהיה 40,000 שקלים.

(3) על אף האמור בפרט משנה (1) חניתן מחצית

נספח א' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס א'

(9) 1 לוח פיקוד וככל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א3(א) לתוספת ב'.

(10) 5 דונם מטע — בהתאם לפרט ג' לתוספת ב', הערות:

1. כיישובים נאות-סיני ופריאל, שבהם קיימת מערכת חומים מרכזית, כל מתחייב שבית הזכוכית שבהחזקתו חומים על-ידי מערכת החומים המרכזית, יפוצה לעניין זה במסגרת טיפוס המשק רק בשל תנור חומים במוט בהתאם לגודל בית הזכוכית כאמור בפרט א2(א) לתוספת ב', ומעבר למסגרת זו יפוצה לפי נספח א' 1.

2. פחת — בהתאם לנספח ה'.

(1) נחלה נקייה — 100,000 שקל.

(2) גינן — 1,000 שקל.

(3) 2 דונם בית זכוכית — בהתאם לפרט א1(א) לתוספת ב'.

(4) 1 דונם בית פלסטיק — בהתאם לפרט א1(ב) לתוספת ב'.

(5) 1 דונם בית רשת — בהתאם לפרט א1(ג) לתוספת ב'.

(6) תכולת בתי צמיחה — בהתאם לפרטים א2 ו3 לתוספת ב'.

(7) ציור נייד וציוד שדה — 21,500 שקל.

(8) מערכת קירור — בהתאם לפרט א3(ב) לתוספת ב'.

נספח א' 1 לתוספת ג'

הפיצוי בשל מערכת חומים מרכזית בנאות-סיני ובפריאל

החקלאית, שהם מעידים על ציור ושירותים שנרכשו מספקים לשם הקמת המערכת:

(ג) רכיבי המערכת שלא נכללו בדוח המצאי לא יהיו בני-פיצוי;

(ד) רואה-חשבון שמינתה המינהלה יבקר את המסמכים ויאשר אותם;

(2) מעלות ההשקעה כאמור ינוכו מענקים ומימון תקציבי

הפיצוי למתחייב בנאות-סיני או בפריאל, שבית זכוכית שבהחזקתו מחומים על-ידי מערכת חומים מרכזית (להלן — המערכת), יינתן במסגרת השקעות מעבר לטיפוס המשק, כך: (1) עלות ההשקעה במערכת תיקבע על-פי דוחות כיצוע או לפי הפירוט הבא, לפי הגבוה ביניהם:

(א) האגודה תמציא למינהלה חשבונית או קבלות (להלן — מסמכים);

(ב) המסמכים יוכאו לאישור הממונה על ההערכה

בין כל המתיישבים שבתי הזכויות שלהם היו מחזברים בפועל למערכת;

(5) מהיתרה למתיישב לפי פסקה (4) ינוכה ערך תגור חימום כמוזט בהתאם לגודל בית הזכויות כאמור בפרט א' 2 (א) לתוספת ב'.

סוכנות: ליתרה אחרי ניכוי זה ייקרא "ערך ההשקעה העצמית בשל המערכת";

(3) מערך ההשקעה העצמית בשל המערכת ינוכה פחת כולל בשיעור 21%: ליתרה אחרי ניכוי זה ייקרא "יתרת ההשקעה העצמית בשל המערכת";

(4) יתרת ההשקעה העצמית בשל המערכת תחולק כשווה.

נספח ב' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס ב'

הערות:

1. כל יחידת משק המשתייכת לטיפוס ב' מוכה לניצוי בשל 1 דונם בית זכויות, אף אם אין בה בית זכויות כלל ואף אם יש בה יותר מ-1 דונם.
2. ביחידת משק שאין בה בית זכויות כלל, ינוכה מהפיצוי למתיישב סך 25,000 שקלים.
3. מיחידת משק שיש בה למעלה מ-1 דונם בית זכויות, ייחזר החלק שמעל 1 דונם לנציג ללא פיצוי, והמתיישב יפוצה בסך 25,000 שקלים בשל השקעותיו בדונם המוחזר.
4. פחת — בהתאם לנספח ה'.

(1) נחלה נקיה — 150,000 שקל.

(2) גינון — 5,000 שקל.

(3) 1 דונם בית זכויות — בהתאם לפרט א' 1 (א) לתוספת ב'.

(4) 2 דונם בית רשת — בהתאם לפרט א' 1 (ג) לתוספת ב'.

(5) תכולת בתי צמיחה — בהתאם לפרטים א' 2 וב לתוספת ב'.

(6) ציוד נייד וציוד שדה — 89,000 שקל.

(7) מערכת קירור — בהתאם לפרט א' 3 (ב) לתוספת ב'.

(8) 1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א' 3 (א) לתוספת ב'.

(9) 5 דונם מטע — בהתאם לפרט ג' לתוספת ב'.

נספח ג' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס ג'

- (6) מערכת קירור — בהתאם לפרט א' 3 (ב) לתוספת ב'.
 - (7) 1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א' 3 (א) לתוספת ב'.
 - (8) 5 דונם מטע — בהתאם לפרט ג' לתוספת ב'.
- הערה: פחת — בהתאם לנספח ה'.

(1) נחלה נקיה — 200,000 שקל.

(2) גינון — 5,000 שקל.

(3) לול — 100,000 שקל.

(4) 2 דונם בתי רשת — בהתאם לפרט א' 1 (ג) לתוספת ב'.

ותאורה להם — בהתאם לפרט א' 2 (ב) לתוספת ב'.

(5) ציוד נייד וציוד שדה — 125,000 שקל.

נספח ד' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס ד'

- ב. (1) בית מגורים — 78,200 שקל.
- (2) בית-אירוח ומבנים אחרים — 32,000 שקל.

הערות:

(1) הפיצוי לפי נספח זה חוץ מבשל תכולת בתי צמיחה, יהיה ללא תלות בדוח מצאי.

(2) כל המכנים, המחנקים והגידולים הרבישנתיים המפורטים בדוח המצאי, חוץ מתכולת בתי צמיחה, יימסרו לנציג ללא פיצוי; תכולת בתי צמיחה תימסר לנציג וייתן בשלה פיצוי לפי פרטים (א) 1 וב לתוספת ב', בהתאם לדוח המצאי.

(3) פחת — בהתאם לנספח ה'.

א. (1) נחלה נקיה — 100,000 שקל.

(2) גינון — 1,000 שקל.

(3) 2 דונם בית זכויות — בהתאם לפרט א' 1 (א) 2 (א) לתוספת ב'.

(4) 1 דונם בית פלסטיק — בהתאם לפרט א' 1 (ב) לתוספת ב'.

(5) 1 דונם בית רשת — בהתאם לפרט א' 1 (ג) לתוספת ב'.

(6) תכולת בתי צמיחה — בהתאם לפרטים א' 1 וב לתוספת ב'.

(7) ציוד נייד וציוד שדה — 21,500 שקל.

(8) מערכת קירור — בהתאם לפרט א' 3 (ב) לתוספת ב'.

(9) 1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א' 3 (א) לתוספת ב'.

נספח ה' לתוספת ג'

פחת

במסגרת טיפוס המשק, השקעות מעבר לטיפוס המשק, נכסי האגודה, ונכסי תאגידים אחרים, טעונים פחת

(א) כל מבנה שלא נישום בידי השמאי הממשלתי הראשי, וכל מתקן וגידול רבישנתי (למעט מטעים) הנכללים

28% —	טיפוס ב'
28% —	טיפוס ג'
21% —	טיפוס ד'
שיעורים אלה מוחלטים, ויחולו על כל רכיבי הפיצוי החייבים בפחת כאמור, בלא להתחשב בתקופות הקיום של הרכיב.	

בהתאם לשיעורי הפחת הקבועים לטיפוס המשק שאליו הם משתייכים, כמפורט להלן.

(ב) הפחת יחושב בשיעור זהה לכל הפרטים החייבים בפחת כאמור בהתאם לפירוט כדלקמן:

טיפוס א' — 21%

נספח ו' לתוספת ג'

מענק ביטוס אישי

ותקו של כל אחד מבני הזוג, כבודד עד יום הנישואין, ומאז יום — כזוג נשוי.

למשפחת מייסדים שהתיישבה ביישוב חקלאי תוך שנה מיום עלייתו על הקרקע, לפי נתוני מוסד מישקוזה.

ב. גודל משפחה	בדרך
1 נקודה	זוג נשוי, אלמן או אלמנה
2 נקודות	ילד ראשון
1 נקודה	ילד שני
0.5 נקודה	כל ילד נוסף
0.25 נקודה	ג. גיל

מי שנולד אחרי 31.3.37 אך לא אחרי 31.3.47	1 נקודה
מי שנולד לפני 1.4.37	2 נקודות

ד. ניקוד נוסף
למשפחה שהתגוררה כל תקופת מגוריה ביישוב החקלאי בקרוון או בבטונדה 1 נקודה
לעניין נספח זה, תאריך במסמך שלפיו מחושב ותק, בין שצוין בין שלא צוין בו יום בחודש, יחושב למן היום הראשון של החודש.

המענק יהיה לפי פרטים אלה וצירופיהם, לפי העניין:

א. ותק מגורים למשפחה	בשל כל שנת מגורים באזור עד 30.9.78	1 נקודה
בשל שנת מגורים ראשונה באזור	לאחר 30.9.78	1.25 נקודות
בשל שנת מגורים שנייה באזור	לאחר 30.9.78	1.50 נקודות
בשל שנת מגורים שלישית באזור	לאחר 30.9.78	2.50 נקודות
בשל חלק משנת מגורים רביעית באזור	לאחר 30.9.78	1.75 נקודות
למשפחה שהתיישבה ביישוב חקלאי בשנים הקלנדריות 1971, 1972 ו-1973, בשל כל אחת מהשנים	2.50 נקודות	

הניקוד יחושב יחסית לחלקי שנה.
לרווקים, לרווקות, לגרושים ולגרושות יינתן מחצית ממספר הנקודות שלפי פרט זה.
מי שהתיישב כבודד באישור מוסד מיישב, ונישא לפני היום הקובע, ובן זוגו עבר להתגורר עמו — ייחשב

נספח ז' לתוספת ג'

הוצאות העברה

המתקן	מידות	ערך כשקלים לפי מדד יוני 1979 (330.3 נקודות)	מקרה לול מחסן מדולרי	1 יחידה 470 1 דונם 13,500 60 מ"ר 4,000
בית זכויות "זולו"	1 דונם	35,000		
בית זכויות "זולו"	2 דונם	59,000		
בית זכויות "סולל כונה"	1 דונם	30,000		
בית זכויות "סולל כונה"	1.5 — 1 דונם	35,000		
בית זכויות "סולל כונה"	1.7 — 1.5 דונם	38,000		
בית זכויות "סולל כונה"	2 — 2.5 דונם	52,000		
בית פלסטיק	1 דונם	6,000		
בית פלסטיק	2 דונם	12,000		
בית רשת	1 דונם	135		
בית רשת	2 דונם	270		
תנור חימום	1 יחידה	135		

תוספת ד'

(סעיף 12)

פיצוי בשל נכסי אגודה

על-פי קביעת השמאי הממשלתי הראשי או הממונה על ההערכה החקלאית, נכונה ליום

1.8.79

מעלות ההשקעה במבנה לפי פרט משנה (1) ינוכר מענקים ומימון חקציני סוכנותי, מוצמדים או

ככפוף להערה שבסוף פרט א2 לתוספת ב', הפיצוי בשל נכסי אגודה יחושב כך:

א. מבנים

(1) עלות ההשקעה במבנה תיקבע בהתאם לדוח ביוצע, צמוד ליום 1.8.79, ובהעדר דוח ביוצע —

ההשמי הממשלתי הראשי קבע את עלות ההשקעה בהם;
(2) מן ההשקעה העצמית במתקנים.
ה. ניכוי חובות וחלוקת היתרה

מן הפיצוי לפי פרטים א', ב' וג', לאחר ניכוי פחז לפי פרט ד', ינוכו חובות האגודה כדלקמן:
(1) לבנקים, למוסדות המיישבים, לפאז"א — על-פי יתרות חובה או חשבונות מעודכנים שהגישו;
(2) לנושים אחרים — בהתאם ליתרה המופיעה במאזן הפירוק של האגודה, או בהתאם לצו בית-משפט או בית-דין;
והיתרה, בין חיובית בין שלילית, תחולק בין חברי האגודה בידי המורשים שנתמנו לפי סעיף 25 לחוק זה בהתחשב בנסיבות המיוחדות של כל אגודה ובעקרונות האמורים בסעיף קטן (י) של סעיף 25 האמור, ואם קיימת פסיקת בורר המתייחסת לעניין זה בבוררות שהחלה לפני תחילתו של חוק זה — יפעלו המורשים לפי הפסיקה.

הערה:
הצמדה ושערוך של המענקים והמימון התקציבי הסוכנותי נערכו בתוספת זו לשם קביעת ההשקעה העצמית בלבד. המענקים האמורים לא יוחזרו, והמימון התקציבי הסוכנותי ינוכה במסגרת סעיף 3(א)(3) לתוספת ו'.

תוספת ה'

(סעיף 13(א))

פיצוי בשל נכסי תאגידים אחרים

בכפוף להערה שבסוף פרט א (2) לתוספת ב', הפיצוי בשל נכסי תאגידים אחרים יחושב לפי תוספת ד', לעניין זה "התאגיד".

תוספת ה'

(סעיף 13(ב))

פיצוי בשל תאגיד מיוחד

1. בנספח זה, "תאגיד מיוחד" — כל אחד מאלה:
 - (1) כפר הנופש נכירות בע"מ (להלן — כפר הנופש).
 - (2) מפעלי נאות-סיני אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן — המכבסה);
 - (3) תחנת הדלק ברקלה (להלן — תחנת הדלק).
2. (א) הפיצוי לכפר הנופש ולמכבסה יחושב על-פי סימן ג' לתוספת ז'.
- (ב) הפיצוי לתחנת הדלק יחושב לפי הנספח לתוספת ז'.

תוספת ה'

(סעיף 14)

הענקות בשל התיישבות בחולות זיקים

- לכל מתיישב — קרקע ומים כלהלן:
40 דונם קרקע.
מכסת מים שנתית 20,000 מ³.
לחולות זיקים:
א. בשל המשפחות שחקבלו לחולות זיקים (להלן — המשפחות), חשתית כלהלן:
1. הכשרת קרקע.
2. צרכייה.
3. מועדון חברים.
4. מזכירות.

משוערכים, לפי העניין, מיום קבלתו ועד יום 1.8.79; לסכום הנותר אחרי ניכוי זה ייקרא להלן "ההשקעה העצמית במבנים".

ב. מתקנים

- (1) עלות ההשקעה במתקן חקבע בהתאם לפירוט שבתוספת ב', ובהעדף פירוט בתוספת ב' — על-פי דוח ביצוע צמוד ליום 1.8.79, ובהעדף דוח ביצוע — על-פי קביעת הממונה על ההערכה התקלאית נכונה ליום 1.8.79.
- (2) מעלות ההשקעות במתקן לפי פרט משנה (1) ינוכו מענקים ומימון תקציבי סוכנותי, מוצמדים או משוערכים, לפי העניין, מיום קבלתו עד יום 1.8.79; לסכום שנותר אחרי ניכוי זה ייקרא להלן "ההשקעה העצמית במתקנים".

ג. מטעים

הפיצוי בשל מטעים יהיה לפי עלות הנטיעה, ובהתאם לסוג המטע — אובדן ההכנסה, הכול לפי פרט ג' בתוספת ב', מהסכום המתקבל ינוכו מענקים ומימון תקציבי סוכנותי שנתקבלו, מוצמדים או משוערכים, לפי העניין, מיום קבלתם עד יום 1.8.79.

ד. פחז

פחז לפי נספח ה' לתוספת ג' ינוכה משתי אלה:
(1) מן ההשקעה העצמית במבנים, פרט למבנים

- בתיבה העשרה.
22. רשת טלפון מרכזית, למיטת חיבור בתי המגורים לרשת הטלפון.
 23. סככה לאמבולנס.
 24. מחסן איגום כלים.
 25. מחסן טכני לחומרי הרברה.
- ב. בשל כל אחת מהמשפחות, תורת השתתפות כהקמת מחסן, סך 265,000 שקלים, ובתורת השתתפות בהחזקה של מלווה, סך 150,000 שקלים, שני הסכומים צמודים למדד נובמבר 1981, והכול בתנאים אלה:
- לעניין מחסן —
1. המחסן ישמש לריור זמני למשפחה מיום הפינוי עד להקמת היישוב בחולות-זיקים;
 2. עד יום 31.5.82 תציג חולות-זיקים לפני המינהלה את כל חשבוניות המס המעידות על הקמת המחסנים ועל הסכומים ששולמו בפועל בשל הקמתם, או הסכם עם קבלן המעיד על הסכומים ששולמו בשל הקמתם;
 3. פחת הסכום הכולל שלפי החשבונות או ההסכם, משוערך לפי מדד נובמבר 1981, מ-265,000 שקלים למחסן, תחזיר חולות-זיקים למדינה את ההפרש בהצמדה מלאה למדד, תוך שבועיים מיום שהציגה לפני המינהלה את חשבוניות המס או ההסכם;
- לעניין מלווה —
- חולות-זיקים תציג בפני המינהלה ראיות להנחת דעתה בדבר שכר עבודה ששולם בפועל למלווה — מתואם לחקופה שמונומבר 1981 עד אפריל 1982.

5. מגרש כדורסל (משולב).
 6. מרפאה.
 7. גן חובה.
 8. גן טרום-חובה.
 9. מעונות-יום.
 10. פעוטון.
 11. כבישים.
- כביש מרכזי, כבישי גישה בין חצרות הבתים, כביש כיטחון היקפי, כביש גישה לחלקות ב' וג', כולם בהתאם לסוג הכביש הקיים כמושב נתיבי העשרה באזור.
12. רשת חשמל —
 - א. רשת חשמל מרכזית במחנה המגורים, לרבות חיבור הבתים לרשת.
 - ב. הובלת חשמל לאזור החממות, למעט חיבור החממות לרשת.
 13. תאורה — תאורת כיטחון, תאורת רחובות.
 14. פיתוח — מדרסת באזור הציבורי (למעט מדרסת המבילות מהאזור הציבורי לבית המגורים).
 15. רשת מים מרכזית — לרבות חיבור מים לראש כל חלקה.
 16. חיבור בתי המגורים לרשת המים.
 17. מקלטים.
 18. גידור הקפי.
 19. גינון ציבורי, משחקים בגן הציבורי.
 20. חיבור גרטרור לרשת החשמל, וזית גרטרור.
 21. טלפונים במוזכרות, כקיים במכנה הציבורי.

תוספת ו'

(סעיף 16)

פיצוי סופי למתיישב

- (ב) פחת בשיעור הנקוב בנספח ה' לתוספת ג', על-פי טיפוס המשק שעמו נמנית האגודה;
 - (ג) פיצוי בשל תאגיד מיוחד כאמור בתוספת ה'.
- "ערך זכאות גולמית" — ערך הזכאות לכלל יחידות המשק המזכות ביישוב חקלאי בשל כל רכיבי הפיצוי שלפי סעיפים 11, 12 ו-13 (א) לחוק זה, לרבות האמור בפסקה (1) להגדרת להגדרת תקרת הפיצוי ולמעט האמור בפסקה (2) להגדרה האמורה;
- "יתרה" — ההפרש בין תקרת הפיצוי לבין ערך הזכאות הגולמית;
- "יתרה למתיישב" — חלק מהיתרה, כפי שיקבעו המורשים כסכום שישולם למתיישב, בהתאם לנסיבות המיוחדות של כל אגודה ולעקרונות האמורים בסעיף 25 (י').
2. (א) הפיצוי הכולל למתיישב יהיה הפיצוי המגיע לו לפי סעיפים 11, 12 ו-13 א' לחוק זה, בצירוף היתרה למתיישב, בניכוי כל סכום שקיבל מאת המדינה עקב חוזה השלום עם מצרים, לרבות חלקו היחסי בכל סכום שקיבלו כאמור האגודה או תאגיד אחר, כשהם צמודים למדד מיום קבלתם ועד ליום החשבון הסופי שלפי חוק זה, ובניכוי כל האמור בפסקה (1) לסעיף 1.

1. בתוספת זו —
- "תקרת הפיצוי" — סכום הפיצוי הכללי המרבי הקבוע בנספח א' לתוספת זו לכל אחת מהאגודות, בהתבסס על מספר יחידות המשק ביישוב החקלאי המזכות לפיצוי לפי סעיפים 11, 12 ו-13 (א) לחוק זה; בעקבות כל שינוי במספר יחידות המשק המזכות כאמור, כמפורט בנספח, יחול שינוי יחסי, חיובי או שלילי, בתקרת הפיצוי הקבוע לאגודה; תקרת הפיצוי חושבה —
- (1) לפי הפחתתם של אלה:
 - (א) חובות כאמור בסעיף 3 לתוספת זו של כל המתיישבים ביישוב החקלאי;
 - (ב) חסר;
 - (ג) מסים;
 - (ד) ערכם של מתקנים, גידולים רבי-שנתיים ותכולת בתי צמיחה, שהם ביי-פיצוי לפי תוספת ב', המועברים בידי המתיישב או האגודה או תאגיד מיוחד או תאגיד אחר אל מחוץ לאזור;
 - (ה) סכומי המחאות פיצוי בשל התפנות מהאזור, שנתנו מתיישבים לממשלה;
- (2) אחרי הפחתתם של אלה, שהם מעבר לתקרת הפיצוי:
- (א) מענק על-פי סעיף 11 (א) (5) לחוק זה;

- שהגיש ללא הצמדה הכולל הן את חובו האישי של המתיישב והן את חלקו היחסי בנסכי האגודה במבנה ציבורי, לרבות חוב כשל ודונם בית זכויות שבשלו קיבל מתיישב בעל יחידת משק מטיפוס ב' פיצוי אף שאין בה בית זכויות כלל;
- (4) חובות לפאז"א — על-פי יתרות חובה מעורבות שהשגישה;
- (5) חובות אחרים — בהתאם לצו בית-משפט או בית-דין;
- (כ) חובות אלה ינוכו לעניין תוספת זו לגבי כל מהיישב בתרס"ג:
- (1) חובות במפורט בסעיף קטן (א)(1), (2), (4) ו-(5);
- (2) חובות למוסד מיישב בסכום קבוע של 150,000 שקלים, שלא יהיה מוצמד.

(ב) על הפיצוי הכולל המשחלם כשל כל יחידות המשק ביישוב החקלאי על-פי סעיפים 11, 12 ו-13(א) לפני ניכוי כל האמור בסעיף 11, על תקרת הפיצוי של אותו יישוב. ינוכה הסכום שמעל אותה תקרה מהפיצוי הכולל האמור. לפי סדר זה: מפיצוי לפי סעיף 13(א) מפיצוי לפי סעיף 12, מפיצוי לפי סעיף 11.

3. (א) חובות אלה ינוכו לעניין תוספת זו לגבי כל מהיישב בכל יישוב חקלאי, למעט תרס"ג:
- (1) חובות שוטפים לאגודה — על-פי ספרי האגודה;
- (2) חובות למסודות בנקאיים — על-פי דוחות יתרות חובה מעורבים שהגישו הבנקים, לפי פירוט למתיישבים שהגישה האגודה למינהלה;
- (3) חובות למוסד מיישב — על-פי חשבון השקעות

נספח לתוספת ו'

תקרות הפיצוי

(בערכי 3.12.1981)

האגודה	מספר יחידות המשק המזכות	תקרת הפיצוי במיליוני שקלים	נהיב-העשרה	58	406
שדות	67	528	אגודה	35	285
ניד-אברהם	41	216	תלמי-יוסף	14	63
נביעות	36	173	נאות-סיני	19	109
דקלה	40	288	פריאל	24	100
זהרון	8	37			
תרס"ג	23	118			

תוספת ז'

(סעיף 33)

הפיצויים לעירוניים — רכיבים וחישוב

סימן א': מענק ביסוס

- מאז תחילת מגוריו דרך קבע ורוב ימות השנה, יאושר כתושב זכאי, וזאת אם מצאה ועדת הזכאות נסיבות ונימוקים מיוחדים שלא לאשרו.
2. תושב זכאי יהיה זכאי לקבל מענק ביסוס, עקב פינוי ממקום מגוריו באזור, בנקודות לפי סימן זה.
3. חישוב הנקודות לתושב זכאי ייעשה כך:
- (א) בשל חלק של תקופת מגורים:
- (1) בשל תקופת מגורים של משפחה באזור —
- (א) עד 30.9.78 — נקודה אחת לשנה;
- (ב) מ-1.10.78 עד 31.7.79 — 1.25 נקודות;
- (ג) מ-1.8.79 עד 31.7.80 — 1.5 נקודות;
- (ד) מ-1.8.80 עד 31.7.81 — 2.5 נקודות;
- (ה) מ-1.8.81 והלאה — 2.6 נקודות;
- (2) בשל חלק של תקופה כאמור בפסקה 1(ב).
- (ג) ו-(ד) ייעשה חישוב יחסי של ניקוד.
- (3) ותק מגורים ייחשב לפי הוותק של כן-הזוג שהקדים להיות זכאי, וכלכד שבני-הזוג היו נשואים זה לזה כאשר אחד מהם היה לזכאי כאמור.
- (4) לא היו בני-הזוג נשואים זה לזה: בעת היות

1. (א) המסמכים והאישורים הבאים יהיו ראיה לכאורה לזכאותו של תושב:
- (1) לעניין תושבי אופירה ומרחב-שלמה:
- (א) רשימות מינהל מרחב-שלמה כפי שנמסרו למשרד הבינוי והשיכון;
- (ב) תצהיר מלווה באישור ועד התושבים על נכונות העבודות המובאות בו;
- (ג) אישור ועדת האכלוס של אופירה לגבי מי שהגיש בקשה לאכלוס לוועדה לפני היום הקובע והפך לתושב קבע באופירה לאחר היום הקובע;
- (2) לעניין תושבי ימית — אישור צוות ההקמה של ימית;
- (3) לעניין תושבים אחרים — רשימות תושבים שמסר משרד החקלאות, מינהל איתם, הסוכנות היהודית או ועד מושב למשרד הבינוי והשיכון.
- (ב) תושב ימית או אופירה אשר הגיש בקשה לוועדת אכלוס של משרד הבינוי והשיכון ואושר בידיה לפני היום הקובע אך התחיל את מגוריו בימית או אופירה לאחר היום הקובע, עקב נסיבות שלא היו תלויות בו, והתגורר שם

כל שנת מגורים באזור; הוראה זו לא תחול על הנקודות שלפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג).

(א) נשים הנשואות למשרתים בצה"ל לפי התחייבות לשירות קבע והמתגוררות עם משפחותיהן בשכירות בדירת מטעם צה"ל בימית או באופירה, ייחשבו לכאורה כתושבות וכאיות לצורך קבלת מענק ביסוס אם גרו בימית או אופירה כיום הקובע ומשך מגוריהן במקומות אלה עלה על שלוש שנים רצופות ומהן לפחות שישה חודשים לפני היום הקובע.

(ב) לזכאית לפי סעיף קטן (א) שמשך מגוריה בימית או באופירה היה בין שלוש לבין ארבע שנים, ישולם מענק ביסוס בסכום קבוע של 180,000 שקלים צמוד למדד חודש נובמבר 1981, ובנוסף על כך —

(1) בשל ילד ראשון — 1 נקודה

(2) בשל ילד שני — 0.5 נקודה

(3) בשל כל ילד נוסף — 0.25 נקודה

(4) בשל כל שנת ותק מעל ארבע שנים — סכום השווה ל-15% מהסכום המצטבר לפי הרישא ופסקאות (1) עד (3). ובשל חלק שנה שיעור יחסי;

(5) מענק מייסדים ומענק ותיקים בהתאם לסעיף (ד)3 ו-(ה).

(ג) האמור בסעיף זה לא יגרע מזכותה של הזכאית לפיצוי על-פי סימנים ג' וד' או סעיף 17(ב), אולם היא לא תהיה זכאית לפיצוי אחר לפי תוספת זו.

5. אורז עובד צבא שגר כמחנה צבאי, או עובד שגר כמחנה עבודה אזרחי, ייחשב, לכאורה, לתושב זכאי לצורך קבלת מענק ביסוס בלבד, אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) המחנה היה סמוך לאופירה או לימית ודייריו, האזרחיים היו חלק מן החברה העירונית במקומות אלה;

(2) מרכז חייו היה באופירה או בימית;

(3) משפחתו, אם היתה לו, לא עברה לגור עמו עקב נסיבות שלא היו בשליטתו;

(4) הוא גר לפחות ארבע שנים רצופות במקום, מהן שנתים לפחות לפני היום הקובע.

הראשון מהם לזכאי, ייחשב ותקם כמשפחה מתאריך נישואיהם, ולפני מועד זה — ייחשב הותק של כל אחד מבני-הזוג כרווק. (5) בשל מגורים באזור יוענק נקודות ליחיד מגיל 18 ומעלה אם מלא לו 18 שנים טרם מועד הפינוי.

(6) חושב במרכז קליטה או בפחתת-רפיה שעבר לימית לפני היום הקובע ואושר כזכאי בידי ועדת אכלוס, יבואו ימי שהותו במרכז הקליטה או בפחתת במניין ותק מגוריו בימית, ובלבד שלא היה חושב קבע במקום אחר לאחר שהתגורר במרכז קליטה או בפחתת לפני הגיעו לימית.

(ב) בשל גודל המשפחה: (1) בבודד מעל גיל 18 — 1 נקודה.

לזוג נשוי — 2 נקודות.

לאולם, לאלמנה, לגרושה, גרושה, לרווק או לרווקה שילדיהם מתגוררים עמם דרך קבע — 2 נקודות.

לילד ראשון — 1 נקודה.

לילד שני — 0.5 נקודה.

לכל ילד נוסף — 0.25 נקודות.

(ג) בשל גיל: (1) לתושב זכאי —

(1) שנולד אחרי 31.3.37 אך לא אחרי 31.3.47 — 1 נקודה.

(2) שנולד לפני 1.4.37 — 2 נקודות.

(ד) מענק ותיקים:

בשל תקופת מגורים של משפחה בימית או באופירה מ-1.10.71 ועד 30.9.74 יוענק 2.5 נקודות נוספות לשנה, בשל חלק יחסי של תקופה זו ייערך חישוב יחסי של הנקודות.

(ה) מענק מייסדים:

(1) לתושבים זכאים בימית אשר התיישבו בה לפני 30.9.76 תוענק נקודה נוספת.

(2) לתושבים זכאים באופירה אשר התיישבו בה לפני 30.9.75 תוענק נקודה נוספת.

(ו) תושב זכאי רווק או שזכאותו הוכרה ככבוד יזכה במחצית מספר הנקודות המפורשות בסעיף זה בשל

סימן ב': פיצויים בשל דיוור

סמוך לפני מועד כל תשלום מלא או חלקי בשל הזכויות בדירה או בבית; אולם לגבי מי שהגיש את תביעתו החל מיום 1.3.82 במקום מדר חשומות; הבנייה למגורים יבוא מדר מחירי דירות ודמי מפתח בסעיף הדיוור במדר המחירים לצורך.

(ד) מי שרכש דירה בימית לאחר היום הקובע ואושר בידי ועדת אכלוס כתושב ימית לפני היום הקובע — יהא זכאי לפיצוי בשל הזכויות בדירה.

(א) סכום הפיצויים בשל זכויות כיחידת מגורים שנרכשה בימית יהיה:

(1) דירות בבתיים של 3 קומות:

שקלים	חדרים
141,105	3
153,460	3.5
167,750	4

6. (א) תושבים אשר רכשו זכויות חכירה בדירה או בבית בימית מאת שיכון ופיתוח לישראל בע"מ, או רכשו אותן מתושב אחר והעברת הזכויות אושרה בידי משרד הבינוי והשיכון או שיכון ופיתוח לישראל בע"מ, יהיו זכאים לפיצוי בשל אוכדן זכויותיהם בסכום המפורש בסעיף 7.

(ב) תושב כאמור בסעיף קטן (א) שחתם על הסכם למכירת הדירה או הבית למדינה באמצעות חברת שיכון ופיתוח לישראל בע"מ בתוקף הוראת חוזה בינו לבין המדינה או החברה האמורה שנערך לפני תחילתו של חוק זה — דינו כדין תושב שפוצה לפי סימן זה בסכום שקיבל לפי אותו הסכם, משוערך לפי מדר תשומות הבניה למגורים עד יום תשלום הפיצוי שלפי חוק זה.

(ג) הסכומים הנקובים בסעיף 7 יהיו צמודים למדד חשומות הבנייה למגורים מן המדר שפורסם לפני 1.8.79, דהיינו 484.9 נקודות, ועד המדר שיפורסם

- (2) דירות בחבים דירקומתיים: (ג)
159,500	3
184,000	4
- הערה: ועדת הזכאות רשאית להוסיף לזכאים שלהם דירות כנות 4 חדרים בקומה א' בחבים דירקומתיים עד 10% מערך הדירה, במקרים שבהם תמצא לנכון.
- (3) קוטג'ים: (א)
174,200	3
190,000	4
235,000	5
- (4) בתים בודדים: (ב)
202,400	3
231,000	4
- (ב) תושב זכאי אשר בנה בעצמו בית למגוריו בתוכנית "בנה ביתך" כימית יהיה זכאי לפיצוי בשל כיתו לפי שומתו של השמאי הממשלתי הראשי, שחיעשה על בסיס שווי ממוצע של דיור מסוג דומה בעיר.
8. עסק שאינו זכאי, או מוסד ציבורי או פרטי, אשר רכש דירה או בית מגורים באזור, בין לפני היום הקובע בין לאחריו, כדי לתת או להשכיר מקום מגורים לעובדיו באזור, לא יהיה זכאי לפיצוי על-פי סעיף 7. אולם הוא יהיה זכאי להחזר מחיר הנכס כמועד רכישתו, בהצמדה למדד תשומות הבנייה למגורים ובניכוי כל חוב שהוא חייב בשל הנכס, לרבות מלווה שקיבל לשם רכישתו.
9. (א) הממשלה תאפשר לתושבים זכאים אשר קיבלו הלוואה אפוטיקאית בהכוונתה לרכישת הזכויות בדירה כימית לגרור את ההלוואה, בתנאים שבהם ניתנה, לדירה חדשה אם רכשו דירה בארץ-ישראל תוך שישה חודשים מיום קבלת מקדמת הפיצוי בשל הדירה כימית.
- (ב) לא גרר זכאי את ההלוואה תוך המועד האמור, תקונו יתר ההלוואה האפוטיקאית האמורה מהתשלום האחרון בשל הדירה במועד תשלומה.
- (ג) תושבים שקיבלו הלוואה עומדת לצורך רכישת זכויות בדירה כימית לא יידרשו להחזירה והיא תיחפז למענק.
10. (א) תושב זכאי אשר שכר באזור דירה למגוריו ממדינת ישראל או מטעמה (למעט דיור שהשכיר משרד הביטחון או צה"ל למשרתים בצה"ל או לעובדיו) יהיה זכאי לקבל תעודת זכאות שתקנה זכות להלוואה אפוטיקאית לפי אחת החלופות האלה:
- (1) למשפחה — תעודת זכאות המקנה זכות לקבלת הלוואה בסך 300,000 שקל; סכום זה צמוד למדד תשומות הבנייה למגורים של חודש אפריל 1981;
- (2) לבודד או לרווק — תעודת זכאות המקנה זכות לקבלת הלוואה 241,285 שקל; סכום זה צמוד למדד תשומות הבנייה למגורים של חודש אפריל 1981;
- (3) ההור הלוואה לפי פסקאות (1) ו-(2) יהיה כמשך 18 שנים ובריבית של 12% בלתי צמודה.
- (ב) לילדי תושבים זכאים, שגרו עם הוריהם, והגיעו לגיל 18 לאחר היום הקובע ולפני הפינוי, חיתנן תעודת זכאות באותן זכויות שנותן משרד השיכון והבינוי לרווקים באזורי פיתוח.
- תושב זכאי יהיה רשאי לממש את תעודת זכאותו במשך תקופה של שלוש שנים מיום שעזב את האזור.
- (ד) לתושב תהיה הזכות לגרור את ההלוואה שקבל עקב תעודת הזכאות בכל עת שירצה ללא מגבלות מחיר, שטח ומקום דירה, ותישמר זכותו לפרוע את ההלוואה לפני מועד פירעונה.
- תושבים זכאים שהם שוכרי דירות מהמדינה או מאחר מטעמה באופירה או במרכז אבשלום, או שהם שוכרי דירות כאמור כימית אף אם יש להם אופציה לרכישתן, יהיו זכאים לקבל, במקום תעודת זכאות לפי הוראת סעיף 10, הלוואה עומדת לשם רכישת דיור, אם נתקיימו בהם שני אלה:
- (1) השכרת הדיור להם לא היתה מאת מעביד בקשר עם קבלת עבודה או עם עבודה באזור;
- (2) משך מגוריהם בדידה היה לפחות שלוש שנים רצופות ומהן לפחות חצי שנה לפני היום הקובע.
- (ב) ועדת הזכאות רשאית, מנימוקים מיוחדים שיפורטו, לאשר מתן הלוואה עומדת לתושב זכאי גם אם תקופת מגוריו בדירה היו קצרות מהנקוב סעיף קטן (א) (1) או אם עקב תנאי מגורים מיוחדים במרחב-שלמה לא יכול או לא ניתן לו לשכור דירה.
- (ג) ההלוואה העומדת למשפחה תהיה בטכום של 330,000 שקל ולרווק או לבודד — 265,413 שקל, שני הסכומים צמודים למדד תשומות הבנייה למגורים של חודש מרס 1981.
- (ד) תנאי ההלוואה העומדת יהיו קרובים ככל האפשר לתנאי מענק וייקבעו בידי ועדת הזכאות בתיאום עם החשב הכללי של משרד האוצר.
- (ה) הוועדה תקבע גדלים, תנאים וכללים למתן ההלוואה העומדת למי שקיבלו וניצלו תעודות זכאות.
12. (א) תושב זכאי אשר חתם לפני היום הקובע על הסכם פיתוח עם מינהל מקרקעי ישראל לגבי מגרש באזור "בנה ביתך" באופירה או כימית, יוכל לקבל ללא מכרו או הגרלה מגרש חלופי ולחתום על הסכם פיתוח ללא תשלום עם מינהל מקרקעי ישראל לגבי מגרש בגודל דומה, מתוך מגרשים אשר יוצעו לציבור, אם יוצעו, בתוכניות "בנה ביתך" בעיר או באזורי פיתוח א'; זכות זו תעמוד לתושב חמש שנים מיום הפינוי.
- (ב) לא הציע מינהל מקרקעי ישראל מגרשים כאמור כסעיף קטן (א) או לא רצה התושב לחתום על הסכם פיתוח לגבי מגרש מן המגרשים שהוצעו, או החליט שלא להמשיך בתוכנית "בנה ביתך", תפקע זכותו לחתום על הסכם פיתוח כאמור לגבי מגרש כלשהו והוא יהיה זכאי להחזר השקעתו בפועל במחיר המגרש באזור, כפייתו, ותכנונו או בהתחלת בנייה עליו בתוספת הצמדה למדד תשומות הבנייה למגורים וריבית לא צמודה של 4% לשנה, מיום ההוצאה בפועל ועד לתשלום החזר ההשקעה.
- (ג) מימש התושב רכישת מגרש חדש כאמור והוכיח להנחת דעת ועדת הזכאות כי היו לו השקעות בתכנון המגרש באזור או בהתחלת רכישתו עליו, תוחזר לו ההשקעה בתוספת הצמדה למדד יוקר

15. תושב זכאי רווק או בודד יהיה זכאי למלוא הסכומים הנקובים בסעיפים 13 ו-14.
16. (א) זכאי תושב ימית המקבל פיצוי לפי הוראות סעיפים 6 ו-7 יהיה זכאי להחזר הוצאותיו בהתקנת תוספות ושיפוצים לדירה: סכום החזר יוערך לאחר שהוגשה שומתו של השמאי הממשלתי הראשי, ואם לא נערכה שומה כאמור שלא מחמת שהתובע מנע את עריכתה — יהיו ראיות אחרות הנתמכות בתצהיר ראיה לכאורה לסכום המגיע.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי הזכאי שהתקין תוספות ושיפוצים כאמור לבחור, במקום שומת השמאי, בקבלת פיצוי קבוע בסכום של 20,000 שקלים, ללא הוכחה; סכום זה צמוד למדד תשומות הבנייה למגורים של חודש דצמבר 1981.
- (ג) תושב זכאי המקבל פיצוי לפי סעיף 11 יהיה זכאי לקבל סכום קבוע בסך 10,000 שקל צמוד למדד תשומות הבנייה של חודש דצמבר 1981 בשל שיפורים או שיפוצים שביצע כמושכר.
17. (א) לתושב זכאי תשולם השתתפות בשכר דירה לדיוור חלופי במקרים ובתנאים האלה:
- (1) התושב הזכאי רכש דירה בארץ ישראל ובניית הדירה או מסירת ההחזקה בה לא הסתיימה;
- (2) ההשתתפות תשולם כנגד הצגת חוזה הניקוד הגבוה ביותר של הדירה החדשה שבו נקוב מועד מסירתה והצגת חוזה שכירות של דירה חלופה;
- (3) ההשתתפות תהיה בסכום שייקבע לפי הניקוד הגבוה ביותר של משרד הבינוי והשיכון לזוגות צעירים לעניין השתתפות בשכר דירה במקרים דומים;
- (4) החשולים ישולם מראש ויהיה שווה למכפלת סכום ההשתתפות החודשי כפול מספר החודשים שכן יום הפינוי למועד המסירה של הדירה אך לא יותר מ-12 חודשים.
- (ב) תושב זכאי באזור העובר להתיישבות חקלאית כאמור בפרט ה' לתוספת ג' יחולו עליו הוראות פרט ה' האמור אלא שבמקום הוראת המינהלה תבוא הוראות ועדת הזכאות.
- הבנייה וריבית של 4% לא צמודה לשנה, לפי ראיות שהמציא להנחת דעת הוועדה.
- (ד) אורח ישראלי או הרשאי לשבת בישראל אשר חתם לפני היום הקובע על הסכם פיתוח עם מינהל מקרקעי ישראל לגבי מגש באזור "בנה ביתך" באופירה או בימת ולא הוכר כתושב זכאי — יהיה זכאי להחזר השקעתו במחיר המגרש, בתשלומים לפיתוחו ובהתחלת בנייה עליו, אם היתה, בתנאים המפורטים בסעיף קטן (ג) ולא תהיה לו כל תביעה נוספת ענק ביטול זכותו.
13. (א) תושב זכאי בימית המקבל פיצוי בשל דיוור לפי הוראות סעיפים 6 ו-7 יהיה זכאי גם לתשלום הוצאות העברה.
- (ב) בסעיף זה, "הוצאות העברה" — הוצאות להובלת ציוד וריהוט מימית למקום אחר בארץ בדרך מקובלת וסבירה, התקנת מונה גז, מונה חשמל ומונה מים לדירה חדשה, ביול חווה לרכישת הדירה החדשה ומס רכישתה בשל רכישתה, מס ערך מוסף החל על רכישת הדירה החדשה, ושכר טרחת עורך-דין בשל רכישת הדירה החדשה לפי התעריף המינימלי מטעם לשכת עורכי-הדין בישראל שיהיה בתוקף בעת חתימת ההסכם;
- "דירה חדשה" — לרבות יחידת מגורים חדשה שהתושב בונה, ולרבות יחידת מגורים לא חדשה שהוא רכש ומשפץ או מרחיב.
- (ג) התשלומים לפי סעיף זה יחושבו כאילו רכש הזכאי דירה שוות-ערך לדירה שפוצה בעדה בימית לפי ערכה הנקוב בסעיף 7, בצירוף הפרשי הצמדה למדד עד למועד רכישת הדירה החדשה.
- (ד) התושב יהיה זכאי לסכום הוצאות העברה כאמור על-פי קבלות שהגיש, אולם הוא זכאי לקבל ללא המצאת הקבלות סכום שלא יעלה על 15% ממחיר הדירה שפוצה בשלה, כאשר שוויה מוערך ליום התשלום.
14. תושב זכאי באזור שחלים עליו סעיפים 10 ו-11 יהיה זכאי, ללא המצאת קבלות לתשלום הוצאות העתקת מגוריו בסך 6,000 שקלים לתושב באופירה או מרכז-אבשלום ו-5,000 שקל לתושב ימית, הכול צמוד למדד על בסיס מדד חודש דצמבר 1979.

סימן ג: פיצוי בשל עסק

18. הוראות סימן זה לא יחולו לגבי תחנות דלק בסיני; פיצוי בשל תחנות דלק אלו יהיה לפי עקרונות שומה שלפי הנספח לתוספת זו.
19. (א) לא תוכר זכאות על-פי סימן זה לגבי מבנה שהוקם שלא כדין, שטח שהוחזק שלא כדין, או עסק שנוהל שלא כדין.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם ראתה ועדת הזכאות כי נהג בעל עסק בתום לב בהפעלת העסק או בבניית המבנה ונתקיימו בו נסיבות מיוחדות המצדיקות תשלום פיצוי, היא רשאית לאשר מתן פיצוי על-פי עקרונות סימן זה אף בחריגה מסעיף קטן (א).
- (ג) בבדיקת השאלה אם ניהל אדם עסק, תינתן ועדת הזכאות משקל רב לדוחותיו לרשויות המס.
20. (א) בעל עסק זכאי לפוצה יחידותיו במקרקעין (לרבות מבנים), בשל הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר או בחיסולו לפי הוראות סעיפים 23 ו-24:
- (1) הפסד מוגזטין לפי הוראות סעיף 25.
- (2) הפסד מוגזטין לפי הוראות סעיף 25.
- (3) הפסד מוגזטין לפי הוראות סעיף 25.

לאחר שהוגשה הערכת השמאי הממשלתי הראשי תוך התייחסות לעקרונות האמורים לעיל ובהתחשב באופי ובטיב של המבנה.

(ב) שוכרי מבנים לבתי-עסק לתקופות קצרות זכאים לפי סעיף קטן זה הם מי ששכרו מבנים לבתי-עסק לתקופות קצרות ממדינת ישראל או מטעמה, לרבות מחברה ממשלתית, והם שוכרים לעסקי מסחר ושירותים או שוכרים לתעשייה ולמלאכה.

(1) שוכרים למסחר ושירותים

(א) הפיצוי בשל רכיב זה יחושב לפי פסקת

משנה (ב) באחוז מתאים משווי הנכס, כפי שהוערך לבעלי זכות החכירה לתקופה ארוכה בסעיף קטן (א). בקביעתו, שיעור הפיצוי הובאו בחשבון הפרשי דמי השכירות הצפויים עקב ההעברה, הציפייה לעתיד של השוכר לחדוש חוזה השכירות, ומשך התקופה שבה שהה במושכר בפועל.

(ב) להלן טבלת חישוב שיעורי הפיצויים בשל

שוכי הזכויות במקרקעין לשוכר הוגמה עם

קבוצה זו:

משך שנות השכירות בפועל

שיעור משווי הנכס	עד 1
24%	מעל 1 ועד 2
26%	מעל 2 ועד 3
30%	מעל 3 ועד 4
34%	מעל 4 ועד 5
36%	מעל 5 ועד 6
41%	מעל 6 ועד 7
46%	מעל 7
50%	

(2) שוכרים לתעשייה ולמלאכה

לשוכר לתעשייה או למלאכה יינתן פיצוי בדרך של מתן

מושכר חלופי או בדרך של פיצוי כספי, כמפורט בפסקה זו.

(א) מושכר חלופי

(1.1) שוכרי מבנים לתעשייה או למלאכה מחברת

מבני תעשייה בע"מ יהיו זכאים לקבל מושכר דומה

באזור תעשייה באחד מאזורי פיתוח א' או א' פלוס

בארץ-ישראל, וזאת בכפוף לשני תנאים אלה:

(א.א) לחברה יהיו מבנים מתאימים לייעוד האמור;

(ב.ב) בעל העסק יענה על הקריטריונים לאכלוס

מפעלים הנקבעים מזה לעת בדי' משרד

התעשייה והמסחר וחברת מבני תעשייה

בע"מ.

(2.2) הנאי השכירות של המושכר החלופי יהיו

כדלקמן:

(א.א) אם המושכר החלופי יהיה באזור פיתוח א':

לגבי שוכר מפונה מימית (שהוא אזור א') לא

יחול כל שינוי והוא ימשיך ליהנות מתנאי

שכירות של שוכר חזק כימית גם ביישובו

החדש, דהיינו, החוזה במקום החלופי יחודש

באותם דמי שכירות שהיה משלם אילו נשאר

בימית, ובשערוך מתאים;

לגבי שוכר מפונה מאופירה (שהוא אזור א' או

פלוס) יחודש חוזה השכירות בתנאים של

מחדשי חוזים באזור א'; שיכרצו של השוכר

לצורך קביעת תנאי שכירות בחוזה החדש

יהיה כקבוצת השכירות הגבוהה אך וקרובה

ביותר לקבוצה שבה היה השוכר משובך

(ב) הערכת שווי הזכויות במקרקעין בידי השמאי הממשלתי הראשי תהיה על בסיס הערכה של סידור חלופי לבעל עסק באזור ממוצע באילת ובאזור טוב בעוד.

(ג) הערכת שווי המבנה והציוד תיעשה על בסיס מצבם ביום הקובע; לא יובאו בחשבון השקעות במבנה או בציוד שנעשו לאחר היום הקובע אלא אם אושרה בקשה להשקעה כזו בוועדה שהסמיכה לכך הממשלה ובאישור שניתן כאמור לא סוגיה במפורש זכות המבקש לקבל פיצויים בשל השקעה כזו, אולם רשאית ועדת הזכאות להביא בחשבון השקעות כאלה אף אם לא ניתן להן אישור כאמור, אם ראתה שהן נעשו במהלך הרגיל של העסק ובמידה הסבירה הנתוצה להבטיח את ניהולו התקין.

22. זכויות במקרקעין

(א) בעלי זכויות חכירה בבית-עסק לתקופה ארוכה

(מסחר)

(1) בשל רכיב זה יקבל בעל זכויות חכירה

במבנה, מבנייה קשיחה וברמת בנייה

המקובלת בבנייה הציבורית, פיצוי שייקבע

בין שיעור המינימום לשיעור המקסימום

כמפורט בפסקה (2); קביעת השיעור הסופי

תיעשה בהתחשב בנתוני המקום ובנתונים

פיסיים נוספים.

(2) ואלה שיעורי המינימום והמקסימום בשקלים

למ"ר:

עד 40 מ"ר ראשונים 6,000 — 6,500

40 — 80 מ"ר נוספים 3,600 — 4,600

80 — 150 מ"ר נוספים 2,200 — 2,700

מעל 150 מ"ר — בהתחשב באופי ובטיב של

המבנה

בשל שטחים נלווים —

גלריה בבנייה קשיחה 2,200 — 2,700

בשל שטחי מרחפים

הקשורים לנכס עצמו 1,500 — 1,700

(3) השטחים יחושבו בהתאם למפורט בחוזי

הרכישה שבין הזכאי לבין שיכון ופיתוח

לישראל בע"מ, ובאין פירוט כאמור —

לאחר שהוגשה לוועדת הזכאות מידית

השטחים שעשה השמאי הממשלתי הראשי.

(4) שטחי אחסנה שאינם קשורים לנכס עצמו,

ושטחי מרפסת או חצר צמודים המשמשים

כדין את העסק, יוערכו בנפרד.

(5) למרחק מסחרי המשמש לקוחות או משרד

של בעל העסק ייקבע שווי בסיסי של 33%

מהערך היסודי בהתאם לפסקה (2).

(6) מקום שהיחס בין חזית לעומק פחות מיחס

1:2, יחושב השווי בהתאם לערך הגבוה

הנקוב בטבלה.

(7) תוספת בשל גובה: בשל נכס מסחרי שגובהו

מעל 3.5 מטרים תינתן תוספת של 2.25% על

הבסיס המצוין בפסקה (2) בשל כל 20 ס"מ

גובה.

(8) לבעלי זכויות במבנים שאינם קשיחים או

שאינם תאומים רמת בנייה מקובלת, כאמור

בסעיף קטן זה, או אינם נכנסים למסגרת

סעיף קטן זה מסיבה אחרת, ייקבע השווי

הפיצוי בשל הזכויות במקרקעין לגבי עסק כזה יכלול את הרכיבים האלה:

(א) החזר הוצאות הדרושות להקמה מחדש של המכנה;

בעל העסק יקבל פיצוי בשיעור ההוצאות הדרושות להקמה מחדש באזור ממוצע באילת (לא באזורי החוף והלגונה) של מכנה דומה מבחינת השטח, הטיב, רמת הבנייה, סוג התורמים שנעשה בהם שימוש, וכל נתון אחר שיש לו השפעה על ערך המכנה.

(ב) פיצוי בשל אובדן זכויות החכירה בקרקע:

לבעל עסק כאמור יינתן פיצוי על בסיס של 50% משווי הקרקע במקום ממוצע באילת המיועד להקמת עסק מאותו סוג: לגבי מפעל תעשייתי הבסיס יהיה שווי קרקע לתעשייה באזור תעשייה ממוצע, ולגבי בתי-מלון — שווי קרקע למלונאות או ליעוד תיירותי אחר באזור ממוצע באילת (לא באזורי החוף והלגונה); לעניין זה תוערך קרקע באילת כאילו היא מפותחת באותה מידה שבה מפותחת הקרקע של בעל העסק באזור; לעניין בתי-מלון ייקבע השווי גם בהתחשב במספר החדרים הקיים בפועל במלון ובהתאם להנחיות בדבר תכנון ודירוג בתי-המלון של משרד התיירות;

בעלי עסקים במסחר או בתיירות שאינם בתי-מלון ואינם מפעלי תעשייה (כגון בעלי בתי-קפה ומסעדות) ונכנו בבנייה עצמית קשיחה ורצומת בנייה מקובלת יהיו רשאים לבחור, במקום פיצויים על-פי סעיף קטן זה, בפיצויים הניתנים לבעלי זכות חכירה במבני עסק לתקופה ארוכה על-פי הקבוע בסעיף קטן (א).

(2) בעל הסכם הרשאה זמני לשימוש בקרקע לתקופות קצרות —

רכיבי הפיצוי לבעל הסכם כאמור הם: החזר הוצאות הדרושות להקמה מחדש של המכנה כמפורט בפסקה (1)(א) וכן פיצוי בשל אובדן זכויות החכירה בקרקע על-פי העקרונות הקבועים בפסקה (1)(ב) לעניין קביעת שווי הקרקע, אלא שהשיעור באחוזים משווי זה, שיינתן לבעל הזכות, ייקבע בהתאם לטבלה דלהלן:

משך שנות החזקה בפועל מכוח שיעור משווי הקרקע

הסכם ההרשאה	עד 1
מזל 1 ועד 2	20%
מזל 2 ועד 3	23%
מזל 3 ועד 4	25%
מזל 4 ועד 5	28%
מזל 5 ועד 6	30%
מזל 6 ועד 7	35%
מזל 7 ועד 8	37%
מזל 8 ועד 9	40%

(3) המנהל עסק בבית מגורים

(א) מי שניהל עסק בבית או בדירה שבהם הוא גר, לא יהיה בשל כך זכאי לפיצוי בשל זכויות במקרקעין.

בחווה השכירות שקדם לחידושו, ובשערוך מתאים.

(ב.ב) אם המושכר החלופי יהיה באזור פיתוח א' פלוס:

לגבי שוכר מפנה מאופירה לא יחול כל שינוי בתנאי השכירות והוא ימשיך ליהנות מתנאי השכירות של שוכר ותיק באופירה גם ביישובי החוף, והיינו, החווה ביישוב החלופי יחודש באותם דמי שכירות שהשוכר היה משלם אילו נשאר באופירה, ובשערוך מתאים.

לגבי שוכר מפנה מימית ייחתם חוזה שכירות בתנאי שירות של אזור פיתוח א' פלוס בהתאם לתערוך השכירות הנמוך הקרוב ביותר לתערוך ששילם השוכר בימית לפני הפינוי, ובשערוך מתאים.

שוכר בעל העסק מכנה בשטח גדול מכפי ששכר באזור, יחולו על שטח נוסף זה תנאי השכירות המקובלים באותה עת במקום זה; שוכר מכנה בשטח קטן מכפי ששכר באזור, יהיה זכאי לפיצוי כספי בשל ההפרש על בסיס הערכה כמתואר בסעיף קטן (ב); הזכויות לקבל מושכר חלופי יינתנו לבעל העסק בלבד ולא ניתן להעבירן לאחר, אלא לשאירים כמשמעותם בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968.⁸

(ב) פיצוי כספי

(1.1) לא תמלאו התנאים לקבלת מושכר חלופי כאמור בפסקת משנה (א), או הערוך בעל העסק לקבל פיצוי חד-פעמי במקום מושכר חלופי, יהיה זכאי לפיצוי בדומה לשוכרים למסחר ולשירותים והטבלה בפסקה (1)(ב) תחול עליו, אלא שלגבי תא התעשייה הראשון שבהחזקתו בשטח של 100 מ"ר יחושב שווי הנכס על בסיס 1,250 שקל לכל מ"ר ברוטו במקום הסכומים שבסעיף קטן (א)(2).

(2.2) בשל תא תעשייה ראשון ששטחו 100 מ"ר ברוטו יינתן פיצוי נוסף בסכום השווה להפרש שבין השומה שנקבעה כאמור בנסמן (1.1) (כולל חצר צמודה הכלולה בחווה השכירות) לבין 143,500 שקל.

(3.3) לשוכר תא ראשון בשטח קטן מ-100 מ"ר ברוטו יופחת הפיצוי הנוסף לפי נסמן (2.2) באופן יחסי;

(4.4) בשל תאים נוספים על התא ראשון, ובשל חלק התא הראשון העולה על 100 מ"ר ברוטו, יינתן פיצוי כולל על בסיס 600 שקל למ"ר ברוטו.

(2) מחויב במקרקעין כבר-רשות הפיצוי כבר-רשות יהיה בדרך של החזר השקעותיו במקרקעין שהוכיח בראיות מתאימות ששוערכו ליום התשלום.

(ד) בעל עסקים שכנה עסקו בבנייה עצמית

לעניין מי שהוקצתה לו קרקע בחכירה לשם הקמת פריקט תיירותי, תעשייתי או מסחרי ובנה את עסקו בבנייה עצמית, יוכחן בין בעל זכות חכירה בקרקע עם אופציה להארכתה ל-49 שנים לבין בעל הסכם הרשאה זמני לשימוש בקרקע ללא אופציה דומה. (1) בעלי זכות חכירה עם אופציה להארכה עד 49 שנים.

(ב) פעל העסק תקופה שאינה עולה על 5 שנים, ייעשה חישוב הפסד המוניטין על-פי הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, בשנה אחת לפי בחירת בעל העסק, כפול 3.

(ג) פעל העסק תקופה העולה על 5 שנים, ייעשה חישוב הפסד המוניטין על-פי הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, לפי ממוצע של שנתיים רצופות לפי בחירה בעל העסק, כפול 3.

26. פיצוי על בסיס הכנסה

(א) הבורח בחלופה זו יהיה זכאי לפיצוי בשל הפסד הכנסה והפסד מוניטין.

(ב) ואלה רכיבי הפיצוי לפי חלופה זו:

(1) הפסד הכנסה בשיעור הכנסה שנתי אחת שהיתה לבעל העסק, כפול 2; לעניין זה, "הכנסה שנתי" — כמשמעותה בסעיף 23(ב), והוראות סעיף 23(ג) יחולו;

(2) (א) הפסד מוניטין כאמור בסעיף 25(א);
(ב) פעל העסק תקופה שאינה עולה על 5 שנים, ייעשה חישוב הפסד על-פי הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, בשנה אחת לפי בחירה בעל העסק, כפול 4;

(ג) פעל העסק תקופה העולה על 5 שנים, ייעשה חישוב הפסד המוניטין על-פי הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, לפי ממוצע של שנתיים רצופות לפי בחירה בעל העסק, כפול 4.

27. בעל זכויות חלקית לפיצוי

(א) בעל זכויות חלקית בקרקע לצורך בנייה עצמית שלא החלה או טרם הושלמה ביום הקובע

(1) אדם שהיה בעל זכות חלקית בקרקע ביישוב עירוני, לצורך בנייה עצמית של בית עסק, וביום הקובע טרם החל בבנייה, יקבל פיצוי בשל אובדן זכויות החלקית בקרקע בשיעור של מחצית מהסכום המגיע לבעל זכות כאמור בסעיף 22(ד)(1)(ב), ויהיה זכאי לקבל החזר הוצאותיו המתייחסות בנושיון להקמת המבנה.

(2) החל אדם בבנייה אך טרם השלימה ביום הקובע, יקבל פיצוי בשל אובדן זכויות החלקית בקרקע בשיעור של מחצית מהסכום המגיע לבעל זכות כאמור בסעיף 22(ד)(1)(ג), ויחזרו לו הוצאות על-פי האמור בסעיף 22(ד)(1)(א) בעניינים המהוירים לפי העניין, והכול באופן יחסי לגודל ההשקעה שהשקיע בבניית המבנה עד ליום הקובע.

(3) בשל השקעות שהושקעו במבנה לאחרי היום הקובע, יינתן לזכאי החזר הוצאותיו בפועל בלבד;

(4) ועדת הזכויות רשאית לאשר פיצוי בשל השקעות שלא כאמור בפסקה (3) אם ראתה שהן נעשו במהלך הרגיל של העסק ונמירה הסבירה הנחוצה להבטיח את ניהולו התקין.

(5) תנאי מוקדם לקבלת פיצוי לפי סעיף זה הוא כי המבקש יגיש דוח השקעות מאושר בידי

(ב) מי שניהל עסק בדירה או במבנה מגורים שהושברו לו למטרות ניהול עסק מטעם המדינה ייקבע לו פיצוי על זכות במקרקעין לאחר שהוגשה הערכת השמאי הממשלתי הראשי.

23. פיצוי בשל הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר או בחיסולו —

(א) בעל עסק הזכאי לפיצוי לפי סעיף 22 יהיה זכאי לפיצוי על הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר בתנאים האמורים בסעיף זה ובסעיף 24.

(ב) כפיצוי על כל הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר או בחיסולו, יקבל בעל העסק פיצוי בשיעור של הכנסה שנתי אחת בערכים ריאליים ליום התשלום; לעניין זה, "הכנסה שנתי" — הכנסה חייבת כמשמעותה בפקודת מס הכנסה שהיתה לבעל העסק במשך שנה פעילות אחת בעסק, ולעניין זה לא יובאו בחשבון קיזוז הפסדי שנים קודמות, פחת שהוא זכאי לו בשל ציוד בעסק, ודמי ניהול שלא שולם בשלם פיצוי נפרד.

(ג) לצורך עריכת החישוב יוכל הזכאי לבחור שנת הכנסה החל משנת 1975 ועד למועד שבו יפנה בפועל את העסק או יחויב לפנוחו. לפי המוקדם יתור: ההכנסה השנתית חייבת על בסיס ספרי החשבונות של העסק, רוחות לרשויות המס או תחשיבים או פרופילים ענפים מתאימים של רשויות המס, הכול לפי בחירת הזכאי; לא בחר הזכאי באחת משיטות החישוב האמורות — ייעשה החישוב בדרך אחרת אשר תאומץ בידי רואי-החשבון שיפעלו ליד השמאי הממשלתי הראשי; תחשיב ענפי כאמור לעניין דייגים ולעניין עסק דיג יהיה לפי חישוב שערך השמאי הממשלתי הראשי.

24. (א) ישולם לבעל עסק זכאי פיצוי לכיסוי הוצאות הפירוק, ההעברה וההתקנה מחדש של מתקנים וציוד השייכים לעסק והניתנים להעברה, לרבות הוצאות שהושקעו להתאמת המבנה המתכננה למטרות ניהול העסק.

(ב) ערך הציוד יחושב בערכו כמועד בדיקתו בידי השמאי הממשלתי הראשי; אם הערך המשוערך לאחר פחת של הנכס אינו עולה ב-10% או יותר על הוצאות הפירוק, ההעברה וההרכבה מחדש, לא יראו כדאיות כלכלית בהעברתו; נקבע כי אין כדאיות כלכלית בהעברת עיקרו של הציוד בעסק, ייקבע לבעל העסק כי אין כדאיות כלכלית בהעברת כל הציוד בעסק.

(ג) הערך המשוערך של הציוד שאינו ניתן להעברה או שאין כדאיות כלכלית בהעברתו יושלם לבעל העסק.

(ד) ליום האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), רשאית ועדת הזכויות, בנסיבות מיוחדות, להחליט על מתן פיצוי בשל ציוד גם כשיש לכאורה כדאיות כלכלית בהעברתו; ועדת הזכויות תתייעץ בעניין זה עם השמאי הממשלתי הראשי.

25. הפסד מוניטין

(א) לבעל עסק יושלם הפסד מוניטין, במובן הרווח העודף שהעסק הפיק מעל לרווח הממוצע לאותו ענף, ובלבד שהוכיח את המוניטין בראיות מתאימות שהגיש לשמאי הממשלתי הראשי.

מתייחסים לכל מקורות הכנסתו, במישרין או בעקיפין, יחדיו.

(ב) הפיצוי לפי סעיף זה לא יעלה על 350% מהשכר החודשי הממוצע במשק כחורש שבו ישולם הפיצוי כפול בשנות פעילותו של העסק שאינן עולות על חמש, כפול שתיים; ועדת הזכאות תפסוק, על סמך הראיות שלפניה, את מלוא הסכום האמור או חלק מתאם ממנו בהתחשב במידה שבה פחתה ההכנסה או נגרם ההפסד ובהתחשב בהכנסותיו בפועל של בעל העסק מוזמן שנחתם חוזה השלום עד יום הפינוי.

(א) 30. בעל עסק זכאי יהיה זכאי לפי בחירתו לפיצוי מיוחד לפי סעיף זה, במקום כל פיצוי אחר לפי ההוראות הקודמות של סימן זה, אם הוכיח להנחת רעתה של ועדת הזכאות שנתקיימו בו כל אלה:

- (1) הוא בעל עסק יחיד באזור — או בעל עסקים מספר שפסקאות (2) ו-(3) מתקיימות ככולן — ואין הוא תובע פיצוי בשל כל עסק אחר, אף לא מכוח תובעו בעל שליטה בחברה או בעל מחצית לפחות מהון מגונית;
- (2) הוצאות העסק עלו על הכנסותיו;
- (3) הפסדי העסק או הפסקת פעילותו נגרמו בכוחו לחתימת חוזה השלום עם מצרים.

(ב) הפיצוי לפי סעיף זה יהיה שני אלה בלבד:

- (1) פיצוי בשל זכויות במקרקעין, אם היו לו, לפי הוראות סעיף 22;
- (2) החזר כל הפסדיו בפועל, כשהם משוערכים למועד התשלום.

(ג) מי שקיבל פיצוי לפי סעיף זה לא יוכל לקזז את הפסד העסק בחישובים לעניין מס הכנסה בעתיד.

31. הלוואה עומדת בשל מעבר לאזור פיתוח א' או א' פלוס — בעל עסק זכאי המעביר את עסקו לאזור פיתוח א' או א' פלוס או תושב זכאי הפותח עסק חדש באזור כאמור יהיה זכאי לקבל הלוואה עומדת בתנאים ובמגבלות האלה:

- (1) העסק ינהל בידי תושב זכאי אשר העתיק את מקום מגוריו לאזור פיתוח א' או א' פלוס ולא יקבל הלוואה לפי סעיף 17 (ב);
- (2) העסק הועבר או עומד להיות מועבר או מוקם תוך שנה מיום הפינוי באזור פיתוח א' או א' פלוס;
- (3) הוצג חוזה רכישה מבטל או חוזה שכירות לתקופה של שנתיים לפחות למקום החדש של העסק, בצירוף תצהיר בדבר פרטי העברת העסק ומועדו, מועד פתיחתו וסוג העסק אשר הזכאי ינהל במקום החדש, וראיות להצחת מקום מגוריו לאזור הפיתוח;

(4) רכש חנות או שוכר מבנה תעשייה יקבל הלוואה עומדת בסכום השווה ל-40,000 שקל צמוד למדד חודש יוני 1979: 330.3 נקודות;

(5) שוכר בית עסק חדש, למעט מבנה תעשייה, יקבל הלוואה עומדת בסכום השווה לרמי השכירות אשר התחייב לשלם למשך שתי שנות השכירות הראשונות, אך לא יותר מסכום ההלוואה העומדת כאמור בפסקה (4);

רואה-חשבון, אשר ישקף את היקף השקעותיו הנוגעות לעניין.

(ב) עסק שטרם החל לפעול ביום הקובע

(1) בעל עסק שזכה בכספו להפעלת עסק או שהוכיח כי רשות מוסמכת אישרה הפעלתו של העסק לפני היום הקובע והפעלת העסק החלה לאחר היום הקובע, יוצפה בסכום ההשקעה שהשקיע, לרבות עבודה עצמית, מוצמד למדד ליום תשלום הפיצוי.

(2) תנאי מוקדם לקבלת הפיצוי הוא כי המבקש יגיש דוח השקעות מאושר בידי רואה-חשבון אשר ישקף את היקף השקעותיו.

(3) ועדת הזכאות רשאית לאשר פיצוי בשל השקעות שלא כאמור בפסקה (1) אם ראתה שהן נעשו במהלך הרגל של העסק ובמידה הסבירה הנחוצה להבטיח את ניהולו התקין.

(4) בעל עסק שסעיף קטן זה חל עליו לא יהיה זכאי לקבלת רכיבים אחרים של פיצוי בשל עסקו. למעט מקרקעין.

(ג) בעל זכות בעסק בלתי פעיל ביום הקובע בעל זכויות בעסק שפעילותו נפסקה לפני היום הקובע יקבל פיצוי בשל זכויות במקרקעין בלבד הכרוכות בעסק לפי הקבוע בתוספת זו.

(ד) הפעלת עסק חלקי באזור

(1) עסק זכאי שמרכזו באזור ועיקר הכנסותיו הופקו באזור יזכה לפיצוי לפי תוספת זו גם אם לעסק זה סניפים במקומות אחרים בארץ, הכול לפי ראיות מתאימות שיגיש בעל העסק.

(2) אדם בעל זכויות בעסק באזור המהווה רק חלק מעסקו העיקרי ומרכזו מצוי במקום אחר, יקבל פיצוי רק בשל זכויות במקרקעין, ובשל הוצאות פירוק והעברה כמפורט בסעיף 24 בלבד.

28. חישוב הפיצוי למי שלא הוכיח הכנסה

(א) לא עלה בידי בעל עסק להוכיח הכנסה שנתיים כמשמעותה לפי סעיף 23 (ב) ו-(ג) יהיה הוא רשאי לבחור באחת משתי אלה כהכנסה שנחית:

(1) 350% מן השכר החודשי הממוצע במשק בחודש שבו משולם הפיצוי כפול בשנות פעילותו של העסק; אולם הסכום האמור יוכפל אם אשתו של בעל העסק היא תושבת זכאית ואינה עובדת במקום אחר, או אם בעסק היו שני שותפים או יותר;

(2) אם הוא מקבל פיצוי לפי סעיף 22 — תוספת של 10% משווי המקרקעין לפי הערכת השמאי הממשלתי הראשי.

(ב) המקבל פיצוי לפי החישוב שבסעיף זה לא יהיה זכאי לקבל פיצוי בשל הפסד מוניטין.

29. בעל עסק זכאי יהיה זכאי לפיצוי נוסף לפי סעיף זה אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) הוכיח להנחת רעתה של ועדת הזכאות כי הכנסתו פחתה בצורה משמעותית בכרוך לחתימת חוזה השלום או שעקב חוזה השלום נגרמו לו הפסדים בניהול עסקו;

(2) לא היה לו מקור הכנסה אחר מלבד העסק שהכנסתו פחתה או נגרם בו הפסד, ואם היה לו — הוכיח כי ירידת ההכנסה או ההפסד

חישוב שנת הכנסה לפי הוראות סעיף 23 (למעט חישוב ענפי) לגבי חלק ממקורות הכנסתו של זכאי ולאשר חלק יחסי מהתחשיב המתקבל לפי הוראות סעיף 28(א)(1) או תחשיב ענפי לפי סעיף 23 לגבי חלק אחר של ההכנסה;

החלק היחסי של התחשיב הענפי או ההכנסה הממוצעת ייקבע לפי היחס שבין כלל עיסוקיו של העוסק לבין היקף העיסוק שממנו היתה ההכנסה שבשלה מתבקש החישוב המיוחד. (א) על אף האמור בפסקאות (1) ו-(2) רשאית ועדת הזכאות לאשר פיצוי נפרד לפי הוראות סימן זה לכל עסק כאמור בהן אם הוכח לה למעלה מכל ספק סביר כי נזקקו בו נסיבות אלה:

(1) הוא פעל בפני עצמו ולא היה עיסוק חלקי בלבד;

(2) צורת ניהולו או מספר עובדיו או הצידור העומד לרשותו, מצביעים על קיום עסק נפרד.

(ב) ועדת הזכאות רשאית לתרוג מן התנאים הנקובים בפסקת משנה (א) אם הוכחו להנחת דעתה נסיבות דומות לנסיבות המפורטות בה.

34. הלוואות —

(א) עסק זכאי שהעביר את עסקו למקום אחר יהיה רשאי להמשיך ולפרוע הלוואות מובטחות שקיבל ומלוא פירעונן טרם חל ביום הפיגור, אם נוקימו תנאים אלה:

(1) נתקבל אישור ממי שאישר את מתן הלוואה כי העסק החלופי, על-פי אופיו וגודלו, מזכה אותו להמשיך ולהיגות מההלוואה;

(2) הוסדרו, עם הבנקים הנוגעים בדבר, שינויי הביטחונות המתחייבים מן השינויים שחלו בעסק.

(ב) לא נתמלאו התנאים האמורים בסעיף קטן (א), ינוכו יתרות החובה של ההלוואות מסכום הפיצויים שישולמו בשל העסק.

35. הצמדה וריבית

(א) סכומי הפיצוי המגיעים לבעל עסק זכאי בשל זכויות במקרקעין יהיו צמודים למדד תזומות הבנייה למגורים, שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; סכומי פיצוי בשל כל רכיב פיצוי אחד, לרבות הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר, יהיו צמודים למדד כמשמעותו בסעיף 1 לחוק זה בתוספת ריבית לא צמודה בשיעור 4% לשנה.

(ב) לענין הערכת שווי הזכויות במקרקעין שלא מן האמורות בסעיף קטן (א) תחושב ההצמדה על-פי עליית המדד כפי שפורסם לאחרונה לפני תשלום הפיצויים בפועל או הפקדתם לעומת המדד שפורסם לאחר מרס 1980 (827.1 נקודות).

(ג) לגבי יתר רכיבי הפיצוי תחושב ההצמדה על-פי עליית המדד כפי שפורסם לאחרונה לפני תשלום הפיצויים בפועל או הפקדתם לעומת המדד שפורסם לאחר שבו נקבעה השומה הטופית לגביהם, ואילו הריבית תחושב ממועד קביעת השומה כאמור ועד ליום התשלום או ההפקדה של סכום הפיצויים.

(6) ההלוואה העומדת תהיה למשך שלוש שנים ותיחשב כמסולקת שלוש שנים מיום נתינתה אם עד אז לא סגר הזכאי את עסקו החדש ולא העבירו למקום שמחוץ לאזור פיתוח א' או א' פלוס:

(7) ההלוואה תינתן באמצעות בנק לפי נהלים שיערוך המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה או מי שהוא הסמיך לכך.

(ב) תושב זכאי שאינו מקבל הלוואה עומדת לפי סעיף קטן (א), והמעתיק מקום מגוריו לאזור פיתוח א' או א' פלוס ורוכש שם יחידת מגורים תוך שנה תחילתומוים של חוק זה יהיה זכאי למחצית ההלוואה שלפי סעיף קטן (א).

32. למרות המשתמע מכל הוראה אחרת בסימן זה תוגבל זכות בעלי העסקים מהסוגים המפורטים מטה לפיצוי במקרים ובתנאים אלה:

(א) עסק ביישוב עירוני אשר לא יחוסל ואשר הכנסתו, כולה או עיקרה, הופקה ממכירת מוצרים או אספקת שירותים ללקוחות מחוץ לאזור ושלא באזורים הסמוכים לו ואשר אין בפינוי האזור ובהערכת העסק כדי לפגוע במקור הכנסתו — לא יהיה בעלו זכאי לפיצוי בשל אובדן שנות הכנסה ומוניטין בשל העסק אולם הוא יהיה זכאי לאלה:

(1) התור הוצאות לפי הוראות סעיף 24;

(2) פיצוי בשל זכויות במקרקעין שהיו לו, לפי הוראות סעיף 22;

(3) פיצוי סביר שייקבע לאחר שהוגשה הערכת השמאי הממשלתי הראשי בשל הפסד הכנסה צפויה בתקופה שבה ייסגר העסק לצורך העתקתו אל מחוץ לאזור.

(ב) עסק אשר לא היה, כבעלות מלאה או חלקית של תושב זכאי ואשר נזקקו בו שני אלה:

(1) לא היו לבעלו זכויות במקרקעין כאמור בסעיף 22 בקשר לעסק;

(2) עיסוקו היה בביצוע עבודות קבלניות במקומות שונים באזור, או במתן שירותים לפי חוזים לתקופות קצרות או המתחדשים מעת לעת — לא יהיה בעלו זכאי לפיצוי בשלו לפי הוראות תוספת זו, פרט לפיצוי על-פי הוראות סעיף 24.

33. (א) למרות האמור בהוראותיו האחרות של סימן זה רשאית ועדת הזכאות לקבוע לבקשת בעל העסק כי דין בעל עסק זעיר או עוסק עצמאי בעבודות מזדמנות או עוסק באופן חלקי אשר צורת עיסוקו כעצמאי היתה למען נוחיות המעסיק בלבד יהיה כדך שכיר הזכאי לפיצויי פיטורין מוגדלים.

(ב) (1) אם אשר היה בעל כמה מקורות הכנסה או עסקים, שאינם בעלי אישיות משפטית נפרדת, יהיה זכאי לחישוב הכנסה שנתי כמשמעותה בסעיף 23 אם הוכיח הכנסותיו כפועל מכל מקורות ההכנסה או העסקים. אולם הוא לא יהיה זכאי לחישוב הכנסתו לפי תחשיב ענפי לפי סעיף 23 או לפי הכנסה שנתית ממוצעת לפי סעיף 28(א)(1) אלא אם החישוב מתייחס לכל מקורות הכנסותיו ועסקיו יחדיו.

(2) למרות האמור בפסקה (1) רשאית ועדת הזכאות, אם יוצגו לה ראיות על לכך, לאשר

36. מסים תשלומי חובה וחובות אחרים —
 (א) תשלום פיצויים על-פי סימן זה לא יגרע מחבות בעל העסק לפרוע את חובותיו בשל מסים, ארנונות, וכל תשלומי החובה החלים עליו בשל זכויותיו במקרקעין.
 (ב) לא שולם תשלום מתשלומי המסים ותשלומי חובה החלים על בעל העסק בשל זכויותיו בעסק ובשל הפעלתו, רשאית המדינה לנכותו מסכום הפיצויים המגיע בשל העסק.
37. עסק המבוטח כביטוח "ינאי" —
 (א) בעל עסק שלזכותו פוליסת ביטוח בחברת "ינאי" בע"מ יהיה זכאי לפיצויים על-פי סימן זה רק לאחר שחתם על כתב ויתור על כל הבעיה כנגד החברה האמורה על-פי פוליסתו כאמור.
 (ב) קיבל בעל עסק תגמולי ביטוח מכוח פוליסה כאמור, ינוכו תגמולי ביטוח אלה מסכום הפיצויים שישולם לו על-פי סימן זה.
38. מספר בעלי זכויות בעסק —
 (א) היו מספר בעלי זכויות בעסק, יקבל כל אחד שיעור פיצוי יחסי לגודל זכותו מתוך הפיצוי הכולל המגיע לפי סימן זה.
 (ב) זכויותיהם היחסיות של הזכאים לפיצוי בשל עסק אחד ייקבעו בהסכם ביניהם; בהעדר הסכם כזה, ימציאו הזכאים לוועדת הזכאות פסק-דין סופי הקובע את זכויותיהם היחסיות בעסק; לא הומצא הסכם או פסק-דין כאמור, ינהגו בסכום הפיצוי בדרך האמורה בפרק י"ח לתקנות סדר הדין האזרחי, התשכ"ג — 1963.⁹
39. (א) עסק זכאי יהיה זכאי לפיצוי נוסף לפי סעיף זה אם ראתה ועדת הזכאות שנתקיימו בו שני אלה:
 (1) הוא נוהל ברציפות לפחות ששנה חרושים לפני היום הקובע ועד ליום 30.9.81; ועדת הזכאות רשאית לסטות מן המועדים האמורים במקרה שבו תמצא העדקה לכך, לפי הסיבות המיוחדות של העסק;
 (2) ניתן על העסק דיווח שוטף לרשויות מס או נוהלו בו פנקסי חשבונות.
 (ב) בעל עסק זכאי לפי סעיף זה אשר בחר בפיצוי על בסיס נכסים לפי סעיף 21, יהיה זכאי לפיצוי נוסף בשיעור שנת הכנסה נוספת על השנה שלה הוא זכאי על-פי סעיף 23(ב), אולם לא יותר מסך 500,000 שקלים על בסיס מדר חודש פברואר 1982.
 (ג) בעל עסק זכאי לפי סעיף זה אשר בחר בפיצוי על בסיס הכנסות לפי סעיף 26 יהיה זכאי לפיצוי נוסף בשיעור צירופם של שני אלה:
 (1) שנת הכנסה נוספת, במגבלות כאמור בסעיף קטן (ב);
 (2) שווי השקעתו העצמית לרכישת זכויות במקרקעין, אם היו לו; לענין זה, "השקעה עצמית" — תשלומי הזכאי בפרעל בשל הזכויות במקרקעין בניכוי הלוואות שקיבל לרכישתן ושטרם נפרעו, משוערכים למועד התשלום על-פי מדר חשומות הבנייה למגורים.
 (ד) האמור בסעיף זה בא להוסיף ולא לגרוע מכל זכות אחרת של הזכאי לפי.

סימן ד' פיצויי פיטורין לשכירים

40. (א) פיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור העולה על המתחייב לפי הדין או הסכמים קיבוציים, אשר התחייבה הממשלה לשלם לעובדי המדינה המתפרים מסיו, לפי הסכם מיום 25.7.1980 בינה לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל והסתדרות עובדי המדינה — תשלום המדינה באותו שיעור גם לעובדים ישראלים שאינם עובדי מדינה ופוטרו או התפטרו עקב פינוי האזור והיו שכירים באזור ביום הקובע.
 (ב) סכומי הפיצויים המוגדלים ישולמו בכל מקרה במישרין מאת המדינה לעובד.
 (ג) שלם בעל עסק, עקב פינוי מהאזור, פיצויי פיטורין המגיעים לעובד לפי דין, הסכם או נוהג, הם יוחזרו לו מאת המדינה על סמך ראיית מתאימות בהצמדה למדר, כתנאי שלא חלה עליו חובה לפי דין או לפי הסכם להפריש סכומים לקרן מיוחדת בשל פיצויי פיטורין לעובדי.
 (ד) היה בעל עסק חייב לשלם פיצויי פיטורין לעובד שלו מכוח דין, הסכם או נוהג, ולא שילם, תשלם המדינה לעובד את סכום הפיצויים המגיע לו מהמעביד, אך לגבי מעביד שחלה עליו חובה לפי דין או הסכם להפריש סכומים לקרן מיוחדת בשל פיצויי פיטורין לעובדי רשאית היא לנכות סכומים ששילמה לעובד בשל פיצויי פיטורין מסכומי הפיצויים המגיעים בשל העסק.
41. (א) תושב זכאי בימית, באופירה או במרכז-אבשלום שנתקיימו בו כל אלה יהיה זכאי לתוספת לפיצויי הפיטורין המתחייבים לפי הוראות סעיף 40:
 (1) הוכרה זכותו למעקב ביסוס ולפיצוי בשל מגורים;
 (2) אין הוא זכאי לפיצוי בשל עסק שאינו פיצוי בשל זכויות במקרקעין, אף לא מכוח היותו בעל שליטה בחברה או בעל מחצית לפחות מהון מניותיה;
 (3) הוא עבר דרך קבע באזור במשך שנתיים לפחות לפני יום הפינוי, וגר דרך קבע באזור שלושה חודשים לפחות לפני היום הקובע.
 (ב) התוספת לפי סעיף זה תהיה בסכום השווה ל-50,000 שקלים צמוד למדר על בסיס מדר חודש דצמבר 1981.
42. ועדת הזכאות מוסמכת —
 (1) לקבוע כללים והנחיות להתאמת הוראות ההסכם האמור בסעיף 40(א) לעובדים שאינם עובדי המדינה לענין חישוב פיצויי הפיטורין ותקופות העבודה וזכאות החובעים;
 (2) לקבוע כללים והנחיות לתשלום פיצויים לשכירים שבחלק מתקופת מגוריהם באזור היו בעלי עסק;
 (3) לקבוע כללים והנחיות לחישוב פיצויי פיטורין או פיצוי בשל עסק או צירופיהם לחישובים זכאים אשר היו ביום הקובע בעלי עסק והיתה להם הכנסה

- נוספת כשכירים או שהיו ביום הקובע שכירים 43. האמור בסימן זה אינו בא לגרוע מזכותו של תושב זכאי והיתה להם הכנסה נוספת מעסק, שכיר לפי סעיף 31(ב) אלא להוסיף עליה.

נספח לתוספת ז'

פיצוי בשל תחנות דלק

1. הפיצוי בשל תחנות דלק באזור לבעליהן ולמפעליהן יהיה לפי הוראות נספח זה בלבד; הוראות תוספת זו יחולו על פיצוי זה רק במידה שהוחלו עליו במפורש.
2. מפעיל תחנת דלק באזור שאינו בעל התחנה יפוצה לפי עקרונות אלה:
 - (1) ישולם למפעיל פיצוי השווה למכפלת כמויות הדלק שנמכרו בפועל בתחנה במשך שנה אחת (או ממוצע שנתי של מכירות בשנות הפעלתה) בעמלות למפעיל שהיו נהוגות ביום 1.4.80, והכול כפול שלוש;
 - (2) הפיצוי הנקוב בפסקה (1) יהיה צמוד לשינויים החלים בעמלות על מכירת דלקים מעת לעת;
 - (3) הפיצוי הנקוב בפסקה (1) כולל גם פיצוי בשל הכנסות ממכירת שמנים, ונקבע בהתחשב בפחת; השקיע המפעיל בתוספות בנייה כדון באותה תחנה
 - (4) שלא לשם עסק כאמור בסעיף 5, הוא יהיה זכאי לפיצוי המבוסס על התור הוצאות הדרושות להקמה מחדש של המבנה או התוספת שנבנו מכספי ההשקעה;
3. בעל תחנת דלק, שאינו מפעיל ומרכז עסקיו נמצא מחוץ לאזור, יהיה זכאי לפיצוי על-פי הוראות סעיף 27(ד)(2) לתוספת זו בלבד.
4. בעל תחנת דלק שהוא גם מפעילה יהיה זכאי לפיצוי בסכום השווה לפיצוי המצטבר לפי הוראות סעיפים 2 ו-3 לתוספת זו יחדיו.
5. הוראות נספח זה אינן באות לגרוע מזכותו של מפעיל תחנה לפיצוי לפי העקרונות הכלליים של תוספת זו בשל עסק שאינו מכירת דלקים או שמנים אף אם הוא מתנהל בשטח המסחרי של התחנה.

תוספת ח'

(סעיף 50)

פיצוי לחברי דיווח	הפיצוי בשקלים	(ב) מהפיצוי לפי סעיף זה תנוכה השתתפות עצמית כפי שנוכחה ממקדמות, משוערכת ליום 1.8.79.
1. (א) פיצוי בשל בית מגורים בית מגורים של —	בערכי 1.8.79	מענק כיסוס אישי בהתאם לנספח ו' לתוספת ג'.
		מענק לממשך בחקלאות בהתאם לפרט ה' לתוספת ג'.
		פיצוי בשל אובדן הכנסה
4 חדרים ומעלה	231,000	למשפחה — 140,000 שקל בערכי 1.1.82
3 חדרים	176,000	ליחיד — מחצית הסכום האמור
3 חדרים לרווקים	132,000	הוצאות העברה 5,000

ו. הצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982

1. תיקון סעיף 49
 - בסעיף 49 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א — 1971, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(1)(ג) תחילתו של סעיף 13(א) לגבי תחנות חיסה והצפון, ולגבי נפת אשקלון — ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982), ולגבי כל מקום אחר — ביום י"ח בניסן התשמ"ג (1 באפריל 1983), וכלכל שער למועד האמור לא יוחק קטין כמעצר יחד עם אדם שאינו קטין."
2. תחילה
 - תחילתו של חוק זה ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982).

ז. הצעת חוק ועדות חקירה (סמכויות הכנסת), התשמ"ב — 1981

(הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

1. תוספת סעיף 29
 - אחרי סעיף 29 לחוק ועדות חקירה התשכ"ט — 1968, יבוא:

"29. סמכויות הכנסת
כל הסמכויות המוענקות לממשלה בחוק זה, מוענקות גם לכנסת."

דברי הסבר

אין זה סביר שסמכות הנתונה לממשלה לקבוע שנושא מסוים הוא בעל עניין ציבורי, חשוב וחייב להיחקר, לא תינתן גם לכנסת. לכן באה הצעת חוק זו לתת לכנסת סמכות מקבילה לזו הנתונה לממשלה. החוק יאפשר לכנסת להחליט על הצורך בהקמת ועדת חקירה ממלכתית ולהפעיל את הפרוצדורה הקיימת בחוק. ועדת חקירה שימנה נשיא בית-המשפט העליון, לפי החלטת הכנסת, תשלח את מסקנותיה ליושב-ראש הכנסת והן יונחו על שולחן הכנסת.

לפי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט—1968, רשאית הממשלה להחליט על הקמת ועדת חקירה בכל עניין שהוא בעל חשיבות ציבורית חיונית. לכנסת אין סמכות להחליט על הקמת ועדת חקירה כזאת. אומנם הכנסת מסמכת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, אבל ועדה זו תתבסס על יחסי הכוחות הסיעתיים הקיימים בכנסת. ייתכנו בוודאי מקרים שהכנסת תראה צורך בוועדת חקירה ותחצה בוועדה אובייקטיבית בראשותו של שופט ואישי ציבור — ולא שתהא מורכבת מחברי כנסת. כיום אין לכנסת אפשרות להחליט על הקמת ועדה כזאת.

¹ ס"ח התשל"א, עמ' 134: התשל"ז, עמ' 137: התשמ"א, עמ' 273.

ח. הצעת חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1982, התשמ"ב—1982

1. הגדרות

בהכנסה, סכום של 8,945,604 אלפי שקלים המורכב משני אלה:

- (1) החלק החמישי של הסכומים הנקובים בטור השני שבחלק א';
- (2) מחצית מהסכומים הנקובים בטור השני שבחלק ב', ובהתאם לכך יחולק סכום זה לחלקים, לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתוכניות באופן יחסי לסכומים הנקובים בהצעה.

4. הרשאה להתחייב וחלוקה לגבי תוכנית שבתוספת הראשונה, שבה מופיע סכום בסדר השלישי, אין לפעול או להתחייב, בתקופת הביניים, אלא בגבולות סכום השווה למחצית סכום זה.

5. שיא כוח אדם וחלוקה הממשלה רשאית למלא בתקופת הביניים 69,142 משרות; חלוקת מספר משרות זה לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתוכניות תהיה כמפורט בטור הרביעי של התוספת הראשונה הנקרא "שיא כוח אדם".

6. תקציב מפעלים עסקיים וחלוקתו
(א) נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיפים 2 ו-3 רשאית היא להוציא בתקופת הביניים את החלק החמישי מכל אחד מהסכומים הנקובים בטור הראשון של החלק השני של התוספת השנייה להצעה.

(ב) לגבי תוכנית שבחלק השני של התוספת השנייה להצעה, שבה מופיע סכום בטור השלישי, אין לפעול או להתחייב, בתקופת הביניים, אלא בגבולות סכום השווה למחצית סכום זה.

(ג) נוסף על מספר המשרות שהממשלה רשאית למלא לפי סעיף 5, רשאית היא למלא בתקופת הביניים את מספר המשרות הנקובים בטור הרביעי של החלק השני של התוספת השנייה להצעה.

7. תחולת הוראות הוראות ההצעה יחולו בתקופת הביניים כמידה שלא נאמר אחרת בחוק זה.

8. תחילה תחילתו של חוק זה ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982).

2. תקציב ההוצאה

הממשלה רשאית להוציא, בתקופת הביניים סכום של 134,300,000 אלפי שקלים המורכב משלושת אלה:

(1) החלק החמישי מהסכומים הנקובים בטור הראשון של סעיף התקציב שבחלק א', למעט סעיף תקציב 32 "תמיכות במחירי מצרכי יסוד וכייצור חקלאי" וסעיף תקציב "פיצויים לתושבי סיני";

(2) מחצית מהסכומים הנקובים בטור הראשון בסעיף תקציב 32 "תמיכות במחירי מצרכי יסוד וכייצור חקלאי" ובסעיף תקציב "פיצויים לתושבי סיני"; ובלבד שהממשלה לא תוציא יותר מ-30% מהסכומים הנקובים בטור הראשון בסעיף תקציב 32 האמור אלא באישורה המוקדם של ועדת הכספים של הכנסת;

(3) מחצית מהסכום הנקוב בטור הראשון של חלק ב', ובהתאם לכך יחולק סכום זה לחלקים, לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתוכניות באופן יחסי לסכומים הנקובים בהצעה.

3. תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה נוסף על הסכום שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיף 2 רשאית היא להוציא בתקופת הביניים, כהוצאה מותנית

הסתייגויות לחוק הנ"ל

ויתר הסעיפים: 58,172,500 אלפי שקלים".

(2) חלק ב': 21,347,500 אלפי שקלים.

לסעיף 3 —

חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נתמקין, נ' פדר וא' רון מציעים:

(1) כרישא, במקום "8,945,604 אלפי שקלים" יבוא

"5,500,000 אלפי שקלים".

(2) בפסקה (1) במקום "החלק החמישי" יבוא

"18.8%".

(3) בפסקה (2), במקום "מחצית" יבוא "18.8%".

חבר הכנסת ת' טרבי מציע:

למחוק את הסעיף.

לסעיף 4 —

חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נתמקין, נ' פדר וא' רון מציעים:

במקום "למחצית" יבוא "לרבע".

לסעיף 6 —

חברי הכנסת י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נתמקין, נ' פדר וא' רון מציעים:

(1) בסעיף קטן (א), במקום "החלק החמישי" יבוא

"18.8%".

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "למחצית" יבוא "לרבע".

לשם החוק

חברי הכנסת ע' אמוראי, י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נתמקין, נ' פדר וא' רון מציעים:

אחרי "לשנת הכספים 1982" יבוא: "(בעקבות הפיגור בהגשת התקציב)".

לסעיף 2 —

חברי הכנסת י"ז אמיר, נ' ארד, נ' בלומנטל, י' זכאי, י' חשאי, א' כ"ץ-עוז, א' נתמקין, נ' פדר וא' רון מציעים:

א. כרישא, במקום "134,300,000 אלפי שקלים" יבוא "89,800,000 אלפי שקלים".

ב. בפסקה (1) במקום "החלק החמישי" יבוא "18.8% והמלים "תקציב 32 תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי וסעיף" — יימחק.

ג. בפסקה (2) במקום "מחצית" יבוא "18.8% והמלים "תקציב 32 תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי וסעיף" — יימחק.

ד. בפסקה (3), במקום "מחצית" יבוא "18.8%".

חבר הכנסת ת' טרבי מציע:

(1) במקום "134,300,000 אלפי שקלים" יבוא "84,867,000 אלפי שקלים".

(2) במקום פסקאות (1), (2) ו-(3) יבוא:

(1) חלק א': 63,519,500 אלפי שקלים המורכב ממשרד הביטחון: 5,347,000 אלפי שקלים

ט. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (אזרחים ישראלים המשרתים בחו"ל), התשמ"ב — 1982

(הצעת חבר הכנסת ח' הרצוג)

אזרחים ישראלים המשרתים בחו"ל
אזרח ישראל בעל זכות בחירות לכנסת, המשרת מטעם המדינה בחו"ל או משרת כנציג מוסדות ישראלים, וכני משפחתו, זכאים להצביע לכנסת בניציגויות ישראל בחו"ל ובלבד שלא שהה בחו"ל מעל 5 שנים רצופות.

דברי הסבר

מוצע לקבוע שאותם אזרחים בעלי זכות בחירה, יהיו זכאים לבחור לכנסת בניציגויות ישראל בחו"ל-לארץ, ובכך לממש את זכותם כאזרחי המדינה, ובלבד שלא שהו בחו"ל לארץ מעל לחמש שנים רצופות. ההצבעה לכנסת בניציגויות ישראל בחו"ל-לארץ תהיה בהתאם להסדרים שייקבעו.

1. תיקון סעיף 6
כסעיף 6 לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשמ"ט — 1969¹ (להלן החוק העיקרי), אחרי "לפי פרק ט" יבוא "ולפי סעיף 6א".

2. הוספת סעיף 6א
אחרי סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא:

החוק הקיים אינו מאפשר לדיפלומטים ישראלים המשרתים מטעם המדינה בחו"ל-לארץ ולנציגי מוסדות ישראלים המשרתים בחו"ל-לארץ להצביע בבחירות לכנסת. בזה נשללת מאזרחים ישראלים רבים הנמצאים בחו"ל-לארץ ומשרתים את המדינה ואת המוסדות הישראליים, זכות ראשונית, המוקנית לכל אזרח ישראלי, לבחור את נציגיו לבית המחוקקים.

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 196.

י. הצעת חוק לחיקון סקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (מימון מלחמה באלכוהוליזם);

התשמ"ב — 1981

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

"האגודה" — האגודה למניעת אלכוהוליזם בישראל.

2. תיקון סעיף 3

בסעיף 3 לפקודה העיקרית, אחרי פסקה (2) יבוא:

1. תיקון סעיף 1
כסעיף 1 לפקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (נוסח חדש)¹ (להלן — הפקודה העיקרית), בסופו יבוא:

¹ ד"ר מרית ישראל, מס' 4: התשי"ט, עמ' 74.

הכספים של הכנסת, יקבעו את דרכי השימוש בכספי ההיטל לצורכי טיפול באלכוהוליסטים ובמניעת התמכרות לאלכוהול.

(3) היטל בשיעור שייקבע בתקנות למימון המלחמה באלכוהוליסטים;

(4) כספי ההיטל שנגבה כאמור יועברו לאגודה; שר האוצר ושר העבודה והרווחה, באישור ועדת

דברי הסבר

האגודה למניעת האלכוהוליסטים שמה לה למטרה לפעול בשני תחומים עיקריים:

(א) הסברה, חינוך ומניעה.

(ב) סיוע לנגמלים ולמשפחותיהם.

החוק המוצע בא להבטיח לאגודה מקורות מימון ממלכתיים לפעולותיה; מה צורך יותר מאשר לממן פעולות אלה מתקבליהם של יצרני המשקאות המשכרים ומשווקיהם? כשם שחברות הכיטוח וציבור הנהגים מממנים את פעולותיה של האגודה למלחמה בתאונות הדרכים, כך יממנו יצרני המשקאות וצרכניהם את מערכת ההסברה, הטיפול והמניעה של נגע האלכוהוליסטים.

החוק המוצע קובע מסגרת שעל-פיה יוטל היטל למימון המלחמה באלכוהוליסטים; השרים הממונים באישור ועדת הכספים של הכנסת יקבעו את דרכי השימוש בכספים שייגבו.

שלא כהתמכרות לסמים, בעיה הממקדת סביבה את מודעות הציבור ומוצאת את ביטוייה היומיומי בכלי החקשורת, דחוקה בעיית ההתמכרות למשקאות חריפים בשולי מודעות הציבור, זאת למרות חומרתה והיקפה ההולך וגדל משנה לשנה.

האגודה למניעת האלכוהוליסטים בישראל, הפועלת זה כ-5 שנים, והמאגדת אנשי ציבור מתחומים שונים, הצליחה בשיתוף עם אנשי שירותי הרווחה והקהילה לאחר כ-6,000 מתמכרים כרוניים לאלכוהול, ועוד כ-4,000 איש ואשה השותים כמויות מופרזות של משקאות חריפים בקביעות מדאגיה. המספרים עולים בהתמדה ובקצב מדאיג, כאחת מחוצאות הלוחמה של עליית רמת החיים, השפעת "תרבות" המערב ועוד, וקיימת סכנה מוחשית וקרובה שהיקף הבעיה ילך וגובר עוד.

יא. הצעת חוק מזכר ההבנה האסטרטגי שנחתם בין ממשלות ישראל וארצות-הברית, התשמ"ב — 1981

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

ארצות-הברית, בושינגטון ביום ה' בכסליו התשמ"ב (1) בדצמבר 1981, יזבא לאישור הכנסת תוך ארבעה שבועות מיום כניסת חוק זה לחוקפו.

1. אישור הכנסת

מזכר ההבנה האסטרטגי שנחתם בין שר הביטחון, בשם ממשלת ישראל, לבין שר ההגנה, בשם ממשלת

יב. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 52), התשמ"ב — 1982

של הנישום בשנת המס הקובעת לבין המס שחויב בו לאותה שנה על אותו מחזור; לעניין זה, "מחזור עסקאות" — סך כל העסקאות כמשמעותן בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו — 1975², למעט מכירות שחל עליהן חלק ה' או חוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג — 1963³.

3. תיקון סעיף 187

בסעיף 187(א)(1) לפקודה, במקום "2,000 שקלים" יבוא "4,000 שקלים".

4. תיקון סעיף 187

בסעיף 187 לפקודה —

(1) בסעיף קטן (א), במקום הרישא יבוא:

"(א) נישום ששילם סכום כלשהו על חשבון המס המגיע ממנו לשנת מס פלונית לפני המועד האחרון הקבוע בסעיף 132 להגשת הדוח על-פי סעיף 131, זכאי לגבי אותו סכום, לפטור מהריבית החלה עליו לפי סעיף 187(א) כמפורט להלן:"

(2) סעיף קטן (ג) — יימחק.

5. הוספת סעיף 192

אחרי סעיף 192 לפקודה יבוא:

1. הוספת פרק שלישי 1 לחלק ד אחרי סעיף 67 לפקודת מס הכנסה¹ (להלן — הפקודה)

יבוא:

"פרק שלישי 1: תושב ישראל השוהה בחוץ-לארץ

67א. תושב ישראל השוהה בחוץ-לארץ

שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע כללים בדבר הניכויים והזיכויים שיתורו ליחיד תושב ישראל שיש לו הכנסה כאמור בסעיף 3(5), ובדבר שיעור המס שיהול על ההכנסה האמורה, הכול בהתחשב במיוחד במשך השנה מחוץ לישראל ובתנאי המחיה בארץ שבה שהה אותו יחיד לצורך הפקת ההכנסה האמורה."

2. תיקון סעיף 175

בסעיף 175 לפקודה, סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יסומנו (ג) ו-(ד) כסדרם ולפניהם יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי שר האוצר לקבוע באישור ועדת הכספים של הכנסת, דרך כלל או לגבי סוגי נישומים, מקדמות חודשיות שיהיו בשיעור מחזור העסקאות של הנישום בתקופה שבה משתלמות המקדמות; שיעור המקדמות ייקבע על-פי היחס שבין סכום מחזור העסקאות

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשמ"א, עמ' 282, עמ' 289.

² ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

³ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

7. תחולה
(א) תחולתם של סעיפים 1, 2 ו-6 משנת המס 1982.
(ב) תחולתם של סעיפים 3 ו-4, לגבי דוחות לשנת המס 1981 ואילך.
(ג) תחולתו של סעיף 5, לגבי הדורות שנשלחו לאחר פרסומו של חוק זה ברשומות.
- 192א. המועד לתשלום ריבית, הפרשי הצמדה או קנס המועד לתשלום ריבית, הפרשי הצמדה וריבית או קנס שחייב בהם יישום על-פי פקודה זו הוא חוק 30 ימים מיום משלוח ההודעה על החיוב בהם.
6. תיקון חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 42) בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 42).
החשמ"א—1980. בסעיף 6, במקום "או 1981" יבוא "1982 או 1981".
1 ס"ח החשמ"א, עמ' 18.

יג. הצעת חוק פיצוי מפוני סיני, התשמ"ב—1982

פרק א': פרשנות ותחולה

1. הגדרות
בחוק זה —
"האזור" — שטח חצירהאי סיני שיתפנה, לאחר קבלת חוק זה בכנסת, לפי חוזה השלום בין מדינת ישראל ובין הרפובליקה הערבית של מצרים¹ (להלן — חוזה השלום);
"יום הפינוי" — יום שקבעה הממשלה בהודעה ברשומות לענין חוק זה;
"היום הקובע" — כ"ח באלול התשל"ח (30 בספטמבר 1978);
"המדד" — מחצית השכר השנתי הממוצע לעובד שכיר (למעט עובדים בשטחים המוחזקים) כפי שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנה הגריגוריאנית 1981, בתוספת שיעור ההצמדה למדד כפי שהוא מקובל מעת לעת בהסכמי הוספת הווקר לשכירים לתקופה מינואר 1982 עד למועד התשלום; עד לפרסום כאמור יפעלו המינהלות לפי אומדן זמני שיערו לגבי השכר הממוצע לשנת 1981, ועם הפרסום מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה יערכו את החישובות הסופיים לפיו;
2. ייחוד החוק
לא יינתן פיצוי ולא תהיה זכות, עילה או תביעה לפיצוי מאת המדינה בשל הפינוי, או בשל נזק או הפסד הכרוכים בכך, אלא לפי חוק זה.
3. בוררות
ניתן פסק סופי בבוררות שהוחל בה לפני קבלת חוק זה, הרי —
(1) אם נקבעה בו זכאות לפיצוי בשל הפינוי יחולו הוראות חוק זה על הזכאי לפי הפסק;
(2) אם נקבע בו שאין זכאות לפיצוי בשל הפינוי יראו את הפסק כהחלטה של ועדת זכאות לפי חוק זה שאין עליה ערר עוד.
4. אי-תחולה
חוק זה לא יחול על מי שהגיע לאזור אחרי היום הקובע אלא אם נקבע בו במפורש אחרת.

פרק ב: חקלאים

סימן א': פרשנות

5. הגדרות
(א) לענין פרק זה —
"אגודה" — כל אחת מהאגודות השיתופיות המפורטות בתוספת א';
"אישור מסירה" — אישור כאמור בסעיף 8;
"גידול רבישנתי" — אחד מאלה:
(1) צמח רבישנתי כאמור בפרט ב' לתוספת ב' (להלן — צמח רבישנתי);
(2) מטע כאמור בפרט ג' לתוספת ב' (להלן — מטע);
(3) שתיל או יחוד של צן (להלן — שתיל);
"דוח כיצוע" — דוח כיצוע שהוגש למרכז ההשקעות שלפי חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט—1959, או דוח כיצוע חתום בידי המהכנן האזורי, ובאין דוחות כאמור — חישובות השקעה שיש עליהם אישור של רואה-החשבון של המינהלה;
"דוח מצא" — רשימה הכוללת מבני ציבור, מבנים, מתקנים או גידולים רבישנתיים וכן כל נכס אחר שבהחזקה או בבעלות של מתיישב, של אגודה או של
- האגיד אחר, לפי העניין, שנערכה מטעם מינהלת פינוי פתחתירפח וסיני שליד משרד החקלאות לפני תחילתו של חוק זה או מטעם המינהלה אחרי תחילתו, ואם לא נערכה כך — כפי שנערכה מטעם גוף מוסמן אחר, ואם לא נערכה — כפי שיקבע הנוציג, כמשמעותו בסעיף 8 ולענין נכסי אגודה או תאגיד אחר יסתייע הנוציג, לצורך קביעתו, בדוח כיצוע;
"חסר" — חסר של כתקן או מבנה חסר של חלק עיקרי או רכיב בכתקן או במבנה, או חסר במבני ציבור או בגידולים רבישנתיים למעט מטע, וכן חסר כאמור בכל נכס אחר ובלבד שנכנסים אלה בני פיצוי והם בהחזקה או בבעלות של מתיישב, של אגודה או של תאגיד אחר, לפי העניין, כמפורט באישור המסירה בהשוואה לדוח המצא, בערכים כספיים לפי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית, ובאין אישור מסירה או דוח מצא — כפי שיקבע הממונה על ההערכה החקלאית בערכים כספיים;
"חידת משק" — מבנים, כתקנים וגידולים רבישנתיים שבהחזקה או בבעלות של מתיישב;
"יישוב חקלאי" — יישוב חקלאי של אגודה;

¹ כ"א 868, סך 25, עמ' 695.

- לרבות ענף שהוא משותף לרוב חברי האגודה, למעט —
- (1) כל הכלול בנחלה נקיה, ציוד נייד וציוד שדה וכלים חקלאיים;
 - (2) כל מבנה ומתקן השייכים למוסד מיישב;
 - (3) כל מבנה ומתקן שהיו או הינם בשימושם של מי שאינם זכאים לפיצוי על-פי פרק זה, למעט תוספות לבית מגורים ומתקן שהאגודה שילמה כעוד;
 - (4) כל מבנה ומתקן שהיו מיועדים לעתודת מועמדים שלא נקלטה ביישוב החקלאי;
 - (5) כל מבנה ומתקן שבבעלות כל אדם וזולת האגודה;
 - (6) רכב, מזומנים וניירות ערך;
- ציוד נייד וציוד שדה — מנהרות גבוהות וגמוכות שאינן בית פלסטיק, מערכות השקיה, המטרה, טפטוף ובקרת השקיה, מערכות דישון והדליה, מערכות אוטומציה להשקיה או לדישון וכל ציוד אחר הנמצא בשטח פתוח, כלים חקלאיים ורכב, כל אלה בין שהם שייכים למתיישב ובין שהם שייכים לאגודה או לתאגיד אחר;
- "תאגיד אחר" — כל תאגיד שלאגודה יש חלק בו ועיקר פעילותו באזור, למעט תאגיד מיוחד;
- "תאגיד מיוחד" — תאגיד כאמור בסעיף ג' לחוספת ד';
- "תכולה" של בית צמיחה —
- (1) כל מתקן שבתוכו;
 - (2) כל צמח רבי-שנתי שבתוכו.

(ב) התעורר ספק בדבר מהותם או סיווגם של מבנה, מתקן, גידול רבי-שנתי, ציוד נייד וציוד שדה או כלים חקלאיים, יכריע בדבר הממונה על ההערכה החקלאית.

סימן ב': תנאים לפיצוי

- ונכס אחר שבכרם מגיע פיצוי לפי פרק זה והם בהחזקתם, בשליטתם או בעיבודם באזור או מחוץ לאזור; הנציג יערוך רשימה של הנכסים הנמסרים וייתן בחתימת ידו אישור על מסירתם.
- (ב) נכס שאינו טעון מסירה לפי סעיף קטן (א) יהיה מתיישב רשאי ליטול עמו אל מחוץ לאזור; נכס כאמור שנמכר למדינה או באמצעותה — אין חוק זה בא לגרוע מחובת המדינה לפי הסכם או התחייבות להעמיד לרשות המוכר את תמורת הנכס.

9. כניסה לצורך הערכה

כל מתיישב, אגודה, תאגיד מיוחד ותאגיד אחר יאפשרו לשמאי הממשלתי הראשי, לנציג ולממונה על ההערכה החקלאית להיכנס ליישוב החקלאי לצורך ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה — לרבות שמאות מבנים ומבני ציבור, עריכת דוח מצאי, עריכת אישור מסירה, וקביעת חסר — וימציאו לכל אחר מהם כל מסמך ומידע שברשותם הדרושים לביצוע תפקידו.

סימן ג': הפיצוי

מיוחד או תאגיד אחר — ייעשה לבעלי הזכויות בו, אף אם אינם מתיישבים; והתשלום לאגודות שהן בעלי זכויות בו ייעשה לחבריהן שאינם תאגידים.

- (ג) פיצוי מכוח סעיפים 11, 12 ו-13 (א) ישולם בשל ראשי הפיצוי המפורטים בהם רק בהתאם למפורט בדוח

"כלים חקלאיים" — טרקטורים, מלגוזות, מרססים, מחורשות וכלי עיבוד;

"מבני ציבור" — לרבות צרכנייה; משרדים, מזכירות, פעוטון, גן-ילדים, בית-ספר, מרפאה, מועדון, בית-עם, מרכז קהילתי, מרכז קומפקטי, בית-כנסת, בריכת שחייה, מקלטים, רשת חשמל, תאורת ביטחון, תאורת גן, תאורת רחובות, ומדרגות;

"מבנה" — בית מגורים, לרבות מדרגות, שבילים, תאורת גן ופיתוח הקשורים אליו, מחסן, בית-אריזה, לרבות מערכת חשמל ופיקוד, וסככות;

"מתקן" — מתקן כאמור בפרט א' לחוספת ב';

"המינהלה" — המינהלה המוקמת בסעיף 18;

"הממונה על ההערכה החקלאית" — הממונה על ההערכה החקלאית במשרד החקלאות או נציגו;

"מענק" — מענק שנתנו הממשלה או תאגיד שהוקם על-פי חוק או חברה ממשלתית, במישרין או באמצעות בנק, למימון השקעות באזור;

"מתיישב" — מי שהתיישב ביישוב חקלאי באזור עם משפחתו או כבודד על-פי החלטת המוסדות המיישבים ואינו כולל מי שגר במקום כאמור ללא אישור המוסדות המיישבים;

"נחלה נקיה" — כל הקרקע השייכת ליישוב חקלאי, בין אם עובדה בפועל ובין אם לאו, לרבות כל מכסות המים, כל מכסות הייצור, רשת המים המרכזית כולל קו סניפי לראש כל יחידת משק, רשת החשמל המרכזית, רשת הביוב המרכזית, חלקת הצפר, חשתית ומבני ציבור, למעט מבנים ביחידת המשק וגידולים רבי-שנתיים;

"נכס אגודה" — נכס הכלול בדוח מצאי לגבי אגודה,

6. זכאות

- אדם יהיה זכאי לפיצוי מכוח פרק זה אם התקיים לגביו אחד משני אלה:
- (1) הוא היה מתיישב ביום הקובע; אולם לא יהא זכאי לפיצוי מכוח פרק זה מי שהתיישב לראשונה ביישוב חקלאי באזור לאחר היום הקובע;
 - (2) הוא קיבל מאת המדינה מקדמה על חשבון פיצוי מכוח חוזה שנחתם בינו לבין המדינה, ובלבד שמקדמה או תונה כאמור לא הושגו בתרמית.

7. סייג לחיילים

על אף האמור בסעיף 6, מי שביום הקובע שירת בצבא-ההגנה לישראל בשירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון, התשי"ט — 1959 (נוסח:משולב), לרבות שירות ללא תשלום, לא יהיה זכאי לכל פיצוי מכוח פרק זה.

8. מסירת נכסים

- (א) כל מתיישב, אגודה, תאגיד מיוחד ותאגיד אחר ימסרו לידי מי שקבעה המינהלה (להלן — נציג), מייד עם דרישתו, כל מבנה, מבנה ציבור, מתקן, גידול רבי-שנתי

10. פיצוי מאת המדינה

- (א) בכפוף להוראות פרק זה תשלם המדינה פיצוי בשל הפינוי לכל מתיישב, לכל אגודה, לכל תאגיד מיוחד ולכל תאגיד אחר.
- (ב) התשלום בפועל בשל נכסי אגודה — ייעשה לחבריה שאינם תאגידים; התשלום בפועל בשל נכסי תאגיד

שיתופי להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ (להלן — חולות-זיקים); המחה המתיישב למדינה את זכותו לפיצוי בשל נחלה נקיה. כאמור, יראו אותו כמי שהורה למדינה לנכות מן הפיצוי הכולל המגיע לו לפי פרק זה את הנחלה הנקיה.

(ב) למתיישב שנתקבל במגן (תל-שרוחאן) תעניק המדינה, כהשתתפות בהקמת מחסן, סך 265,000 שקלים, וכן תעניק המדינה לתל-שרוחאן מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ, כהשתתפות בשכרו של מלווה-מתאם אחד, סך 150,000 שקלים. שני הסכמים צמודים למדד ממדד חודש נובמבר 1981; תנאי הענקות אלה יהיו כתנאי ההענקות בשל מתיישב בחולות-זיקים, כאמור בתוספת ה'.

(ג) מהפיצוי הכולל למתיישב שנתקבל בדקל תנכה המדינה את הפיצוי בשל נחלה נקיה.

(ד) לענין סעיף זה, "נתקבל" — נתקבל כחבר באגודה השיתופית המתאימה באישור מוסד מיישב.

(ה) כל סכום נקוב המשתלם מכוח סעיף זה ישולם כפועל, עד יום כ' באייר התשמ"ב (25 באפריל 1982), לאגודה המתאימה, בכפוף למילוי התנאים שעל המתיישבים והאגודה למלא לפי תוספת ה'.

(ו) על אף האמור בכל דין, כל מה שניתן למתיישב או לאגודה מכוח סעיף זה יהיה פטור מתשלום כל מס ותשלום חובה החלים על הכנסה, ואף ממס מיוחד וממלוג לפי חוק זה.

(ז) כביצוע סעיף זה תפעל המדינה באמצעות המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית לארץ-ישראל.

(ח) לענין הענקות המדינה שלפי סעיף קטן (ב), דין מתיישב שנתקבל בחרנס-שליד הכינרת כדין מתיישב שנתקבל במגן (תל-שרוחאן). אלא לענין תקופת ההשתתפות בשכרו של מלווה-מתאם תבוא תקופת אפריל — ספטמבר 1982 במקום תקופת נובמבר 1981 — אפריל 1982.

15. סייג לפי היום הקובע

(א) לא יינתן פיצוי בשל מכנה שאינו בית מגורים, או בשל מחקן או מטע, אם לא הוחל בכנייתם או בנטיעתם לפני היום הקובע.

(ב) מכנה — למעט בית מגורים — או מחקן או מטע, הכלולים בדוח מציא, רואים אותם כאילו נבנו או ניטעו לפני היום הקובע, וזולת אם קבע הממונה על ההערכה החקלאית אחרת.

16. פיצוי כולל
הפיצוי הכולל למתיישב יחושב וישולם כאמור בתוספת ו'.

המצאי, למעט חסר ולמעט נכס שהוצהר עליו שיועבר מהאזור מטעם הזכאי לפיצוי והועבר כך.

(ד) נכס הטעון מסירה לפי סעיף 8 והועבר מהאזור — לא יינתן בשלו פיצוי.

11. הפיצוי למתיישב
(א) פיצוי למתיישב לפי פרק זה ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:

(1) פיצוי בשל מבנים;

(2) פיצוי בשל יחידת משק על כל רכיביה בהתאם לטיפוס שעליו נמנית האגודה (להלן — טיפוס המשק);

(3) פיצוי בשל השקעות שהשקיע המתיישב מעבר לרכיבי טיפוס המשק;

(4) מענק ביטוס אישי;

(5) מענק לממשין בחקלאות;

(6) פיצוי בשל אובדן הכנסה;

(7) הוצאות העברה של מתקנים ותכולת בתי צמיחה אל מקום אחר בארץ-ישראל.

(ב) הפינוי למתיישב לפי פרק זה יחושב לפי הוראות תוספת ג'.

12. הפיצוי לאגודה

(א) פיצוי לאגודה בשל נכסי-האגודה לפי פרק זה ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:

(1) פיצוי בשל מבנים;

(2) פיצוי בשל מתקנים;

(3) פיצוי בשל גידולים רבי-שנתיים.

(ב) הפיצוי לאגודה בשל נכס האגודה לפי פרק זה יחושב לפי הוראות סימן א' של תוספת ד'.

(ג) בחישוב הפיצוי לפי סעיף זה לא ייכלל ערך הנחלה הנקיה.

13. הפיצוי לתאגיד מיוחד ולתאגיד אחר

(א) פיצוי לתאגיד אחר לפי פרק זה ישולם לפי ראשי פיצוי אלה בלבד ויחושב לפי הוראות סימן ב' של תוספת ד'.

(1) פיצוי בשל מבנים;

(2) פיצוי בשל מתקנים.

(ב) הפיצוי לתאגיד מיוחד לפי פרק זה יחושב וישולם לפי הוראות סימן ג' של תוספת ד'.

14. התיישבות חקלאית חדשה
(א) מהפיצוי הכולל למתיישב שנתקבל בחולות זיקים, תנכה המדינה את הפיצוי בשל רכיב הנחלה הנקיה לפי טיפוס המשק של היישוב החקלאי שבו התגורר באזור (להלן — נחלה נקיה), ותעניק את כל הכולל בתוספת ה', ללא תמורה נוספת, לו ולמתייב-העשרה בחולות זיקים מושב

סימן ד': ביצוע

התאגידים אחרים שהם חברות ייקבעו בדי רוב בעלי מניותיהם, ועד שייקבעו כך יישמשו המורשים שנתמנו לפי סעיף 25 כמפרקים.

(ה) הוכחות חוב של חובות התאגידים יוגשו למפרקים תוך 15 ימים מיום תחילתו של חוק זה.

(ו) המפרקים יהיו רשאים לקבוע חובות אשר המורשים לא יאשרו; המפרקים ידונו בהוכחות החוב ויאשרו אותן לפי פקודת האגודות השיתופיות; לאחר שהמפרקים יאשרו את החובות כאמור יורו למורשים לשלם אותם בהתאם לאישורם.

(ז) המפרקים לא יהיו זכאים לשכר בעד פעולותיהם

17. פירוק תאגידים
(א) תחילת תוקפו של צו פירוק שנתן רשם האגודות השיתופיות לגבי אגודה או תאגיד מיוחד — כיום תחילתו של חוק זה.

(ב) כל תאגיד מיוחד שהוא חברה וכל תאגיד אחר שהוא חברה — מפורק כיום תחילתו של חוק זה.

(ג) כל תאגיד אחר שהוא אגודה שיתופית ולא נתן רשם האגודות השיתופיות צו פירוק לגביו, למעט מינהל אזורי איתם — מפורק כיום תחילתו של חוק זה.

(ד) מפרקי האגודות ומפרקי התאגידים המיוחדים שהם אגודות שיתופיות יהיו המפרקים שמינה רשם האגודות השיתופיות; המפרקים של התאגידים המיוחדים או

שהוגש הערר. זולת אם ראתה ורשמה טעם מיוחד להאריך מועד זה.

23. ערעור

החלטת ועדת ערר נתונה לערעור ברשות לבית-המשפט העליון; הערעור כאמור, לקבלת רשות, יידון בשופט אחד שיקבע נשיא בית-המשפט העליון או ממלא מקומו הקבוע.

24. סדרי דין

שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדר דין לעניין ערר וערעור לפי פרק זה; בהעדר תקנות כאמור תפעל ועדת הערר כפי שייראה לה צודק ומועיל, ולעניין סדרי הדין בערעור יחולו הוראות תקנות סדר הדין האזרחי, התשכ"ג—1963, לעניין ערעור ברשות.

25. תשלום על-ידי מורשים

(א) עד ליום הפינוי תשלם המדינה לרשות המורשים כאמור בסעיף זה, בחשבון אצל החשב הכללי במשרד האוצר, את תקרת הפיצוי כמשמעותה בתוספת ו', בהתבסס על מספר יחידות המשק המוכות ביישוב החקלאי שהוריעה עליהן המינהלה למורשים עד לאותו מועד, ובהפתת הסכומים בשל אלה:

- (1) חובות המגיעים למסודות המיישבים וחובות לזמן ארוך לבנקים בשל הלוואות פיתוח;
- (2) חובות אחרים שיהיו מוסכמים על דעת החייבים;
- (3) מלווה החל על הפיצוי לפי סעיף 26;
- (4) מס מיוחד החל על הפיצוי לפי סעיף 26;
- (5) סכומים שרואים אותם כמקדמות על חשבון הפיצוי לפי סעיף 57;

(6) סכומים שיש לנכותם לפי סעיף 14 (א) ו-13 (א).

(ב) עד ליום הפינוי תשלם המדינה לרשות המורשים כאמור בסעיף זה, בחשבון אצל החשב הכללי במשרד האוצר, את הפיצוי בשל נכסי תאגידים מיוחדים אשר נקבע עד ליום הפינוי; יתרת סכום הפיצוי האמור תשולם כאמור תוך 3 ימים מיום שתיקבע.

(ג) שני מורשים יתמנו לגבי כל יישוב חקלאי: מורשה אחד יהיה עורך-הדין המייצג את רוב החברים ביישוב החקלאי לעניין הפיצוי, או מי שהוא מינה בכתב, והאחר יהיה מי שמינתה הממשלה.

(ד) על המורשים יהיה —

- (1) לשלם מתוך הכספים ששולמו לרשותם לפי סעיפים קטנים (א) ו-13 (ב) (להלן — הפיקדון) חובות לנושים של האגודות, התאגידים המיוחדים והתאגידים האחרים, הכול לפי הוראות המפרקים; לשלם מתוך הפיקדון למדינה דמי חסר שהמינהלה הודיעה עליו, זולת אם קבע הממונה על ההערכה החקלאית שהחסר תושלם;
- (2) לשלם מתוך הפיקדון מקדמות לזכאים לפיצוי, לפי שיקול דעת המורשים;
- (3) לשלם לזכאים לפיצוי את סכום הפיצוי שלפי סעיף 11, בהתאם לחשבונו שהמינהלה העבירה לפי סעיף 19 (א);

(4) לחשב ולחלק את הפיצוי בשל נכסי האגודות, התאגידים המיוחדים והתאגידים האחרים לפי תוספת ד' ואת סכום יתרת הפיצוי כאמור בתוספת ו', הסל כאמור בסעיף קטן (1);

(5) לשלם את הכספים שלפי פסקאות (3), (4) ו-13 (ב) באמצעות עורכי-הדין המייצגים את הזכאים להם בתוקף תחולת הרשאה חתום בדם, ובאין כתב הרשאה — במישרין לזכאים;

(6) לעכב כפיקדון סכום שייראה להם מתאים כדי

כמפרקים; המדינה תישא בהוצאות הסבירות של הפירוק שהוציאו המפרקים שמינה רשם האגודות השיחופיות.

18. מינהלה

מוקמת בזה מינהלה של שלושה לביצוע פרק זה; השר ימנה את חברי המינהלה.

19. תפקידים וסמכויות של המינהלה

(א) המינהלה תקבע את זכאותם של תובעים לפיצוי ואת שיעורי הפיצוי המגיע להם, בשל כל אחד מרכיבי הפיצוי, הכול לפי פרק זה, תוך 30 ימים מיום תחילתו של חוק זה.

(ב) המינהלה תודיע למורשים, לגבי כל מתיישב, תוך עשרה ימים מיום הפינוי, אם הוא זכאי לפיצוי ומה הם הרכיבים שהוא זכאי לפיצוי בשלם.

(ג) המינהלה תהיה מוסמכת להעסיק עובדים, להתקשר בחוזים ולעשות כל פעולה אחרת מטעם המדינה, ככל הנראה לה דרוש לצורך הפעלתו וביצועו של פרק זה, לרבות סיוע מינהלתי למורשים ולמפרקים.

20. ועדת זכאות

(א) קבעה המינהלה שאדם אינו זכאי כלל לפיצוי על-פי פרק זה, או שאינו זכאי לפיצוי בשל רכיב מסוים, להבדיל מסכומי, רשאי האדם להשיג על כך לפני ועדת זכאות שהוקמה לפי סעיף זה, תוך עשרה ימים מהיום שבו הודיע למורשים על הקביעה; ועדת-הזכאות רשאית, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את המועד להגשת ההשגה.

(ב) לענין כל השגה תוקם ועדת זכאות המורכבת מחמישה

אלה:

(1) שני נציגי הממשלה שמינה השר;

(2) נציג שמינתה הסוכנות היהודית לארץ-ישראל;

(3) שני נציגים שמינה המשיג.

(ג) אחד מנציגי הממשלה יהיה יושב-ראש הוועדה.

(ד) לא ייפגע חוקי פעולתה של ועדת זכאות מחמת שלא נתמנה חבר מחבריה או שנתפנה מקומו או מתחם שנעדר משיכותיה.

(ה) ועדת זכאות תקבע את סדרי ישיבותיה ואת נוהל עבודתה.

(ו) ועדת זכאות לא תהיה קשורה בסדרי הדין ובדינוי הראיות הנהוגים בבתי-המשפט.

(ז) ועדת זכאות תחליט בהשגה שהוגשה לה תוך עשרה ימים מיום שהוגשה.

21. ערר

(א) המדינה וכל הרואה עצמו נפגע בהחלטת ועדת זכאות או בקביעת השמאי הממשלתי הראשי לעניין פרק זה או בקביעת הממונה על ההערכה החקלאית לעניין חסר, או בעניין סכומי המס המיוחד והמלווה שהוטלו על פיצוי רשאים, תוך עשרה ימים מיום שהודעה להם ההחלטה או הקביעה, לערור עליה לפני ועדת ערר.

(ב) לא יוגש ערר מטעם המדינה אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה.

(ג) לוועדת ערר יהיו כל סמכויות הנתונות מכוח פרק זה למי שעוררים על החלטתו או קביעתו.

22. ועדת ערר

(א) ועדת ערר תהיה בראשית שנה אחת של בית-משפט מחוזי או מי שהיה שופט של בית-משפט מחוזי ויצא לקצבה, שמינוהו שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון.

(ב) הגשת ערר מטעם יחיד חלונה בכתב ערוכה בשיעור של 10% משווי נושא הערר המצוין בכתב הערר; ערר כאמור שהוגש בלא ערוכה — יידחה.

(ג) ועדת הערר רשאית לדון בהעדר צד שהוזמן לדין אם ראתה שהוזמן לדין בדואר רשום לפי המצב שמסר בכתב הערר, ואם הוא משיב — לפי מענו או מען פרקליטו.

(ד) ועדת הערר תיתן את החלטתה המנומקת תוך 21 יום מיום

למדד: המורשים יהיו רשאים למשוך את כספי הפיקדון או כל חלק ממנו בכל עת אולם כספים שימשכו לפני ה-20 בחודש לא יישאו את הפרשי ההצמדה בשל החודש החולף: דין הפרשי ההצמדה על כספי הפיקדון כדון הפרשי הצמדה על איגרות חוב שהוציאה המדינה מכוח הוראות חוק מלוות המדינה, התשל"ט—1979, ולא ישולם עליהם מס.

(יא) המורשים יחלקו את הפיצוי לפי סעיפים 12 ו-13 ואת היתרה כמשמעותה בתוספת ו' על פי שיקול דעתם ובהתאם לנסיבות המיוחדות של כל אגודה ותאגיד: בעשותם כן ינחו אותם אלה:

- (1) תקנוני האגודות השיתופיות ומסמכי ההתאגדות של החברות הנוגעות בדבר; ניתן פסק סופי בבג"צ שהוחל בה לפני קבלת חוק זה ועניין תקנון של אגודה, או חלוקת כספים לפי סעיף זה, יחייב הפסק לעניין פסקה זו;
- (2) השקעות עצמיות;
- (3) נזק;
- (4) איזון קווי ייצור ואמצעים;
- (5) יסודות השוויון;
- (6) המקורות הכספיים של הצבר ההון;
- (7) החלטות שקיבלה האגודה בעניין פסקה זו.

(יב) על המורשים יחולו הוראות פרק א' — למעט סעיף 8 — לחוק הגאמנות, התשל"ט—1979*, בכפוף להוראות סעיף זה ובשינויים המחויבים לפי העניין, ואולם לא יישאו באחריות לכל מעשה או מחדל שעשו בתום לב.

(יג) מששילמה המדינה את סכומי הפיצויים לפי סעיף זה ושלמה את החובות האמורים בסעיף קטן (א) ו-1, וקימה והוציאה את איגרות החוב שלפי סעיף 27, וקימה התחייבויותיה לפי סעיף 14, תהיה היא פטורה מכל חבות שהיא לפצות מתניישב בשל הפינוי ויראו בכך את סיום מלוי חובותיה לפי פרק זה.

לאפשר תשלום על-פי חשבונות סופיים שיערכו לפי פרסום השכר השנתי הממוצע למשרת שכיר כאמור בהגדרת "נקודה" בסעיף 1.

(ה) התכרר על-פי פסק או החלטה או בדרך אחרת, שמספר יחידות המשק ביישוב חקלאי שונה מהמספר שלפיו חושבה תקרת הפיצוי שהועמדה לרשות המורשים לפי סעיף קטן (א), הודיע על כך המינהלה למורשים, ולפי המקרה — תוסף המדינה סכום יתסי לפיקדון או יחזירו לה המורשים סכום יתסי מתוך הפיקדון.

(ו) (1) המורשים לא יהיו רשאים לשלם סכום חוב שקבעו המפקדים לפי הרישה של סעיף 17(1) אלא לפי הוראה של המפקדים לפי הספיפה של סעיף 17(1).
(2) המורשים לא יהיו רשאים לשלם את ערכו של נושא דיון בוועדת זכאות, בוועדת ערר או בבית-המשפט העליון, עד לסיום ההליכים בקשר לכך, אלא אם ניתנה ערובת כנפאת בלתי מותנית להנחת דעתם להבטחת סכום ערבו של נושא דיון כאמור, כשהוא מוצמד למדד.

(ז) דין הוראות שנתנו זכאים לפיצוי למדינה על-פי חושים שנחתמו ביניהם לבין המדינה בקשר להמחאות זכות כדון הוראות שנתנו למורשים או למפקדים של האגודות, התאגידים המיוחדים והתאגידים האחרים לעניין כספי הפיצוי.

(ח) המענק לממשך בחקלאות ישולם עד ליום הפינוי לזכות הממשיכים בחקלאות בהתאם להוראות חוק זה ליד המורשים והם יהיו רשאים לשחררו לזכאי לו: הוראות סעיף קטן (ד) (6) יחולו בשינויים המחויבים גם על תשלום זה.

(ט) שני המורשים לפי סעיף זה יפעלו בהסכמה, ולא תהיה השגה על פעולתם; בעניין שלא הסכימו עליו תכריע ועדת הערר שלפי סעיף 22 והכרעתה תהיה סופית.

(י) המורשים יפקידו את כספי הפיקדון אצל החשב הכללי במשרד האוצר וכספים אלה ימשיכו להיות צמודים

סימן ה': מס מיוחד ומלוות

המינהלה, כשהוא משוער עד למדד שפורסם לאחרונה לפני החזרתו.

(ה) לא תהיה זכות לפטור, לניכוי או לקיזוז כלשהם לגבי מס מיוחד שלפי סעיף זה, חוץ מן הקיזוז שלפי סעיף קטן (ד) (2).

(ו) דין מלוות לפי סעיף זה, לעניין סעיף 19(א) לפקודת מס הכנסה (6), כדון מלוות שמועט מהגדרת מלוות מועדפים שבסעיף האמור.

27. תנאי המלוות

(א) על סכומי מלוות שנוכו לפי סעיף 26 ייתנו תוך שישה חודשים מיום הפינוי איגרות חוב של מדינת ישראל על שם הזכאי; השווי הנקוב של איגרות החוב שיוצאו בשל ניכויים שבוצעו אחרי פרסום המדד של חודש מרס 1982 יהושב תוך שערין למדד האמור.

(ב) הנחלת ענייני איגרות החוב תהיה בידי בנק ישראל, בנק ישראל יסור את איגרות החוב לזכאי לקבלן לפי הוראה בכתב מאת המינהלה, שתכלול את שם הזכאי וסכום השווי הנקוב של איגרות החוב.

(ד) איגרות החוב יהיו על סכום שקלים המתחלק לחמש ללא יתרה.

(ה) איגרות החוב יישאו ריבית בלתי צמודה בשיעור 3%

26. מס מיוחד ומלוות

(א) על הפיצוי הכולל למתיישב כאמור בסעיף 2(א) לתוספת ו' למעט מענק לממשך בחקלאות (להלן — הפיצוי החייב) — יוטל —

(1) מס בשיעור של 7.5% מן הפיצוי החייב (להלן — המס המיוחד);

(2) מלוות בשיעור של 7.5% מן הפיצוי החייב (להלן — המלוות).

(ב) על אף האמור בכל דין לא יוטל על פיצוי המשולם לפי פרק זה כל מס או תשלום חובה אחר.

(ג) המס המיוחד והמלוות ינוכו במקור מכל תשלום המועבר למורשים שנחתמו לפי סעיף 25: לצורך קביעת סכומי המס המיוחד והמלוות שחייב אדם על תשלומים שרואים אותם כמקדמות ישוערכו התשלומים מן המדד שפורסם לאחרונה לפני ששולמו עד מדד חודש מרס 1982.

(ד) (1) סכומי מס הכנסה שנוכו מתשלומים שרואים אותם כמקדמות על חשבון הפיצוי שלפי פרק זה ייחשבו כתשלומים על חשבון המס המיוחד וישוערכו מן המדד שפורסם לאחרונה לפני ששולמו עד מדד חודש מרס 1982.

(2) מס מיוחד ששולם ביתר יוחזר למשלמו או יקוז כנגד מס מיוחד המגיע ממנו, הכול באמצעות

שלטובתו נעשה השעבוד זכות עדיפות להיפרע מאיגרות החוב על פני כל נושה אחר, אף שלא נתמלאו תנאי סעיף 4 לחוק המשכון. התשכ"ז — 1967.

(יא) לבנק ישראל תינתן הורעה על איגרות החוב ששועבדו או שהזכות לקבלתן שועבדה.

(יב) שר האוצר יקבע בתקנות הוראות לעניין מתן הורעה לבנק ישראל והרישומים שיעשה בנק ישראל, וכן למי יימסרו איגרות החוב שהן או הזכות לקבלתן שועבדו, או דמי פדיון של איגרות כאמור.

(יג) שעבוד איגרות החוב לא ייחשב כשעבוד לעניין סעיף 19(ב) לפקודת מס הכנסה.

(יד) הריבית על איגרות החוב תהיה פטורה ממס הכנסה חוץ מן המס שיש לנכות ממנה לפי סעיף 161 לפקודת מס הכנסה כנוסחתו ביום תחילתו של חוק זה.

(טו) על איגרות החוב יחול סעיף 3(א) לחוק המלוות (הוראות שונות), התשל"ח — 1978, כאילו כבעלות תאגיד.

(טז) שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות את ההוראות והתנאים שיחולו על איגרות החוב לרבות בדבר הוצאן ופדיון, וכן בדבר היתרות שסכומן קטן מהערך הנקוב הנמוך ביותר של איגרות החוב.

לשנה, החל ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982) ועד למועד הפירעון כאמור בסעיף קטן (ז).

(ז) סכום השווי הנקוב של איגרות החוב יהיה צמוד הצמדה מלאה למדד, מן המדד של חודש מרס 1982 עד המדד שיתפרסם לאחרונה לפני הגיע מועד פירעונו של חלק פלוני מסכום איגרות החוב.

(ז) מחצית מסכום איגרות החוב שהוצאו לזכאי תיפדה בתום חמש שנים מיום הפינוי והמחצית האחרת בתום עשר שנים מיום הפינוי, והכול בצירוף ריבית והפרשי הצמדה.

(ח) איגרות החוב או הזכות לקבלתן לא יהיו סחירות ולא יהיו ניתנות להעברה או לעיקול למעט העברות מכוח הדין.

(ט) איגרות החוב או הזכות לקבלתן לא יהיו ניתנות לשעבוד אלא כבטוחה לאשראי למטרת חקלאות, העשייה וחיירות, ושר החקלאות, שר התעשייה המסחר או שר החירות או מי שהם או אחד מהם הסמיכו אישר כי השעבוד נעשה למען אחת המטרות כאמור; כל עוד לא נמסרו איגרות החוב כאמור בסעיף קטן (ג) רשאי בנק ישראל, לבקשת הזכאי, לאשר לנותן האשראי כי קיבל מהמינהלה, לעניין הזכאי, הוראה כאמור בסעיף קטן (ג).

(י) שועבדו איגרות חוב או הזכות לקבלתן, תהיה למי

פרק ג': עירונים

סימן א': פרשנות

"תושב זכאי" — אדם הזכאי לפיצוי לפי סעיף 29(א)(1):

"עסק" — לרבות כל עיסוק בעל צביון מסחרי;

"עסק זכאי" — עסק שבעליו זכאים לפיצוי לפי סעיף 29(ב).

סימן ב': תנאים לפיצוי

עירוני ופונה ממנו עקב חוזה השלום עם מצרים, ובלבד שראתה ועדת זכאות כאמור בסמין ג' כי הוא פעל שם דרך קבע ביום הקובע, או בסמוך לו.

30. סייג לתחולה

חוץ אם נאמר במפורש אחרת, פרק זה לא יחול על אלה:

- (1) מי שהוראות פרק ב' חלות עליו;
- (2) מי שהתגורר במחנה או במחנה אחר של צבא-הגנה לישראל;
- (3) חברה העוסקת בחקר נפט או בקידוחי נפט;
- (4) עסק של חיפושי נפט, הפקתו וניצולו, לרבות זכויות לקבל נפט או תמורתו;
- (5) חברה שעיקר עסקה ועיסוקה מתן שירותים לעסקים כאמור בפסקאות (3) ו-(4).

סימן ג': ביצוע

(ב) לעניין דיון בתושבי ימית וסביבתה יהיו נציגי התושבים מי שרוב התושבים שם דרך כלל, או מגור מסוים מהם לעניין מסוים, בחרו מבניהם; לעניין דיון בתושבי אזור דרום-סיני יהיו נציגי התושבים נציגי ועד התושבים של אופירה.

33. יושבי-ראש

השר ימנה אחד מנציגי הממשלה להיות יושב-ראש הוועדה.

28. הגדרות

לעניין פרק זה —

"האזור" — לרבות אזור ובריר-גפגפה;

"יישוב עירוני" — ימית, מרכז-אבשלום, אופירה, כפר הנופש בנביעות, או מחקן עסקי אורתי באזור;

29. תושבים שכירים ועסקים

(א) בכפוף להוראות פרק זה תשלם המדינה פיצוי לאדם הרשאי לשבת בישראל, שפונה מהאזור עקב חוזה השלום ובלבד שראתה ועדת זכאות כאמור בסמין ג' שנתקיים בו אחד מאלה:

- (1) הוא התגורר דרך קבע, ביום הקובע וברוב ימות השנה בסמוך לו, ביישוב עירוני, ומרכז חייו היה באותו יישוב, להבדיל ממי שהתגורר כאמור בשל עבודתו בלבד ולא רכש זכויות בדירה באזור;
- (2) הוא עבד ביום הקובע ולפניו כשכיר ביישוב חקלאי כמשמעותו בפרק ב' או ביישוב עירוני אך אינו זכאי לפי פרק ב'.

(ב) בכפוף להוראות פרק זה תשלם המדינה פיצוי לבעלי זכויות בעסק שמקום מושבו ומרכזו הקובע היה ביישוב

31. מינהלה

לביצוע הוראות פרק זה מוקמת בזה מינהלה של שלושה: בראשה עומד המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה, ושני חברים יהיו מי שימנה השר.

32. ועדת זכאות

(א) מוקמת בזה ועדות זכאות לעניין פרק זה; לכל אחת מהן ימנה השר שלושה נציגי הממשלה ושני נציגי תושבים.

לוועדת הזכאות בקשה על כך כצירוף ראיות: ועדת זכאות רשאית גם לבקש חוות דעת וראיות מאת גופים ורשויות אחרים ולהסתמך עליהן.

(ב) כל תביעה לפי פרק זה חיתמך לפי דרישת ועדת הזכאות בתצהיר והאמת את העובדות הכלולות בה, ולפי דרישה ימסור לה התובע כל פרט. עובדה ומסמך.

(ג) ועדת זכאות תדון ותחליט בבקשה תוך 10 ימים מיום שהוגשה הבקשה; אולם היא רשאית להאריך מועד זה מטעמים מיוחדים שירשמו.

38. דין אישורים קודמים

(א) אם אושרה זכאותו של חושב או עסק לפני תחילת חוק זה בוועדת זכאות שפעלה כתוקף הוראות חוזיות או מינהליות לענין פינוי סיני, או נקבעה שומת הפיצויים עקב הפינוי בידי ועדת זכאות כאמור או מטעמה — ייחשב הדבר כאילו אושרה הזכאות או נקבע הפיצוי סופית לפי הוראות פרק זה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי יושב ראש ועדת זכאות שלפי פרק זה וכל אדם שלא אושרה זכאותו או מלוא תביעתו לפנות לוועדת הזכאות לשם דיון מחודש בזכאות שאושרה או שלא אושרה כאמור או כשיעור הפיצוי, וועדת הזכאות תדון בענין מחודש על-פי הוראות פרק זה בלבד; הזמן לפניה לפי סעיף קטן זה יהיה, לגבי יושב ראש הוועדה — 30 ימים, ולגבי אדם אחר — 90 ימים, מיום תחילתו של חוק זה.

(ג) אושרה זכאות על-פי הדיון המחודש כאמור, או שונה סוג הזכאות או שונה הפיצוי, תשלם המדינה את ההפרש המגיע על-פי החלטת ועדת הזכאות, תוך שבעה ימים, ואם בוטלה זכאות על-פי הדיון המחודש או הופחת סכום הפיצוי שאושר קודם לכן — יחזיר מי שקיבל את הסכום את ההפרש בין הסכום שקיבל לבין הסכום שאושר לו כאמור, הכול בהצמדה למדד מיום ביצוע התשלום ועד להחזרתו ובצירוף 4% ריבית בלתי צמודה לשנה; בהצמדה כאמור תהיה מלאה או כשיעור של 80%, לפי סוג הפיצוי המוחזר.

סימן ד': הפיצוי ותנאיו

לחברת מבני תעשייה בע"מ, ינוכה סכום החוב המוסכם כאמור בסעיף קטן (א) ויתרת סכום החוב תועבר לידי הזכאי.

(ג) נפסק כי הסכום שהיה שנוי במחלוקת או חלקו אכן היה חוב כדן, ישלם הזכאי את יתרת החוב לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ או לחברת מבני תעשייה בע"מ כצירוף הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית שנתית כשיעור 3%.

41. מסירת נכסים

(א) כל המקבל פיצוי בשל דיור או בשל עסק חייב למסור לידי נציג המדינה את ידיו או בית עסקו כשהם במצב טוב ותקין ומוחזקים כהלכה וראויים לשימוש, למעט בלאי סביר, וכשנמצא בהם כל ציוד ונכס אחר אשר בשלו קיבל פיצוי לפי הוראות פרק זה.

(ב) מי שהפר חובתו לפי סעיף קטן (א) — שלא עקב נסיבות שלא בשליטתו ושלא היה יכול למונען — זכאות המדינה לנכות מכל סכום פיצוי המגיע לו את הסכום שיהיה דרוש לחיכון הנזקים או הליקויים בנכס או את שווי הציוד החסר.

34. שמירת תוקף

לא ייפגע תוקף פעולתה של ועדת זכאות מחמת שלא נבחר או לא נתמנה חבר מחבריה או שנחתמה מקומו או מחמת שנערך חבר משיבותיה, ובלבד שנכתו בישיבה שניים מחבריה לפחות ואחד מהם נציג תושבים; הומונו נציגי התושבים ואף אחד מהם לא הופיע — די שנכתו בישיבה שני חברים אחרים.

35. סדרי עבודה

(א) ועדת זכאות תקבע את סדרי ישיבותיה ואת נוהל עבודתה, וככל שלא נקבעו בתקנות — אף את השאלונים והטפסים שימלא מי שתובע זכות או פיצוי לפי פרק זה.

(ב) ועדת זכאות לא תהיה קשורה בסדרי הדיון ובדיני הראיות הנהוגים בבתי-המשפט.

36. סמכויות ועדת זכאות

ועדת זכאות מוסמכת —

- (1) לאשר זכאותו של אדם, כתושב זכאי או כבעל עסק, לפיצוי לפי פרק זה;
- (2) לקבוע את השיעור או הסכום של הפיצוי המגיע לפי פרק זה לאחר שהוגשה לה הערכת השמאי הממשלתי הראשי לענין עסקים;
- (3) לדון ולהחליט בכל נושא הדרוש החלטה או הנחיה לפי הוראות פרק זה ותוספת ז';
- (4) לקבוע זכות לפיצוי מלא או חלקי למי שאיננו זכאי לפי הוראות פרק זה כל אימת שהיא רואה כי מן הצדק לעשות כן;
- (5) לקבוע פיצוי הולם לעסק חריג, כשים לב לעקרונות שעל-פיהם נקבע הפיצוי בסימן ג' לתוספת ז', ובהתאם לנסיבות המיוחדות של העסק החריג; לענין זה, "עסק חריג" — עסק זכאי שמחמת טיבו או דרך פעולתו או העתקתו אין עקרונות הפיצוי בסימן ג' האמור מתאימים לפיצוי בשלו.

37. הוכחה ותחלטה

(א) כל התובע זכות או פיצוי לפי הוראות פרק זה יגיש

39. ראשי פיצוי

(א) פיצוי לפי פרק זה ישולם רק לפי ראשי פיצוי אלה:

- (1) מענק ביטוס;
- (2) פיצוי בשל דיור;
- (3) פיצוי בשל עסק;
- (4) פיצויי פיטורין לשכירים.

(ב) כל הפיצוי לפי פרק זה יחושב לפי הוראות תוספת ז', בכפוף להוראות סעיף 36.

40. ניכוי חובות

(א) המדינה זכאית לנכות מכל תשלום המגיע לזכאי לפי הוראות פרק זה את כל חובותיו הנובעים ממגורים או מניהול עסק באזור והמגיעים למדינה, לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ, לצוות ההקמה ימית, למינהל לפיתוח מרחב-שלמה, לחברת מבני תעשייה בע"מ, לגוף אשר נתן לו הלוואה מוכוונת או לגוף שנתן שירותי אספקת מים, חשמל או טלפון, והכול אף אם לא הגיע זמן פירעונו של החוב ובלבד שלענין פירעון מוקדם של הלוואות יחולו הכללים המקובלים במערכת הבנקאות.

(ב) אם חלק זכאי על חובות לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ או

המשולמים ליחיד לפי פרק זה, יראו סכום פיצוי ששולם לתאגיד כאילו שולם ליחידים שהם בעלי הזכויות בו כיחס חלקם בזכויות לרווחי התאגיד.

43. מלווה

(א) על סך כל סכומי הפיצוי המשולמים ליחיד לפי פרק זה יוטל גם מלווה לפי שיעורים שבסעיף 42(א).

(ב) הוראות סעיף 26(ב), (ג) ו(ה) וסעיף 27 יחולו לעניין סעיף זה בשינויים המחויבים.

44. מועד תשלום הפיצוי

(א) כל סכום של פיצוי לפי פרק זה שאינו שנוי במחלוקת, המשולם בחשולם ראשון על סמך תביעה שהוגשה לפי פרק זה, תשלם המדינה תוך עשרה ימים מיום הגשת התביעה.

(ב) כל סכום של פיצוי לפי פרק זה שהוסכם עליו או שנקבע תשלם המדינה תוך עשרה ימים מיום שהוסכם או שנקבע.

42. מס מיוחד

(א) על אף האמור בכל דין יוטל על סך כל סכומי פיצוי המשולמים ליחיד לפי פרק זה מס מיוחד לפי שיעורים מסכומי פיצוי אלה, האמורים בערכי מדר חודש מרס 1982:

(1) 2,500,000	השקלים הראשונים	0%:
(2) 1,000,000	השקלים שלאחריהם	4%:
(3) 1,000,000	השקלים שלאחריהם	5%:
(4) 1,000,000	השקלים שלאחריהם	6%:
(5) 1,000,000	השקלים שלאחריהם	7%:
(6) 1,000,000	השקלים שלאחריהם	8%:
(7) 1,000,000	השקלים שלאחריהם	9%:
(8) כל סכום שלאחריהם		10%:

(ב) הוראות סעיף 26(ב) עד (ה) יחולו לעניין סעיף זה בשינויים המחויבים.

סימן ה': ערר וערעור

(2) לא ניתנה הסכמתו של ועד יציג של החושבים לנציגי ציבור, תוך עשרה ימים מיום שפנה שר המשפטים לקבל הסכמתם, או לא נבחר ועד יציג כאמור, ימנה שר המשפטים את נציגי הציבור.

(ג) נשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב יקבע את המותב שידון בערר המוגש לוועדת ערר.

(ד) ועדת ערר רשאית לדון בהעדר העורר אם ראתה שהוא הזומן לדיון בדואר רשום לפי המען שמסר בכתב הערר.

(ה) בכפוף לסדרי דין שנקבעו לה תדון ועדת ערר בדרך הנראית לה מועילה וצודקת.

(ו) ועדת ערר לא תהיה קשורה בדיני הראיות הנהוגים בכתיבה-משפט.

47. ערעור

על החלטה של ועדת ערר יהיה ערעור לבית-המשפט העליון, בזכות — כעניין שבמשפט, וברשות — כעניין שבעובדה; ערעור כאמור, לרבות בקשת רשות, יידון בשופט אחד שיקבע נשיא בית-המשפט העליון או ממלא מקומו הקבוע.

48. סדרי דין

שר המשפטים רשאי להתקין סדרי דין לוועדת ערר ולערעורים על החלטותיה.

45. ערר

(א) המדינה וכל הרואה עצמו נפגע בהחלטת ועדת זכאות לפי פרק זה או בקביעת השמאי הממשלתי הראשי, או כעניין סכומי המס המיוחד והמלווה שהוטלו על פיצוי, רשאים, תוך עשרה ימים מיום שהודעה להם ההחלטה או הקביעה, לערור עליה לפני ועדת ערר.

(ב) ועדת ערר תיתן את החלטתה המנומקת תוך 21 ימים מיום שהוגש לה הערר, וזולת אם ראתה ורשמה טעם מיוחד להאריך מועד זה.

(ג) לוועדת הערר יהיו כל הסמכויות הנחונות מכוח פרק זה למי שעוררים על החלטתו או על קביעתו.

(ד) לא יוגש ערר מטעם המדינה אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה.

46. ועדות ערר

(א) שר המשפטים ימנה ועדות ערר לעניין פרק זה; חברי ועדת ערר יהיו שופט והוא היושב-ראש ושני נציגי ציבור.

(ב) (1) שר המשפטים יקבע, בהסכמת הוועדים היציגים של החושבים, רשימה של נציגי ציבור, שמהם יורכבו ועדות ערר לעניין פרק זה; הרשימות יפורסמו ברשומות, ולא יהיו עוררין על תוקפן.

פרק ד': דייחוב, סופה, חולית ופריצן

סימן א': דייחוב

49. פיצוי בשל נכס אגודה, חברה וחבריהן

(א) סכומים אשר מכוח חוזה בין המדינה, דייחוב מושב שיתופי של העובד הציוני בע"מ (לעניין סימן זה — האגודה), דייחוב תזירות ונופש בע"מ (לעניין סעיף זה — החברה) וחברי האגודה שולמו לחברי האגודה ביום "באב התש"ס" (23 ביולי 1980), יראו אותם, בכפוף לאמור בסימן זה, כפיצוי סופי ומחולט בשל כל נכסי האגודה, נכסי החברה ונכסי חברי האגודה.

(ב) חובות ששילמה המדינה בעבור החברה או האגודה, יראו אותם, כשהם מחולקים במספר חברי האגודה, כחלק מן הפיצוי ששולם לחברי האגודה.

50. פיצוי אישי

סכום ששולם לחבר האגודה מכוח חוזה בינו לבין המדינה, יראו אותו, בכפוף לאמור בסימן זה, כפיצוי אישי סופי ומחולט.

51. השלמת פיצוי

(א) ראתה ועדת הזכאות לתושבי אזור דרום-סיני (לעניין סעיף זה — ועדת הזכאות) כי סך כל הסכומים שרואים אותם כפיצוי לחבר האגודה לפי סעיפים 49 ו50 קטן מהסכום שהיה החבר מקבל אילו היה תושב אופירה הזכאי לפיצוי לפי פרק ג' — רשאית היא לפסוק כי ישולם לו ההפרש בתוספת 140,000 שקלים.

חובות. לפי עליית המדר מן המדר שפורסם לאחרונה לפני יום השלומם עד המדר שפורסם לאחרונה לפני יום החלטת ועדת הזכאות לפי סימן זה.

(ב) הסך של 140,000 שקלים הנזכר בסעיף 52 נקוב בערך יום 31.12.81.

53. סיג

שום סכום לא ייפסק לפי סימן זה לאדם שלא היה חתום על החתמה האמור בסעיף 49(א).

סימן ב': סופה וחולית

- (1) אוכדן הכנסה: קיבוץ ששולם לו לפי הסכם כאמור בסעיף קטן (ב) ידאו אותו כמי שקיבל תשלום סופי ומוחלט בשל הפיצוי לפי פסקה זו;
- (2) כספון להוראות סעיף קטן (ד), הוצאות העברה לעניינים אלה בלבד:
 - (1) מים וכיוב;
 - (2) תשתית: דרכים, כבישים וחשמל;
 - (3) העברת מבני משק טרומיים;
 - (4) העברת ציור;
 - (5) העברת אשקוביות המיועדות למבני ציבור.
- (ד) הוצאות העברה כאמור בסעיף קטן (ג)(2) ישולמו לכשיוצגו למינהלה שלפי פרק ב' אישורי ביצוע כספיים מאת המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית לארץ ישראל, ובלבד שלא יעלו על סכומים אלה, הצמודים למדר דצמבר 1981:
 - (1) לקיבוץ סופה 9,000,000 שקלים;
 - (2) לקיבוץ חולית 19,500,000 שקלים.

סימן ג': פריגן

לבין המדינה הסכם פינוי ופיצוי לפני יום קבלתו של חוק זה בכנסת, יהיה זכאי למענק האישי הקבוע בהסכם.

סימן ד': מסים

- שחחמו על הסכם כאמור בסעיף 54(ב), מהכספים שישולמו לפי סעיף 54(ג)(2), כשהוא משוערך ליום הניכוי.
- (ב) הוראות סעיף 26 ו-27 לעניין מלווה יחולו על כל סכום פיצוי שלפי סימן א' לפרק זה בלבד.

פרק ה': הוראות כלליות

המדר שפורסם לאחרונה לפני יום ח' באב התשל"ט (1 באוגוסט 1979), ולצורך חישוב של סכום ששולם לפני היום האמור או אחריה הוא ישוערך, לפי המדר המתאים, למדר שפורסם כאמור; לעניין סכום הנקוב בציון מפורש של ערך יום אחר — יהיה השערוך של סכום ששולם לפניו או אחריו, לפי המדר המתאים, למדר שפורסם לאחרונה לפני אותו יום.

- (ב) לעניין חישוב סכום שיש לשלמו אחר תחילתו של חוק זה, הוא יוצמד, לפי המדר המתאים, מן המדר שפורסם

(ב) ראתה ועדת הזכאות כי סך כל הסכומים שרואים אותם כפיצוי לחבר האגודה לפי סעיפים 49 ו-50 עולה על הסכום שהיה לחבר מקבל אילו היה תושב אופירה הזכאי לפיצוי לפי פרק ג' — רשאית היא לפסוק כי ישולם לו סכום של 140,000 שקלים בניכוי סכום ההפרש.

52. שערוך

(א) בחישוב סכומים לפי סימן זה ישוערכו הסכומים ששילמה המדינה לחברי האגודה, במישרין או בתשלום

54. הזכאים והפיצוי

- (א) זכאי לפי סעיף זה הוא מי שביום הקובע היה חבר בקיבוץ סופה או בקיבוץ חולית (להלן ביחד — הקיבוצים). באזור שלא כשירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון, התשי"ט — 1959 (נוסח משולב), לרכות שירות ללא תשלום.
- (ב) הפיצוי לזכאי יהיה לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:
 - (1) מענק ביסוס אישי לפי נספח ו' לתוספת ג';
 - (2) הוצאות העברת מיטלטלין לפי פרט ז(1) לתוספת ג';
 - (3) מענק לממשיכים בחקלאות ביישוב חקלאי, לפי פרט ה' לתוספת ג';
 - (4) פיצוי בשל אובדן הכנסה, לפי פרט ו' לתוספת ג';
 זכאי ששולם לו פיצוי בהתאם להסכם שנחתם בינו לבין המדינה ובין אחד הקיבוצים בעניין פיצוי בשל הפינוי רואים אותו כמי שקיבל תשלום סופי ומוחלט בשל כל רכיבי הפיצוי שלהם הוא זכאי לפי סימן זה.
- (ג) הקיבוצים יהיו זכאים לפיצוי לפי ראשי פיצוי אלה בלבד:

55. פיצוי לפי הסכם

מי שהיה תושב פריגן באזור לפני היום הקובע ונחתם בינו

56. מס מיוחד ומלווה

- (א) הוראות סעיף 26 לעניין מס יחולו על כל סכום פיצוי שלפי פרק זה, חוץ מפיצוי לפי סעיף 54 (ג) (2), שלא יהיה חייב במס כלשהו; המדינה תהיה רשאית לנכות את המס המגיע ושטרם שולם על הפיצוי ששולם לזכאים

57. מקדמות

כל סכום ששילמה המדינה לפי הסכם, החלטה, הבטחה, מסמך או הוראה, בין בכתב ובין בעלפה, שעניינם פיצוי בשל הפינוי, ידאו אותו כמקדמה ששילמה על חשבון הפיצוי המגיע לפי חוק זה, ולעניין זה ישוערך כל סכום כאמור לפי עליית המדר מן המדר שפורסם לאחרונה לפני יום תשלומם עד המדר שפורסם לאחרונה לפני תשלום הפיצוי למורשים או לזכאי, לפי העניין.

58. הצמדה ושערוך

- (א) כל סכום הנקוב בחוק זה בלי ציון יום ערכו — אמור לפי

63. שמירת רישום רכב
על אף האמור בכל דין, רכב נוסעים פרטי, או רכב פרטי דו-שימושי, שהיה רשום באזור דרום-סיני ביום הפינוי כבעלותו של אדם הרשאי לשבת בישראל וצוין ברשיונו שמורכב בו מטע דחל — יהיה מותר, כל עוד הוא כבעלותו של אותו אדם, לרשום אותו ולהשתמש בו בישראל, אף אם האדם הגיע לאזור אחרי הידום הקבע.
64. ביטול זכויות במקרקעין
כל הסכם לרכישת זכויות במקרקעין באזור מאת המדינה או מאת אחר מטעמה — בטל, ולא תהיה זכות לפיצוי בשל ביטולו אלא לפי חוק זה.
65. סייג למס שבח
קבלת פיצוי לפי חוק זה בשל דירת מגורים לא תיחשב כמכירת הדירה לעניין חוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג—1963.
66. פיצוי בשל תאגיד
סכומי פיצוי בשל פינוי עסק של תאגיד ישולמו ליחידים בעלי הזכויות באותו תאגיד במישרין או בעקיפין. לא יוטל מס על-פי כל דין על תאגיד בשל סכומי פיצוי ששולמו לפי חוק זה, ולא ידאו בתשלום סכומי הפיצוי ליחידים בעלי הזכויות בתאגיד, במישרין או בעקיפין, העברת כספים החייבת במס מתאגיד ליחידים בעלי הזכויות כאמור.
- (ג) יחידים שקיבלו סכומי פיצוי לפי סעיף זה יהיו אחראים, יחד ולחוד, לכל חובות התאגיד עד לשעור סכומי הפיצוי שקיבלו כאמור.
67. סייג למס מכרם אחרים
לא תהיה מכרז הסכם, החלטה, הוראה או מסמך אחר, כל זכות לפיצוי או עילת תביעה אחרת כלפי המדינה בשל הפינוי, אלא אם נחגבשו בחוק זה.
68. ביצוע ותקנות
השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הטעם לכיפועו.
69. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.
- לאחרונה לפני המעדים האמורים בסעיף קטן (א) עד המדר שפורסם לאחרונה לפני יום החשלו.
59. סייג לזכויות לפי שני פרקים
לא יהיה אדם זכאי לפי יותר מפרק אחד לחוק זה אלא אם נאמר בו במפורש אחרת; אולם זכאי לפי פרק ב' יהיה, במסגרת זכאותו זו, זכאי לפיצוי על השקעתו העצמית בנוס מקרקעין שהוא בריפיו לפי פרק ג'.
60. פטור בשל סיכול
(א) מי שזכאי לפיצוי לפי חוק זה יהיה פטור מכל התחייבות לפי חוקה כלפי המדינה שביצועו סוכל עקב הפינוי, ולא תהיה לו זכות, עילה או תביעה כלפי המדינה לפיצוי מחמת סיכול כאמור של חוקה שבינו לבין המדינה או לבין כל אדם.
- (ב) חיוב שביצועו סוכל עקב הפינוי דינו כדין חיוב שסוכל בנסיבות כאמור בסעיף 18 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א—1970.
61. מי שלא תבע
(א) מי שנחזה למינהלה שלפי פרק ב' זכאי לפי הפרק האמור ולא הגיש תביעה לפיצוי לפיו, חקבע המינהלה, תוך 10 ימים מיום הפינוי, אם הוא זכאי לפיצוי ומה הם הרכיבים שהוא זכאי לפיצוי בשלהם, והוא יוכל להשיג על הקביעה לפני ועדת הזכויות שלפי סעיף 20 תוך 60 ימים מיום שהודע לו על הקביעה, ויחולו עליו יתר הוראות פרק ב'.
- (ב) מי שנחזה למינהלה שלפי פרק ג' זכאי לפי הפרק האמור ולא הגיש תביעה לפיצוי לפיו עד תום שישה חודשים מיום הפינוי, רשאית ועדת הזכויות, אף לפני תום התקופה האמורה, לקבוע את זכאותו ואף את סכום הפיצוי המגיע לו והוא יוכל לערור לוועדת הערר לפי סעיף 45, ויחולו עליו יתר הוראות פרק ג'.
62. הגבלת סמכויות
(א) לא תהיה סמכות לקבוע זכות לפיצוי או סכום פיצוי לעניין חוק זה, אלא לפי הוראה של חוק זה.
- (ב) הסמכות הייחודית לדרן ולפטוק בכל תביעה, ערעור או בקשת סעד אחר מכוח חוק זה נתונה לוועדות הזכויות, לוועדות הערר ולבית המשפט העליון לפי הוראות חוק זה.

תוספת א'

(סעיף 5)

אגודות

השם המלא של האגודה	כינוי האגודה בחוק זה	השם המלא של האגודה	כינוי האגודה בחוק זה
אגודה מושב עובדים להתיישבות חקלאית	אגודה	נתיבי העשרה מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ	נתיבי העשרה
דקלה כפר שיתופי של משקי חירות — בית"ר בע"מ	דקלה	פריאל מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ	פריאל
זהרון מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ	זהרון	שדות מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ	שדות
נאות-סיני כפר שיתופי של יישובי חירות — בית"ר בע"מ	נאות-סיני	תלמייסוף כפר שיתופי בע"מ	תלמייסוף
נביעות מושב עובדים להתיישבות חקלאית וקית בע"מ	נביעות	תרס"ג כפר שיתופי של משקי חירות — בית"ר בע"מ (חרוכית)	תרס"ג
ניר-אברהם מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ	ניר-אברהם		

ס"ח התשל"א, עמ' 18.

ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

תוספת ב'

(סעיף 5)

מתקנים, צמחים רב-שנתיים ומטעים

1. בתי צמיחה:		ערך בשקלים		מידות		א. מתקנים	
לפי מדר יוני 1979 (330.3 נקודות)						א. בית זכוכית:	
						(1) בית זכוכית "ונלו"	
		100,000		1 דונם		(2) בית זכוכית "ונלו" מחובר	
		186,000		2 דונם		(3) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	
		71,000		1 דונם		(4) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	
		79,000		1.15 — 1.4 דונם		(5) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב)	
		103,000		1.5 — 1.7 דונם		(6) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב) מחובר	
		127,000		2 דונם		(7) מבנה "גג זכוכית" (ס"ב) מחובר	
		158,000		2.3 — 2.5 דונם		הערה: ביישוב שבו יש בתי זכוכית מדרגים שונים ייקבע הפיצוי למתיישב על-פי הדגם המצוי ברוב יחידות המשק באותו יישוב.	
		20,000		1 דונם		ב. בית פלסטיק (כל הסוגים)	
		14,000				ג. בית רשת (כל הסוגים) — בשל כל דונם משני הראשונים	
		3,000				בשל כל דונם נוסף	
						2. מתקנים בבתי צמיחה:	
						(א) תנורי חימום (כולל מעברים, שררולים, תרמוסטטים, תא נושם וכל הצידור הקשור למערכת חימום):	
		18,000		1-1 דונם		חימום במזוט	
		26,000		1.5 עד 1.9 דונם		חימום במזוט	
		34,000		2 עד 2.5 דונם		חימום במזוט	
		14,000		1-1 דונם		חימום בסולר	
		28,000		2-2 דונם		חימום בסולר	
		4,000				מכל דלק	
						הערה: הפיצוי בשל מכל דלק יינתן רק למתיישב שהוכיח למינהלה כי רכש אותו.	
						(ב) תאורה וחשמל:	
		4,000		1 דונם		תאורה לבית צמיחה	
						(ג) אוורור	
		1,150				מאוורר אחד	
						מערכת אוורור עם מזרון לח (כולל מכל, משאבות אינסטלציה, 4 מאווררים, מזרון ופיקוד)	
		11,000		1-1 דונם		(ד) שולחן גידול מודולרי	
		45		1 מ"ר		(ה) שולחנות השרשה:	
						מערכת הכוללת שולחן גידול מודולרי, פיקוד, השקיה, חימום (סולרי או חשמלי), משאבה וכל הצידור	
		18,400		120 מ"ר		כל מ"ר נוסף/חסר	
		80		1 מ"ר		(ו) רצפת בטון	
		40		1 מ"ר		תעלת בטון להובלת חום ולפיזור	
		72		1 מטר רץ		(ז) רשת צל מכל סוג שהוא	
		2		1 מ"ר			
						ג. מטעים	
		1,710		1 דונם		א. עלות נטיעה לכל סוג מטע 1 דונם	
						ב. אובדן הכנסה לדונם אחד בעד 4 שנים סוג המטע:	
		2,620				לימון	
		4,300				קליפס	
		1,200				שמוטי והדרים אחרים	

הערות: 1. בעד תקופה קצרה מ-4 שנים יינתן פיצוי בשיעור 3,400	כרם
יחסי: בעד תקופה שמעל 4 שנים יינתן פיצוי בשל 4 שנים כלכל. 5,700	אפרסק, נקטרינה, אפרסק
2. סוג המטע וגילו יהיו על-פי קביעת הממונה על ההערכה 4,800	מנגו רגיל, אבוקדו, ליצי, אנונה, אננס
החקלאית. 7,500	מנגו צפוף

תוספת ג'

(סעיף 11)

חישוב הפיצוי למתיישב

הקלנדריות 1978, 1979 ו-1980 — הפיצוי עליהם היה על-פי עלות השתיל.

הערות: 1. עלות השתיל, סוגו וגילו — יקבע הממונה על ההערכה החקלאית.
2. הפיצוי לפי פסקת משנה זו יינתן רק למתיישב שהוכיח לממונה על ההערכה החקלאית שהוא עסק בשתלנות לפני היום הקובע.

(3) מכוזרות על-פי פרט משנה (1) (א) בהגבלת הפיצוי בשל כוזרות למספר הכוזרות שאישרה הכוזרצה לייצור ולשיווק של רבש לאותו מתיישב.

ד. מענק ביסוס אישי

בהתאם לנספח ו'.

(1) מענק לפי פרט זה יינתן למתיישב ולבן-זוגו יחד שהם זכאים על-פי פרק ב' לחוק זה ושהמציאו למינהלה עד יום 31.3.83 תצהיר שלהם ותצהיר מטעם האגודה שאליה הצטרפו, לפי טפסים שקבעה המינהלה, לאמור כי נתקיים לגביהם אחד משלושת אלה:

(א) הם התקבלו כחברים כמושב או כקבוץ או החיישו כמושב, שהיו קיימים ביום הפינוי, וממשיכים לעסוק בחקלאות;

(ב) הם התקבלו ליישוב חדש שהוקם על-פי החלטת המוסדות המיישבים כפתחת-שלום, תחל-שרוואן, תחולות וזיקים או כחד-נע ליד הכינרת;

(ג) הם התגוררו כוהרין או כבניעות והם קיבלו או יקבלו עד 31.3.83 קרקע לעיבוד חקלאי באילת או בקרבתה.

(2) סכום המענק יהיה 40,000 שקלים.

(3) על אף האמור בפרט משנה (1) חינתן מחצית מענק לפי פרט זה לבודד או לאחד מבני-זוג שנתקיים בו כל האמור בפרט משנה (1).

(4) מתיישב הזכאי למענק לפי פרט זה, שהתגורר ביישוב חקלאי מטיפוס א' או ד', ושעל-פיו דוח המציאו ברשותו מקור ותאורה והוא מסר אותם לנציג על-פי סעיף 8 לחוק זה, יהיה זכאי לקבל מהנציג מקור אחד בנפח הזהה לנפח המקור שמסירתו לנציג אושרה באישור המסירה ותאורה לרונם אחד בית צמיחה, אולם הוא לא יהיה זכאי להוצאות העברה לפי תוספת זו בשל הפריטים האמורים.

ו. אוכדן הכנסה

הפיצוי בשל אוכדן הכנסה ליחידת משק לשנה מיום 1.10.81 ועד 30.9.82, בכל אחת מהאגודות, יהיה 31,500 שקלים.

ז. הוצאות העברה

(1) הוצאות העברה של מיטלטלי בית המגורים, כלים חקלאיים, ציוד נייד וציוד שדה, וכן כל נכס אחר שאינו ברי-פיצוי — סך 5,000 שקלים.

א. מבנים
הפיצוי בשל המבנים הנמצאים ביחידת המשק של המתיישב, בכל יישוב חקלאי, פרט לתרס"ג, יהיה על-פי קביעת השמאי הממשלתי הראשי או — 110,200 שקל, לפי הגבוה שבהם; לעניין מתיישב שאין לו בית-אריזה, במקום 110,200 שקל יבוא 78,200 שקל; הוראה מיוחדת לעניין מבנים בתרס"ג נתונה בנספח ד'.

ב. יחידת המשק של כל רכיביה, בהתאם לטיפוס המשק הפיצוי בשל יחידת המשק על כל רכיביה יהיה בהתאם לטיפוסי המשק כדלקמן:

טיפוס א' — אוגדה, זורון, גאוח-סיני, נביעות.

ניר-אברהם, פריאל, תל-מיוסף לפי הפירוט

שבנספח א';

טיפוס ב' — דלה, נחבי-העשרה — לפי הפירוט

שבנספח ב';

טיפוס ג' — שדות — לפי הפירוט שבנספח ג';

טיפוס ד' — תרס"ג — לפי הפירוט שבנספח ד'.

ג. השקעות מעבר לטיפוס המשק

(1) מיתקנים

הפיצוי בשל מתקנים מעבר לטיפוס המשק יהיה כדלקמן:

(א) ערך המתקן יחושב בהתאם לפירוט שבפרט

א' בתוספת ב', ובהעדר פירוט כאמור — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.

(ב) מערך המתקן ינוכה פחת בשיעור הנקוב בנספח ה' בהתאם לטיפוס המשק (סכום שנותן אחרי ניכוי זה ייקרא להלן "היתרה בשל המתקן").

(ג) היתרה בשל המתקן תוצמד בהתאם לאמור

בסעיף 58 לחוק.

(ד) הפיצוי בשל מערכת חימום מרכזית

בגאוח-סיני ובפריאל יהיה כאמור בנספח א'.

1.

(2) גידולים רב-שנתיים

(א) צמחים רב-שנתיים.

הפיצוי יהיה לפי פרט ב' לתוספת ב'.

(ב) מטעים.

הפיצוי בשל מטעים יהיה לפי עלות הנטיעה, ובהתאם לסוג המטע — אוכדן ההכנסה, הכול לפי

פרט ג' בתוספת ב'.

(ג) משתלות למטעים.

(1) מתקנים — הפיצוי יהיה על-פי פרט משנה

(1).

(2) שתיל — א. שתיל שנורע או יחור שנשתל

לאחר 31.12.80 או לפני 1.1.78 אינו

ברי-פיצוי.

ב. שתיל שנורע או יחור שנשתל בשנים

כאמור אינו ניתן להעברה, ישולם ערכו כמפורט בתוספת ב', ובהעדר פירוט בתוספת ב' — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית.

(2) הוצאות העברה מעבר לאמור בפרט משנה (1) ישולמו אך ורק כאמור בתוספת ז', בשל נכסים שהם בני-פיצוי על-פי חוספת ב' ובתנאי שהמתיישב העביר אותם באמצעיו הוא. קבע הממונה על ההערכה החקלאית כי חלק מנכס המועבר

נספח א' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס א'

(10) 5 דונם מטע — בהתאם לפרט ג' לתוספת ב'

הערות:

1. כיישובים נאות-סיני ופריאל, שבהם קיימת מערכת חימום מרכזית, כל מחיישב שכבית הזכויות שבהחזקתו חומם על-ידי מערכת החימום המרכזית יפוצה לעניין זה במסגרת טיפוס המשק רק בשל תנור חימום במזוט בהתאם לגודל בית הזכויות כאמור בפרט א' 2 (א) לתוספת ב', ומעבר למסגרת זו יפוצה לפי נספח א' 1.
2. פחת — בהתאם לנספח ה'.

(1) נחלה נקייה — 100,000 שקל

(2) גינון — 1,000 שקל

(3) 2 דונם בית זכויות — בהתאם לפרט א' 1 (א) לתוספת ב'

(4) 1 דונם בית פלסטיק — בהתאם לפרט א' 1 (ב) לתוספת ב'

(5) 1 דונם בית רשת — בהתאם לפרט א' 1 (ג) לתוספת ב'

(6) תכולת בתי צמיחה — בהתאם לפרטים א' 2 וב לתוספת ב'

(7) ציוד נייד וציוד שדה — 21.5 שקל

(8) מערכת קירור — בהתאם לפרט א' 3 (ב) לתוספת ב'

(9) 1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א' 3 (א) לתוספת ב'

נספח א' לתוספת ג'

הפיצוי בשל מערכת חימום מרכזית בנאות-סיני ובפריאל

(2) מעלות ההשקעה כאמור ינוכו מענקים ומימון תקציבי סוכנותי; ליתרה אחרי ניכוי זה ייקרא "ערך ההשקעה העצמית בשל המערכת".

(3) מערך ההשקעה העצמית בשל המערכת ינוכה פחת כולל בשיעור 21%; ליתרה אחרי ניכוי זה ייקרא "יתרת ההשקעה העצמית בשל המערכת".

(4) יתרת ההשקעה העצמית בשל המערכת תחולק בשווה בין כל המתיישבים שבתי הזכויות שלהם היו מחוברים בפועל למערכת.

(5) מהיתרה למתיישב לפי פסקה (4) ינוכה ערך תנור חימום במזוט בהתאם לגודל בית הזכויות כאמור בפרט א' 2 (א) לתוספת ב'.

לא תנוכה יתרת חיבות לזמן ארוך של פריאל.

הפיצוי למתיישב בנאות-סיני או בפריאל, שבית זכויות שבהחזקתו מחומם על-ידי מערכת חימום מרכזית (להלן — המערכת), יינתן במסגרת השקעות מעבר לטיפוס המשק, כך:

(1) עלות ההשקעה במערכת תיקבע על-פי דוחות ביצוע או לפי הפירוט הבא, לפי הגבוה ביניהם:

(א) האגודה תמציא למינהלה חשבוניות או קבלות (להלן — מסמכים);

(ב) המסמכים יובאו לאישור הממונה על ההערכה החקלאית שהם מעידים על ציוד ושירותים שנרכשו מספקים לשם הקמת המערכת;

(ג) רכיבי המערכת שלא נכללו בדוח המצאי לא יהיו בני-פיצוי;

(ד) רואה-חשבון שמינתה המינהלה יבקר את המסמכים ויאשר אותם.

נספח ב' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס ב'

הערות:

1. כל יחידת משק המשתייכת לטיפוס ב' מוכה לפיצוי בשל 1 דונם בית זכויות, אף אם אין בה בית זכויות כלל ואף אם יש בה למעלה מ-1 דונם.

2. ביחידת משק שאין בה בית זכויות כלל, ינוכה מהפיצוי למתיישב סך 25,000 שקלים.

3. ביחידת משק שיש בה לפחות 2 דונם בית זכויות, יוחזר החלק שמעל 1 דונם לנציג; החזיר המתיישב פחות מ-1 דונם בית זכויות — לא יפוצה בשלו כלל; החזיר המתיישב 1 דונם ומעלה בית זכויות — יפוצה בסך 25,000 שקלים.

4. פחת — בהתאם לנספח ה'.

(1) נחלה נקייה — 150,000 שקל.

(2) גינון — 5,000 שקל.

(3) 1 דונם בית זכויות — בהתאם לפרט א' 1 (א) לתוספת ב'.

(4) 2 דונם בית רשת — בהתאם לפרט א' 1 (ג) לתוספת ב'.

(5) תכולת בתי צמיחה — בהתאם לפרטים א' 2 וב לתוספת ב'.

(6) ציוד נייד וציוד שדה — 89,000 שקל.

(7) מערכת קירור — בהתאם לפרט א' 3 (ב) לתוספת ב'.

(8) 1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א' 3 (א) לתוספת ב'.

(9) 5 דונם מטע — בהתאם לפרט ג' לתוספת ב'.

נספח ג' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס ג'

(1)	נחלה נקייה — 200,000 שקל.	(6)	מערכת קירור — בהתאם לפרט א 3 (ב) לתוספת ב'
(2)	גינן — 5,000 שקל.	(7)	1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א 3 (א) לתוספת ב'
(3)	לול — 100,000 שקל.	(8)	5 דונם מטע — בהתאם לפרט ג לתוספת ב'
(4)	2 דונם בתי רשת — בהתאם לפרט א 1 (ג) לתוספת ב', ותאורה להם — בהתאם לפרט א 2 (ב) לתוספת ב'.		
(5)	ציוד נייד וציוד שדה — 125,000 שקל.		הערה: פחת — בהתאם לנספח ה'.

נספח ד' לתוספת ג'

הפיצוי ליחידת משק על כל רכיביה למשק טיפוס ד'

(1)	נחלה נקייה — 100,000 שקל.	(9)	1 לוח פיקוד וכבל תלת-פזיים — בהתאם לפרט א 3 (א) לתוספת ב'.
(2)	גינן — 1,000 שקל.	(1)	ב. 1 בית מגורים — 78,200 שקל.
(3)	2 דונם בית זכוכית — בהתאם לפרט א 1 (א) (2) לתוספת ב'.	(2)	2 בית אריזה ומבנים אחרים — 32,000 שקל.
(4)	1 דונם בית פלסטיק — בהתאם לפרט א 1 (ב) לתוספת ב'.		הערות:
(5)	1 דונם בית רשת — בהתאם לפרט א 1 (ג) לתוספת ב'.	(1)	הפיצוי לפי נספח זה חוץ מבשל תכולת בתי צמיחה, יהיה ללא תלות ברוח מצא'.
(6)	תכולת בתי צמיחה — בהתאם לפרטים א 1 וב לתוספת ב'.	(2)	כל המכנים, המתקנים והגידולים הרב-שנתיים המפורטים ברוח המצא', חוץ מתכולת בתי צמיחה, יימסרו לנציג ללא פיצוי; תכולת בתי צמיחה תימסר לנציג וינתן בשלה פיצוי לפי פרטים א (1) וב לתוספת ב'. בהתאם לרוח המצא'.
(7)	ציוד נייד וציוד שדה — 21,500 שקל.	(3)	פחת — בהתאם לנספח ה'.
(8)	מערכת קירור — בהתאם לפרט א 3 (ב) (3) לתוספת ב'.		

נספח ה' לתוספת ג'

פחת

21%	טיפוס א' —
28%	טיפוס ב' —
28%	טיפוס ג' —
21%	טיפוס ד' —

שיעורים אלה מוחלטים, ויחולו על כל רכיבי הפיצוי החייבים בפחת כאמור, בלא להתחשב בתקופות הקיום של הרכיב.

- (א) כל מבנה שלא נשום בידי השמאי הממשלתי הראשי, וכל מתקן וגידול רב-שנתי (למעט מטעים) הנכללים במסגרת טיפוס המשק, השקעות מעבר לטיפוס המשק, נכסי האגודה, ונכסי תאגידים אחרים, טעונים פחת בהתאם לשיעורי הפחת הקבוצים לטיפוס המשק שעליו הם משתייכים, כמפורט להלן.
- (ב) הפחת יחושב כשיעור זהה לכל הפריטים חייבים בפחת כאמור בהתאם לפירוט כדלקמן:

נספח ו' לתוספת ג'

מענק ביסוס אישי

המענק יהיה לפי פרטים אלה וצירופיהם, לפי העניין:

- א. ותק מגורים למשפחה
בשל כל שנת מגורים באזור עד 30.9.78	1 נקודה
בשל שנת מגורים ראשונה באזור לאחר 30.9.78	1.25 נקודות
בשל שנת מגורים שנייה באזור לאחר 30.9.78	1.50 נקודות
בשל שנת מגורים שלישית באזור לאחר 30.9.78	2.50 נקודות
בשל חלק משנת מגורים רביעית באזור לאחר 30.9.78	1.75 נקודות
- למשפחה שהתיישבה ביישוב חקלאי בשנים הקלנדריות 1971, 1972 ו-1973, בשל כל אחת מהשנים
- 2.50 נקודות
- הניקוד יחושב יחסית לחלקי שנה.
- לרוקנים, לרוקנות, לגורשים ולגורשות יינתן מחצית ממספר הנקודות שלפי פרט זה.
- מי שהתיישב כבודד באיזור מוסד מיישב, ונישא לפני היום מי שנולד אחרי 31.3.37 אך לא אחרי 31.3.47
- מי שנולד לפני 31.3.37
- ג. גיל
1 נקודה	מי שנולד אחרי 31.3.37 אך לא אחרי 31.3.47
2 נקודות	מי שנולד לפני 31.3.37

לעניין נספח זה, תאריך במסמך שלפיו מחושב חק, בין שצוין בין שלא צוין בו יום בחודש, יחושב למן היום הראשון של החודש.

ד. מיקור נוסף
למשפחה שהתגוררה כל תקופת מגוריה
כיישוב התקלאי בקרון או כבטנדרה

נספח ד' לתוספת ג'

הוצאות העברה

המתקן	מידות	ערך בשקלים לפי מדד יוני 1979 (330.3 נקודות)	תנור חימום	1 יחידה 135
בית זכוכית "ונלר"	1 דונם	35,000	מקרר	1 יחידה 470
בית זכוכית "ונלר"	2 דונם	59,000	לול	1 דונם 13,500
בית זכוכית "סולל בונה"	1 דונם	30,000	מחסן מודולרי	60 מ"ר 4,000
בית זכוכית "סולל בונה"	1.5 — 1 דונם	35,000	הממונה על ההערכה החקלאית רשאי לאשר הוצאות בשל	
בית זכוכית "סולל בונה"	1.5 — 1.7 דונם	38,000	העברת מתקנים שאינם מנויים בנספח זה וכן צמחים רכישתיים,	
בית זכוכית "סולל בונה"	2.5 — 2 דונם	52,000	ובלבד שראה שהוצאות אלה אינן עולות על 60% מערך	
בית פלסטיק	1 דונם	6,000	המתקנים והצמחים.	
בית פלסטיק	2 דונם	12,000	הוצאות העברה של מתקנים כאמור, שמידוהיהם שונות	
בית רשת	1 דונם	135	מן האמורות בנספח זה, יחושבו כאורח יחסי למידות האמורות.	
בית רשת	2 דונם	270	הוצאות ההעברה כוללות הוצאות פירוק, הובלה, נזקים,	
			ישירים ועקיפים והקמה מחדש.	

תוספת ד'

(סעיף 12 ר"ב)

סימן א': פיצוי בשל נכסי אגודה

א. מבנים

(1) עלות ההשקעה במבנה תיקבע בהתאם לדוח כיצוע, צמוד ליום 1.8.79, ובהעדר דוח כיצוע — על-פי קביעת השמאי הממשלתי הראשי או הממונה על ההערכה החקלאית, נכונה ליום 1.8.79.

(2) מעלות ההשקעה במבנה לפי פרט משנה (1) ינוכו מענקים ומימון תקציבי סוכנותי; מוצמדים או משוערכים, לפי העניין, מיום קבלתו ועד יום 1.8.79; לסכום הנותר אחר ניכוי זה ייקרא להלן "ההשקעה העצמית במבנים".

ב. מתקנים

(1) עלות ההשקעה במתקן תיקבע בהתאם לפירוט שבתוספת ב' ובהעדר פירוט בתוספת ב' — על-פי דוח כיצוע צמוד ליום 1.8.79, ובהעדר דוח כיצוע — על-פי קביעת הממונה על ההערכה החקלאית נכונה ליום 1.8.79.

(2) מעלות ההשקעה במתקן לפי פרט משנה (1) ינוכו מענקים ומימון תקציבי סוכנותי; מוצמדים או משוערכים, לפי העניין, מיום קבלתו עד יום 1.8.79; לסכום שנותר אחר ניכוי זה ייקרא להלן "ההשקעה העצמית במתקנים".

ג. מטעים

הפיצוי בשל מטעים יהיה לפי עלות הנטיעה, ובהתאם לסוג המטע — אובדן ההכנסה, הכול לפי פרט ג' בתוספת ב', מהסכום המתקבל ינוכו מענקים ומימון תקציבי סוכנותי שנתקבלו, מוצמדים או משוערכים, לפי העניין, מיום קבלתם עד יום 1.8.79.

סימן ב': פיצוי בשל נכסי תאגידים אחרים

בכפוף להערה שכסוף פרט א' לתוספת ב', הפיצוי בשל נכסי תאגידים אחרים יחושב לפי סימן א', לעניין זה בכל מקום.

סימן ג': פיצוי בשל תאגיד מיוחד

1. בסימן זה, "תאגיד מיוחד" — כל אחד מאלה:
(1) כפר הנופש נביעות בע"מ (להלן — כפר הנופש).
(2) מפעלי נאות-סיני אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן — המכבסה).

4. הוגש ערר לפי סעיף 21 לחוק — לא יעוכב אותו סכום שאינו שנוי במחלוקת ויעבר ליד המורשים שנחמנו לפי סעיף 25 לחוק.
5. חלוקת הכספים לבעלי הזכויות בתאגיד המיוחד תיעשה בידי מורשים בהתאם לאמור בסעיף 25 (יא) לחוק.
- (3) תחנת הדלק ברקלה (להלן — תחנת הדלק).
2. (א) הפיצוי לכפר הנופש ולמכבסה יחושב על-פי סימון ג' לתוספת ז'.
- (ב) הפיצוי לתחנת הדלק יחושב לפי הנספח לתוספת ז'.
3. הוראות סעיפים 10 (ב), 21 ו-27, לחוק יחולו על הפיצוי שלפי תוספת זו.

תוספת ה'

(סעיף 14)

הענקות בשל התיישבות בחולות זיקים

- לכל מתיישב — קרקע ומים כלהלן:
- 40 דונם קרקע.
- מכסת מים שנתית 20,000 מ³.
- לחולות זיקים:
- א. בשל המשפחות שיתקבלו לחולות זיקים (להלן — המשפחות), חשתיה כלהלן:
1. הכשרת קרקע.
 2. צרכייה.
 3. מועדון חברים.
 4. מזכירות.
 5. מגרש כדורסל (משולב).
 6. מרפאה.
 7. גן חובה.
 8. גן טרנס-חובה.
 9. מעון יום.
 10. פעוטון.
 11. כבישים.
- כביש מרכזי, כביש גישה בין חצרות הבתים, כביש כיטוח היפה, כביש גישה לחלקות ב' וג', כולם בהתאם לסוג הכביש הקיים כמושב נתיבי-העשרה באזור.
12. רשת חשמל:
- א. רשת חשמל מרכזית במחנה המגורים, לרבות חיבור הבתים לרשת.
- ב. הובלת חשמל לאזור החממות, למעט חיבור החממות לרשת.
13. תאורה — תאורת כיטוח, תאורת רחובות.
14. פיתוח — מדרכות באזור הציבורי (למעט מדרכות ימובילות מהאזור הציבורי לבית המגורים).
15. רשת מים מרכזית — לרבות חיבור מים לראש כל חלקה.
16. חיבור בתי המגורים לרשת המים.
17. מקלטים.
- ב. בשל כל אחת מהמשפחות, בתורת השתתפות בהקמת מחסן, סך 265,000 שקלים, ובהשתתפות בהחזקתו של מלווה מתאים אחד לחולות זיקים, סך 150,000 שקלים, שני הסכומים צמודים למדד נובמבר 1981, והכול בתנאים אלה:
- לעניין מחסן:
1. המחסן ישמש לדירור זמני למשפחה מיום הפינוי עד להקמת היישוב בחולות זיקים.
 2. עד יום 31.5.82 תציג חולות זיקים לפני המינהלה את כל חשבונות המס המעידות על הקמת המחסנים ועל הסכומים ששולמו בפרעל בשל הקמתם, או הסכם עם קבלן המעיד על הסכומים שישתלמו בשל הקמתם.
 3. פחת הסכום הכולל שלפי החשבות או ההסכם, משוערך לפי מדד נובמבר 1981, מ-265,000 שקלים למחסן, תחזיר חולות זיקים למדינה את ההפרש בהצמדה מלאה למדד, תוך שבעיים מיום שהציגה לפני המינהלה את חשבונות המס או ההסכם.
- לעניין מלווה מתאים:
- חולות זיקים תציג בפני המינהלה ראיות להנחת דעתה בדבר שכן עבודה ששולם בפרעל למלווה מתאים לתקופה שנובמבר 1981 עד אפריל 1982.

תוספת ו'

(סעיף 16)

פיצוי סופי למתיישב

1. בתוספת זו —
- "תקרת הפיצוי" — סכום הפיצוי הכללי המרבי הקבוע בנספח לתוספת זו לכל אחת מהאגודות, בהתבסס על מספר יחידות המשק ביישוב החקלאי המזכות לפיצוי לפי סעיפים 11, 12 ו-13 (א) לחוק; כעקבות כל שינוי במספר יחידות המשק המזכות כאמור, כמפורט בנספח, יחול שינוי יחסי, חיובי או שלילי, בתקרת הפיצוי הקבוע לאגודה; תקרת הפיצוי חושבה —
- (1) לפני הפתחתם של אלה:
- (א) חובות כאמור בסעיף 3 לתוספת זו של כל המתיישבים ביישוב החקלאי;
- (ב) חסר;
- (ג) מסים;
- (ד) ערכם של מחקנים, גידולים רב-שנתיים ותכולת בתי צמיחה, שהם בני-פיצוי לפי תוספת ב', המועברים בידי המתיישב או

תוספת ז'

(סעיף 33)

הפיצויים לעירוניים — רכיבים וחישוב

סימן א': מענק ביטוס

1. (א) המסמכים והאישורים הבאים יהיו ראיה לכאורה לזכאותו של תושב:
 - (1) לעניין תושבי אופירה ומרחב-שלמה:
 - (א) רשימות מינהל מרחב-שלמה כפי שנמסרו למשרד הבינוי והשיכון;
 - (ב) תצהיר מלווה באישור ועד התושבים על נכונות העובדות המובאות בו;
 - (ג) אישור ועדת האכלוס של אופירה לגבי מי שהגיש בקשה לאכלוס לוועדה לפני היום הקובע והפך לתושב קבע באופירה לאחר היום הקובע;
 - (2) לעניין תושבי ימית — אישור צוות ההקמה של ימית;
 - (3) לעניין תושבים אחרים — רשימות תושבים שמסר משרד החקלאות, מינהל אזור איתם, הסוכנות היהודית או ועד מושב למשרד הבינוי והשיכון.
 - (ב) תושב ימית או אופירה אשר הגיש בקשה לוועדת אכלוס של משרד הבינוי והשיכון ואושר בידה לפני היום הקובע אך התחיל את מגוריו בימית או באופירה לאחר היום הקובע, עקב נסיבות שלא היו תלויות בו, והתגורר שם מאז תחילת מגוריו דרך קבע ורוכז ימות השנה, יאושר כתושב זכאי, וזולת אם מצאה ועדת הזכאות נסיבות ונימוקים מיוחדים שלא לאשרו.
 2. תושב זכאי יהיה זכאי לקבל מענק ביטוס, עקב פינויי ממקום מגוריו באזור, בנקודות לפי סימן זה.
 3. חישוב הנקודות לתושב זכאי ייעשה כך:
 - (א) בשל ותק מגורים:
 - (1) בשל תקופת מגורים של משפחה באזור —
 - (א) עד 30.9.78 — נקודה אחת לשנה;
 - (ב) מ-31.7.79 עד 31.7.80 — 1.25 נקודות
 - (ג) מ-1.8.79 עד 31.7.80 — 1.5 נקודות
 - (ד) מ-1.8.80 עד 31.7.81 — 2.5 נקודות
 - (ה) מ-1.8.81 והלאה — 2.6 נקודות
 - (2) בשל חלק של תקופה כאמור בפסקה 1(ב), (ג), (ד) ו(ה) ייעשה חישוב יחסי של ניקוד.
 - (3) ותק מגורים ייחשב לפי הוותק של בן-הזוג שהקדים להיות זכאי, ובלבד שבני-הזוג היו נשואים זה לזה כאשר אחד מהם היה לזכאי כאמור.
 - (4) לא היו בני-הזוג נשואים זה לזה בעת היות הראשון מהם לזכאי, ייחשב ותקם כמשפחה מתאריך נישואיהם, ולפני מתע זה — ייחשב הוותק של כל אחד מבני הזוג כדוק.
 - (5) כשל מגורים באזור ויענקו נקודות ליחיד מגיל 18 ומעלה אם מלאו לו 18 שנים טרם מיעד הפינוי.
 - (6) תושב במרכז קליטה או בפתחת-רפיח שעבר לימית לפני היום הקובע ואושר כזכאי בידי ועדת אכלוס, יבואו ימי שהותו במרכז הקליטה או בפתחת במניין ותק מגוריו בימית, ובלבד שלא היה תושב קבע במקום אחר
- (א) לאחר שהתגורר במרכז קליטה או בפתחה לפני הגיעו לימית,
 - (1) בשל גודל המשפחה:
 - (א) לזוג נשוי — 2 נקודות;
 - (ב) לאלמן, לאלמנה, לגרוש, לגרושה, לרווק או לרווקה שילדיהם מתגוררים עמם דרך קבע — 2 נקודות;
 - (ג) לילד ראשון — 1 נקודה;
 - (ד) לילד שני — 0.5 נקודה;
 - (ה) לכל ילד נוסף — 0.25 נקודות;
 - (2) בשל גיל:
 - (א) לתושב זכאי —
 - (1) שנולד אחרי 31.3.37 אך לא אחרי 31.3.47 — 1 נקודה;
 - (2) שנולד לפני 1.4.37 — 2 נקודות.
 - (3) מענק ותקים:
 - (א) בשל תקופת מגורים של משפחה בימית או באופירה מ-1.10.71 ועד 30.9.74 יוענקו 2.5 נקודות נוספות לשנה. בשל חלק יחסי של תקופה זו ייערך חישוב יחסי של הניקוד.
 - (ה) מענק מייסדים:
 - (1) לתושבים זכאים בימית אשר התיישבו בה לפני 30.9.76 תוענק נקודה נוספת.
 - (2) לתושבים זכאים באופירה אשר התיישבו בה לפני 30.9.75 תוענק נקודה נוספת.
 - (ו) תושב זכאי רווק או שזכאותו הוכרה כבודד יזכה במחצית מספר הנקודות המפורשות בסעיף זה בשל כל שנת מגורים אזור; הוראה זו לא תחול על הנקודות שלפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג).
 - (א) נשים הנשואות למשורחים בצה"ל לפי החתיכות לשירות קבע והמתגוררות עמם משפחותיהן בשכירות בדירור מטעם צה"ל בימית או באופירה, ייחשבו לכאורה כתושבות זכאיות לצורך קבלת מענק ביטוס אם גרו בימית או באופירה ביום הקובע ומשך מגוריהן במקומות אלה עלה על שלוש שנים רצופות ומהן לפחות שישה חודשים לפני היום הקובע.
 - (ב) לזכאית לפי סעיף קטן (א) שמשך מגוריה בימית או באופירה היה בין שלוש לבין ארבע שנים, ישולם מענק ביטוס בסכום קבוע של 180,000 שקלים צמוד למדד תורש נובמבר 1981, ובנוסף על כך —
 - (1) בשל ילד ראשון — 1 נקודה;
 - (2) בשל ילד שני — 0.5 נקודה;
 - (3) בשל כל ילד נוסף — 0.25 נקודה;
 - (4) בשל כל שנת ותק מעל ארבע שנים — סכום השווה ל-15% מהסכום המצטבר לפי הרישה ופסקאות (1) עד (3), ובשל ילד שנה שיעור יחסי;
 - (5) מענק מייסדים ומענק ותק בהתאם לסעיף 33(ד) ר"ה.
- (ג) האמור בסעיף זה לא יגרע מזה, וה של הזכאית לפיו לפיצוי על-פי סעיף 17(ב) או סעיף ג'ד, אולם —

האזרחיים היו חלק מן החברה העירונית במקומות אלה:

- (2) מרכז חייו היה באופירה או כימית;
- (3) משפחתו, אם היתה לו, לא עברה לגור עמו עקב נסיבות שלא היו בשליטתו;
- (4) הוא גר לפחות 4 שנים רצופות במקום, מהן שנתיים לפחות לפני היום הקובע.

סימן ב': פיצויים בשל דיוור

שומתו של השמאי הממשלתי הראשי, שתיעשה על בסיס שווי ממוצע של דיוור מסוג דומה בערך.

עסק שאינו זכאי, או מוסד ציבורי או פרטי, אשר רכש דירה או בית מגורים באזור, בין לפני היום הקובע בין לאחריו, כדי לתת או להשכיר מקום מגורים לעובדיו באזור, לא יהיה זכאי לפיצוי על-פי סעיף 7, אולם הוא יהיה זכאי להחזר מחיר הנכס במועד רכישתו, בהצמדה למדד חשומות הבנייה למגורים ובניכוי כל חוב שהוא חייב, בשל הנכס, לדבות מלווה שקיבל לשם רכישתו.

הממשלה תאפשר לתושבים זכאים אשר קיבלו הלוואה אפוטיקאית בהכוונתה לרכישת הזכויות בדירה כימית לגדור את ההלוואה, בתנאים שבהם ניתנה, לדירה חדשה אם רכשו דירה בארץ ישראל תוך שישה חודשים מיום קבלת מקדמת הפיצוי בשל הדירה כימית.

לא גר הזכאי את ההלוואה תוך המועד האמור, תקחו יתרת ההלוואה האפוטיקאית האמורה מהתשלום האחרון בשל הדירה במועד חשלמו.

חושבים שקיבלו הלוואה עומדת לצורך רכישת זכויות בדירה כימית לא יידרשו להחזירה והיא חייפה למענק.

חושב זכאי אשר שכר באזור דירה למגוריו ממדינת ישראל או מטעמה (למעט דיוור שהשכיר משרד הביטחון או צה"ל למשרתים בצה"ל או לעובדיו) יהיה זכאי לקבל תעודת זכאות שתקנה זכות להלוואה אפוטיקאית לפי אחת החלופות הבאות:

(1) למשפחה — תעודת זכאות המקנה זכות לקבלת הלוואה בסך 300,000 שקל; סכום זה צמוד למדד חשומות הבנייה למגורים של חודש אפריל 1981;

(2) לבודד או לרווק — תעודת זכאות המקנה זכות לקבלת הלוואה 241,285 שקל; סכום זה צמוד למדד חשומות הבנייה למגורים של חודש אפריל 1981;

(3) החזר ההלוואה לפי פסקאות (1) ו-(2) יהיה במשך 18 שנים ובריבית של 12% בלתי צמודה.

(ב) לילדי תושבים זכאים, שגורעם הוריהם, והגיעו לגיל 18 לאחר היום הקובע ולפני הפינני, תינתן תעודת זכאות באותן זכויות שנותן משרד השיכון והבינו לרוויקס באזורי פיתוח.

(ג) חושב זכאי יהיה רשאי לממש את תעודת הזכאות במשך תקופה של שלוש שנים מיום שעזב את האזור.

(ד) לחושב תהיה הזכות לגדור את ההלוואה שקבל עקב תעודת הזכאות בכל עת שירצה ללא מגבלות מחיר, שטח ומקום דירה, והישמר זכותו לפרוע את ההלוואה לפני מועד פירעונה.

(א) תושבים זכאים שהם שוכרי דירות מהמדינה או מאחר מטעמה באופירה או במרכזי אבשלום, או

(1) ההתנאה שבסעיף 41(א)(ו) לא תחול עליה;

(2) היא לא תהיה זכאית לפיצוי אחר לפי תוספת 10.

5. אזור עובד צבא שגר במחנה צכאי, או עובד שגר במחנה עבודה אזרחי, יחשב, לכאורה, לתושב זכאי לצורך קבלת מענק ביטוח בלבד, אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) המחנה היה סמוך לאופירה או לימית ודיירו

6. (א) תושבים אשר רכשו זכויות חכירה בדירה או בבית

בימית מאת שיכון ופיתוח ישראל בע"מ, או רכשו אותן מתושב אחר והעביר הזכויות אושרה בידי משרד הבינוי והשיכון או שיכון ופיתוח ישראל בע"מ, יהיו זכאים לפיצוי בשל אוברדן זכויותיהם בסכום המפורש בסעיף 7.

(ב) תושב כאמור בסעיף קטן (א) שחתם על הסכם למכירת הדירה או הבית למדינה באמצעות חברת שיכון ופיתוח ישראל בע"מ בתוקף הוראת חוזה בינו לבין המדינה או החברה האמורה שנועד לפני תחילתו של חוק זה — דינו כדין תושב שקיבל מקדמה על חשבון הפיצוי לפי סימן זה בסכום שקיבל לפי אותו הסכם, משוערך לפי מדד חשומות הבנייה למגורים עד יום תשלום הפיצוי שלפי חוק זה.

(ג) הסכומים הנקובים בסעיף 7 יהיו צמודים למדד חשומות הבנייה למגורים מן המדד שפורסם לפני 1.8.79, דהיינו 484.9 נקודות, ועד המדד שפורסם סמוך לפני מועד כל תשלום מלא או חלקי בשל הזכויות בדירה או בכית; אולם לגבי מי שהגיש את תביעתו החל מיום 1.3.82 במקום מדד חשומות הבנייה למגורים יבוא מדד מחירי דירות ודמי מפתח שבסעיף הדיוור במדד המחירים לצרכן.

(ד) מי שרכש דירה כימית לאחר היום הקובע ואושר בידי ועדת אכלוס כתושב ימית לפני היום הקובע — יהא זכאי לפיצוי בשל הזכויות בדירה.

7. (א) סכום הפיצויים בשל זכויות ביחידת מגורים שנרכשה כימית יהיה:

(1) דירות בבתיים של 3 קומות:

חדרים	שקלים
3	141,105
3.5	153,460
4	167,750

(2) בית תלת-קומתי שלב ב':

3 קומה ג'	141,105
4 קומה ב'	159,500
4 קומה א'	167,750

(3) דירות בבתיים דו-קומתיים:

3	159,500
4	184,000

(4) קוטג'ים:

3	174,200
4	190,000
5	235,000

(5) בתיים בודדים:

3	202,400
4	231,000

(ב) תושב זכאי אשר כנה בעצמו בית למגוריו בהוכיח "בנה ביתך" כימית יהיה זכאי לפיצוי בשל ביתו לפי

(ב) בסעיף זה, "הוצאות העברה" — הוצאות להובלת ציור וריהוט מימית למקום אחר בארץ בדרך מקובלת וסבירה, התקנת מונוגז, מונוחשמל ומונוה מים לדירה חדשה, כיוול חוזה לרכישת הדירה החדשה ומס רכישה בשל רכישה, מס ערך מוסף החל על רכישת הדירה החדשה, ושכר טרחת עורך-דין בשל רכישת הדירה החדשה לפי התעריף המינימלי מטעם לשכת עורכי-הדין בישראל שיהיה בתוקף בעת חתימת ההסכם;

"דירה חדשה" — לרבות יחידת מגורים חדשה שהתושב בונה, ולרבות יחידת מגורים לא-חדשה שהוא רכש ומשפץ או מרחיב.

(ג) התשלומים לפי סעיף זה יחושבו כאילו רכש הזכאי דירה שווה ערך לדירה שפוצה בעדה בימית לפי ערכה הנקוב בסעיף 7, בצירוף הפרשי-הצמדה למדד עד למועד רכישת הדירה החדשה.

(ד) התושב יהיה זכאי לסכום הוצאות העברה כאמור על-פי קבלות שהגיש, אולם הוא זכאי לקבל ללא המצאת הקבלות סכום שלא יעלה על 15% ממחיר הדירה שפוצה בשלה, כאשר שוויה מוערך ליום התשלום.

14. תושב זכאי באזור שחלים עליו סעיפים 10 ו-11 יהיה זכאי, ללא המצאת קבלות, לתשלום הוצאות העתקת מגוריו בסך 6,000 שקלים לתושב אופירה או מרכז-אבשלום ו-5,000 שקל לתושב ימית, הכול צמוד למדד על בסיס מדד חודש דצמבר 1979.

15. תושב זכאי רוק או בודד יהיה זכאי למלוא הסכומים הנקובים בסעיפים 13 ו-14.

16. (א) זכאי תושב ימית המקבל פיצוי לפי הוראות סעיפים 6 ו-7 יהיה זכאי להחזר הוצאותיו בהתקנת תוספות והיפוצים לדירה; סכום ההחזר יוערך לאחר שהתושה שומתו של השמאי הממשלתי הראשי, ואם לא נערכה שומה כאמור שלא מחמת שהתובע מנע את עריכתה — יהיו דאיות אחרות הנתמכות בתצהיר ראייה לכאורה לסכום המגיע.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי הזכאי שהתקין תוספות והיפוצים כאמור להחזר, במקום שומת השמאי, בקבלת פיצוי קבוע בסכום של 20,000 שקלים, ללא הוכחה; סכום זה צמוד למדד תשומות הבנייה למגורים של חודש דצמבר 1981.

(ג) תושב זכאי המקבל פיצוי לפי סעיף 11 יהיה זכאי לקבל סכום קבוע בסך 10,000 שקל צמוד למדד תשומות הבנייה של חודש דצמבר 1981 בשל שיפורים או שיפוצים שביצע במושכו.

17. (א) לתושב זכאי תשלום השתתפות בשכר דירה לדיוור חלופי במקרים ובתנאים הבאים:

- (1) התושב הזכאי רכש דירה בארץ-ישראל ובגניית הדירה או מסירת ההחזקה בה לא הסתיימה;
- (2) ההשתתפות תשלום כנגד הצגת חוזה הרכישה של הדירה החדשה שבו נקוב מועד מסירתה והצגת חוזה שכירות של דירה חלופה;
- (3) ההשתתפות תהיה בסכום שייקבע לפי הניקוד הגבוה ביותר של משרד הבינוי והשיכון לזוגות צעירים לעניין השתתפות בשכר דירה במקרים דומים;
- (4) התשלום ישולם מראש ויהיה שווה למכפלה סכום ההשתתפות החודשי כפול מספר החודשים שבין יום הפיגור למועד מסירתה של הדירה אך לא יותר מ-12 חודשים.

שהם שוכרי דירות כאמור בימית אף אם יש להם אופציה לרכישתן, יהיו זכאים לקבל, במקום תעודת זכאות לפי הוראת סעיף 10, הלוואה עומדת לשם רכישת דיוור, אם נתקיימו בהם שני אלה:

(1) השכרת הדיוור להם לא היתה מאת מעביד בקשר עם קבלת עבודה או עם עבודה באזור;

(2) משך מגוריהם בדירה היה לפחות שלוש שנים רצופות ומתן לפחות חצי שנה לפני היום הקובע.

(ב) ועדת הזכאות רשאית, מנימוקים מיוחדים שיפורטו, לאשר מתן הלוואה עומדת לתושב זכאי גם אם תקופות מגוריו בדירה היו קצרות מהנקוב בסעיף קטן (א) (1) או אם עקב תנאי מגורים מיוחדים במרחב-שלמה לא יכול או לא ניתן לו לשכור דירה.

(ג) ההלוואה העומדת למשפחה תהיה בסכום של 330,000 ש"ק ובלווי או לבודד — 265,413 ש"ק, שני הסכומים צמודים למדד תשומות הבנייה למגורים של חודש מרס 1981.

(ד) תנאי ההלוואה העומדת יהיו קרובים ככל האפשר לתנאי מענק רייכבעו בדי ועדת הזכאות כתיאום עם החשב הכללי של משרד האוצר.

(ה) הוועדה תקבע נהלים, תנאים וכללים למתן ההלוואה העומדת למי שציל וניצל ועודות זכאות.

12. (א) תושב זכאי אשר חתם לפני היום הקובע על הסכם פיתוח עם מינהל מקרקעי ישראל לגבי מגרש באזור "בנה ביתך" באופירה או בימית, יוכל לקבל ללא מכרז או הגרלה מגרש חלופי ולחתום על הסכם פיתוח בלא תשלום עם מינהל מקרקעי ישראל לגבי מגרש בגודל דומה, מתוך מגרשים אשר יוצעו לציבור, אם יוצעו, בתוכנית "בנה ביתך", בערד או באזורי פיתוח א' פלוס;

(ב) זכות זו תעמוד לתושב חמש שנים מיום הפיגור, לא הציע מינהל מקרקעי ישראל מגרשים כאמור בסעיף קטן (א) או לא רצה התושב לחתום על הסכם פיתוח לגבי מגרש מן המגרשים שהוצעו, או החליט שלא להחזיק בתוכנית "בנה ביתך", תפקע זכותו לחתום על הסכם פיתוח כאמור לגבי מגרש כלשהו והוא יהיה זכאי להחזר השקעתו כפועל במחיר מגרש באזור, בפיתוחו, בתכנונו או בהתחלת בנייה עליו בתוספת הצמדה למדד תשומות הבנייה למגורים וריבית לא צמודה של 4% לשנה, מיום ההוצאה כפועל ועד לתשלום החזר ההשקעה.

(ג) מימש התושב רכישה מגרש חדש כאמור והזכית להנחת דעת ועדת הזכאות היולו השקעות בתכנון המגרש באזור או בהתחלת הבנייה עליו, תוחזר לו ההשקעה בתוספת הצמדה למדד יוקר הבנייה וריבית של 4% לא צמודה לשנה, לפי ראיות שהמציא להנחת דעת הוועדה.

(ד) אורח ישראלי או הרשאי לשבת בישראל אשר חתם לפני היום הקובע על הסכם פיתוח עם מינהל מקרקעי ישראל לגבי מגרש באזור "בנה ביתך" באופירה או בימית ולא הוכר כתושב זכאי — יהיה זכאי להחזר השקעתו במחיר המגרש, בתשלומים לפיתוחו ובהתחלת בנייה עליו, אם היתה, בתנאים המפורטים בסעיף קטן (ג) ולא תהיה לו כל תביעה נוספת עקב ביטול זכותו.

13. (א) תושב זכאי בימית המקבל פיצוי בשל דיוור לפי הוראות סעיפים 6 ו-7 יהיה זכאי גם לתשלום הוצאות העברה.

(ב) תושב זכאי באזור העובר להתיישבות חקלאית
כאמור בפרט ה' לתוספת ג' יחולו עליו הוראות פרט

ה' האמור אלא שבמקום הוראת המינהלה תבוא
הוראת ועדת הזכאות.

סימן ג': פיצוי בשל עסק

80 — 150 מ"ר נוספים 2,200 — 2,700
מעל 150 מ"ר —

בהתחשב באופי ובטיב של המבנה.

בשל שטחים נלווים —

גלריה בבנייה קשיחה 2,200 — 2,700
בשל שטחי מרתפים

הקשורים לנכס עצמו 1,500 — 1,700

(3) השטחים יחשבו בהתאם למפורט בחווי
הרכישה שבין הזכאי לבין שיכון ופיתוח
לישראל בע"מ, ובאין פירוט כאמור — לאחר
שהוגשה לוועדת הזכאות מרידת השטחים
שעשה השמאי הממשלתי הראשי.

(4) שטחי אחסנה שאינם קשורים נכס עצמו,
ושטחי מרפסת או חצר צמודים המשמשים
כדין את העסק, יוערכו בנפרד.

(5) למשל מסחר המשמש ללקוחות או למשרד
של בעל העסק ייקבע שווי כסיסי של 33%
מהערך היסודי בהתאם לפסקה (2).

(6) מקום שהיחס בין חזית לעומק פחות מיחס
2:1 יחושב השווי בהתאם לערך הגבוה הנקוב
בטבלה.

(7) תוספת בשל גובה: בשל נכס מסחרי שגובהו
מעל 3.5 מטר תינתן תוספת של 2.25% על
הבסיס המצוין בפסקה (2) בשל כל 20 ס"מ
גובה.

(8) לבעלי זכויות במבנים שאינם קשורים או
שאינם זכאים רמת בנייה מקובלת, כאמור
בסעיף קטן זה, או אינם נכנסים למסגרת סעיף
קטן זה מסיבה אחרת, ייקבע השווי לאחר
שהוגשה הערכת השמאי הממשלתי הראשי
תוך התייחסות לעקרונות האמורים לעיל
ובהתחשב באופי ובטיב של המבנה.

(ב) שוכרי מבנים לבתי עסק לתקופות קצרות
זכאים לפי סעיף קטן זה הם מי ששכרו מבנים לבתי
עסק לתקופות קצרות ממדינת ישראל או מטעמה,
לרבות מחברה משלתית, והם שוכרים לעסקי
מסחר ושירותים או שוכרים לתעשייה ומלאכה.

(1) שוכרים למסחר ולשירותים

(א) הפיצוי בשל רכיב זה יחושב לפי פסקת משנה

(ב) באופן מתאים משווי הנכס, כפי שהוערך

לבעלי זכות החכירה לתקופה ארוכה בסעיף

קטן (א). בקביעת שיעור הפיצוי היבאה

בחשבון הפרשי דמי השכירות הצפויים עקב

ההעברה, הציפייה לעתיד של השוכר לחידוש

חוזה השכירות, ומשך התקופה שבה שהה

במושכר בפועל.

(ב) להלן טבלת חישוב שיעורי הפיצויים בשל

שווי הזכויות במקרקעין לשוכר הנגמה עם

קבוצה זו:

משך שנות

השכירות בפועל

הנכס ב-%

עד 1

מעל 1 ועד 2

מעל 2 ועד 3

24%

26%

30%

18. הוראות סימן זה לא יחולו לגבי תחנות דלק בסיני: פיצוי
בשל תחנות דלק אלו יהיה לפי עקרונות שומה שלפי
הנספח לתוספת זו.

19. (א) לא תוכר זכאות על-פי סימן זה לגבי מבנה שהוקם
שלא כדין, שטח שהוחזק שלא כדין, או עסק שנוהל
שלא כדין.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם ראתה ועדת
הזכאות כי נהג בעל עסק בתום לב בהפעלת העסק או
בבניית המבנה ונתקיימו בו נסיבות מיוחדות
המצדיקות תשלום פיצוי, היא רשאית לאשר מתן
פיצוי על-פי עקרונות סימן זה אף בחריגה מסעיף
קטן (א).

(ג) בבדיקת השאלה אם ניהל אדם עסק, תיתן ועדת
הזכאות משקל רב לדוחותיו לרשויות המס.

20. (א) בעל עסק זכאי יפוצה בשל זכויותיו במקרקעין
(לרבות מבנים), בשל הוצאות והפסדים הכרוכים
בהעברת העסק למקום אחר או בחיסולו ובשל כל
הפסד של מוניטין, הכולל כמפורט בסימן זה: לפיצוי
כאמור ייקרא להלן "פיצוי על בסיס נכסים".

(ב) השמאי הממשלתי הראשי יעריך את הפיצויים
בנפרד לגבי כל עסק ועסק בכפוף להוראות סימן זה.
אלה מרכיביו של פיצוי על בסיס נכסים:

21. (א) זכויות במקרקעין (לרבות מבנים) לפי הוראות
סעיף 22;

(2) הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק
למקום אחר או בחיסולו לפי הוראות סעיפים
23 ו-24;

(3) הפסד מוניטין לפי הוראות סעיף 25.

(ב) הערכת שווי הזכויות במקרקעין בידי השמאי
הממשלתי הראשי תהיה על בסיס הערכה של סידור
חלופי לבעל עסק באזור ממוצע באילת ובאזור טוב
בערד.

(ג) הערכת שווי המבנה והציוד תיעשה על בסיס מצבם
ביום הקובע: לא יובאו בחשבון השקעות במבנה או
בציוד שנעשו לאחר היום הקובע אלא אם אושרה
בקשה להשקעה כזו בוועדה שהסמיכה לכך
הממשלה ובאישור שניתן כאמור לא סריגה במפורש
זכות המבקש לקבל פיצויים בשל השקעה כזו, אולם
רשאית ועדת הזכאות להביא בחשבון השקעות
כאלה אף אם לא ניתן להן אישור כאמור, אם ראתה
שהן נעשו במהלך הרגיל של העסק ובמידה הסבירה
הנחוצה להבטיח ניהולו התקין.

22. זכויות במקרקעין

(א) בעלי זכויות חכירה בבית עסק לתקופה ארוכה
(מסחר)

(1) בשל רכיב זה יקבל בעל זכויות חכירה במבנה,

מבנייה קשיחה וברמת בנייה המקובלת

בבנייה הציבורית, פיצוי שייקבע בין השיעור

הסופי תיעשה בהתחשב בנתוני המקום

וניתונים פיסיים נוספים.

(2) ואלה שיעורי המינימום והמקסימום בשקלים

למ"ר:

עד 40 מ"ר ראשוניים

6,500 — 6,000

4,600 — 3,600

80 — 40 מ"ר נוספים

הערכה כמתואר בסעיף קטן (ב): הזכויות לקבל מושכר חלופי יינתנו לבצל העסק בלבד ולא ניתן להעבירן לאחר, אלא לשאירים כמשמעותם בתוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968.⁹

(ב) פיצוי כספי

- (1.1) לא נתמלאו התנאים לקבלת מושכר חלופי כאמור בפסקת משנה (א), או העדיף בעל העסק לקבל פיצוי חריפני במקום מושכר חלופי, יהיה זכאי לפיצוי בדומה לשוכרים למסחר ולשירותים והטבלה בפסקה (1) (ב) תחול עליו, אלא שלגבי תא התעשייה הראשון שבהחזקתו בשטח של 100 מ"ר שווי הנכס על כסיס 1,250 ש"י לכל מ"ר כרוז במקום הסכומים שבסעיף קטן (א)(2).
- (2.2) בשל תא תעשייה ראשון ששטחו 100 מ"ר ברוטו יינתן פיצוי נוסף בסכום השווה להפרש שבין השומה שנקבעה כאמור בנסמן (1.1) (כולל חצר צמודה הכלולה בחתה השכירות) לבין 143,500 שקלים.
- (3.3) לשוכר תא ראשון בשטח קטן מ-100 מ"ר ברוטו יופחת הפיצוי הנוסף לפי נסמן (2.2) באופן יחסי;
- (4.4) בשל תאים נוספים על התא הראשון, ובשל חלק התא הראשון העולה על 100 מ"ר ברוטו, יינתן פיצוי כולל על כסיס 600 שקלים למ"ר ברוטו.

(ג)

מחזיק במקרקעין כברירות הפיצוי לברירות יהיה בדרך של החזר השקעותיו במקרקעין שהוכיח בראיות מתאימות, ששוערכו ליום החשולם.

(ד)

- בעל עסק שבנה עסקו בבנייה עצמית לעניין מי שהוקצתה לו קרקע בחכירה לשם הקמת פרויקט תיירותי, תעשייתי או מסחרי ובה את עסקו בבנייה עצמית, יובחן בין בעל זכות חכירה בקרקע עם אופציה להארכתה ל-49 שנים לבין בעל הסכם הרשאה זמני לשימוש בקרקע ללא אופציה דומה.
- (1) בעלי זכות חכירה עם אופציה להארכה עד 49 שנים הפיצוי בשל הזכויות במקרקעין לגבי עסק כזה יכלול את הרכיבים הבאים:
- (א) החזר הוצאות הדרושות להקמה מחדש של המבנה;
- בעל העסק יקבל פיצוי בשיעור ההוצאות הדרושות להקמתה מחדש באזור ממוצע באילת (לא באזור החוף והלגונה) של מבנה דומה מבחינת השטח, הטיב, רמת הבנייה, סוג החומרים שנעשה בהם שימוש, וכל נתון אחר שיש לו השפעה על ערך המבנה.
- (ב) פיצוי בשל אובדן זכויות החכירה בקרקע: לבצל עסק כאמור יינתן פיצוי על כסיס של 50% משווי הקרקע במקום ממוצע באילת המיועד להקמת עסק מאותו סוג; לגבי מפעל תעשייתי הבסיס יהיה שווי קרקע לתעשייה באזור תעשייה ממוצע, ולגבי בתימלון — שווי קרקע למלונאות או ייעוד תיירותי אחר באזור ממוצע באילת (לא באזור החוף והלגונה).

מפל 3 ועד 4	34%
מפל 4 ועד 5	36%
מפל 5 ועד 6	41%
מפל 6 ועד 7	46%
מפל 7	50%

(2) שוכרים לתעשייה ולמלאכה

- לשוכר לתעשייה או למלאכה יינתן פיצוי בדרך של מתן מושכר חלופי או בדרך של פיצוי כספי, כמפורט בפסקה זו.
- (א) מושכר חלופי
 - (1.1) שוכר מבנים לתעשייה או למלאכה מחברת מבני תעשייה בע"מ יהיו זכאים לקבל מושכר דומה באזור תעשייה כאחד מאזורי פיתוח א' או א' פלוס בארץ ישראל, וזאת בכפוף לשני תנאים אלה:
 - (א.א) לחברה יהיו מבנים מתאימים לייעוד האזור;
 - (ב.ב) בעל העסק יענה על הקריטריונים לאכלוס מפעלים הנקבעים מעת לעת בידי משרד התעשייה והמסחר וחברת מבני תעשייה בע"מ.
- (2.2) תנאי השכירות של המושכר החלופי יהיו כדלקמן:
 - (א.א) אם המושכר החלופי יהיה באזור פיתוח א':
 - לגבי שוכר מפונה, מימית (שהוא אזור א') לא יחול כל שינוי והוא ימשיך ליהנות מתנאי שכירות של שוכר ותיק בימית גם ביישוב החדש, הדינו, החתה במקום החלופי יחודש באותם דמי שכירות שהיה משלם אילו נשאר בימית, ובשערוך מתאים;
 - לגבי שוכר מפונה, מאופירה (שהוא אזור א' פלוס) יחודש חוזה השכירות בתנאים של מחירי חוזים באזור א'; שיבוצו של השוכר לצורך קביעת תנאי שכירות בחוזה החדש יהיה בקביעת השכירות הגבוהה אך הקרובה ביותר לקבוצה שבה היה השוכר משובץ בחוזה השכירות שקדם לחידושו, ובשערוך מתאים.
 - (ב.ב) אם המושכר החלופי יהיה באזור פיתוח א' פלוס:
 - לגבי שוכר מפונה מאופירה לא יחול כל שינוי בתנאי השכירות והוא ימשיך ליהנות מתנאי השכירות של שוכר ותיק באופירה גם ביישוב החדש, הדינו, החתה ביישוב החלופי יחודש באותם דמי שכירות שהשוכר היה משלם אילו נשאר באופירה, ובשערוך מתאים.
 - לגבי שוכר מפונה מימית ייחתם חוזה שכירות כתנאי שכירות של: אזור פיתוח א' פלוס כהתאם לתערף השכירות הנמוך הקרוב ביותר לתערף ששלם השוכר בימית לפני הפינוי, ובשערוך מתאים.

שכר בעל העסק מבנה בשטח גדול מכפי ששכר באזור, יחולו על שטח נוסף זה תנאי השכירות המקובלים באותה עת במקום זה; שכר מבנה בשטח קטן מכפי ששכר באזור, יהיה זכאי לפיצוי כספי בשל ההפרש על כסיס

כפועל את העסק או יחויב לפנותו, לפי המוקדם יותר: ההכנסה השנתית תיקבע על בסיס ספרי החשבוניות של העסק, דוחות לרשויות המס או תחשיבים ענפיים מתאימים של רשויות המס (שומות ענפיות, פרופילים ענפיים או כל תחשיב ענפי אחר), הכל לפי בחירת הזכאי; לא בחר הזכאי באחת משיטות החישוב האמורות — יעשה הראשי; תחשיב ענפי כאמור לעניין דיגים ולעניין עסק דיג יהיה לפי חישוב שערך השמאי הממשלתי הראשי.

24. (א) יושלם לבעל עסק זכאי פיצוי לכיסוי הוצאות הפירוק, ההעברה וההקנה מחדש של מתקנים וציוד השייכים לעסק והניתנים להעברה, לרבות הוצאות שהושקעו להתאמת המבנה המתכננת למטרת ניהול העסק.

(ב) ערך הציוד יחושב כערכו כמועד בדיקתו בידי השמאי הממשלתי הראשי; אם הערך המשוערך לאחר פחת של הנכס אינו עולה ב-10% או יותר על הוצאות הפירוק, ההעברה וההרכבה מחדש, לא יראו כדאיות כלכלית בהעברתו; נקבע כי אין כדאיות כלכלית בהעברת עיקרו של הציוד בעסק, ייקבע לבקשת בעל העסק כי אין כדאיות כלכלית בהעברת כל הציוד בעסק.

(ג) הערך המשוערך של הציוד שאינו ניתן להעברה או שאין כדאיות כלכלית בהעברתו יושלם לבעל העסק. למרות האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), רשאית ועדת הזכאות, בנסיבות מיוחדות, להחליט על מתן פיצוי בשל ציוד גם כשיש לכאורה כדאיות כלכלית בהעברתו; ועדת הזכאות תחליט בעניין זה עם השמאי הממשלתי הראשי.

25. הפסד מוניטין

(א) לבעל עסק ישולם הפסד מוניטין, במובן הרווח העודף שהעסק הפיק מעל לרווח הממוצע לאותו ענף, וכלבד שהוכיח את המוניטין בראיות מתאימות שהגיש לשמאי הממשלתי הראשי.

(ב) פעל העסק תקופה שאינה עולה על 5 שנים, יעשה חישוב הפסד המוניטין על-פי הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, בשנה אחת לפי בחירת בעל העסק, כפול שלוש.

(ג) פעל העסק תקופה השולה על 5 שנים, יעשה חישוב הפסד המוניטין על-פי הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, לפי ממוצע של שנתיים רצופות לפי בחירת בעל העסק, כפול שלוש.

26. פיצוי על בסיס הכנסה

(א) הבחור בחלופה זו יהיה זכאי לפיצוי בשל הפסד הכנסה והפסד מוניטין.

(ב) ואילו רכיבי הפיצוי לפי חלופה זו:

(1) הפסד הכנסה בשיעור הכנסה שנתי אחת שהיתה לבעל העסק, כפול שתיים; לעניין זה, "הכנסה שנתי" — כמשמעותה בסעיף 23(ב), והרוואות סעיף 23(ג) יחולו;

(2) הפסד מוניטין כאמור בסעיף 25(א);

(3) פעל העסק תקופה שאינה עולה על 5 שנים, יעשה חישוב הפסד המוניטין על-פי

הרווח העודף שהעסק הפיק בפועל מעל

לעניין בחימלון ייקבע השווי גם בהתחשב במספר החרדים הקיים בפועל במלון ובהתאם להנחיות בדבר חנכון ודירוג בחימלון של משרד התיירות;

בעלי עסקים במסחר או בתיירות שאינם בתימלון ואינם מפעלי תעשייה (כגון בעלי בתי קפה ומסעדות) ונבנו בכנייה עצמית קשיחה וכרמת בנייה מקובלת יהיו רשאים לבחור, במקום פיצויים על-פי סעיף קטן זה, בפצויים הניתנים לבעלי זכות חכירה במבני עסק לתקופה ארוכה על-פי הקבוע בסעיף קטן (א). בעל הסכם הרשאה זמני לשימוש בקרקע לתקופות קצרות

(2) רכיבי הפיצוי לבעל הסכם כאמור הם — החור הוצאות הדרושות להקמה מחדש של המבנה כמפורט בפסקה (1) (א) וכן פיצוי בשל אובדן זכויות החכירה בקרקע על-פי העקרונות הקבועים בפסקה (1) (ב) לעניין קביעת שווי הקרקע, אלא שהשיעור באחוזים משווי זה, שיינתן לבעל הזכות, ייקבע בהתאם לטבלה הבאה:

משווי הקרקע	שיעור
עד 1	20%
מעל 1 ועד 2	23%
מעל 2 ועד 3	25%
מעל 3 ועד 4	28%
מעל 4 ועד 5	30%
מעל 5 ועד 6	35%
מעל 6 ועד 7	37%
מעל 7	40%

(3) המנהל עסק בבית מגורים

(א) מי שניהל עסק בבית או בדירה שבהם הוא גר, לא יהיה בשל כך זכאי לפיצוי בשל זכויות במקרקעין.

(ב) מי שניהל עסק בדירה או במבנה מגורים שהושכרו לו למטרת ניהול עסק מטעם המדינה ייקבע לו פיצוי על זכות במקרקעין. לאחר שהוגשה הערכת השמאי הממשלתי הראשי.

23. פיצוי בשל הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר או בחיסולו

(א) בעל עסק הזכאי לפיצוי לפי סעיף 22 יהיה זכאי לפיצוי על הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר בתנאים האמורים בסעיף זה ובסעיף 24.

(ב) כפיצוי על כל ההוצאות וההפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר או בחיסולו, יקבל בעל העסק פיצוי בשיעור של הכנסה שנתי אחת כצרכים ריאליים ליום התשלום; לעניין זה, "הכנסה שנתי" — הכנסה שייכת כמשמעותה כפקודת מס הכנסה שהיתה לבעל העסק כמשך שנת פעילות אחת בעסק, ולעניין זה לא יובאו חשבון קיזוז הפסדי שנים קודמות, פחת שהוא זכאי לו בשל ציוד בעסק, ודמי ניהול שלא שולם בשלהם פיצוי נפרד.

(ג) לצורך עריכת החישוב יוכל הזכאי לבחור שנת הכנסה החל משנת 1975 ועד למועד שבו יפנה

הקובע יקבל פיצוי, בשל זכויות במקרקעין בלבד הכרוכות בעסק לפי הקובע בתוספת זו.

(ה) הפעלת עסק חלקי באזור

(1) עסק זכאי שמרכוז באזור ועיקר הכנסותיו הופקו באזור יזכה לפיצוי לפי תוספת זו גם אם לעסק זה סניפים במקומות אחרים בארץ, הכל לפי ראיית מתאימות שיגיש בעל העסק.

(2) אדם בעל זכויות בעסק באזור המהווה רק חלק מעסקו העיקרי ומרכזו מצוי במקום אחר, יקבל פיצוי רק בשל זכויות במקרקעין, ובשל הוצאות פירוק והעברה כמפורט בסעיף 24 בלבד.

28. חישוב הפיצוי למי שלא הוכיח הכנסה

(א) לא עלה בידו בעל עסק להוכיח הכנסה שנתיים כמשמעותה לפי סעיף 23(ב) ו-(ג) יהיה רשאי לבחור באחת משתי אלה כהכנסה שנתיים:

(1) 350% מן השכר החודשי הממוצע במשק בחודש שבו משולם הפיצוי כפול בשנות פעילותו של העסק; אולם הסכום האמור יוכלל אם אשתו של בעל העסק היא תושבת זכאית ואינה עובדת במקום אחר, או אם בעסק היו שני שותפים או יותר;

(2) אם הוא מקבל פיצוי לפי סעיף 22 — תוספת של 10% משווי המקרקעין שלפי הערכת השמאי הממשלתי הראשי.

(ב) המקבל פיצוי לפי החישוב שבסעיף זה לא יהיה זכאי לקבל פיצוי בשל הפסד מוגד.

29. (א) בעל עסק זכאי יהיה זכאי לפיצוי נוסף לפי סעיף זה אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) הוכיח להנחת דעתה של ועדת הזכאות כי הכנסתו פחתה בצורה משמעותית ככרך לחתימת חוזה השלום או שעקב חוזה השלום נגרמו לו הפסדים בניהול עסקו;

(2) לא היה לו מקור הכנסה אחר מלבד העסק שהכנסתו פחתה או נגרם בו הפסד, ואם היה לו — הוכיח כי ירידת ההכנסה או הפסדו מתאימים לכל מקורות הכנסתו. במישרין או בעקיפין, יחיד.

(ב) הפיצוי לפי סעיף זה לא יעלה על 350% מהשכר החודשי הממוצע במשק בחודש שבו ישולם הפיצוי כפול בשנות פעילותו של העסק שאינן עולות על חמש, כפול שתיים; ועדת הזכאות תפסוק, על סמך הראיות שלפניה, את מלוא הסכום האמור או חלק מתאם ממנו בהתחשב במידה שבה פחתה ההכנסה או נגרם ההפסד ובהתחשב בהכנסותיו בפועל של בעל העסק מומן שנחתם חוזה השלום עד יום הפיצוי.

30. (א) בעל עסק זכאי יהיה זכאי לפי בחירתו לפיצוי מיוחד לפי סעיף זה, במקום כל פיצוי אחר לפי ההוראות הקודמות של סמן זה, אם הוכיח להנחת דעתה של ועדת הזכאות שנתקיימו בו כל אלה:

(1) הוא בעל עסק יחיד באזור — או בעל עסקים מספר שפסקאות (2) ו-(3) מתקיימות בכלן — ואין הוא תובע פיצוי בשל כל עסק אחר, אף לא מכוח היותו בעל שליטה בחברה או בעל מחצית לפחות מהון מניותיה;

(2) הוצאות העסק עלו על הכנסותיו;

(3) הפסדו העסק או הפסקת פעילותו נגרמו ככרך לחתימת חוזה השלום עם מצרים.

לרווח הממוצע באותו ענף, בשנה אחת לפי בחירת בעל העסק, כפול ארבע;

(ג) פעל העסק תקופה העולה על 5 שנים, ייעשה חישוב הפסד המניטין על-פי הרווח השדרש שהעסק הפיק בפועל מעל לרווח הממוצע באותו ענף, לפי ממוצע של שנתיים רצופות לפי בחירת העסק, כפול ארבע.

27. בעל זכאות חלקית לפיצוי

(א) בעל זכויות חכירה בקרקע לצורך בנייה עצמית שלא החלה או טרם הושלמה ביום הקובע.

(1) אדם שהיה בעל זכות חכירה בקרקע כיישוב עירוני, לצורך בנייה עצמית של בית עסק, וביום הקובע טרם החל בבנייה, יקבל פיצוי

בשל אובדן זכויות החכירה בקרקע בשיעור של מחצית מהסכום המגיע לבעל זכות כאמור בסעיף 22(ד) ו-(ב), ויהיה זכאי לקבל החזר הוצאותיו המתאימות במישרין להקמת המבנה.

(2) החל אדם בבנייה אך טרם השלימה ביום הקובע, יקבל פיצוי בשל אובדן זכויות החכירה בקרקע בשיעור של מחצית מהסכום המגיע לבעל זכות כאמור בסעיף 22(ד) ו-(ב), ויהיו לו הוצאות על-פי האמור בסעיף 22(ד) ו-(1)(א) בשיעורים המתחייבים לפי העניין, והכל באופן יחסי לשיעור השקעה שהשקיע בבניית המבנה עד ליום הקובע;

(3) בשל השקעות שהושקעו במבנה לאחר הידם הקובע, יינתן לזכאי החזר הוצאותיו בפועל בלבד;

(4) ועדת הזכאות רשאית לאשר פיצוי בשל השקעות שלא כאמור בפסקה (3) או ראתה שהן נעשו במהלך הרגיל של העסק ובמידה הסבירה הנחוצה להבטחת את ניהולו החקין.

(5) תנאי מוקדם לקבלת פיצוי לפי סעיף זה הוא כי המבקש יגיש דוח השקעות מאושר בידי רואה חשבון; אשר ישקף את היקף השקעותיו הנוגעות לעניין.

(ב) עסק שטרם החל לפעול, ביום הקובע

(1) בעל עסק שזכה במכרז להפעלת עסק או שהוכיח כי רשות מוסמכת אישרה הפעלתו של העסק לפני היום הקובע, והפעלת העסק החלה לאחר היום הקובע, יפוצה בסכום שהשקיעה להשקיע, לרבות עבודות עצמיות, מוצמד למדד ליום תשלום הפיצוי.

(2) תנאי מוקדם לקבלת הפיצוי הוא כי המבקש יגיש דוח השקעות מאושר בידי רואה חשבון אשר ישקף את היקף השקעותיו.

(3) ועדת הזכאות רשאית לאשר פיצוי בשל השקעות שלא כאמור בפסקה (1) אם ראתה שהן נעשו במהלך הרגיל של העסק ובמידה הסבירה הנחוצה להבטחת את ניהולו החקין.

(4) בעל עסק שסעיף קטן זה חל עליו לא יהיה זכאי לקבלת רכיבים אחרים של פיצוי בשל עסקו, למעט מקרקעין.

(ג) בעל זכות בלתי פועל ביום הקובע בעל זכויות בעסק שפעילותו נפסקה לפני היום

(3) פיצוי סביר שייקבע לאחר שהוגשה הערכה השמאי הממשלתי הראשי בשל הפסד הנספה צפויה בתקופה שבה ייסגר העסק לצורך העתקה אל מחוץ לאזור.

עסק אשר לא היה כבעלות מלאה או חלקית של תושב זכאי ואשר נחקקו בו שני אלה: (1) לא היו לבעלו זכויות במקרקעין כאמור בסעיף 22 בקשר לעסק;

(2) עיסוקו היה כביצוע עבודות קבלניות במקומות שונים באזור, או כבמתן שירותים לפי חוזים לתקופות קצרות או המחודשים מעת לעת —

לא יהיה בעלו זכאי לפיצוי בשלו לפי הוראות תוספת זו, פרט לפיצוי על-פי הוראות סעיף 24.

למרות האמור בהוראות האחרות של סימן זה רשאית ועדת הזכויות לקבוע בעסקת העסק כי דין בעל עסק זעיר או עוסק עצמאי בעבודות מזדמנות או עוסק באופן חלקי אשר צורת עיסוקו כעצמאי היתה למען נוחיות המעסק בלבד יהיה כדין שכיר זכאי לפיצוי פיטורין מוגדלים.

(1) (2) אדם אשר היה בעל מספר מקורות הכנסה או עסקים, שאינם כלי אישיות משפטית נפרדת, יהיה זכאי לחישוב הכנסה שנתיים כמשמעותה בסעיף 23. אולם הוכיח הכנסותיו בפועל מכל מקורות ההכנסה או העסקים, אולם הוא לא יהיה זכאי לחישוב הכנסתו לפי תחשיב ענפי לפי סעיף 23 או לפי הכנסה שנתיים ממוצעת לפי סעיף 28 (א) (1) אלא אם החישוב מתייחס לכל מקורות הכנסותיו ועסקיו יחדיו.

(2) למרות האמור בפסקה (1) רשאית ועדת הזכויות, אם יוצגו לה ראיות לכך, לאשר חישוב שנת הכנסה לפי הוראות סעיף 23 (למעט חישוב ענפי) לגבי חלק ממקורות הכנסתו של זכאי ולאשר חלקים מהתחשיב המקובל לפי הוראות סעיף 28 (א) (1) או תחשיב ענפי לפי סעיף 23 לגבי חלק אחר של ההכנסה.

החלק היחסי של התחשיב הענפי או ההכנסה הממוצעת ייקבע לפי היחס שבין כלל עיסוקו של העוסק לבין חלק העיסוק שממנו היתה ההכנסה שבשלה מתבקש החישוב המיוחד. (3) (א) על אף האמור בפסקאות (1) ו-(2) רשאית ועדת הזכויות לאשר פיצוי נפרד לפי הוראות סימן זה לכל עסק כאמור בהן אם הוכח לה למעלה מכל ספק סביר כי נחקקו בו נסיבות אלה:

(1) הוא פעל בפני עצמו ולא היה עיסוק

חלקי בלבד;

(2) צורת ניהולו או מספר עובדיו או הציד

העומד לרשותו, מצביעים על קיום עסק נפרד.

(3) ועדת הזכויות רשאית לחרוג מן התנאים

הנוקבים בפסקת משנה (א) אם הוכח לה נחת

דעתה נסיבות דומות לנסיבות המפורטות בה.

34. הלוואות

(א) בעל עסק זכאי שהעביר את עסקו למקום אחר יהיה רשאי להמשיך ולפרוע הלוואות מוכוננות שקיבל

(ב) הפיצוי לפי סעיף זה יהיה שני אלה בלבד:

(1) פיצוי בשל זכויות במקרקעין, אם הדין, לפי

הוראות סעיף 22;

(2) החזר כל הפסדי בפועל, כשהם משוערים

למועד התשלום.

(ג) מי שקיבל פיצוי לפי סעיף זה לא יוכל לקזח את הפסד

העסק בחישובים לעניין מס הכנסה בעתיד.

31. הלוואה עומדת בשל מעבר לאזור פיתוח א' או א' פלוס

(א) בעל עסק זכאי המעביר את עסקו לאזור פיתוח א' או

א' פלוס או תושב זכאי הפותח עסק חדש באזור

כאמור יהיה זכאי לקבל הלוואה עומדת בתנאים

ובמגבלות הבאים:

(1) העסק ינוהל בידי תושב זכאי אשר העתיק את

מקום מגוריו לאזור פיתוח א' או א' פלוס ולא

קיבל מענק לפי סעיף 17 (ב);

(2) העסק המועבר או עומד להיות מועבר או מוקם

תוך שנה מיום הפינוי באזור פיתוח א' או א'

פלוס;

(3) הרצג חווה רכישה מביל או חווה שכירות

לתקופה של שנתיים לפחות המוקדם החדש של

העסק, כצירוף תצהיר בדבר פרטי העברה

העסק ומועדו, מועד פתיחתו וסוג העסק אשר

הזכאי ינהל במקום החדש, וראייתו להערכת

מקום מגוריו לאזור פיתוח;

(4) רוכש חנות או שוכר מבנה תעשייה יקבל

הלוואה עומדת בסכום השווה ל-40,000 שקל

צמוד למדד חורף יוני 1979: 330.3 נקודות;

(5) שוכר בית עסק חדש, למעט מבנה תעשייה,

יקבל הלוואה עומדת בסכום השווה לרמי

השכירות אשר התחייב לשלם למשך שתי

שנות השכירות הראשונות, אך לא יותר

מסכום ההלוואה העומדת כאמור בפסקה (4);

(6) ההלוואה העומדת תהיה למשך שלוש שנים

ותחשב כמסולקת שלוש שנים מיום נתינתה

אם עד אז לא סגר הזכאי את עסקו החדש ולא

העבירו למקום שמחוץ לאזור פיתוח א' או א'

פלוס;

(7) ההלוואה ניתנת באמצעות בנק לפי נהלים

שיערוך שהמנהל הכללי של משרד ראש

הממשלה או מי שהוא הסמיך לכך.

(ב) תושב זכאי שאינו מקבל הלוואה עומדת לפי סעיף

קטן (א) והמעתיק מקום מגוריו לאזור פיתוח א' או

א' פלוס ורוכש שם יחדית מגורים תוך שנה מיום

תחילתו של חוק זה יהיה זכאי למתקנת ההלוואה

שלפי סעיף קטן (א).

32. למרות המשתמע מכל הוראה אחרת בסימן זה תוגבל זכות

בעלי העסקים מהסוגים המפורטים מטה לפיצוי במקרים

ובתנאים הבאים:

(א) עסק ביישוב עירוני אשר לא חוסל ואשר הכנסתו

כולה או עיקרה, הופקה ממכירת מוצרים או אספקת

שירותים ללקוחות מחוץ לאזור ושלא באזורים

הסמוכים לו ואשר אין בסיסו האזורי ובהערכת

העסק כדי לפגוע במקור הכנסתו — לא יהיה בעלו

זכאי לפיצוי בשל אובדן שנות הכנסה ומוניטין בשל

העסק אולם הוא יהיה זכאי לאלה:

(1) החזר הוצאות לפי הוראות סעיף 24;

(2) פיצוי בשל זכויות במקרקעין שהיו לו, לפי

הוראות סעיף 22.

שחתם על כתב ויתור על כל תביעה נגד החברה האמורה על-פי פוליסה כאמור.

(ב) קיבל בעל עסק תגמולי ביטוח מכוח פוליסה כאמור, ינוכו תגמולי ביטוח אלה מסכום הפיצויים שישולם לו על-פי סימן זה.

38. מספר בעלי זכויות בעסק (א) יחסי לגודל זכותו מתוך הפיצוי הכולל המגיע לפי סימן זה.

(ב) זכויותיהם היחסיות של הזכאים לפיצוי בשל עסק אחד ייקבעו בהסכם ביניהם; בהעדר הסכם כזה, ימציאו הזכאים לוועדת הזכאות פסקדין סופי הקובע את זכויותיהם היחסיות בעסק; לא הומצא הסכם או פסקדין כאמור, ינהגו בסכום הפיצוי בדרך האמורה בפסק י"ח לתקנות סדרה דין האזרחי, התשכ"ג — 1963.⁶

39. עסק זכאי יהיה זכאי לפיצוי נוסף לפי סעיף זה אם ראתה ועדת הזכאות שנחקקו בו שני אלה:

(1) הוא נוהל ברציפות לפחות שישה חודשים לפני היום הקובע ועד ליום 30.9.81; ועדת הזכאות רשאת לסטות מן המועדים האמורים במקרה שבו תמצא הצדקה לכך, לפי הנסיבות המיוחדות של העסק;

(2) ניתן על העסק דיווח שוטף לרשויות מס או נוהלו בו פנקסי חשבונות.

(ב) בעל עסק זכאי לפי סעיף זה אשר בחר בפיצוי על בסיס נכסים לפי סעיף 21, יהיה זכאי לפיצוי נוסף בשיעור שנת הכנסה נוספת על השנה שלה הוא זכאי על-פי סעיף 23 (ב), אולם לא יותר מסך 500,000 שקלים על בסיס מדד חודש פברואר 1982.

(ג) בעל עסק זכאי לפי סעיף זה אשר בחר בפיצוי על בסיס הכנסות לפי סעיף 26 יהיה זכאי לפיצוי נוסף בשיעור צירופם של שני אלה:

(1) שנת הכנסה נוספת, במגבלות כאמור בסעיף קטן (ב);

(2) שווי השקעתו העצמית לרכישת זכויות במקרקעין, אם ה' לו; לעניין זה, "השקעה עצמית" — תשלומי הזכאי בפועל בשל הזכויות במקרקעין בניכוי הלוואות שקיבל לרכישתן ושטרם נפרעו, משוערכים למועד התשלום על-פי מדרג תשומות הבנייה למגורים.

(ד) האמור בסעיף זה בא להוסיף ולא לגרוע מכל זכות אחרת של הזכאי לפיו.

ומלוא פירעון טרם חל ביום הפינוי, אם נתקיימו תנאים אלה:

(1) נחקבל אישור ממי שאישר את מתן ההלוואה כי העסק החלופי על-פי אופיו וגודלו, מוכה אותו להמשך וליהנות מההלוואה;

(2) הוסדרו, עם הבנקים הנוגעים בדבר, שינויי היתכנות המכתחילים מן השינויים שחלו בעסק.

(ב) לא נתמלאו התנאים האמורים בסעיף קטן (א), ינוכו יתרות החובה של ההלוואות מסכום הפיצויים שישולם בשל העסק.

35. הצמדה וריבית

(א) סכומי הפיצוי המגיעים לבעל עסק זכאי בשל זכויות במקרקעין יהיו צמודים למדד תשומות הבנייה למגורים, שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; סכומי פיצוי בשל כל רכיב פיצוי אחר, לרבות הוצאות והפסדים הכרוכים בהעברת העסק למקום אחר, יהיו צמודים למדד כמשמעותו בסעיף 1 לחוק זה, הכול בתוספת ריבית לא צמודה בשיעור 4% לשנה.

(ב) לעניין הערכת שווי הזכויות במקרקעין שלא מן האמורות בסעיף קטן (א) תחושב ההצמדה על-פי עליית המדד כפי שפורסם לאחרונה לפני תשלום הפיצויים בפועל או הפקדתם לעומת המדד שפורסם לחודש מרס 1980 (827.1 נקודות).

(ג) לגבי יתור רכיבי הפיצוי תחושב ההצמדה על-פי עליית המדד כפי שפורסם לאחרונה לפני תשלום הפיצויים בפועל או הפקדתם לעומת המדד שפורסם לחודש שבו נקבעה השומה הסופית לגביהם, ואילו הריבית תחושב ממועד קביעת השומה כאמור ועד ליום התשלום או ההפקדה של סכום הפיצויים.

36. מסים ותשלומי חובה וחובות אחרים

(א) תשלום פיצויים על-פי סימן זה לא יגרע מחבות בעל העסק לפדוע את חובותיו בשל מסים, ארנונות וכל תשלומי החובה החלים עליו בשל זכויותיו במקרקעין.

(ב) לא שולם תשלום מחשולמי המסים ותשלומי חובה החלים על בעל העסק בשל זכויותיו בעסק ובשל הפעלתו, רשאית המדינה לנכותו מסכום הפיצויים המגיע בשל העסק.

37. עסק המבוסס בביתו "ניא"

(א) בעל עסק שלזכותו פוליסת ביטוח בחברת "ניא" בע"מ יהיה זכאי לפיצויים על-פי סימן זה רק לאחר

סימן ד': פיצויי פיטורין לשכירים

(ב) תוספת פיצויי פיטורין כאמור תשולם בכל מקרה במישרין מאת המדינה לעובד.

(ג) שילם בעל עסק עקב פינוי מהאזור פיצויי פיטורין המגיעים לעובד לפי דין, הסכם או שהג, הם ייחזקו לו מאת המדינה על סמך ראיות מתאימות, בהצמדה למדד. בתנאי שלא חלה עליו חובה לפי דין או לפי הסכם להפריש סכומים לקרן מיוחדת בשל פיצויי פיטורין לעובדיו.

40. (א) תוספת פיצויי פיטורין, מעבר למתחייב לפי הדין או

הסכמים קיבוציים, אשר התחייבה הממשלה לשלם לעובדי המדינה המתפרסם מסיני, לפי הסכם מיום 25.7.1980 בינה לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל והסתדרות עובדי המדינה — תשלם המדינה באותו שיעור גם לעובדים ישראלים שאינם עובדי מדינה ופוטרו או התפטרו עקב פינוי האזור והיו שזכרים באזור ביום הקובע.

(ב) התוספת לפי סעיף זה תהיה בסכום השווה ל-50,000 שקלים צמוד למדד על בסיס מדד תודש דצמבר 1981.

42. ועדת הזכאות מוסמכת —

(1) לקבוע כללים והנחיות להתאמת הוראות ההסכם האמור בסעיף 40 (א) לעובדים שאינם עובדי המדינה לעניין חישוב פיצויי הפיטורין ותקופות העבודה וזכאות התובעים;

(2) לקבוע כללים והנחיות לחישוב פיצויים לשכירים שחלק מתקופת מנוריהם באזור היז בעלי עסק;

(3) לקבוע כללים והנחיות לחישוב פיצויי פיטורין או פיצוי בשל עסק או צירופיהם לתושבים זכאים אשר היז ביום הקבע בעלי עסק והיתה להם הכנסה נוספת כשכירים או שהיו ביום הקבע שכירים והיתה להם הכנסה נוספת מעסק.

43. האמור בסעיף זה אינו בא לגרוע מזכותו של תושב זכאי שכיר לפי סעיף 31 (ב) אלא להוסיף עליה.

(ד) היה בעל עסק חייב לשלם פיצויי פיטורין לעובד שלו מכוח דין, הסכם או נוהג, ולא שילם, תשלם המדינה לעובד את סכום הפיצויים המגיע לו מהמעביד, אך לגבי מעביד שחלה עליו תוצאה לפי דין או הסכם להפריש סכומים לקרן מיוחדת בשל פיצויי פיטורין לעובדיו רשאית היא לנכות סכומים ששילמה לעובד בשל פיצויי פיטורין מסכומי הפיצויים המגיעים בשל העסק.

44. (א) תושב זכאי כימית, כאופירה או במרכז-אבשלום שנתקיימו בו כל אלה יהיה זכאי לתוספת לפיצויי הפיטורין המתחייבים לפי הוראות סעיף 40.

(1) הוכרה זכותו למענק ביסוס ולפיצוי בשל מגורים;

(2) אין הוא זכאי לפיצוי בשל עסק שאינו פיצוי בשל זכויות במקרקעין, אף לא מכוח היתר בעל שליטה בחברה או בעל מחצית לפחות מהון מניותיה;

(3) הוא עבד דרך קבע באזור במשך שנתיים לפחות לפני יום הפיטורין, וגר דרך קבע באזור שלושה תודשים לפחות לפני היום הקבע.

נספח לתוספת ז'

פיצוי בשל תחנות דלק

מחדש של המבנה או התוספת שנבנו מכספי ההשקעה;

(5) עובדי תחנת דלק שהם גם מפעיליה, המקבלים פיצוי לפי הוראות נספח זה, לא יהיו זכאים לפיצויי פיטורין לפי הוראות סימן ד' לתוספת זו;

(6) לא יישלם פיצוי למפעיל לפי הוראות סעיף זה אלא אם הצידד והתחייב שלא קיבל ולא יקבל פיצוי נוסף בדרך של קבלת זיכיון להפעלת תחנת דלק אחרת.

3. בעל תחנת דלק, שאינו מפעילה ומרכז עסקיו נמצא מחוץ לאזור, יהיה זכאי לפיצוי על-פי הוראות סעיף 27 (ד) (2) לתוספת זו בלבד.

4. בעל תחנת דלק שהוא גם מפעילה יהיה זכאי לפיצוי בסכום השווה לפיצוי המצטבר לפי הוראות סעיפים 2 ו-3 לנספח זה יחדיו.

5. הוראות נספח זה אינן באות לגרוע מזכותו של מפעיל תחנה לפיצוי לפי העקרונות הכלליים של תוספת זו בשל עסק שאינו מכירת דלקים או שמנים אף אם הוא מתנהל כשטח המסחרי של התחנה.

1. הפיצוי בשל תחנות דלק באזור לבעליהן ולמפעיליהן יהיה לפי הוראות נספח זה בלבד; הוראות תוספת זו יחולו על פיצוי זה רק במידה שהוחלו עליו במפורש.

2. מפעיל תחנת דלק באזור שאינו בעל התחנה יפוצה לפי עקרונות אלה:

(1) ישולם למפעיל פיצוי השווה למכפלת כמויות הדלק שנמכרו כפועל בתחנה במשך שנה אחת (או ממוצע שנתי של מכירות בשנות הפעולה) בעמלות למפעיל שהיו נהוגות ביום 1.4.80, והכול כפול בשלוש;

(2) הפיצוי הנקוב בפסקה (1) יהיה צמוד לשנתיים החלים בעמלות על מכירת דלקים מעת לעת;

(3) הפיצוי הנקוב בפסקה (1) כולל גם פיצוי בשל הכנסות ממכירת שמנים, ונקבע בהתחשב בפחת;

(4) השקיע המפעיל בתוספות בנייה כדין באותה תחנה שלא לשם עסק כאמור בסעיף 5, הוא יהיה זכאי לפיצוי המבוסס על התור הוצאות הדרושות להקמה

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 12

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
למחוק פסקה (3).

לסעיף 14

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

1. בסעיף קטן (ב), במקום "העניק" יבוא "תלווה" והקטע המתחיל "וכן העניק" ימחק עד הסוף.
2. סעיף קטן (1) ימחק.

לסעיף 18

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

אחרי המלה "שד" יבוא "באישור הכנסת".

לסעיף 3

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
למחוק את הסעיף.

לסעיף 4

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
למחוק את המלים "אלא אם נקבע בו במפורש אחרת".

לסעיף 5

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
בגדרת "מתיישב", למחוק את הקטע המתחיל "על-פי החלטת המוסדות" עד הסוף.

לסעיף 11

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
למחוק פסקאות (4), (5) ו-(6).

לסעיף 19

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

בסעיף קטן (ג), במקום "המינהלה תהיה מסמכת" יבוא "המינהלה תהיה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת".

לסעיף 20

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

בסעיף קטן (ב), למחוק פסקה (2); ובפסקה (3), במקום "שני נציגים" יבוא "נציג".

לסעיף 21

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

אחרי "המדינה" יבוא "או כל אורח".

לסעיף 25

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

1. בסעיף קטן (ד)(3), למחוק "לפי שיקל דעת המורשים".

לסעיף 26

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

1. למחוק "למעט מענק לממשיך בחקלאות".

2. בפסקה (1), במקום "החייב" יבוא "עד 500,000 שקלים".

3. במקום פסקה (2) יבוא "מס כשיעור של 30% מן הפיצוי. מעל 500,000 שקלים".

לסעיף 31

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

במקום "מי שהוא ימנה" יבוא "מי שהשד ימנה".

לסעיף 36

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

למחוק פסקה (4).

לסעיף 39

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

למחוק פסקה (א)(1).

לסעיף 42

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

במקום "0%, 4%, 5%, 6%, 7%, 8%, 9%, 10%": יבוא "30%, 40%, 45%, 50%, 55%, 60%, 65% בהתאמה".

לסעיף 45

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

בסעיף קטן (א), אחרי "המדינה" יבוא "וכל אורח".

לסעיף 50

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

למחוק פסקאות (א) (2) ו-(3).

לסעיף 54

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

1. למחוק פסקאות (ב)(1) ו-(3).

2. בסעיף קטן (ה), במקום "9,000,000" יבוא "3,000,000".

במקום "19,500,000" יבוא "6,500,000".

לסעיף 69

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

אחרי סעיף 69 יבוא סעיף זה:

70. לא יהא תושב חייב לשלם שכר טרחת עורכי-דין עבור קבלת כספים על-פי חוק זה מעל ל-2% מסכום הפיצויים הסולל כפי שיקבל בפרעל.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

אחרי סעיף 69 יבוא:

70. למרות האמור בכל חוק אחר, תחול חוק זה על אורחי מדינת ישראל המפונים על-פי חוק רכישת מקרקעין כנגב (תחולת השלום עם מצרים), התשמ"א - 1980 וכל חוק אחר או על-פי החלטת כלשהיא של הממשלה.

לחוספות א' עד ח'

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

להפחית שני שלישים מכל סכום המופיע בתוספות.

יד. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא מצוקה בגני-ילדים גילאי שלוש - ארבע

כמעט כליל בנייתם של גני-ילדים טרם-חובה, וכי במקומות בהם חלה עליה במספר ילדי הגן מספרים מבנים של גנים טרם-חובה למבנים של גני-חובה.

כן שמעה הוועדה כי המחסור במבני גן טרם-חובה קיים בעיקר במחוז יהודה בערים שבהן מואץ קצב גידול האוכלוסייה הצעירה.

להלן מסקנות הוועדה:

1. הוועדה ממליצה בפני מרכז השלטון המקומי לערוך סקר בכל אתר מהרשויות המקומיות במטרה לקבוע את מופי הצרכים במבני גן טרם-חובה לשלושת השנים הבאות.

2. משרד החינוך והתרבות ומרכז השלטון המקומי יקבעו סדר עדיפויות לגבי הקמת מבנים לגני טרם-חובה. סדר העדיפויות יעמיד בראש את השכונות שבהן חיה אוכלוסייה צעירה, אוכלוסייה חלשה ואוכלוסייה בעלת מספר ילדים רב.

3. בהתאם לקביעת רשימת המקומות הזקוקים למבנים של גנים טרם-חובה יבנו בהדרגה, תוך חמש השנים הקרובות, מבנים שיספקו את הצרכים לגילאים האמורים.

מליאת הכנסת העבירה לדיון סוגעת החינוך והתרבות ביום י"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1981) הצעה לסדר-היום בנושא האמור. ועדת החינוך והתרבות קיימה שתי ישיבות וכמהלך שמעה דברים מפי נציגי משרד החינוך והתרבות ונציגי מרכז השלטון המקומי. הוועדה דנה במקביל בהצעה לסדר-היום של חברת הכנסת א' נמיר העוסקת בעלות החינוך בגיל הרך, וכן בהצעת חוק פרטית של חבר הכנסת מ' ברי-זהר, הסאה להחיל חוק לימוד חובה וחנים על גילאי שלוש וארבע. מסקנות אלו מתייחסות להצעתם של חברי הכנסת ר' סויה-הני אוד והנן חלק מהדיון הסולל כאמור.

מפי המוזמנים שהופיעו בפניה שמעה הוועדה כי בשנת הלימודים התשמ"א ביקרו בגנים במגזר היהודי 89% של בני השלוש ו-97% של בני הארבע.

אחת המבקרים בגנים התייצב בשנים אלו וניכרת תגורה של ילדים ממסגרות החינוך בגנים הפרטיים אל מסגרות החינוך של הרשויות המקומיות (מ' 66% בהתשל"ג ל-82% בהתשמ"א).

הוועדה שמעה בדאגה מפי נציגי הממשלה כי הופסקה

4. הוועדה פונה למרכז השלטון המקומי שלא להסבמנים של גנים טרנס-חובה לצורכי חינוך החובה כדי שלא ליצור נסיגה במספר הילדים גילאי 3 — 4 המקבלים חינוך גני.
5. הוועדה לא דנה בנושא החינוך בגיל הרך במגזר הערבי

טו. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא בית הספר המקצועי "סליגסברג" בירושלים

ביום כ' בכסליו התשמ"ב (16 בדצמבר 1981) העבירה מליאת הכנסת לדיון בוועדת החינוך והתרבות הצעות לסדר היום בנושא האמור.
חודשים טרם הגשת הצעות דנה ועדת החינוך והתרבות פעמים מספר בנושא, שמעה דבריה מפי נציגי משרד החינוך והתרבות, נציגי משרד האוצר, נציגי עיריית ירושלים, הנהלת בית הספר, חבר המורים, נציגי ההורים ונציגי הנהלת ארגון נשי הדסה.

כפני הוועדה הונחו פניות של ארגונים כלכליים בירושלים ושל ארגוני המורים. הוועדה אף הקימה מתוכה צוות של שני חברים: חבר הכנסת י' פרח וחבר הכנסת י' גיל, אשר בדקו את הנושא והגישו לה את הערותיהם והמלצותיהם.

בית הספר התיכון המקיף "סליגסברג כרנדיס" בירושלים הוקם לפני 39 שנה על ידי ארגון נשי הדסה, לומדים בו כ-750 תלמידים משכונות העיר השונות, והוא מצליח במיוחד בשיעור הגבוה של הישגות תלמידים הממשיכים בלימודיהם עד סיומם. לפני כעשר שנים הוחלט על ידי משרד החינוך והתרבות, עיריית ירושלים וארגון נשי הדסה להעביר את בית הספר בהדרגה לרשות העירייה, בהתאם למדיניות "הדסה", אשר מקימה מוסדות, מבססת אותם ומעבירה את הבעלות עליהם למדינה ולהשוותיה. מצוקות תקציביות דחו משנה לשנה את ההעברה, הבטחות חוזרות ונשנות על הקמת קמפוס חדש לבית הספר לא קוימו, ולכן הודיעו נשי הדסה על ביטול ההרשמה לכיתות ט' בהתשמ"ג. עובדה זו שימשה סיבה למשבר ולהצעות לסדר היום.

עם תום הדיונים, קרוב לתאריך הגשת הצעות, לסדר היום.

היא תידרש אליו בהרחבה בעתיד הקרוב.
הוועדה מגישה מסקנות אלה למליאת הכנסת ומבקשת משר האוצר ומשר החינוך והתרבות לדווח לה תוך שישה חודשים על ביצוען.

ביטול נשי הדסה את החלטתן על סגירת המוסד, ואפשרו בכך הרשמה מסודרת לכיתות ט' של שנת הלימודים התשמ"ג.
להלן מסקנות הוועדה:

1. ועדת החינוך והתרבות מעלה על נס את פתולתו של בית הספר "סליגסברג" כמסד חינוכי מקצועי המקיים אינטגרציה בין כיתיו ומכשיר תלמידים להשתלבות בחברה.
 2. הוועדה קובעת כי אין תחליף לבית הספר "סליגסברג" במתכונתו הנוכחית, ועל כן יש לקיימו ולטפחו.
 3. ועדת החינוך והתרבות פונה למשרד האוצר לכסות את החסר בתקציב התשמ"ב ואת החסר בתקציב התשמ"ג — במידה שיהיה מאוון.
 4. הוועדה פונה למשרד החינוך ותרבות ולמשרד האוצר לסיים את בניית הקמפוס החדש של בית הספר התיכון המקיף השש-שנתי, במקום המיועד, תוך עמידה בלוח-הזמנים שעליו התחייב משרד החינוך והתרבות.
 5. הוועדה פונה לעיריית ירושלים לקבל על עצמה את הבעלות על בית הספר תוך שימור שמו ואופיו המיוחד.
 6. הוועדה פונה לנשי הדסה לסייע לכיתות הספר, כדי להבטיח את ייחודו והצלחתו.
 7. הוועדה ממליצה בפני הממשלה שלא לעכב יותר ביצוע של החלטות הנוגעות למסודות חינוך פעילים כדי למנוע היווצרות מצב דומה למקרה זה.
 8. הוועדה מברכת את נשי הדסה על כי ביטול החלטתן לסגור את בית הספר.
- הוועדה מגישה מסקנות אלה למליאת הכנסת ומבקשת משר החינוך והתרבות ושר האוצר לדווח לה תוך שישה חודשים על ביצוען.

טז. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא העלאת שכר הלימוד בגני הילדים הפרטיים

משכבות המצוקה במעונות-היחס, ואת מקומם תופסים ילדי אמהות העובדות מחוץ למשק ביתן — משכבות מבוססות יותר. ילדים משכבות חלשות הנפגעים מהמעונות אינם נקלטים

בדרך כלל במסגרות חינוך אחרות.
חינוך של ילד במעון עולה מיליון לירות לשנה, ואם שאינה זכאית להנחה משלמת 1,985 שקל לחודש (לחינוך 2,565 שקל לחודש) (המחירים נכונים לתאריך הגשת המסקנות).
הוועדה שמעה מפי נציגי הממשלה, כי בשל אילוצים תקציביים חקטן השתתפות המדינה גם בעלות החינוך בגנים טרנס-חובה, חו תעבור בהדרגה לאחריות מלאה של ההורים.
שכר הלימוד בגנים פרטיים עלה כ-10% השנים האחרונות — 10% 27% משכר האשה העובדת במשק.
להלן מסקנות הוועדה:

1. הוועדה קוראת לממשלת ישראל להחיל חוק לימוד חנם על גילאי 4 בהדרגה, ולאחר מכן על גילאי 3.
2. הוועדה קוראת לציבור העוסקים בחינוך הגיל הרך לקיים שורה של דיונים מעמיקים על משמעות החלחל החובה על חינוכם של ילדים בגילאי 3 ו-4 בטרם יחלט בנושא.
3. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות לקבוע מדיניות

ביום י"ג בכסליו התשמ"ב (9 בדצמבר 1981) העבירה הכנסת לדיון בוועדת החינוך והתרבות הצעות לסדר היום בנושא האמור.

ועדת החינוך והתרבות דנה בנושא במהלך שלוש ישיבות ושמעה דבריה מפי נציגי משרד החינוך והתרבות, הפיקוח על גני-ילדים, נציגי משרד הכבודה והרווחה, ארגון הגנים הפרטיים, נציגות ארגוני הנשים, מרכז השלטון המקומי ונציגי הרשות לצרכנות שבהסתדרות העובדים.
במקביל דנה הוועדה בהצעה לסדר היום של חברי הכנסת ר' סויסה ונ' ארד, הנוגעת למצב המכנים על מסגרות החינוך בגיל הרך וכן בהצעת חוק פרטית של חבר הכנסת מ' בר-זהר, הבאה להחיל חוק לימוד חובה לחינוך על גיל זה. מסקנות אלה מתייחסות להעלאת שכר הלימוד בגני-ילדים פרטיים ולמצב במעונות-היחס של ארגוני הנשים.

הוועדה שמעה מפי מוזמנים, כי בילדים עד גיל חמש מטפלות שלוש מערכות נפרדות: מעונות-היחס של ארגוני הנשים בישראל, הגנים הפרטיים, והגנים הציבוריים הנמצאים בבעלות הרשויות המקומיות.

השתתפות המדינה בשכר הלימוד של קבוצות "אמהות זכאיות" פותחת משנה לשנה, משום כך קטן מספר הילדים

הנשים לקלוט מספר רב יותר של ילדים משכבות מצוקה, במימון המדינה.

7. הוועדה מבקשת ממרכז השלטון המקומי להכין תוכנית של מחוג הגנים הפרטיים ברשת הגנים הציבוריים, כאשר כוח האדם העובד בהם יהיה מוסמך כנדרש.

8. עד למיזוגם של הגנים הפרטיים במערכת הציבורית פונה הוועדה למשרד האוצר בבקשה לברוק את עומס המסים המוטלים על מסגרות אלה, המייקרים את עלות ההוצאות של הגנים הפרטיים ומכבידים על ההורים המשחמשים בשירותיהם. הוועדה מניחה מסקנות אלה על שולחן הכנסת ומבקשת משר החינוך והתרבות, שר האוצר ושר העבודה והרווחה לדווח לה תוך שישה חודשים על ההתקדמות בביצוען.

יז. הודעת שר הביטחון בעקבות מסקנות ועדת הכספים של הכנסת בנושא מיגון בית החולים בנהרייה*

מקחל"ר (מפקדת קצין חייל ראש להג"א ולהגמ"ר).
הוצאות מקלוט נהרייה וקריית שמונה, שנכעו מהפגזות המחבלים בשנת 1981, כוסו מתוך סעיף 16 האמור.
לאור האמור לעיל, הנני סבור כי גם הנתח התקציבי המדרש למיגון בית החולים בנהרייה יוצא מתוך סעיף 16 המכר.

ב ב ר כ ה
אריאל שרון
שר הביטחון

העקפים: יושב ראש ועדת הכספים של הכנסת.

רב-שנתית לארגון מסגרות גן טרם-חובה בקרב אוכלוסיות המיעוטים.

4. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות, למרכז השלטון המקומי, למועצת ארגוני הנשים וארגון הגננות הפרטיות לקיים ועדת קבע של החינוך בגיל הרוך, כדי להסדיר ביניהם את תחומי הפעולה של כל אחת מהרשויות הללו.

5. הוועדה ממליצה כי ועדת הקבע של המוסדות הנ"ל תמצא מסגרות שהיה נאותות לילדי אמהות עובדות מחוץ למשק ביתן בשעות אתרי-הצהריים.

6. הוועדה פונה למשרד העבודה והרווחה לאפשר לארגוני

לכבוד
מר מנחם סבירור
יושב ראש הכנסת
ירושלים
ידידי ונכבדי.

אני מאשר קבלת מכתבך מיום 14.2.82 בעניין מסקנות ועדת הכספים של הכנסת בקשר למיגון בית החולים בנהרייה.
כיסר פערי מיגון ומקלוט מכסה בתקציב מיוחד המועמד על ידי משרד האוצר בסעיף 16 לתקציב המדינה שנקרא "הוצאות חירום אורחיות".
התקציב האמור מועמד לביצוע מערכת הביטחון באמצעות